

En ander fundament en mach neme
sate dan dat gheste is dat is cristus
So de apostel scrift / **E**n als augustinus
sicht / Want got haue al moghen d'aris
En de mensche haue al afneme de is
en ghebruke ende / **H**e he gheste to
vurghene de val der ghebruke en we
maket te werde in den gheste den
is noet dat he van den vorghesegede fundamene
niet en gha dan he al verlichtnisse in sinre
noet in vinden mach / **D**en nsten sal de sunde
de begheert af te done de bor den sinre sunde
horen los vnses here den sunden noaget tot
sinre ghenaden en sprecht comet to mi alle
de ghene de arbeit in arbeide der ghebruke
en verladen sint mit bor den der sunde / **E**n
ich sal v bermake / **S**acmake en wden en gi
sult i ofte vinden ullaer siele / **D**ar vme de
siet is hore desen gueder tinc en sorchfal
dighen arfaten en come es em ouer middes
depe berou / en sorchfoling bichten en ouer
middes ernstighe vop set to kinene va quaden
en to done dat gude so lange als he leuet
Dar na sal de sunden de aldus ghetruide in
cristo ghebor den is en teghen em als ouer
+ in de penitencie ver seent is pine vlicelike
sinre arfaten an te hanghen / en sine vrent schyn
te verci ghen / en sin heilighe leue alle daghe
als he deuotelixt mach ouer te dencke / **H**e sal
em nochtan hode dat leue vns here lopende
te lasen en auer te ghane mer he sal na

lichtende in der duster misse van Welken lichte de
sunder verlichtet wert en gheleert sin leuen
to setten na rechter ordinantie to gade / end to
den hemelschen dinghen tot en seluen / tot sine
euenbersten / end tot den erdeschen dinghen
Ten derden male om gracie der trinen de den
sunder seer noettruflich is in dese dale der vn
salicheit Welke gracie crist de ene fonteyne is
der ghuden / end en put der leuender waterre
te geuen plecht den sunders de en anhanghen
Ten vanden male om weder-mak inghe der dunke
liuar valle van Welken vuse here altoes ont
lastet de gheue de en anhanghen so bestreuen
staet / **M**act een macalen serpent en seet dat
vor een teiken so we gheslagen is / end dat an
seet de sal leuen / **T**en vijftenn male om sueticht
en begheerlyken smake den dit leuen in en heft
ghelike als ghestreuen staet in den psalm
Smacht en siet wo sate de here is en ter ander
stede / **D**in name en din ghedencknisse sij in be
gherten mine zuelen / **T**en seften male om
to verrioghen bekennisse der vader liber mogent
heit / **D**emen allene vercriegen much ouer mid
cristu so ghestreue staet / **N**eman en bekent
den vader dan de sone en dient de sone wil
apenbaeren / **T**en seueden male om ene sebere
begheue van deser myteliker wylt want de
sunder de gheerulle ghelouwen is de daghe linc
cristu ontfaect in de herberghe sine her ten
en en sey bedde mit blomen her eit ouer mid
sueten ghedachten de sal weder na dese dode

gheficht en vncfanghen werden van em op dat
he alsoes in dwichten mit em sy / also als he hin
ghellone was en begheer de. **D**ie leue is een
ghemeinlich en een trostlich leuen en duet
de menschen dier wat langhe mit gode herte
gheroeffent heft verdrieten andere oeffninge
de tot desen leue niet vorderlick en sint.

Die leuen is vermaeklich en trostlich den
menschen de in enicheiden is / En een alto vren
delich gheselle sterckende en trostende / ende
een torn der sarchheit regheus dat ansichte
des viants en regheus bedroffmissz en becoringe
der sunden. **D**ie is een suet leuen dar men
lichtelike mede comet tot beschouwinghe des
scypers alre creaturen van welken leuen
en neman vncschuldighen en mach / **V**ancome
ma come en mach tot den beschouwe der ouer
ster mogheicheit gods / et en si dat he em nste
gheroeffent hebbe in den leuen leue ons here ihesu
cristi. **D**ie leue moghen hebbe en crighen beide
menschen de melinghen bekint sy en de em
ene wike gheroeffent hebben in doghede en vol
come mensche / **E**n si moghen dar in vinden
een guet nest em seluen / en ock dar se or iongen
in ligghen moghen / **D**ie leuen duet de heiligen
siet gunstich en guder tijne wesen den genen de
em deffenen de sy van de genen / de vns mitte
heiligen ene ghemeine bliscshap is / **E**xempel
des pla maria de moder gods moder der vut
fermicheit / en gudes tijnenheit di moghe vsmide
of laten / of der oghen kin van di al bistu een
sunder als se seet niet allene eyne des tughes

merstedelike onsen sone den se kint d' mynt in dinen
armen en in dinen borste wenen en dat du onsen
kinde in alle sinen weggen vhtelike narvolgheft en
em daghelix mit god dinstig of feringe bevalte ynni
ghen demst In ghemre manieren en mach dat doen
de moder ons heren **Des ghelikes an sien oet alle and**
hilighe alre gerne den ghene dat se sien dat der here
ghelver dacht by te sijn **Want die leuen mach de ghene**
de em dan in onsen ghelien der hilighe **Want eens**
der hilighe leuen **Dit leue is marie leuen der hilig**
moder cristi de em alre vrentlikeste anhangende dunde
in sine jonge jaren **Dit leue is der apostole leuen**
de op sin vrentlike anhangen **Dit is leue alle des**
hemelichen heren xpm ghebruikende en verwoyende
sine wonderlike werke en em mit goet verdrich in
dwicheit bisten **Dit leuen en mach geen tungsche**
vollanen also guet en also hyllich ist **Want een beghin**
is des dwighen leuens en eens reghelix hoghe s beke
wens en eens engelichen leuens **Is di dat een d' em**
dinct dat du stedeliken wesen mogheft mit cristo in
den de enghele begheren to schouwen **Wiltu in der**
dwicheit regneren mit xpo so beghin nu te regneren
mit em en beghif em niet **Want em to dinen is reg**
nen **Com dat mit guden heren tot em** **Want he her**
neder is ghecomen vt den schoet sine vaders in den
licham marien vny dy **En wes een and' euech myre**
gheloue mit den hilighe engelen sine hilygung
nisse **En verblit di mit der maghe marien de eius vnt**
he keris en moder gade vny dy **Wese em bi in sine**
gheborren en in sine besindnisse als een guet
mit ioseph **Antke dat de me kinde in der onsen**
mitter coninghen helpe draghen in iherusalem en
precentene in den tempel mit marien en ioseph
Volge mit de apostole den guet tinen her de d' em
glonose mirakle duet **Wes bi em in sine der me**
marien sine heilig moder en mit ioseph de hilighe
apostel mit em to daghen en to liden **En mit em e**

hande got dinstig en triestheit handele en betast
de wonde dins salichmakers de aldus om di ghe-
stornen is. **G**oeken verrefe mit marie magdalene
to die du en vindest verandere di va sine vpuant
in den hemel als offten weest vp den berch va olivete
vnder de discipulen. **E**n mit den apostelen besluten
en verberge va alre verkenndicheit vp dat du ver dene
moghest veruult te werden van bannen mit der cracht
des heiligen geestes. **E**n is dat du mit gudertuener ot
modigher en minigher herten en ene corte tijt aldus
dianste in der arden he sal di verheffen tot en sittende
di ter rechte hande sine vaders ghelike als he sine ghe-
wen diemen de en na volghen ghelauet heft du he
seghet. **D**e my deint sal my na volghen en du ick
en sal myn deint wezen. **D**u vme en ghelich
ghetrude mest he de die leue minlike vmbhelset de en
sal niet ewigelen crist en heb en vtuercaren
tot sinen sone. **V**anc als de lere. **E**nre verhande
recht den got behaghet he en mach gade niet mis-
ghen. **V**anc he selue spreket. Ich minne de gene
de my minnen. **N**och en sal he en wylke heden dat
he minne meer in dat state he oet is betroude hebbe
in sine selues verdeint. **M**er als een mynbroer bidder
blot en naect va allen dugheden sal he altoes vor
gode comen en bidden de godelike almisse. **E**n die
sal he doen niet in ghevoinsider dermodicheit syn
dagheden to verberghen mer he sal sekerlike wete
dat alle menschen vor die ansichte gods niet en
slen werden ghericht vndicht. **V**anc wy allene
van vnsen ghedachten ghene reden geuen en
moeten ist dat he mit vns in ghaen val vnt
gherichte. **A**er wo seer he en tot de guden heer
die de sunders reept in deser maner inding
mit got dinstige anpote en mit reuerentien
he en sal niet vermetel gerekent werde gheke
als de armen der werlt wo se armer syn en

to comende quade. **D**ese personen my den richter der
werlt. **V**ant den ghenen vor wy en allen mogent
heden beuen topen se my sachmodich en oetmodich
en met alleme besmettelich / men oec nauwelich
by en de vntoghatighelich is alle primapate vuer
lich by allen coninghen der werlt du vuy sym my
dese dinghe stadelich in minne monde als gy wal
wet altoes in der herten also got wal wet. **D**icke
wile in minnen sa yscen also schint. **D**at is myn
ouerste philosophie te weten ihesu en den gheest
dit seghet berha. **E**en ander leze spredt oec dat
is vntatende te wesen sunder cristen vol te weten.
Aer ist dat du cristen wal wetest het is ghenoech
al en wetesti andere niet. **D**it leze hadde oec
de bibe. **E**re mincroude. **O**ccilie als men leset
vuy en. **D**at se vnder andere dagheden de se
hadde die ewangelie xpi altoes verbergken droch
in oren. **O**herten. **D**at also schint te verstaen dat
se somighe deuote punte van de leuen vns here in
den ewangelie bescreuen be man / en dan vuy dachre
dach en nach mit puren herten en mit vuyghe
en sunderlinghe andachten. **E**n als sint amey dacht
hadde weder verhalde ander wuyf / en mit ene suet
smake eder conuexde dat / dat se mit vuyghe rade
gheloghet hadde in de heimelicheit oren herten. **D**es
ghelike rade ich di te done. **V**ant baen alle gheschike
offeninghe so gheloue ich dat noettrufstichst en orber
lyt te wesen / en dat tot hogher en grade mach brenghen
Vant du en salst nergheint vanden du. du so gheloeit
moghes werden reghens ydele en vergheuchlike besme
kinghen reghen tribudacie / en weder spoet reghens
de ghebrelle / en leoringhe der vuynde. **A**le in de leuen
vns here ihu xpi dat baen al welcome waer pader
emich ghebrelle. **V**ant van ghespedig ghesdachte sine
leuene so wort de siele gheloeit in minne en in betroude

en in vreeschappen ons here ihu xpi. **A**lso dat de
 mensche stedlike gheueft wort reghens alle ydelheit ende
 vergheuecheit dat he se snode rekent ende versmaet
 he wert och ghesturuet en gheleert wat he den sal of
 wat he schullen sal also alst seken in **S**ute calien
 vorgepich de onkerre also ve vult hadde mit de leuen
 ons here ihu xpi dat geen ydelheit in ore here come
 ennochte want als se was in der pompe der brulofst
 dan men so vele ydelheit pleghet te hantere en de
 oigtonen dat sungen **H**e smelt mit ghestedige herte
 gade allene sprekende sine here myn here en my
 hiden moer vubenelecte bliuen op dat ich niet en
 fueg en voerde **I**ch segge och dat he ghesturuet werde
 reglene tribulacie en weder spoeit also dat he se myn
 vut der en myn geuelc dat apenbaer is in d' hilige
 mer teler bay welken **S**ute kenhu^d aldus seghet
Dar af ter cricht de marteler hydambert dat he
 mit alre deuocien vanderit en mit stedig gheuecheit
 went in de wonden xpi. **A**l is des martelers licham
 ouer alre retem en me mit ysen sine piden te
 sekeret he staet nachtant verblidende en vromende
 waer is dan des martelers sile ver waer in de binnenste
 ihu xpi inghaende dor sine apene wonden **W**ant
 wer se in ore selues binnenste se solde dat ysel ghe
 volen also dat se de pine niet en solde moghe verdra
 gen mer ver woman werden en godes ver salen
Ist dat du leues vanden hiligen vader franses en va
 ter hilyt inuefrouwen claren so mochtstu vinden
 wo se in vele tribulacien ar mode en sich ide niet
 allene liden mer och blide gheuecheit hebbe **D**at
 selue mochtstu och dastelijc sien in den ghenen de
 heilich leuen leuden **D**ar bin so arbeit enich mensche
Als sute kenhu^d seghet co ver gheues i verighinge
 dat doghet ist dat he went dat me se anders hopen

Dan vuy wert he so dunnichlich tot em bevestighet
Want he in allen doghteden als he volcomelijc
mochte em na volghede en danc ten lasten also
et vns here ihesus in em volbrachte te mael afer
formet in em ouer mids imprintinghe der heilicheit
van sine heilighen wonden. **H**ier-ve maghe stu
pen to wo hoghegrade bringt ouer denctinge
des leuens vns here ihesu xpi. **W**ant dar vijn
men de saluunge van volker vns nu ghene
worde en staet te hebben. **D**an vuy in alle dinge
den en guden seden zet alreos vor. **S**y die clare
spiegel en die exempel alre heilicheit als dat
leuen en seden des sons gades vns here ihesu xpi
de vns dar to van den vader ve de he mel ghesent
is dat he vns vor solde ghaen in den doghteden
en een ewe des leuens en der disci
plinen vns ghaen solde ouer mids sine ex
empel en vns leren solde ghelike als em selue
Vp die ghelike wijs als den natuerlich na sine
beide gheschepen sin die vor also och in na vol
ghinghe der doghteden na vns moghenheit
tot ghelicheit sine seden weder formet
souden werden. **D**e sin beelde in vns ouer mids
vnsen sunden besmit hebben. **W**ant wo vele
mer em de mensche pijn vnsen here hiir to
ghelike in navolgen der doghteden so vele
sal he em ghelike sin in den ewighen leue
en naer sin in clareheit der glorie. **O**ch
salstu in sinen ar beide beide van buten en van
binne ghedenck des ar beide vns here ihesu xpi
en sine wederstaet en viner den in emighen
saken bedruckte wordet alreus so loep tot
den guertinen vader der armer ghelike
als een kind loep totten schoet sine moeder

Vertellen en alle dine saken beude alle dinen
 last en werp al dinen kcep in en/ En sinder
 almeel he sal waeren en al den storm verdriven
Du en salst niet allene als du wakest en dach
 tich wesen vop vnsen here ihu xpi met och afsta
 den licham te slape legest vop din huert v den
 goeln so sal di wesen als offen mit iohes rustes
 vop de bursten vns here ihu xpi en aldus rusten
 de vop de burst vns here ihu xpi Woghe die
 menmicken ihu en in vreden in dat selue
 slaep en rust En aldus in alle dine worden
 en werken so sich in ihu als tot eney exempel
 ghande en stande liggende en stonde en sprake
 de allene of mit anderen luden Want dar by so salen
 on mer mynen en meer gratien der breue sache
 pen en mer kerourens to en crighe en vol
 comener wesen in alle dogeden En dit sal du
 wijshheit din ghe dachte en din sorghe wesen
 alcos wie wij ihu te dencke ouer mids walt du beuere
 wer des en to volge of bewege wardes en to myne want
 al sulke dinghen to ghe dencken en to edeanden beuere
 de tijt overliet ouer Want du bedoemt bise mit ihu
 xpi in gode en in goelike gedachte En dyue siede saltu
 beuere na der forme des leuens vns here ihu xpi en
 sijne wandelinghe Als du in alle dinghen wie ben sinde
 listu to en de sje gel en exempel alre volcomenheit
Du heuestu ghesien to ede hogen grade de ghe dachte
 vns here leuens ihu xpi dy bringhe Nu voort salich
 dy conde diele in leide in de maniere der ghe dachte
 ofer niet ne vrene dit alle de dinghe ghescreuen sin de vop duc
 ken moeghen dit crist gedien of gesprake heft En vop
 datter di ceket inghe printet vop de so wil ich di de din
 ghe also vertellen als se gheschiet sin of als mese god
 dijn selibe ghesloue mach gheschiet to wesen na sonighe
 ghelichspiden die de mese manich sine legth ijset Want

De heylighe scrift moghen by manighe sinnes bedude ver
stuen en ouer dencke so als by vennen orberlicste wepe
op dat et niet en sy regheus de werheit des leues der
gherechtech en ghanser leue dat is op dat et niet en sy
regheus tgheloue of regheus gude prede. **W**anner du dan
my vinst vertellende / aldus spract of de de vngheue
ihes^s of icment anders darich of scrine sal / ist dat
ment ouermids der heylig^s scrift niet proue en
mach. **S**o en sal tuct anders niet neme dan of ich
segge. **I**ch dencke dat vngheue ihes^s aldus segge de
of dede en des ghelike salstu alle alfulbe dinghe
neme. **A**er ist dattu hir af vrucht begheus te vuc
fanghen so salstu aflate alle andere sorghe mit alre
tegherte di no herte ghenoechlike en by bliude di
also teghe wordich bewisen den dinghen de ouermids
ihes^s ghesicht of ghedacn sin / en vertellet ver den
recht offtu se mit dine oren hordeste of ansegeste
mit dine ogten. **E**n dat holt vor ene ghemene rege
le so wan du in dese boke niet en vindest leue va sijn
linghen ghedachten so laet di ghenoech wesen dattu
de dinghe de gheduen of ghesprake sin va vngheue
ihes^s vor dyn ogten legghete en vander mit hem
dar affaltu en vruchtliker wepe. **W**ant dar in
schine ghelegghen te wesen merre suichit volco
mere mincheit en by na alle vrucht deser gedach
ten dattu altoes en in alle prede en deuocelike
ansies in sinen werken. **A**ls he staet mit sinen ghere
of bi den sunders. **A**ls he spracke. **I**he he predicte als
he gaet als he sit als he slapt als he wakert als he et
als he anders deint / als he ghenest de siebe en als
he anders morabele daet / en in din herte bescrines
sine sijn ende sine werke wo oetmodich he en hadde
vander den menschen. **D**e guder tyen vnder sine iugere

ymaginer en contempler zyn anſicht dat my duncket
dat ſtaer weſen / **A**f er ich geloue et ſolde enblize ver-
minkinghe weſen. **E**n die ſe di ver ene lere alles
des dat hi navolget. **D**at ſo war ich vertelle word
of werke vne hem en anders gheue ſonderlinghe
meditacien dat by ſo loep tot deſer ſtat / en et ſal
di gheuech weſen / **V**p datu dan hebste dat anſicht
vne hem en ſin licham / en dar by ſine ſeden ende
werke te bet dencken mogheſt ſo wil ich hi wat
du af in ſetten dat ander. **W**an is gheſcreue
Men leſet in boeke de to rone ſij van hſtonien
de raerlyp gheſcheden dat ihes xpo gelyke va den
volke en wylte der waerheit. **W**as van grote to
macen lanc / ſtone en erfame va anſichte den
myne vū vut ſien mochte alle de gheue de ene
anſaghen. **Z**in haer gheſicht eene riper haſelnoet
by na toe den oren / mer vout totten ſcholdere
de verghaderinge des haers. **W**at bruinne en
mide vū ſin houet een ſchedel naghewonte der
naſarene dat is der heilighen des oldeſt tſtametes
Sin vorhoft ſlicht en roſtelich / ſin anſichte ſonder
rinne en ſunder vlecten mit matiger roſchre
gheciert ſine neſe en mont te male ſunder be-
grip. **E**n iongelike grote bart hebben de di lange
lic van vande niet lanc / mer in den kinne ghe-
delich. **E**en ſimpel vū ſeyn luppe en ripp mit
gelen clare oghe. **I**nde beſpſen was he ver ver licht
in ver maninghen ſachte en mylich / blide beholich
riphheit der ſeden / vnder vden ſereijnde mei
mitmer meer lachende de ſtaer ſine lichaams
recht vū de gherecht hande vū arme de genuelich
vande ce ſine in ſpraken / vuer redelich luttel
en ſedelich. **E**n dar vū iclyc mit rechte gelyken
va dauid in den pſalm ſchone va forme bene
alle kindere der menſchen. **A**ue gracia plena

Dus seghe de waerheit en seghe **I**ch biddi
here datu hebste de wort / datu sprackst als Adam
dat ghedot bract dat he sterue solde / en als in ghesch
te **D**e vntfermicheit seghede / Here waer to hebste nu
my ghemacht de waerheit waer wal durich vlane bin
is dat du numer meer vntfermicheit en duc / dan
seghe de waerheit sprack en seged / **I**st dat Adam
der sentencie / **D**e du gheschene hebste vntghact **E**n
is verlaen de waerheit en en staet niet in ellicheit
En als du dus gheschede so wane dese questie vanden
vader ghesant tot den sone so dat de vntfermicheit
en de waerheit dese selue word vorden sone oec
segheden **W**arbinen niet ghesen en konste wo
dit vntfermicheit en waerheit gheschode solen
werden in den menschen **D**e coninc van de wijsheit
de vaders de een sentencie secef aldus holande
de waerheit seged ich van uwer is dat Adam niet
en staet en de vntfermicheit ticheit seghet **I**ch ver
uer ist dat en gheue ghemade en seghet / een guet
dier maect ghescheen en elc van beiden sal hebben
dat he biddet **A**lle de die hoerden veruonder den en
in den worden der wijsheit en verghedens dat
Adam seuen solde by dat he vntfermicheit
sege **A**ls se vragheden wo dat de doet mochte
guet sin / want se gruelich is te horen **D**e coninc
antworde de doet der sinder is alre quaet mer de
doet der heiligen is ducbaer en een doer de leues
Als suke din ene de vt mine sterue / en der doet
mice schuldich en is / **D**ese en mach de doet niet hofde
mer he sal in der doet een gat maken dor welck
ghar ghan moghen de ghene de verloft werden
Dese reden behaghe em alle **A**ls se en wisten
niet van men sulke ene vinden mochte / **V**an by
de waerheit van leep al ert rike **M**er se en vanc
neman reine va sinde noch een kint van enen
daghe **E**n de vntfermicheit sechte in den hemele
en se en vanc nema de genaech mine du to herde

Want dien dese victorie to behoert bouen van
 neman ghene meere mynne en heuet de sijn side
 set vorsonen vinnuten h'nechte **D**ar om quaine
 hi weder tot den gheseten d'athe seer beginghe
 Want se niet ghevonden en hadden dat selegor
 den **D**o sprac de vrede **G**hi en ver niet noch
 en dencht in alle kerken de ghene de de niet
 ghegheuen heft ghene ock de hulpe dat v'stonc
 de cominch en sprac **A**n beoulet dat ich den
 menschen gheleuet hebbe want ich om de menschen
 den ich gheschape hebbe lieden moet **E**n alto kunds
 nep he den engel gabriel en segde em **G**himck ^{no}
 to der dochter van sion en sech or dijn cominch
 kumpt tot di **D**ie secht beruhand **G**uch leue
 vrent in wo grote amc stont de mensche **E**nde
 wo quet de sunders en wo swaer dat et was te
 vinden verlosinghe der sunden **A**n to ghinc consenc
 de ver ghesegden doechden en sinder linge suer
 droghen se in den gods sone dat he dat wort an
 ghien solze **W**ant de per seyn des vaders is bucci he
 en hoech de vader en mochtet ock niet doen **W**ant
 de vader en de sone am een per seyn ghesworde hude
 kert dat de vader vande mensche gheborc worde
 de hulegeghest en mochtet ock niet doen **W**ant
 s'edent alle sonen ghebest in der gotheit **B**ispe
 lict wast am dat de gods sone dede op dat de v'lt
 by der seluer wijsheit vermaect worde dat se by
 gheschapey was **D**u am so want de prophacie hem
 dunds ver uult **D**e d'ntfermicheit / en de v'uerheit
 hadde em s'nderlinge v'ncmoet / en de gerechtich
 en de vrede hebben em vnder cust **D**ij moghen ^{no}
 ock dencken van der maghet manien dat dese
 ladeschap an ghedien is van wat leuene dat se was
 van of du weten solste dat als se die in ole was
 want se gheoffert om ore oledien in de tempel

[Marginal notes in a smaller hand, partially obscured and difficult to read.]

en dan stont se tot viij raren to **E**n also als me lesen
in oren ber to nyinghen de **S**unte elisebet der weduwe
vertonde **W**er den alre or oldere se in den tempel
ghebracht hadden van der tijt waert so sette se
in oren herten gode te hebben tot enen vader en
de or leren de elle gode **E**n stedelike en innichlike
dachte se wat se doen mochte dat gude behachlich
weert up dat he gheleerdich de or sine gracie te gheue
He bat mit groter begerten om gracie to ber vulle
de ghehade gods **E**n dat he or wolde doen mynen
al dat he mynude en doen haren al dat he haren
He bat ock om alle de dogheden de or behachlich
mochte maken vor sin anghesichte **E**n dat he
or wolde geuen de tijt to leuen in Welker tijt ghe
boren solde werden de heilighe maghet de de gods
sone haren solde en dat he or oghen spake wolde
dat si se spreyn mochte or tuingh dat se si lauen
mochte **O**r hande dat se or dan mede deime mochte
or vate dat se gheuen mochte tot or en dienst
or kinen dat se den gode sone an bedey mochte
in der moder schoet **H**e plach ock to bidden om
gracie dat se gheborfam werden gheleden en
den gheseten der bisscoppen des tempels en dat
he den tempel en dat volke ghemeeenlike vuerholde
wolde in sinen dienste **S**ince Iheronim' vade leue
marien aldus scrinet **M**aria van de gheslechte hem
dande was to nazaret ghebaren to iherusalem
in den tempel geuoet **O**r vader hiet iachim or
moder hiet anna **O**er vaderlike gheslechte was van
nazaret or moderlike gheslechte was van bechle
hem **D**ese reghel plach se te holde so dat se vader
morghe stont toe der teraen tijt to in bedinghen

Sainte Ambrosius van or dus sprinck **D**e reinicheit
manen so vns bestreuen, als tot ene belte / vt oer
licht gelickt enen spiegel de forme der reinicheiten
alre doghden **E**c was macht in den lichame en in
der zulen oecmodich van herten / swaer in de horen
worden **D**ies in den moer / sparrich in spreken
vlitich in lefen / oren hage niet sitende in onse
kerheit der richteit deser werlt / **H**er in den ghe
beden der armen **E**c was andenckende hore werc
schemel in oren worden **E**c heeft gade ghesocht
tot ene ghetughe oie sielen en ghene menschen
nemande hinderende mer allen mensche wal ghun
nende / **O**ren meer ere bewisende oie gheleken niet
kenidende / beroem schuldende **W**aner vertorende
se ie mic ene werde oie oiders **W**aner verdooct
or des oecmodighen mensche **W**aner bespotte se
den cranchen **W**aner schuldde se den arme **N**iet
wredes en was in oren egken / **N**iet vnschemels
in oren worden / niet vnscheste in oie werken
Der se den niet bighripelich / or ghaent niet vnghe
bunden or stemme niet verkieert / **A**lso dat oer
ghediente des lichams een bewisen was oie richteit
en ene forme alre gheestlicheit **I**n oie vintende
raue **W**ar se ouermide goetlike apenbaringhe ghe
trullet ioseph / en quam weder tot nazareth
Waer af noch iheronim / sprinck **D**e maghe ma
ria in voertghen oie oiden so doeb se in doghden
En wanc se vader en moder lieten so vnschick
se vnschere wanc se wanc se dedelike gheuant van
den engelen / en ghebruke de der vandinghe gods
En se was auerbloijende van alle gude / **A**lso
quam se tot oie vint raue **D**e gheboet apenbar
lich de bisschop dat de maghe de de in de tempel
waren en de realiteit volbracht hadden to hiee
solden trecken en tot brulofen en bereiden

Walcken ghebede de ander meghede ghehorfamy **W**ant
Mer allene maria antworde dat se dat niet doen
 en mochte want oer olters orten dinste gods
 hadden ghegheuen / **E**n se dat en kinnen gade reij
 niet en hadde ghelamet de se niet en mochte beuloc
 ten / **D**e bisschop des tempels als he dit horde
 want beghanghen want he vegheue de scrift
 de spreke / laet en holdet vlie lofte niet raden
 en dorste de lofnisse to breken **N**och och en
 dorste en ghen nize ghewonte vnder t volck late
 come / **e**n hadde dar vme raet mied en olden
 wat men doen solde in deser sake **S**o dat se
 alle ghemeenlike ouer droghen dat me de raet
 gades dar of solde bidden / **A**lso dat se alle in
 bedinghen vellen / **E**n de bisschop ghinck na sin
 re ghewonte te ver neme den raet gads / **E**nde
 alreant sonder merre en alle an herde so qua
 dar een steme ut der hihg stede des tempels
 de gheleken is propiciatoriu die me ysaidas ghepae
 volghen solde sprekende / **H**et sul verghaen een
 rode vander woer token van iese / **E**n de bisschop
 ghebet dat alle de ghene de vader famihen
 of gheslechte here dauids waren de derecht
 schap beque me waren / **e**n in echtschap niet
 en were / **e**lck ene rode tot den altaer brenghen
 solde vnder welken een was ioseph ghebeten
 wes rode als he se droch te altaer bloye beghinste
 en drachte to crighen / **E**n een dume ut den
 hemale qua sitende in dat ouerste vader rode
So dat claer hiey daer in want apenbaert
 dat he de ghene were die de maghet nemen
 solde so dat dar de bruloft alse ghewonlich
 was ghemaket want / **E**n ioseph ghinck tot

beholden to bereiden de dinghe de en moct dinstich
waren ter brulof. **En** de maghet maria mit seuen
ander megheden oren ghespelmnen ghinc tot
oer vaders huus. **Dit** sijn dinghe de wij denden
moghen dat gheschiet sijn eer vns here vnsfange
wart van marien. **Woe de godes sone**

¶ **Marien gheboetschap wart**
Na den dat comen was volheit des tijdes. In
welker tijt de heilighe driuelichheit gheordi-
neert hadde den menschenlike gheslechte
ouerwilde der gheborde des sone gods te hulpe
te come. De almachtige got den engel gabriel roep
en senden in de stat Nazareth to der maghet
marien de ioseph ghetruuet was. Dat he oer
boetschappe solde en segghe dat de gods sone oer
ghedaente legheit hadde en oer verconen hadde
tot sinre moder. En dat he oer des vernamen
en dat segghen solde dat se ome blidelic vnsfange
vanc he gheordiner hadde ouerwilde oer salich
des menschenlike ongheslechtes te werken. **Hu-**
af spreket de herre sate berkhard. **De** maghet
marie was ghesiert mit ghesainte d' doghedem
seer blinckende mit vromdighen sietheit der
zelen en des lichams. War by se owinde oere
ghedaente en schonheit bekint was in de hemel.
So dat de berghen des hemels legheit vop oer
to sijn. En se den moct des conincen om oer
to legghen neder neigheit en verdenide dat de
hemeliche bade van baue tot oer ghesent wart.
De engel inghinck den tot oer. **Vader** ich ver-
mode in der hemeliker slaepcamere dat se by
auenturen beslacome dorre oere vader hemeliche
anbede. **Men** en darf niet wene dat de engel

de done der maghet open bant **Want** oer vop ser was
 teghen vordicheit der meschen to blane callinghe
 te schullene vop dit oer ghebet en oer sluytken niet
 ghestoert en worde noch oer reinicheit niet
 becoert en worde. **He** sloet dan oer done vop heer
 den mesche niet den engelen. **Was** of hure selha
 gulden mont spreect. **De** engel en vint manen
 niet buren vechte ghende mer he vint se allone
 in beschouwinghen bekombert. **En** vint se de gra
 de der werlt niet en pochte so vint se de gracie
 vus heren. **Dan** vint ghinck de engel in tot der
 maget vnt beslote kamerte oer husekens
 vnt sprack. **Was** ghy gruet volghenden. **De** here
 is mit di ghebenedict bistu boue alle wiuen.
He vint beuaren en en antworde niet. **Mer**
 de beuaringhe en quam vt ghenen quade noch
 en quam ock niet vt teghen vordicheit des engels
 want se dieck wile engelken to sene plach. **Mer**
 se vint beuare vint worden des engels dorchende
 vop de myheit al vuller grute want he en plach
 se so niet to gruten. **En** vint se in der gruten
 van drien dinghen so haechlike ghepriest want
 so en mochte oer de oetmoediche maghet niet
 vntholden se en worde beuaren. **Want** se wert
 gheheten volghenden. **En** dat de here mit oer
 veus en dat se ghebenedict wer boue alle wiue
 dan vnt en mochte oer oetmoedicheit sunder
 schemete. **en** sunder beuaringhe dat niet horen
He wert vnt louchliker schemelheit beuare en
 als een brade en vordichiche maghet de schemel
 was in allen dinghen. so en ghaf se gheen ant
 worde den engel. **Mer** want de engel de salde
 oerre beuaringhe bekende so sprack he tot oer
Maria en was niet beuaret noch en schame
 di niet va den lane dien ich di spreke want et ware

Du du niet allene volgracen en byste ~~Mer~~ och mede
allen menscheleken gheslechte hebste gracie ver-
oeghen en weder vonden by gade. Want sich du
salste vncfaen en baen den son des alre ouerstaen
de di vercoren heft tot sinre moder. En he sal
alle de ghene de in en hopen salich maken. **W**
antborde se niet belijende noch lochende dese
vorghe segede dogheden. **M**er legerende vel se
kert te werden. **W**et et ghescheen ~~se~~ **S**ich polde dat
se or vernicht niet en verlore. **D**ar se groten
lincet verhadde. **D**ar om vraghe se den engelle
van der maniere deser vncfanghenissen. **E**n sege
de wo sal dit ghescheen want ich myn vernichtende
gade ghelauet hebbe en in der ewichheit ghene
myn belienmen en sal. **D**e enghel oer antborde
en seghede het sal ghescheen ouer mids to den des
heiligden gheestes de di in eenre sonderlinghen
manien verdule sal. **E**n by sinre cracht so sal
tu vncfanghen behaldelich altoes dinre vernicht
En dar om so sal din sone heite de gode sone
want en niet vnmogelich en is. **W**ant elizabeth
dine nichte doct is en vndruchtich heest by der
cracht gode ouer ses maende ene sone vncfan-
ghen. **U**ch linc met die sich en met et dese dinge
was dat de heilighe driualdichheit is waachte de
antborde en dat consent deser sinre sonder-
linghen gheninder dochter en wo begheerlich
se aspect oer scheinre der seden en der warde
Want dat hoghe werck der vncfanchnisse ons
beren vorachte de heilighe driualdichheit altoes
dat allene de personen des sone met zhelike natuer
an dede ghelike of se drie ene da en ene roet

14 16
in desen de drie deden een werck mer een alleme
duer den ock my / Och wat huycken was die
en alsulken werck in ghebrachte wort
Want al is de heilige drievoldicheit ouer al
nochtum moghestu dencken dat se in ene sin
der lingen manne dat teghenwoordich was
vuy des sinder lingen werkes willen dat se
die vrachte / **G**hich oect en denck was die te
engel mit reuerencien en mit ene bliden
insehim sin vroude dar to pmt te bringhin
dat se dan to consent gheue / en merck wo min
menlich en vrylich he sine wordt ordiner
Vp dat he in desen worderlike werke den
wille vne heren volbrenghe moghe / **G**hich
oect wo de maget maria der heuet scheinlich
en oit maelich mit ene vermindendy insehim
als of se vnuersien vande **O** engel vnbhoer
wen ghenonden / **E**n in den worden des en
ghels der niet en verhoef noch oect der
dan vuy niet en aech al horde se grote din
ghe tot der spreken was ghelike in meste
to en was ghespraken / **M**er dit al der
goeliken graden to scrifte en ten lesten
de brode maghet also se alle salte ghehoert
hadde ghaf se oer consent / **E**n so vuy lesen
in der vertonnighe verrecht so vel se mit
groter ynnichheit vuy oer buenen en mit
ghenolden handen sprac se / **O**ect hin de drie
ne gode na dinen worden moet my gheschen
En alrehande quam de gode sone gheheel
in den licham der huycken vanden sonder merre
en vnoefmelc een vleschlich licham van der
en bleef ghehef in den schoet sone vaders
En in den seluen nu so was sin siele gheschape

en in dat lichaem ghestort / En also ein volcomen
mensche in siele en in den lichame nu alle leden
des lichaems mer seer demer / So dat de verga-
deringen sinre leden so cleinlic ware dat me-
se claerlike niet en leden moghen seer noch
vnder schaden / **A**er du nu wees he natu lich
in oren lichaem gheleke anderen kindere / **A**er
alst vergeseght is dat en was geen merren
der zielen in to storten of de led to formiren
ghelick alst in anderen kinderen pleecht to
wesen / **I**ke was oec volcomen got en volco-
men mensche also wvs also menschlich also he
nu is / **M**en vermyet dat ops vp de achtende
kalende van april ontfanghen was / **E**n du
na auer dre en der tich jaren vp de seluey
dach starf / **D**ieser ontfanghen miste spreket
de leere antelme dus / **O**xpe vuy offerre dy sacrificie
des lawes vuy demenich soldichen / **D**inne en der tiven
heit de du bewijst haest vng den schalke gheboeren
den besondighe hden kindere / **V**ant do wv noch dine
vande waren / **E**n de olde doet onelose hersehap be-
dref in allen menschen en al Adames gheslechte is
kenlecke was vuy den ste mysdact / **D**o ghedichsteu
dine vntfermicheit / **E**n seghst neder van dine
hogher bonninghe in desen dale des venens / **E**n der
vnsalicheit / **D**u onsechste de bedroefnisse dine volke
en verdest van binnen berout mit sutchheit der
myne en gheverdigeste vp vns te dencke gedachte
des vreden en der verlossinghe / **E**n al blyu de varige
sme gods mede eldich got mit de vader en mit de hei-
lighen geestere en mit em leiden een veyen vullonende
in den lichte du niemant to gheghien en kan dringde
alle dinct mit den wordon / **D**inne en mithe / **A**ochtran en
versmaesten niet dine hoetheit te boghene tot desen
kerkenen / **D**u du vns vnsalicheit woldist smelen

en of doen **C**leme wast dinne mynne cherubin off
 seraphim of ene van den engelen neder te sanden op
 dat ouer mids en volbrachte wer de et werck vnsper
 salicheit **A**er du ghelien dichste selue to come totone
 ouer mids den ghebade duns vaders des grote mynne
 won vnder vonden hebben in dy want du quemeft met
 dat du wandelinghe dedest van dinne star **A**er dat du
 dme reghenwerdicheit ons vertoendste ouer mids
 den blesste **O**n bist neder ghecome vaden conuict
 lken stoke dinne hogher glorie in ene outmodighe
 verborpene dinne in oren oghen de besreghit was
 mit der belosten der roumicheit **I**n welker maghet
 hehan du ontfanghen en borey verdeste by der
 vndercelliker macht des heilighen ghesestes in waer
 yghen nature der meheit so dat de sake dinne ghe
 borten niet en besmitte de moghentheit dme gods
 in dy noch de maghetlike roumicheit in dinne maen
 die in **A**ngelm worde **S**o ghubnel sine baderenap
 hadde ghedaen neech he mit reuerentien onser
 vroude en sterde van daer en verbeder in dat
 elloghe leuen **E**n vertelde dar dese dinghen **E**n
 makide dar ene nye blifchap en ene men feest
Merket dan du sich des groet de feest van hude
 is en verblit di in dinen herte en make dich der
 blifchap **W**ant et da beghinne der werke in ghe
 hert en was noch nye des hechtynde ghehbe en was
Want et is hude hechtint on feest des vaders van
 hemelike de hude bruloft sine sone nicht mit
 der menschlike naturen de he am hude onste
 deuch heft van emche **H**ude is feest der brulofte
 des godespans en deuch sinne ghebunte in sinne
 meen lichen **H**ude is feest des lichte ghesestes
 om de doonder hese verbe wille **S**ontfanchnisse
 ons here dat em to ghesone want **E**n hude he
 ghint he te apenbaren de menschele gheslechte

ſine quaterterculat. **H**uden iſt becocht en feest der
doer der maghet marien de huden vanden inder meene
dochter vanden ſone in eene moder. vande halighe
gheest in eene bruet beent en vntfanghen is.
Huden iſt feest al des hemelſchen heere want oer
weder melinghe beghint. **V**ele meer poſt oer
huden feest der meſcheliker naturen want der
ſalicheit en beſofinghe huden beghint en de
verſoringhe al der werlt want de meſchelike
nature huden verheuen is en gheſeliger is. **H**u
den vntfaet de ſone gods van den vader ene me
gheſonſamickheit van onſer ſalicheit te volbringe.
Huden de gods ſone vt ghende van de ouerſte
mele heef em verblit ghelike ene rneſete lopen
de woghe onſer ſalicheit en heef em in de licham
der ſonſoncken beſloten. **H**uden is he ghelworden
een van vns en onſer broder en heef beghinſt
mit vns pelghinmaedeſe te ghaen. **H**uden is een
waerlicht vande hemel neder ghecome om te
verdrinen onſe duſterniſſe. **H**uden is ene lue
de broet dat der werlt leuen gheuet ghemaker
in den licham manen mer in den cruce als
in ene allen ghebachten. **H**uden is die ewige
woert vleſch ghelworden vo dat he in vns
wone ſolde. **H**uden iſt volheit des tijds. **H**uden
is dat ropen en dat beghen der patriarchen
en der jphete gheher en verdulet de don mit
ouer telliken begherten ropen en er iſt lue die
dugheſ verberden. **H**uden is een beghin ende
ſen fundament alre hachtiden en een beghin
al vns gudes want tot nocht onſe here reuen
dit meſchelike gheſichte ver tomt heef
ghelſet ouer mids der ſonden van Adam.

aler wert an en mach he niet toornich **Wes de vuse**
 als he sinen sone enen mesche **Sich** **Wo** **wonderlike**
weert en **wo** **hochten** **faest** **dar** **huden** **is** **er** **is** **al**
the **nochtlich** **al** **blidelich** **al** **legheerlich** **en** **mit**
groter **diuogen** **to** **vuc** **fanghen** **en** **mit** **in** **bliae**
in **der** **sich** **den** **te** **ouer** **den** **ken** **al** **dat** **in** **desen**
daghe **is** **ghe** **schiet** **In** **desen** **dinghen** **sal** **ten** **den** **te**
en **sin** **ghemichte** **puten** **en** **ky** **ancu** **ruwen** **vuse**
here **sal** **de** **merre** **dinghe** **vertone** **dan** **ich** **si**
ghesene **hebbe** **Wo** **vuse** **vrouwe** **ghinck**

tot elizabette
Hier na vuse vrouwe sichte vuy de vordede en
 ghels de he or segghede van onre nichte elizabet
 En berade or se te vunden vuy mit or te verbliden
 en oer te dienen **Want** **ihesu** **de** **se** **vuc** **fanghe** **hude**
haeste **em** **vuy** **johes** **in** **sinre** **mader** **licham** **te** **hullige**
Maria **dan** **vop** **stanc** **mit** **joseph** **oren** **brudegom**
in **ghinck** **va** **maria** **ech** **tot** **der** **stat** **dan** **zacharias**
wende **vuer** **mite** **va** **herupate** **en** **mit** **husten**
want **se** **der** **vuc** **fach** **lange** **te** **werde** **ghe** **pen** **mit**
openbaer **En** **och** **en** **vuse** **se** **niet** **bestuert** **va** **der**
drachte **des** **kinde** **ghelike** **anderen** **vrouwen** **want**
also **als** **gute** **ambrosius** **recht** **vuse** **here** **ihesu** **en**
was **er** **niet** **waer** **te** **ghinck** **dan** **te** **el** **sal** **lesten**
niet **alre** **wilouich** **va** **den** **vuyde** **des** **enghels** **noch**
alre **vuzelke** **va** **der** **boetschap** **noch** **alre** **ewi** **uelich**
tuy **van** **den** **exempel** **met** **alre** **blide** **van** **der** **belofte**
alre **gheselle** **van** **vuy** **rete** **ore** **deinstes** **sen** **alre**
baestich **van** **vrouwen** **den** **ghinck** **se** **inc** **gherberche**
Sich **wo** **de** **vrouwe** **en** **coninck** **inne** **hemel** **in** **bes**
en **er** **trikes** **allene** **mit** **ore** **brudighem** **joseph** **giet**
met **to** **perde** **meer** **te** **voet** **En** **mit** **or** **ghaen** **ar**
moude **oet** **modichit** **schacme** **en** **ersumheit** **alre**
dagheden **Vuse** **here** **och** **mit** **oer** **giet** **mit** **em** **heb**
bende **ein** **groet** **en** **een** **een** **om** **ghesinde** **meer** **geen**
vul **of** **hoim** **dich** **gheselschap** **der** **werle** **Maria**
ghinck **dan** **in** **zacharias** **hues** **en** **grote** **elzabet**

En althant verblide em dat kint in oren lichaem
En elizabeth wart al verblit en vns teken mit den
heilighen gheeste en om helpe de Marcken mit groter
mynen en riep da blitschap en sege de / **G**hebenedic
blyscap alle winen en ghebenedyt is de vrucht
dine lichaem / **E**n way comet my dat / dat de mod
wans berey tot my comet / **A**lso Gro alse maria
elisabeth grote so wart joes in oren lichaem ver
vult mit den heiligen gheeste / en verblide em
in vrouden / **E**n nu is somal ed vns here
ihes sine verloper ene prophete / **D**e moder eli
zabeth wert och mede vervult ouer midde ver dente
des kintes **D**ant dat kint de gracie is bleuelde
Want ghelike als elizabeth mitre to comeste be
uoelde / **A**lso bleuelde sine joes vns heym to comeste
En du om verblide em joes / en elizabeth sprac
prophete alse maria ghehoort hadde de antworde
elizabeth en machte se de ghanc de se vnsfage
hadde niet langher ver langhen / **E**n want se de
botschap in magheleker schampste heimmelen
vnsfinghen hadde althant in bequemeliker ont
popenbarde se se en sege de / **A**me ziele maket
groet den here / **E**n wert al vt de psalm *magnificat*
anna dnm / **D**e volghenocchlicheide is en vroude
In vt spraket beda deler in de psalm mare vns
here heft my mit so groter / en so vnghehorde gunt
verhoghet dit ment mit greure tunge vt sprake
en mach / **E**n dat ment nauwe mit de inderste affectie
des herten begrupe mach / **D**u vns so offerenich
em in lanc der danckberheit al de crachte mynsiele
en in beschuldvinghen sine groetheit der greyende
en is so gheuzich em mit blitschape al myn leuen
al myn vndercheiden en al myn leuote **D**ant
van des selues heilgheuer & ewigher gotheit vblit

en myn geest **V**an des tijtliker vncfangnisse
 myn vlysch is vruchtbaer ghe worden **M**aria dan en
 elisabeth verbliden en beide en lueden gode van de
 vruchte de se beide vncfanghen hadden en in danck
 samheden so bestenghen se dan de dinge der blyscap
 och war huse was dat dan te ghader wone als sulke
 modere de mit sulke vruchte vruchtbaer uch waren
Maria en elisabeth **J**hesus en joesus en de erfenne ocke
 zacharias en joeseph **W**an so blef vnse vrouwe vme
 trint dre maende dinende elisabethte oetmodelich
 deuotelich en mit reueretien in alle deen dat se
 mochte als of se vergeten hadde oer te wesen ene
 moder gods **E**n ene coninc hymne alden werlt
Maria blef dan mit elisabeth tot dat de tijt der
 gheborre des vorlopers onse here volbracht was
Vant se dan vmy sunderlinge dar was ghecomen
En als de tijt quam so barde elisabeth onse sonen
 de des achtenden daghes bijneden was en joesus ghebe
En do wart vy gedaen de mont zacharias ende
 de ysrahel ende en segede **G**hebenediet so de here got
 van ysrahel want he gheuant heeft en ene verlossinge
 ghemaket sijn volke en de psalm voert vt also
 dat in de huse ghemaket worden de se tve lane sange
Magnificat en benedictus **D**at sint joesus was
 vn want ghesterckt in den gheeste en was in der
 weestemen tot der tijt dat he en apenbaer de me
 delinde en dopende dat volk van ysrahel **W**erker
 in dat vorgezicht is de groetheit joesus en in vele
 andere groten preuilegien deme vmy en vinct
En maria ghespunde elisabeth en zacharie ende
 benedide dat sint joesus en ghinc weder tot onse
 huse to nazareth **I**n walt en weder liden du wete
 dincen moghest de an mode manen en de totter
 harte trecken **V**ant se ghinc tot onse huse wert
 dan se noch broet noch vynn noch ander noot drufte
 vanden enfolde **E**n dese dre nuende was se bi den

ghemen de machschen ghenoech hadden. **A**er nu comet
se weder tot oir armode. **W**ant se mit den ankerde
overhand oer noet druste winne moste. **D**u vime
helle mede liden mit oer en vuester in minen der
armode. **G**uch ock mede an oer grace oetmodicheit
in den dat se allene ghuich te voet mit Joseph tot
elizabeth vuy oer mit oetmodicheiden en dus oien
te dinen van welker doghet der oetmodicheit se
oer sonder linge ver blijft in dien psalmesprekede
Want he anghefien heft de oetmodicheit sinre di-
nen. **D**ar vime seggen mij alle de gheslechte salich
Iy heer leue mensche se wart vercure in der
moder gods en se segget oer oen dirne se wil wel
alre dogheden en bekent allene de oetmodicheit
Dar of ouer leuhardy sprecht de oetmodicheit
alleen de doghed is van welker maria wel alle doghe
alleen vande oer te ghenen en to ver bliden want
als se gheheert hadde van den engel. **G**et grote
dijel van gracie. **P**echte of se de oetmodicheit
allene in oer bekende vum der volheit der gracie
De scrijft men dat se al van anders gheime doghet
gheandvort en heft in den dat se sprekt de here
de heft anghefien de oetmodicheit sinre dinen
leer ock du dij du vuy te ofene in oetmodichede
na ony exempel. **W**o rosep marien

H laten wolde
se aldus te gaderen vonden maria en Joseph
en ihes in sinre mod licham beghunp te wasse
das maria vonden va Joseph in oir licham wat
hebbende en want he merchede mane swaer te
vorse so bedrouede he dar vuy en wert bedruucht
en en wolde se niet neme in echt schap mer he
wolde se heimeliche laten. **V**e ma mochte elvutelen
van vime dat vuyse here wolde dat sin moder
ene ma hedde en niet van ome sinpelre maghet

mer dan ene maghet de ene man vnder trulles
 was welke vnsfanghen werde. **H**et is te witen dat
 dit was vns vierichmde sake. **T**en wste vp dat ou
 mide den gheslechte iosephs. **D**it gheslechte manen
 bewijst worde want men de genealogie of de gheslechte
 allene plach te bescriuen van den manen. **E**n also
 men so hadde den oersprunck iosephs dat men
 dar by witen mochten de oersprunck manen.
Want elc man vinen moeste an eene vnsinen
 gheslechte. **T**e andere male vp dat ale maria grof
 worde dat se niet ghescheint en wend. **E**n vanden
 roden ale een auerspelster niet ghesceent en worde.
En vp dat hi tonen welle de heilige kerke cristo
 wesen ghetruuet de ock maghet is. **E**n vp dat
 de roden vpm als een vndelich kint niet en per
 sequin den. **E**n vp dat ioseph een tuyster wesen
 sake der vnbulecter verriicheit manen. **E**n
 vp dat vns here niet en schene te wese regheue
 dat maria ene hueder en ene hulper hebbe. **T**alke
 de or by stunde en dende en sunderlinghe alre
 se blo in egipten. **T**en vns male vp dat de ghe
 bor te des sone gods den vrant ver bor ghe sake
 wesen. **E**n vns leue vrouwe en was niet sunder
 tribulace want se mercte en sach dat ioseph
 bedrouet was en dar vns was se mede bedriift.
Machtig ver swech se oetmodelike en ver burch
 de ghene gods en wolle leuer snode en quaet
 gheachtet sin van ioseph dan de ghene te apenbare
 of iet van oer selue spreken dat beromelich
 schen te wesen. **A**er se lue vns here dat hi ghe
 ver diche de te hulpe te comen en sm biden
 desen druck af te nemen. **E**nch welke tribu
 lacie en anet dat se beide hadde. **E**n wo vns
 here ver hinghet dat sine vrende wende bedruet
 vromet en licoert vp dat se de hogher

gheerent moghen werden. **A**er vns here ber sach
se bode en se ghede sinen engel de ioseph in den slaep
vermaende dat hemanen sin wijf neme solde en
niet oer begripen en solde dat se auer spil hadde
ghe daen. **W**ant et van den heghen gheeste wer
tur se vnsfanghen hadde. **E**n heet em dat he
ent kin ihesus heten solde. **D**o nam ioseph
marien sine bruct in echtshap en bleef iunc
frau mit der iunfrouwe. **E**n na der tribulacien
is em groet troest ghecomen. **A**ldus solde
oec vns ghescheen wert dat wy in tribula
cien verdullich wenen. **W**ant na den storme
pleghet vns here stillheit te geuen. **E**n ioseph
vraghe de oer van deser wonderliker vnsfand
nisse. **E**n maria vertelde se em. **D**o blef ioseph
in groter blitschap mit marien sine ghebene
tiden wine. **E**n mer dan men segghe mach
so wude he se in reine mynne en besorge
de se ghetruullike en se leuden blidelike te
gader in ore armoden. **E**n vns here ihs xps
laet beslaen in sinre moder lichame guder
trulike en verdullich verberdende neghen
maende dat de beherlich tijt vns come wer
dat he gheboren solde werden der werlt. **L**eue
mensch doch mit em dat he tot so groter oet
modicheit begheuen comen is. **B**er solde wy
de doghet der oetmodicheit begheuen en de
nummer meer vns vns blasen tot houerdien
oft tot achttinghe vns self. **W**ant em de here
der moghenheit so seer ver nedert heuet. **E**n
want wy em allen va deser doghet der langher
beslutinge nummer meer te wollen ghedancken
en mogghen so laet vns doch dat mit der

herten bekennen en em mit al vnser begheerten
 danck spreken. Dat he vns vt den luden gheuen
 dieht heft te nemen vp dat wy en doch dat clei-
 ne weder gheuen dat wy beflaten stuen tot sine
 demste. **Want** dat is sine ghawe niet vns ver-
 demste. **Mer** verwaer er is ene harde grote
 en vnsfanchlike en erwerdigh ghuue. **Want**
 niet tot pinen mer vp dat wy te bet behoer sin
 so sin wy beflaten en in de hoge vesten der alhe-
 bersted oerden gheset tot walder de feminde
 schutte des bosen ghestes noch de ghesluten der
 bheruchtigher en vnsdigher zee deser werlt
 niet comen en moghen ten sy dat wy et selue
 dwaeslike versumen. **laet** vns dan pinen niec
 al vnser macht vnser yuwendigh mensche
 te befluten en af te trecken van alle verganc-
 liken dinghen. **en** vns mit gade te becomen
 in purheit vns herten. **Want** de lichaamlike
 befluringhe niet of luttel en doch sonder
 de befluringhe des herten. **Want** wat hatet
 enicheit des lichames. **en** enicheit des herte
 niet en is. **en** laet vns oec pine in alle sin-
 ghen gade te duncken. **Want** dat is in allen
 dighden dat alre edelste vor gade en behaghe-
 likeste dat de mensche in dwanghe der horfamicht
 in ellenen in anmoden in versmadenissen
 in siechten in manichfoliger tribulacien
 des herten en des lichames. **Wille** en konne
 en maghe gade louen en em van harte ghebe-
 medien. **en** mit blitschape en danck spreke
 de begheerte vp richten en mit werke en laue
Hir af Ende fernhard sprickt. **Salich** is he
 de de passie sine lichames so ordinert dat se
 sin vns der recht vnsdicheit vp dat so wat he lidet
 dat he dat hede vns den sone godes. **So** dat van
 sinnen herten ghenomen werd. **en** mumaricie

en in den monde altes sy danckenheit en lof gods
En in dinen tribulacien en becoringhen en salta
nier tribuelen want vns here de niet comen en
laet tot sinen vrienden dan vny oren orbaer
en saltheit **En** vop dat du se suldeliker vsvragee
en tebet du vme ghekeret werdes **So** merde v
redene van vme vns here verhenget dat demeste
liden to compt en becoringhe **De** inste vop dat
demeste de er weder to gade come solde als de
pphete sprekt in den psalm **Ver** suketi sy
bhemerret en dar na solbaeste se **De** ander
redene vop dat he in sinen sunden te merren
roude kette solde **So** als iacobs kindere in genesi
spraken **mit** rechte so dogte wy dese dinghe
Want wy in vnsen broder misdaen hebbe **Ten**
derde male vop dat demeste tebet sy vndolcomen
bekenne als em de hulpe va gade vntage v **Als**
dauid in de psalm sprekt **Ich** sprack in minne on
bloedheit in der doetheit so en sal ich niet beruert
werde **Aer** vop dat du my mispene toendes so hebste
dij ansehn ghebert van mij en alrehanc wart
ich tur birt **Ten** vierden male vop dat em de men
sche in sine verdeinten niet verheffen en solde
so als de apostel **Ante** paulus sprekt **vop** dat
de groetheit der goetiker visione mij niet en ver
heffe so vmi ghegene de preekelinge des blesche
ein engel des viandes dat he mij halstage solde
Ten vijften male vop dat de meste wate dattet
em quaet v **dat** he van gade gelate v **Als** de
pphete jeremias sprekt **Wet** en sich wo quaet
en bitter dat si telaten dine here ihu xpm
en sinen amot niet te wesen by di **Ten** seften

male vop dat he vns leer by exempel der heiligen
 verduldenheit te helde **Want** iob sech dat is my een troest
 dat he my castie mit sekerheide en my niet en spar en
 icht en sal des reden des heiligen niet weder segge **Ten**
 seueden male vop dat de mesche de teibene der mynen
 gode auer demt **Want** als de wyse ma sprekt **In**
 der dorchheit so en bleef din toyn niet vop en meer
 in der cornicheien so sy se beruert een tel en helde
 de salichheit in ghedepel emisse der ghebeden **Dinne** alle
Ten achtenden male vop dat de mensche were wo bereit
 dat vns here is den menschen te helpen te come in ode
Als dauid sprekt **Als** ich tribulacie hadde reep ich
 tot vns here en heuer herde my **Ten** neghe male
 vop dat de mesche in becoringhen gheprouet werde
Als iob sprekt vns here heuet my gheprouet
 ghelike den golde in den vure **Ten** tienden male
 vop dat de mesche te hogher crone crighe salde
Als iacobus spreket in sinre epistolen **Salich** is
 de man de becoringhe lijt **Want** als he gheprouet is
 sal he de crone des leuens nemen de vns here
 belauet heuet de ghene de en myne **Is** dat du dese
 dinghe merkes so pin di din herte to ordinerent
 en teste dite dat du in alle vop vallen en veghenheide
 en in alle sine misghaghen / de modelic en verdul
 delich en blidelike di heldeste en ceffendi in de we
 ghe des gheestes / also dat du vns sinre vuricheit
 verdulc werdeste / en ceet dat beghereste te liden
 vns de myne vns here ihesu xpi de in en in
 sinen vrenden / desen hoghen wegh gheholde en
 bewijst heft **Want** he verhenghet dat sine vt ber
 corne ghepint werden in deser werlt in den
 vwendighen / en in wendighen menschen **En** he
 castiet **Als** ewre paulle secht al de ghene de he vnt
 fact **Want** de vt der discipline sy / dat en sy
 ghene kindere meer in anerspelres **Er** is dan

verkerlich hi tribulacie te crighen en te lide want
wy dan af gelert werden en daghelix daghet wy
crighen en quaetheit sthullen / dan vuy en solt
wy dan niet in ghequestet of vnderduldich werde
meer dat mer begheuen en mynen / Her vor
spoot en velden sol wy hebbe alre vande want
te vns dieke vuy dogeden trecke en den kinen
tot quaetheiden / Senck en besich vort salichide
in der hope of in der waerheit de verleding vor spoot
en ghenoechlicheit in de ghemaket hebbe en alre
ordel sel vuy den to comenden

Van der gheborren vns heren

Als dat eende van neghen maenden ghecome
was / Een ghebot vrgymact va den keiser
Augustus dat alle de werlt bestreue solde vor den
ele in sine stat / Augustus de keiser / In ier vor
vns heren gheboert in groten vrede regnerde / En
in der tijt wolde xpc ghebaren werden / want hi siet
den vrede sochte en mynde / en mynde des vreden
dan vme ghesame hadde / Als dan alle rike ouer al
de werlt in rusten weren / en de vorseghe August
begheude dat ghemene orber te boeden en te geliken
in vredesamer elken / So gheboert he die me al de werlt
solde byseruen / En want hi weten wolde dat getal
der rike de den romestken rike vnder danich vane
En et getal der steden in elken rike en dat getal
der houde in elken stat / So geboert he dat va den clo
nen steden dorpe en buisshupe de mesche come
solde tot den houesteden / en sunderlinge dar
te ve ghebaren weren / En een rechtlich ene siluere
penningh dex penninghe ghememes gheldes guet
werelghene solde den vorsten vuy den provincie
en en so belien vnder danich te wesen de romes
chen rijck / want de penningh dat lide de keiser

hene gheboren solde werden marien vme ringheden
En als he gheborē was se onē anbeden / en segeden
glorie si gade in den ouerste / en vrede in der erden
den luden van gode wille / En alchims sulc in de engelen
totten hunden quamen de by iherusalem ware vp ene
mile / en bot schapten den hunden de gheborēte vus heren
en de stat dan se onē vmden solden / En de engelen
weder in den hemel dāmen mit sanghe / en mit blit
schapen / en bot schapten oren ghesellen / en mede bor
sheren dese ghebun te / Alle die hemelste heer was do
ver blit / en macte grote feestē / en sprake lof / en dinc
berheit gade den vader / En quamen alle altēte elc
in sime orden om te sien dat ansicht oer s herē oren
gods en anbeden em mit alre verducheit / en oet sijn
moder / en singhen em ghesenghe des laues **Want**
de van den engelen solde in den hemel moghe bliuen
als he solde nē mer ghehoert hadde he en solde sine
heren visitiē de so oet medeliken lach in der erden
Want als de apostel sprake totten va he breuen / Als
he inleide den verst gheborēne in de vme vnet der
werlt so sprake he en em selue anbeden alle de enge
len gods **De** hunden quamen oet en anbede em ver
tellende dat se van den engelen ghehoert hadde / En
maria de alre vroeeste moder vut hēte alle de worde
de van em ghesprake werden / en vergaderde sie
in oren herten / En want se de heilighe scrift ghe
lesen hadde en de pphete wiste so vergaderde se de
dinghe de van vnsen heren by oer ghesket sijn mit
den dinghe de se bekende bescreue in em in de pphete
En de hunden mit blitschape in oer vder tot
oren schapen ghinghen / **Singe** oet dinc luec in de
dus langhe ghebeit hebste / en bed dinc here in / en
dan na sine moder / en gruet verdelich de hingen
olāen ioseph **En** na so kusse de tote des kindes ioseph

dar liggende in der cribben **E**n bidde vper vroullen
 dat se een di gheue of lateneme **V**emmen dan en
 holdent tusschen dinen armen en an mynenliche
 sin an sichte en gissen weerdike en verblit dar in
 betrouwelike **D**ie moghestu doen want he is geco
 men totten sunderen om der salichheit en heeft vme
 ghegheuen mit een der modelike en ten leste heft he
 em seluen gheuen tot eenre spisen **D**ar vns sal
 de guder tyren here en gerne late handelen van
 dy na dinen wille **E**n en sale niet to scrine dine
 vermetenheit mer dine mynen **A**er nochtant
 saltu dat altoes doen mit reuerencien en mit angst
 want he is de heilige der heilige **E**n dar naghijf
 em weder sinne moder en sich vo sorchfoldech
 ernstelich **E**n wilsich dat se one verward ende
 reget en andere sinen dienst doet **S**tant ock du
 en help oer of tu mogeste **E**n dencke stede binghen
 in desen to verbliden en ghenoechte te hebbe **E**nde
 alvore altu moghest so sta stede like in de dienst
 manen en des kindes keru en sich dute wile in
 sin an sichte dat de engelen begeren in te schouwe **A**er
 dat altoes so als ich ghesproken hebbe mit reueren
 cien en mit angst vop dat du niet vden verdrene
 enderste **V**anc du dy achte sulste vnder dich te lise
 in soll en gheselschappen **V**an deser ghebunte delere
Augustin sprekt aldus **I**n desen stal want he ghebo
 ren zu v sinne moder marien want he mit ar me
 ducken gheslonden en want in de cribbe ghelegket
Hem en was gheen huue van cedar ghemaket noch
 geen bedde van elpenbeen ghemacht **D**ar maria die
 schepen vonsen verloser bedde moghe baren **V**an
 vme als een ellendich wijf en pelgerem so band
 se in ene vrenden huise den heer der werlt **E**nde

belunden niet in sieden laten mer in armetoden
doelen als een armen wijf en leged in de cribbe de se
unbede als sie got althans als se em hadde ghebart
O heilighe stal **O** salighe cribbe **D**ar xpt in gebore
wart / en de here al den werlt in ghelegget wart **D**ar
waren de engelste moghe noch vreed vroullen dar
was solace der enghelen **D**ar waren dusentich duyster
en verblidende **D**ar seide dat kint in den stal en grote
bliscchap wart in den hemel xpt seide in der cribbe
en om em verblide nochtan manichfoldeken des
hemelken hers singende **G**lorie si gade in ouerste
en in der erden vrede den guetwillighen meschen
En want de guetheit des hemels ghebare was
in der erden **E**n clam neder vanden hemede de
uerachtighe vrede **E**n du vme singte mit
bliscshapen de engelen glorie gade in den ouerste
De engelen verbliden em / en maria kefte mit reue
rengen dat se de moder gade was gheborde in de engelen
verbliden em in xpo mit seghraefgher sekerheit
worllen de moder seact mit groten leue se verblit
der mit myte / en in bliscshapen blift se anvesel
dich **D**ur af get spreect de here **E**nter lucel mus
O minnenlike **O** wonderlike weridicheit du got
der onbegripeliker glorien en versmaes niet
te werden een versmaet wor in **D**u got alre crea
turen wolde als een mede knecht dy apentuen
En du here alre dinghe de nemane esbahues du en
vutsagheste niet in den beghinne dine gheburt en
te smaken de vughe make der alre wer worpenster
in mode **W**ant als de scrijft seghet **D**e du wordeste
gebornen en was dy geen stat in enighe huse noch
du en haddest weighe de dine morwe lede vncolgen
hede **A**er du de de werke beslutes in dine hant
wordeste ghebonden in armen ducken / en ghelegget

in ene suode cribbe en stinkende stal / **I**n de stal
 leendes du van vullvrijghen besten / **T**roest vygh de
 in vullvrijghen der armoden / **W**ert ghebodt / **W**ant got
 is mit v in der armoden / **H**e en legket niet in verbaer
 beide der bleuckender kameren / **I**n he en wert
 niet ghebanden in lande der ghemene de suetlich
 leuen / **W**at glorijste durike mensche van ene erde
 nen dinghe / **E**n in dinre vme verpinghe vp een
 ghemacht bedde / **E**n coninc alre coninghen
 wen volde der armen stroen beddeken / **D**ar
 vme vntseeste harde bedde vp to ruste / **E**n dat
 mor wer wbaren kinde in vore handen alle dinghe
 sin vercoe der besten stro dat hant was / **V**an
 inden pluen bedde / **D**ic seghet Anselm / **O**ch me che
 du hebste ghesien de gheburte des alre hulighsten
 princen en hebste ock ghesien de baringhe der
 kernelcher coninghinne / **E**n in beide mogestu
 merken de alre hardeste armoden van welken
 de armen seer ghetrost werden / **V**an af de leere
Bente bernhard / **s**prekt / **D**e kincche vnspreklich
 cristi en troestet niet de ghene de vele kalle / **D**e
 tramen cristi en troeste de gene niet de in blicschape
 der werlt / **I**n de doelen cristi en troeste niet de
 ghene delhaatlich gheleet / **I**n / **D**e stal en de
 cribbe en troestet niet de ghene de mine de nste
 stule in der kerken / **D**en kinden de wakende
 waren den wart de blicschap des liches ghebor
 schapt / **E**n en wert gheseghet dat de verlosser ghe
 boren ware / **D**en armen en de ghene de in arbede
 waren niet in rijken de ulve plues troest hebt
 en niet den goetlijken troest / **D**ic seghet bernhard
Dese doghet der armoden is de man garite dar de
 dwingeli af sprekt / **V**an welke margrite te
 copen alle dinc te vercopen is en te gheuen

des doghet is dat in ste fondament alles gheest
likes ghetimmer / dese is als een voetsel der oetmo
dicheit **en** een wortel der volcomenheit **voes**
vruchte menichfoldich is mer bedeckt **Wu** mochte
och in em beiden merken de grote diephut ene oetmo
dicheit **Want** se niet ver smast en hebben den stal noch
dat heymoch ock ander suode dinghe **En** der dese
dager der oetmodicheit se en is gheue sathheit **Want**
gheen bin vnsen veylen mit houer dien gade behagen
mach **Wu** af beruht **En** **Want** sine oetmodicheit
is den anderen dogheden also groot noet **Dat** sonder
er gheen dogheden doghet en sijn **Want** dat myne
of enighe ander doghet is gade gegheue **Want** dat
ver dinc oetmodicheit **Want** den oetmodige gheest
got sine gheade en ouermide de oetmodicheit
so beholt men de vnsfangene duechde **Want** de
geest gades mer ghent en rustet dan op de ghesaten
en oetmodighen **En** de vnscholden duqde volma
ckte se **Want** de doghet in der cranchheit dat in der
oetmodicheit volken conie wort **Wu** moghste
ock merben in em beiden en sunder linghe in den
kinde **Also** grote aystymghes des lichaems **Wu**
af **Want** beruht **En** spieckte **De** gods sone wort
gheboeren in wes wille was te kies en de tijt sine
gheboeren en he ver kies de tijt de alre moe
lieste was **sin** der linghe ene cleinen en eenre
in mer moder kinde **De** kinne dueck hadde **Du** se
one in vanden mochte eine ailde **Du** se one in leg
ghen mochte **En** al was **Du** dus groten noet **Ich**
enhorde noch hanc gheen ghelwach va enighe **bin**
ten vellen of clederen **Wu** waer vps de niet bedrage
en mach **Wu** den heuet ver core darte vleysck alre
moxlixa te was **Dit** is **Du** om best **Dit** is **en** ber
lixe **en** **Dit** sal me billixt ver lesen **En** so **Wu** in
dere leet of raet **Du** af is to vleen als va ene vlander

no 4

maghet een kint laert. **H**ud sijn ock vele andere myn
akete gheschiet. **V**ant alle de dinghe die dor gheschiet
sijn vander vut fanghmissen vns here schijne kin
laer. **V**ant se begunnen varen ende mi gheape laert
Ale wy dan de ouer sien en desen to voghen sijn billiet
deser dach huden een dach alre in bilacien en alre blit
schapen en alre vroulliden.

Vander besnidinghe vns herē ihesu
Des achten daghes waert dat kint besneden en en
waert de name ihesus ghesgeuen. **D**ie grote dinghe
sijn huden gheschiet. **D**at ene want huden apenbaer is
ghemaket de name der salichheit als de name ihesus
welck name in der alrekeit en gheset was en van
den enghelen gheseten eer he in sijnre moder licham
vut fanghen was. **V**ant ihesus also vele gheschiet is
als een salichmaker dat sijn name is kumen allen
namen. **E**n alte de apostel sinte peter secht. **A**ndere
ghen name en is vnder den hemeel. **I**n welke name
vns behenlic is salich te werden. **D**en seluen name
spreect ich dien de mont godes heuet ghenomet
Dat ander want huden vns here ihesus beghinde
sijn halighe bloet te stor te vns vnsen wille. **V**ant
sijn vleesch mit ene stein en messe hude besneden
waert. **V**roec begun vns here vns te liden. **H**e
de in funde en dede haest huden vns vnsen
pinc beghint te daghen. **H**uden heuet dat kint
ihesus ghescreit vns de pinc diet ghesoelde in sijn
vleische. **V**ant he en ghelouarich daghelich licham
anghen name hadde ghelike anderen menschen.
En als he seide ghelouestu dat maria oer traen
vns hoden mochte se moste dan mede screijen
Doch du mit en en screije ock mit en want
he huden ernstlic heuet ghescreijt. **I**n de daghe
deser haechheit solle wy vns seer verblide vns

salicheit **A**er wij soken ock seer mede doghen en
 vns bedrauen van der pinen wille deke vns vnskeft
 gheleden **W**ant tot seestunden heeft he vnsen
 wille sin bloet ghestort **T**en irsten in der besin
 dinghen **E**n dat was een beghin vnses verlosinge
Ten anderen male in sine bedinghen **E**n dat was
 van beghe ten vnses verlosinge **T**en derde male
 in der gheselinghe **T**en vierden male in der cron
 ghe **E**n dat was de verdinte vnses verlosinghe
 want wij auer mids sinen wonden gheynen sijn
Ten vijften male in der cruinghe **E**n dat was
 een loen vnses verlosinghe **W**ant he do betaelde
 + dat he niet ghe nomen en hadde **T**en seften male
 in den vpeden sine sie den **E**n dat was die sacri ment
 vnses verlosinghe **W**ant die vt ghinc water
 en bloet **D**an vns by beteikent was die wij in den
 watere des doepsels ghereinghet solde werden
Velc doepsel sin cracht vntfanghen solde van den
 blode vnses heren ihesu xpi **A**nderen so nam einde
 de lichamelike besindinghe die wij vor hebben die
 doepsel die van merre gracen is en van mynre
 pinen **A**er nochtan sole wij hebben eue ghestecke
 besindinghe van binnen van buce en in alle dinghe
 sulle wij van alle ghebreken ghestecke besneden
 vnsen **I**n den herte sole wij ock besnede vnsen
 alle quade en vnnute ghedachte te versmaen
Ao dat wij vns sien soken vor gade te dencken
 des wij vns schamen souden te spreke of te den
 vor den menschen **W**ant die woerd of die be
 dorde menschen sijn dat sijn ghedachte vor gade
Wij soken ock besneden sijn in der tungghen luttel
 en oerberlike dingghen te spreken **W**ant van

alle vnutten worden va vnlbetende ghespreke moe-
men rede gheuen in den iinghste daghe. **Daer** af bide
Gregorius spreckt. **O**f men van ydelen worde en va
cleyuen vnutten ghedachten rede gheue moet ten
remoten daghe so is te vermodene dat vele sunden
viele menschen nabolgen. **W**ij selen oec besnede sy
in den sinnen en in den leden des lichaemes ons van
welsaken en ouerblidighen dinghen te vuchsteden
en van alle occasien der sunden ons af te trecken op
dat wij so hu-leuen moghen dat wij de gheestlike besmi-
dinghe de in ons to comende is in der octaue van vns
vernispen sander al ghebreck der sunden en der
sinnen in der elckheit brullen moghen. **Op den**

dertienden dach vns heren **||**
Up den dertienden dach dat kint ihesus en apen
barde den heidenen als den drey coninghe de
heiden waren. **D**ese coninghe ouermids der spheciën
van balaam de in den oken testament staet. **H**et
sal vpghaen een steere vt iacob. **E**s kenden se de
steere de en apenbarde want se groet va kunste ware
Dese coninghe die vuy quamen va de einde van
persen en van caldeen. **W**an de rinceer saba is dat
de conincrike van saba na gheheten is. **V**ael en
grote dinghe sijn hunden ouermids vns heren
ihesu gheschiet en sinderlinge bi der heiligen kerken
Ten vsten want de heilige kerke hude in de per soon
der coninghen de van heiden verghudert waren tode
sone bruet van em vncfanghen is. **V**ant in den
daghe sime gheburte so apenbaer de he den loden
in den per soon der hunden. **V**uy welken tode oere
luttel dat wort gods vncfanghen hebbe. **A**ls hude
so apenbaer de he em den heidenen. **E**n dat was
de kerke der vt verconer. **E**s dat de werck
van hunden enghentlick een werck is der

in en begheuen oer kinen/ en beden dat kind verlich
an/ **Se** er den oen als enen coninc/ en bedden an
als enen got/ **Och** wo groot was or gheloue want ^{kin}
wat wast te ghelouen dat/ dat kleine also snoddelich
in armen doeken ghelonden/ mit enre armer
moder ghelonden in enen verwerpene stal son
der gheselschap/ en sinder ghesinde/ en sinder
alle snerheit een coninc wesen solde/ en ein
+ waerachtich got dat se nachten berde lueden
Mer et was behorlich dat de hylighe gheloue
al sulbe leiders/ en al sulbe in ste beghinnere
hebben solde/ **Van** af de lere swete beruht dus
sprecke/ **Wat** do dy ghi coninghe/ **Wat** do dy
in bedi een sijnende kind in eenre armer
huiten ghelonden in arme doeken/ **Wendy**
dat he got sy/ **Got** is als de pphete seghet in
sinen heiligen tempel gods stoel is in den
hemel en sy sucten in enen snoden stalle
in den schoet der moder/ **Wat** do dy dat ghy
em gholt offert/ **Wendy** dat he ein coninc
is/ **Wat** is sine coninclike sale/ **Wat** is de thron
Wat ist ghesinde des coninghesly huise/ en is
de stal met de sale sijn thron de cribbe/ dat ghe
sinde des huues ioseph en maria/ **Wo** sijn dese
wise manne dus swaer ghelonden dat se an
bedden een cloine kind dat versmalich is/ berde
van sinre iuntheit en van der armode der ghen
re de om to horen/ **Se** sijn dines ghelorde vp
dat se wijs mochten werden/ **Van** na dede se
vp oren schar/ **En** offerde em golt/ **Wint** oet
en myrre elck van em dreen offerde dese alle
drie na ghelonten der vuy sabeen/ by welker
offerhande se berelonden/ **En** te wesen enen

conincly en ene gat mer sterflich / **E**n mit groter
 verdicheit / en deuocien kusten se sine voete
En alse se benedixte van em vutfanghe hadden
 negken se em mit groter blyfchape en ghenighen
 en wegh / **E**n by enen anderen wegh se sin se ghe
 kiert in or rike / **E**n se deinden en glorificiden
 got vlichtke en predicten alle menschen in oren
 ghesichte / en bekiden vele mensche / **D**an na als
 vuse here beresen was / **E**n een vuy den apostels
 vus here in den lande quam so quame dese heilige
 coninghe tot em / en worde van em ghe doept / en
 worden hulperen sine predicacien / **G**udertynliche
 mach men ghelouen / dat vuse vrouwe de ene mynse
 was der armoden / en ver stont den wille oves kindes
 dat se al dat golt vt groter mynen der ar mode in
 luttel daghen den ar men ghaft / **V**ant als se tot
 den tempel quam en hadde se niet dan se em lam
 mede cope mochte dor oer kind te offeren mer
 se koste ein par totelduuen of ander duue / **S**ich
 de tekenen der armoden in elken dinghen / **I**st in den
 dat / dat kindt ihes en sin moder huden als ar me
 lude almossen vutfanghen / **T**en anderen make
 in den dat se niet dan na enstonden te ver crige
 mer dat selue dat se creghen en **wolde se niet**
 t horden / **D**e begheerte der ar mode **wies in**
 em oet de diephit der oetmodichit **E**t sin
 sonnghe mensche de en selue snode **en ver**
 maet achten in oren sin / en de niet **verhe**
 uen / en sijn in oren oghen / mer se en **Wille**
 so niet wesen in ander lude oghe / **A**lme **en dede**
 die kindt ihes de here alre here hude niet **de and**
 luden sijn ghebreck en sijn verbor **pe nlt**
wolde apenbaren / en niet de me of
 lude mer grote en vol luden also coninghe n

Wolde se niet
 Wies in
 Et sin
 en ver
 verhe
 Wille
 en dede
 de and
 pe nlt
 de me of
 lude mer grote en vol luden also coninghe n

enen conincly
 groter verdicheit
 in den lande
 coninghe tot em
 worden hulperen
 sin predicacien
 luttel daghen
 den tempel quam
 mede cope mochte
 se koste ein par
 totelduuen of ander
 duue / sich de tekenen
 der armoden in elken
 dinghen / ist in den
 dat / dat kindt ihes
 en sin moder huden
 als ar melude almossen
 vutfanghen / ten
 anderen make in den
 dat se niet dan na
 enstonden te ver crige
 mer dat selue dat se
 creghen en t horden /
 de begheerte der ar
 mode em oet de diephit
 der oetmodichit sonnghe
 mensche de en selue
 snode maet achten in
 oren sin / en de niet
 uen / en sijn in oren
 oghen / mer se en so
 niet wesen in ander
 lude oghe / alme die
 kindt ihes de here
 alre here hude niet
 luden sijn ghebreck
 en sijn verbor wolde
 apenbaren / en niet
 de me of lude mer
 grote en vol luden
 also coninghe n

en onen ghesellen en in folk en tijden en gheual
als men amte mochte hebbe daten schade of schade
of selde comen. **V**ant als de coninghen quamen
vrij to bindene den coninc der ioden. die ghe-
loueden ene got te wesen mochte ghetwincle
hebben/ alse si folke ar mode in de kinde en sine
moder sagken dat se bedraghen hadde gheset
en so sinder gheloue en sinder deuocien en
wegh hebbe gheghaen. **A**er dan vme de myne
der oetmodicheit dat niet en leet gheuende
vns exempel dat wy vader oetmodicheit niet
en sieden vj emich guet dat dat schme moche
vt te comen. **E**n dat wy och leen solde wille
snode en versmaet schinen in ander lude oghe
dant de gherechte oetmodighe em verblie als
he versmaet wert en bedruet em als he wert
gheert/ sachte in wispode verblie in wed sport
dacht in richiden wemmet in welden voert ghe
crust in hocheiden/ en blide in ar mode/ he
versmaet tijtlich lof/ en alre ere acht he em
vulber dich/ gheuen schein vlijt he. **E**n mynet
de waerheit/ alre ertseke dinghe verghet he
en begheert ewighe dinghe/ he en beent gene
dinghe de der werlt to horen/ vj dat he werde
nen mach. **D**ac hemel seke guet/ em seluen
en plecht. **H**e niet te vermeten sine cristen
of graas. **D**e he beent en scrift he em niet to
Aer **H**e beent oetmodeliken alle gheuen
toe. **A** wesen in der gotliker guder turen
He **H**e begheert altoes verborghen te sijn
off **H**e wesen mochte sinder schade sijn
euen. **H**e stees vj dat he niet mit emich
nen **H**e binomen of houer dien besmit en
worde. **H**e is aldus danich en wy lue em

Want he wonderlike dinghe y in sine leue gedim heft

Wovuse vrouwe bider-cribben bleef

Als de coninghe vntcomert Ware y en weder
tot oren lande ghebrert Bleef de vrouwe der
werlt mit oren kinde ihesu en mit sinen vader
iوسف bij der cribben in de cleine stat ghesduldelych
en oetmodelych tot den vierichsten dach to als
of se ein ander wijf hadde gheset en or kinde
ihesu een puer meste en behaef hadde de elre te
halbene Aldus stont vuse leue vrouwe wakende
en au dachtich vp de bewaeringh oer s gemunden
jons Och mit grot sonchfolchichheit en vltichheit
bewaende se or kinde vp dat em gheen dingh wo
deime dattet were en brake En mit wo grot
werdicheit en vorhodicheit en goddinstighe
anxete se one handelde den se wiste dat oer got
en oer heer was mit ghehoghedey kneen plach
se one te nemen en weder in der wegghen celes
ghen En mit wo groter blicshapen betroucken
en moderliker mynnen plach se on to helpen
te cussen en suedlike an der te drucken Ende
verblide oer in den dat se sach em te wesen oer
soen Wo duche wo ernstelich sach se one an in sine
linsichte en in alle den ledelen sine lichams
Wo sonchfollich en wijflich plach se sine cleime
ledelen te legghen als se one want Aldus plach
de oetmodighe en wise moder in alle sinre behaef
ten en dienst stadelich als he shep of als he wac
te em te dienen niet alle als he cleime was mer
sch als he grot was Och wo gerne se one soeke
de en kume mochte wesen se en kuaelde in den
sugghen als sulc s kinde s ene grote suetheit de and
winnen vntcomert is En de leure Ende Verulph

vertelt van de heylighen alden ioseph dat he dat kint
plach te setten vop sine knien, en in die velle
plach to te lachen. **V**ant vnsse vrouwe dus bleef
by der cribbe so pindt och mit oer by der cribbe
te staen, en verblit sy stedelike mit dem kinde
ihesu. **V**ant de daghe de wt em ghaend is ene reghe
like ghetulle soete, en sunder kint lude de in or
den sijn van kerse daghe to vnsse vrouwelechtnis
sijn dach selden bilhot eens des daghes by der
vorgeseggheder cribbe vnsse vrouwe van de dat
kint ihesu en marien sijnre moder anbede en
mit groter begheerten ouer dencken van oer re
armoden armodicheit en guder tierenheit.
Du hebste ghehoert wo de maghet maria ver
duldeliken in den seimdenen stal langhe tijt
bleef. **W**ar by vns niet staer wesen en solde
nooch niet groet dincen in vnsse claester
en in vnsse hemelicheit te bliuen. **O**m vns
to troest. **G**inghs van sinte victor tot den
moniken sprekende. **D**ri van sinde en reke
niet de ander lude ambacht em to treckt. **O**ftu
een monich biste wat dueste vnder de schaere
des volkes. **O**ftu wighen menst. **W**ar vns
beghesten daghe hie te wesen by de ghene de
roepen. **W**an soldeste alre wesen in vasten
en in sepen en du suetste em groet clerck
te werden. **D**e simpelheit des monikes sal
sijn clergie sijn. **A**er du sprek es rich vil ander
lude leren. **D**yn hort niet te leren mer te
schreuen. **B**eghesten nochten een lerar te
wesen. **H**ore wat du doet snoutheit dms abbies

simpelheit dines angstfichtes / vmoepelheit
dine leuens / en heilicheit dinre wandelinge
sal de mensche leuen / En bit in dien dattu de
werlt vkeet en dattu de werlt volghet

Van vnsere vrouwen lechtmissen

DO de vintichste dach quam ghelick als in der
elze gheset was / Ghinc vte vnsere vrouwe mit
oren kinde ihesu en ioseph en ghinghe va bedlehem
to iherusalum dar vijf mylen was vuy een vp dat
se oen den heren offeren souden / Ghinc du mit hem
en help ein dat kint ihesu draghen / **D**e brachten
se oin tot den tempel den here des tempels / En
als se quame in den tempel costen se elke tortel
duien / of elke songe van sachten duien vp dat
se offeren souden vor em ghelike als me plach te done
vor de armen / En want se seer ar in ware so is bit
te vermodene dat se offerde elke loange duien want
me se lichtliker / en vuy myn ghelides cricht / En
du vme worden seghet in de elze in der lesstat
En de elvangeliste segget van den lam / Want dat
een offer hande du riker was / En de gherechtiche
Symeon quam in den gheeste in de tempel vp
dat he seen mochte cristu den here en he stor he
also als he de antworde gads vncfanghen hadde
En als he mit haeste quam en vnsere here sach
bekende he oen in den gheeste en em haestende
loghede he sine knien / en budden an tusschen de
arme sine moder / En de moder bekennende
den wille oers Kindes ghaffen Symeon / en sine
oen blidlike dat kint vncfent in sinen ar me
En stont vp en benediede gade en seghede
Quaet here dinen knecht na dinen worden
in vreden / En ghytude van der passien vns
heren sprekende tot Marien / **D**yn siele sal

een stert doergheen dat is sine passie / **E**wanna
de profetissa quam ock al du en aubedde dat kind
en sprack van den kinde / **A**llen den ghene de
verwachtede waren de verlossinghe van israhel
De moder maria oer verwonderde van desen
saken de psach ghescheen en vutheit alle dese
dinghe in ore her ten / **D**en na nam de moder
dat kind weder en gingham totten altare een
processie makende / **D**u de processie bij beoibent
is de huden de heilige kerke al de werlt dor gaet
De Alce er saem olde ioseph en simeon ghinge
vermic groter blicschay / **D**e moder maria vol
ghede oren kinde ihesu den cominch draghende
En mic oer so ghinck ter siden anna mic groet
werdicheit oer verblidende / **E**n mic vnspreke
liker blicschape gade lauende / **V**an desen luttel
luden mer delen de groet waren so is dese pro
cessie ghemaket / **V**nder wellen is van alle man
ren der menschen want vnder een waren man
en wijf olt swouck maghe de en wedulken
En als se tot den altare quamen / **D**e moder
mic groter werdicheden oer kinen boghe de
en offerde ore leuen sone gade sine vader
op den altare / **W**at offerhande was dat
me en was deser ghelike ghesceen va beghin
ne der werlt / **D**e priestere des tempels du
gherope worden / **E**n de here alder werlt
warde so ghelofte ghelick ene kinck mit vijf
siluere penninghen / **E**n do ioseph de penninghe
hadde betalt nam de moder oer kind blidlike
weder **E**n nam ock va ioseph de dor seghede
duien en boghe de orkinen / **E**n offerde se gade
den vader op den altare / **D**en na de maghet

maria mit oren kinde ihesu en ioseph ghingen
 van iherusalem / en wolden weder keren tot nasa-
 reth / Ghinc du mit oer / en help oer dat kind ihesu
 draghen / En wiltu in desen vor segedē capitel
 gheleere sijn van oermodicheden / en van ar mo-
 den merck sijn offerhande / en waer mede he
 gheloeft wart en wo hi der elke vnder danich was
 en lichtelich so mach stuet vinden

A wo vns here in egipten vloet
 he si dus togten tot nasa reth wert / Ende
 raet vns heren dar af niet en wisten / En
 herodes bereide dat kind ihesu te doden / So ope-
 lande em de engel ioseph in sinen slape enen
 dach to voren eer herodes de kinder dode / En
 seghede em dat he mitten kinde / en mitten mod-
 vlein solde in egipten / Want herodes dat kind
 sochte te doden / Ioseph stont vp en wac-
 kede de moder en seghede oer / En se stont vp
 sonder merren en berit oer totten dach
 want al oer binnenste van desen worden be-
 roert worden / En se en woldē niet ghewonden
 werden ver sumich in der salicheit oes kinde
 Aldus beghynste se in der nacht te trecken tot
 egipten / Sich en ouer denck dese dinghe / wo se
 dat kind ihesu vphift / en doghet mit em en ist-
 like want du beleguder dinghe merke mogeste
 in desen teghenwordinghen capitel / Ten
 nsten merck en sich wo dat vns here in sine
 enghen personen in den dinghen de vor spoedich
 schenen oclughenheit woldē vncfanghen /
 Sich in sine gheburtē was he ghelauet
 en anghelēder vanden hynden als gorten cort
 dar na was he besneden als een sunder / Du

na quamen de coninghen de em peer erden en he
bleef nochtan in den stal vnder der keeste en stree
de als eins andere wines kint **W**ar na was he
ghebracht totten tempel dan he van sincon en va
anna peer verheuen was **E**n nu wert em gheseght
van den enghel dat he bleef solde tot egypte **E**nde
wile deser ghelike moghe wy merken in sine leue
de wy trecken moghen tot vnsen leringhe **A**lz
du dan ghetrost wert te solen wacht der tribula
cien **E**n alse du wert te bedruet so wacht de trost
Also dat wy dan inne noch verheuen solde werde
noch ghebraken **W**ant vnsere gheuet ti ostinge
om vnsen hope op te heffen op dat wy niet en
ghebreken **E**n he gheuet vns tribulacie om vns
to vntolden in oermodicheit op dat wy vnsen
salichheit bekenne **E**n aldoes staen in sinen aert
In anderen male so merck in den ghauen en
trostinghe gods dat de ghene de ghaue van gade
vntfaet **E**n dan niet in verheffen en sal noch
em trecken banen den ghenen de se niet en vntfaet
En de se niet en vntfaet en sal dan by in demode
niet ver slaghen werden noch beniden de ghene
de se vntfaet **D**ie segh ick dan vnsen want de enghel
to sprack en openbaer de Joseph **E**n niet Marien
en he nochtan vele beniden der was in deged
En de ghene de troest van gade vntfaet **I**s dat he
den niet vntfaet tot sinen wille he en sal nochtan
niet vntdancen sijn wesen noch minnieren
want Joseph de sohoghe ghracht was van gade niet
openbaer mer in den slape de to sprekinghe des
enghels vntfaet **I**n der male merck wo dat
vnsere verhenghet dat sine vrende mit tribula
cien en persuaen ghemoyt werden

Verbaer et was der moder vns heren en Joseph grote
 tribulacie Als se saghen dat dat kindt ihesu ghepocht
 wert om te doden want wat mochte se horen dat en
 sluere was te horen **H**ier was en oec en groot tribula-
 cie dat se tot enen vromeden lande dat se niet en kunde
 ghaen moesten en ene handen swaere wegh want se
 vnael waren te ghane want vrouwe om or sijncht
 Joseph om sijn older dom en se oec vnder en binden
 dat kindt te draghen hadden dat kindt te maende
 oft was en se arm waren niet libbende en in ene
 vromeden lande trecken **A**l dese dinghe sijn ene mate-
 rie van pinen **A**ls du dan tribulacie hebste so hebbe
 verduldicheit en en wene niet dat dij va gade dat
 ghegheuen solde werden dat he en seluen noch sijnre
 moder niet en gaf **E**n vanden male merck de gu-
 zertivenheit vns heren **E**nch wo vro he bichinct
 perscuac teliden en gheraghet wart vanden lande
 sijnre gheburten **E**nch wo guder tinlich he wijct
 der verwoetheit **H**erodes den he in ene oghe blick
 verdomen mochte groet was dese oetmodicheit en
 verduldicheit dat he en niet des gheleides weder den
 en wold **D**at herodes en gerne hadde gheduen noch
 en oec vertornen mer dat he vleende sijnre laghen
 waldschulden dat he vns exempel in ghegheue heft
 dat wy vns oec pine solen so te done **A**ls dat
 wy de ghene de vns bespotten en perscuac doen
 niet weder staen en solle noch vrakeba en be-
 gheren mer duldelike se verdraghen en ore ver-
 woetheit wiken **E**n dat mer is wy solle oec vor-
 en bidden als vnse here leert ander ewaeren den
 ewangeli **V**nse here en vlo vor sijn knecht **I**n vor-
 den knecht des viants vander helle se te der vnsonge
 moder en de heilige olde Joseph droeghe en in egypte
 der ene wegh de wiste was **D**oncker beschelelic scherp

en du neman en wondt der enen wegh de oet seer
landt was so me secht **va xii of va xv** Sachuaer de
cene laperis de ouer wegh wandert by welke wegh
seby auenturen ghyngten allemaende of mer **Danc**
de ghingten als me secht de selue wegh en de selue
weestine de de kinder va ysrahel ghingte dar se in
waren vintich aer **Aer** wat mochte se den van
one kost mit em te draghe en waer en wo mochte
se des nachtes ruste en herberghe **Danc** se seluen
huse in der weestine vonden **Doch** dar by mit em
danc sefware arbeit en langhen wegh hadde Joseph
maria en dat kind ihesus **Chant** mit em en help
em dat kind draghen en dinc em in alle dat du
moghest **Et** en salde vne bullyx gheen arbeit doncken
vor vne selue penitencie te zone **Danc** by vnsen
wille van anderen luden en van so grote lude also
groet arbeit en so diebbelyk ghedaen is **Va** desen
vne heren **Anselm** aldus sprekt **O**pe dinc tee
der roghet en was niet by va der brande slyer de
Want du noch dinc moder borste selste do de
enghel apenbarde Joseph in den slape en segde
Stant by en myn dat kind en sine mod en vli
in egypten en wes dar to dat ich di segge sal
Want et sal come dat herodes dat kind sal suete
by te doden **Dan** by vader tijt **O** gude ihesu
beghinnest te liden **En** niet en ledestu allene
dese more missz in dy seluen in dy kind selpic **Aer**
du ledest mede den doet in dinc kleinen vinnopete
kinder der welke herodes vele dusent vnder den
borsten der moder **de** dede doden **Dic** secht **Anselm**
En al se aldus quame in egypten alle de afgade
des landes viete **Als** te vorne van den propheten
ysaias ghy profetierde **Was** **Danc** me secht **Als** alle

So de kinderen van ysaac vt egipten schieden en gheen hoo
 en was in egipten du en was een dode staeden nste ghe
 borten dat also nu gheen tempel en was dar gheen afoot
 in en vele **Se** quame dan tot eime stat in egipte van
 tabalden de ghelote was her mopolis en dar hie dese
 een knecht in dar se seuen iare inne woneden also vre
 mede pelgeren en arme lude **Men** wo en waer af
 leueden se in deser langher tijt en bede se niet oer broet
Men leset nu vnsen vrouwen dat se mitten spinrock en
 mitten naelden sochte oer en oer kint oer noet drufte
Se neide dan en span vmlan de vrouwe der werlt ouer
 mids myne der armode **Och** wo vele en wo groet vnr che
 worden gheuen desen in den vromeden lande **Welke** vnr
 recht vnsen here niet en quam schullen mer vnsen
En of dat kint by vnsen alst hunghe hadde na ghe
 ten der kinderen broet huiste de en de moder gheen en hadde
 dat se en geuen mochte en moesten met al oer bynnefte
 en af bedrucht werden **Se** troste oer kint mit worde
 en mit oren arbeide also se mochte ghe wanse oer broet
En by aenenturen se vntoech oer seluen kintide vnt
 van oer noet drufte vnt dat se dat den kintde hilde mochte
En moeste se mit oren arbeide oer broet winne **Wat**
 sul wy se gaben van oren clederen van inghe doem als
 van bedden en van anderen dinghen de en in d' hoes
 noet waren **Men** en darf niet wenen dat se al
 sulke dinghe ict twinduch of ouer tellich of fr
 lich hadden **Want** dat hadde reghens de armode ghe
 west **En** al hadden se de moghen hebben se en hadden
 er niet ghe dilt **Want** se ene mynster was der ar
 oden **Nu** mochte rement vragen of vnsen vrouwe in
 oren weien of in oren anderen arbeide ict plath
 te maken curiose werke na ghe wont somig lude
Dat se verre van oer **Want** et is een harde anxt
 lich en ein harde groet quaet **En** nste vnr dat
 de tit de den mesken gheghene is gade in to lue
 ne reghens der enen gods in ydelheden verlenen

Wort **Want** sulke werke vele meer tijds neme dan oer
berlijt is, en dat is hure quaet. **Ten** andere male
Want den ghenen dit maken ist ene sake ydelhe glo
rien. **W**o dicke siet he an **W**o dicke dencket he dar
op of also he niet en werelt. **E**n of also he vinnne
goetlike dinghe in sinen ghebede dencken sulke so den
ket he **W**o hiet schone mochte maken. **E**n dar af rekent
he en seluen en wil gheleken **W**esoy. **T**en der den
male den ghenen den he dit maket is he eine sake der
houw die **W**ant mit sulken ohe dat vuer der houer
die gheuoet wort en meer vusteken. **W**ant ghelike
alpe ruede grime dinghe sin voetsel der oet modichital
so sin dese dinghe voetsel der houer dien. **T**en vanden
male **W**ant et is ene materie dat herte vugade to
trecken. **W**ant als **S**ante **G**regorius segget. **A**lpe
welk wort demenste vugade ghescheiden en va got
liker minnen, als he ghenoechten socht in dese er des
schen dinghen. **T**en vijften male **W**ant et ene hege
heft is der oghen een vuy den driem dar alle de
sunden der werlt to gheuoget werden. **W**ant sul
ke sinheit nergheent anders to en dech dan dat
des oghen dar af gheuoet werden. **W**ant **W**o dic
ke remant sulke dinghen mit ghenoechten
siet en ydelich sin oghen vut so dicke vertornit
he gade beide dat ghemaket heuet en dat dragt
Ten ystten male **W**ant et is een strijct en een
val voel menschen. **W**ant de ghene de sulke dinghe
sien in voel mannen dar by ghelyndert moghe
werden. **A**ls een quaet exempel dar af te helle
of mit begherten antesien of des ghelikes te hege
en of dar vuy to ordelen of to minnieren of
achter spreken de te done. **W**ent dan **W**o dicke
wile got vertornit mach werden er dat aniose
dinc verpletten wort. **E**n va alle desen sunden

fors een sake de ghene der maker so dattu om
 nemans wille de leuer solke dinghe maken en
 soldes want du om ghene sake consent tot eni-
 gens sunden ghenen en solste. **E**n eenighe-
 lich is en schuldich te hodene in alre maniere dat
 he gade niet en vertorne. **W**ant alle sund om der
 suertedinghen wille buuert gade. **I**e dan alle son-
 de gade vinnere so en solde niet sike ghene sund den
Al solde al dat dat got niet enis verloten den den
 de welmer dan misduestu ist dat du vt dms selso
 wille om nemant te behinghen sulke dinghe maket
 en ligheres meer te behanghen den creaturen
 dan den schepper der creaturen. **E**o lve dan sulke
 dinghe maken of draghen de deinen en leuen
 der werlt. **W**ant sulke dinghe sterker syn der
 werlt en bliffenne en laster gade. **E**o lve dan
 in puicheit der consaenaten leuen. **V**al my won-
 det noch sulke dinghen maken der en ehmie
 sulke heffen en vinnereit besmiten. **E**ich
 die wile quide van sulke ercuriositeit comet
En noch is een ander hude graet quaet dat sol-
 ke sikeit recht teghen de caritate is en reghens
 der inmoden. **E**n bouen also ist een tuch eens
 lichtes eens idelen en eens vnghe stadighe sime
Wie hebbelich gheseghet by dat du curiose dinghe
 schullen solste en dy hueden beide van make
 en van draghen als van eenen ghenen vonden
 serpente. **A**en en sal nochtan somiet verstaen
 ten so wal ghe onlouet in somighen saken
 sehone en verleude dinghe te maken. **E**nde
 sinderlinghe in den dinghen de to gade dems
 te ghemak t werden. **I**n welke men nochtan
 al vngheordniende ligher te aundenck inghe

en ghenoechte mit groter en yfster moete schuld
en van der herten drinen / en gade alle dinch
to strinen / Want als **S**inte Augustijn sprack
Ist dat men totten schepper de myne der creatu
ren treect so en ist ghene ghenoechte mer et is
myne en caritate / **A**er dan so ist ghenoechte als
de creatuere om en seluen gheminde wort / Want
dan en helpt niet den ghene deit kecht mer et
verderft den ghenen de et ghebruct / **A**er laet u
weder keren tot vnsen vrouwen in egypte dan wij
vns af gheleert hebbe om der vermale dier so
den wille der curiositeit / **E**n sich vnsen vrouwen
in oren arbeide / neyende / spinnende / en weyende
wa dat se dat trullelich / oetmodelich / en crustelich
dede / en wa se nochtan grote sorghe hadde va oren
kinde / en van den regimente ores hapse / **E**n wa
se na oren macht altoes was andachtich in wabe
ne / en in ghebede / **E**n doech mit oer va al dinre
herten / **E**n merck dat de vrouwe des hemels dat
rijck godes alte male niet en hadde to verghues
En dat de heiligh olde Joseph in den werke des tin
nerens ock moste arbeiden / **S**o sal dy mer al ghe
moeten materie des medelidens / als du dan ten
lesten ene wils mit vnsen vrouwen gheleert
hebbe / **E**n soch orlof teghene / en als du de be
nedictie vnt fangen hebste in st vanden kinde
ihesu / en na van sinre moder / en dan wa Joseph
so salten se ghesunden mit ghebogheide kinen
en mit tranen / en mit groter compassien / **W**ant
se gheleert verbanen lude ellendich vt oers
vader lande sonder sake dan worme mosten
en oer pelgrimaedje dan doen / vij. jaer leude
in den sleet oers ansichtes

Han dat vns bere vt egipte quam
 te dāse tēnen rāte verbult waron de vns bere
 in egipten woude so apenbānde de engtel vns
 heren ioseph in sinen slape / en seghede / **A**in dat
 kind en sin moder en ghānd int lanc va ysrahel
 want se doet sin de die sile des kindes sochtēn
 En ioseph nam dat kind en de moder / en be-
 gunden weder to kinen int lanc va ysrahel / **E**n
 die was om trinc de hoechtint van xiiii daghe / **E**n
 ghinghen dan en wanderden der de woestine dar
 se der quame / **G**hand du mit em / en help em en
 dien em in alle den dattu moghe se / **E**n in desen
 woghe so moghestu seer mit em doghe / en sien an
 wo dat se ver moyet sin / en ver wanne van arbeide
 en dach en nacht luttel ruste hadden / **O**ch dat
 selone kind de des hemels en der er den heren is
 wo vele heuet he om vns wille ghe arbeit / **E**n
 wo vroe begrind he is / **W**ar af de pphete in sinen
 persen walspreken mochte / **I**ch bin arm / en
 in arbeide ghe west van minne roucheit / groot
 ghebreck / harden arbeit / en castinghe des lichaems
 nam he an mit groter ghestedicheit vme vns
 wille / **A**lso dat he en seluen seken in hate te
 hebbe om vns mynen / **V**orwaer dese arbeit dar
 wi mi af spreken / solde allene ghenoech ghe west
 hebbe tot vnsen vulcomene verlosinghe / **E**n de
 alpe se quamen totte einde der woestine so ist der
 moden dat se bouden / **J**ohanes bapisten de to hane
 dar beghinste penitencē te done / en nochtan mi
 sinde en hadde ghedien / **W**ant als me secht de
 stat der tor dānen dar iohes doepde is an den
 einde der woestinen / **D**ar de kyndere va ysrahel
 dor togghen so se vt egipten quame / en by der
 seluer stat waset dat iohes penitencē dede

en in der seluer woestinen / **D**enck wo dat se jhesus
blidelick vns fant / en by en een luttel bliuende
at ey mit en de velle spise der woestine / **E**n als
se dar ene wile groter uste en vermalinghe
des gheestes ghehat hadden / so sondey se johannes
en scheiden van en / **E**n du in den comen aff
scheiden van jhesus so boech en dine k-nien en aisse
sine vete / en bit de benedictie van en / en kenel
en dy want he wonderlic en groot is by gade
want dic k-nie was der ste heremite / en een beghin
en een wegh al der gheare de gheestlic leuen
willen / **W**ant als johannes gulden mont secht
ghelike al se de priestere / princen de apostole in
so is der monike prince johannes baptise / **D**enck
ghen monike alle verdicheit jhesus is een prince en
gheliken he leuede in der woestinen / **H**e wart
in der woestinen gheuoet / he verwachete xpm in der
enicheit / **E**n en wolsen met den meschen in wand
len in der woestinen wart heghelwert mitte engelen
Die was eine heilighe wandelinghe de meschen to
verfmaden / en de engelen te sueke / stede te lacen
en in enicheit xpm te binden / **C**ristum en sochte
he niet in den tempel mer in der woestinen hem
affscheidende va der menichfoldeicheit der meschen
het en is niet behorlich den oghe den cristen besits
wen / dat se niet anders sien dan xpm / **E**alich
sin se de johannen nabolgen / want vnder de kind
der meschen ny merre ghebone en was / **D**ie se
ghet crisostom / **D**ar na al se quame ouer de
jordan / quame se bi auenture in den huen
elisebette die en ghemaect was een groot
en een ghemuechlic feest / **E**n dar verhorde
joseph dat archelaus de herodes sone was

regierende in iuden. Dat was in iherusalem en in dat
 land dat et gheslechte van iudu besete hadde ten vnt
 sach en der wars te ghane. En he wart vermaent
 den engelen in den plaep dat se in galilea ghinghen
 in der stat van nazareth. **E**sch wy hebbe weder ghe
 leit dat kint ihesu vt egypte. En als se weder come
 waren quame vnsen vrouwe susere tot oer ende
 anders oer bure en vrende en vifentende se. En
 se bleue wonen tot nazareth en leden dar een
 aern leue. **D**ar so en lese wy niet van onse here
 ihesu tot dat he was xii laer olt. **H**er yfeghet noch
 tan en et is profelic dat noch in nazareth een fei
 ne fonteyne is dar dat kint ihesus water plach vt
 te putten en sime moder te demen. De oetmodighe
 here dede aldus danighe deinst sime moder want
 se anders ghenen deime en hadde. **I**n oetmodichri
 den bighunste he en tijdeliken te oeffenen van
 walter oetmodicheden he namels en verblide
 boue andere doghden en peghe de sime iungheren
 leert van mi want ich sach oetmodich en oetmodich
 bin van herten. **W**o to iherusalem he

bleef vnder de leere

Doe dat kint ihesus olt was xii laer toech he
 vp mit sime oldere tot iherusale na ghetwohent
 der elken totte daghe der feste. En dunde dar achte
 daghe. **D**u so arbede dat kint ihesus in ene langhe
 weghe en gheinc vp dat he sime hemelste vader
 en in mochte in sin hoechtijden holdende de edde de
 here der elken. **I**herusalem va nazareth ghelegghen
 is xxx milen of ear by. En als de daghe der feste
 gheleden waren en te oldere vns heren en weghe
 ghenghen bleef he in iherusalem al willens vp
 dat he ghelic als he sime moder bewyst hadde
 dat he oer schuldach was chynnende mit oer vp

als een mensche mitten menschen vnto offeren.
gode sacrifice. Dat he oec sine vader dat he em
schuldeich were bewyfen solse in andencke gheest
liker leringhe. Welck oec een argumet is. Dat de
kinderen niet en misdeyen de oerolders late en in
doctere varen op dat se dat gade deime. Men mocht
vringhen wo dat sin oiders mochte va verghetelheide
dat kint dat luten. Want se oue mit groe porchfol
dichent ghenoech hadden. Et is to anckworden dat et
een pedelars den kinderen va ysrahel als se to hoch
tiden vp ghanghen en weder to hoes ghanghen.
Dat se plachten te ghane gheschenden de man van
den vruen. De kinderen mochte ghaen mit enige
van oren oideren. En dar vme als Joseph dat
kint by em niet en sach. Wande he dattet hadde
ghelbeset by der moder. En als se dus quamen
een dachuaert va iherusalem sonder dat kint ihesu
en des auendes quame. Dar se her berghen solden
en vns vrouwe sach dat dat kint by ioseph niet
en was dat se ghelwene hadde mit ioseph to
comen. Want se gheslighen van kinne mit
grote rouwe. en ghinc mit trane en sochte
em des auendes al om de huse als se temelic
ste mochte. en ioseph de gude olde volgede
der na mit groter droefheit. en mit trane
suckte in dy seluen. Want ruste se in der nacht
hebben mochten. Zoeseu niet en vonden. En
sunder linge de moder de em ernsteliker
myde. En al was dat se van oren vrenden ge
troest wart se en mochte nochtanc niet ge
troest werden. Want wat wust ihesu to verke
sen. Euch nu vns vrouwe an. en doch seer
mit der. Want der siele nu in groten mite
is. en mi van dat se want gheboeren in so grote

liden quam **A**ls wy den tribulacie hebben so en pole
 wi niet bedrucht werden want onse here sinemod
 niet en sparde **E**n onse here plecht te verheughen
 dat sijn vrenden tribulacie come **E**n et is een
 tribulacine sijnre mynen en et is ons orberheit tribu-
 lacie te hebbe **D**ar nabesloet oer onse vroulike
 in ener kameren en gheef oer to bedinghen
En tot barmhertigen en was al de nacht in groe-
 drosheit en bitterheden om oere leue bidden
 wille dat se verlore hadde **D**es morgghens
 harde vns ghinghen se hen en sochten en
 in den stedelens de vme crint ghelegghen wane
 want men by vel wegghen tot iherusalem ghan
 en kinen moghte **E**n sunder linge sochtien se en
 vnder sine maghe en vrende **E**n als sie niet
 en vonden want onse vroulike hunde peer en bi-
 na vntroestelike beauroet **D**es der den daghes se
 weder quam tot iherusalem so dat se ome drie
 daghe verlore hadden **B**y welken bereikene
 sijn de drie daghe sine dodes **I**n wille me och wan-
 de dat he verlore weer **H**e vonden in den tempel
 als een fonteyne der wijsheit vnder de lernes
 sitende **A**ls als een tempel der oetmodichheit
 versthorde en vragghende er den he leerde want
 beghene de verstantwort den he hoert de belust
 dat he ein sot is **H**e en vragghede den om niet by
 dat he leere solde mer om dat he vns leere wolde
 dat och gheleerde lude herei der solde waze te hore
 den to lere **E**n van de questien der elven vraggh-
 ghende so kerde he se mer want he wijslich vragge-
 de **A**ls een de moder in den tempel sach verblide
 se oer recht of se weder leuendich worde ende
 danckede gade **E**n dat kint ihesus alse sijn mod-
 sach quam tot oer en se vntfinct en eblidlike

en kusten vrendelicheit en sach en en en segte de em
kint wat hebste dus ghesaen Ieh en din vader hebte
di mit doerfenden ghesocht / **E**n he segde waer om
hebte di my ghesocht en doet garmet dat my khor
lick is to wesen in den dinghen de myns vaders
sin / **E**n vns here volghende den wille sine moder
en de weder mit oer to nazareth / **W**ant om dat
he got en mesche was so toende he en vrachte
by wilen hoghe werke na sine gotheit en by
wilen leghe werken na mescheliker crancheit
En dan om als gods sone bleef he in den tempel
en als des menschen sone ghint he weder mit
sine aldere dar segheboden en was em vnder
danich war in he vns toende dat wi vns oldere
in guedon saken vnder danich wesen solden
waer af de leere **S**inte Anselm secht / **D**o du
din wste kintheit hadde auer bracht bewijste
vns exempel oet modelich de waerheit te leren
Want du niet en setes in den rade der ydelheit
mer in midden der leere en vraghdeste em en
hordeste van em nochtan dat du weresther der
cousten en de wijshit gods dins vaders / **E**n
du bewijste vns ock forme der ghehorsamichheit
do du here der werlt ghehorsam werste den
gheladen dinnre oldere / **A**er wat mochte vns
here in den drien daghen doen sich dat en mer
mit ernste wo dat he des nachtes em kinde
to enighen hospitaal der armer en mit schim
ten dar her berghe bar en dar at en herbergede
mit den armen de arme ihesus / **G**ich en ock
an en merck en sitende vnder de leere mit
ene behagheleken wijen eerfame ansichte
wo he horde en vraghede als of hies niet en
hadde ghelaten dat he van oetmodicheiden

dede en oec om dat se en niet schamen en solde
 op sine wonderlike antworden / **D**u moghest oec
 merken in desen worden vorspraken drie merc-
 kelike dinghe / **D**at erste dat de ghene de gade dei-
 nen wil onder sine maghe met wandelen en sal
 mer van em scheiden / **V**ant dat kint ihesu sine linc
 moder van em liet ghaen alse he en wolde den wete
 de werke sine vaders / **E**n wat se ons softe vnder
 sinen maghen en vrienden he en was daer niet
 gheonden / **D**at ander dat de ghene de gheestlich
 leuit blijft he bewilen van droghe herte sonder
 deuocie of innicheit en niet daer in dincben
 en sal laten dat he van gade ghelaten is / **V**ant den
 moder gods dat gheualte is / he en sal en daer vrome
 in den mode niet bedrucken mer ernstlike vuse here
 sucken in predigher of fringhe des gheestes in heilige
 gedachten bliuende / en in guden werken / en he sal
 onclieder vinden / **D**at derde dat niemant vese en
 sal sine eighens willens en sinnes / **V**ant de vuse
 here ihesus seghede / dat he den wete moste an de werke
 sine vaders ver wandelde he alte handes sine raet / en
 volghede sine moder wille / en ghinc mit oer / en
 mit ioseph / en was en vnder danich / **I**n welke du ver
 wonder moghest se om oet modicheit van welke
 oet modicheit wy wilcomeliker hi naest seggerte
Wat vuse here dede na sine xii iare tot sine xxxv toe /
Uuse here als he aldus weder gheleert was
 van den tempel in iherusalem mit sine oiders
 tot nazareth als verghesprake is / was he en vnder
 danich en woude daer mit en vander tijt to der
 tich iaren to / **E**n in deser scrifstinen en vmt men
 niet dat he in alle deser tijt wet dede / **D**at seer won-
 derlich schijnt te wesen / **D**at moghest wy daer om
 denken dat he in deser tijt dede dat daer dach
 was te vertellen en te scriven / **E**n of he seer

ghedien hadde waer om en hadde ment niet bestac
nen so als in ander werken. **D**it is te male te ver
wonderen by auenture de scrifture du affronget
by dat de werke der iongher lude en niet to seer
solde openbaren. **M**er merc hin andachtelike wan
tu openbaerlike sien moghste dat he niet doende
grote dinghe dede. **W**ant van sine werke niet en is
sonder heilige verborghene bedudinghe. **E**n also
alt al voldoghteden was dat he sprack en vrachte
also wast al voldoghteden dat he swach of en vuc
tach van den werken. **D**ese ouerste meester de
noch hin na leuen solde dogeden en de wegh des
leuens beghinde vafiner ioncheit doghetlike
werke te werken. **M**er in wonderlike en vnbek
kander manne de in verleden tijden vnghehort
was. **A**ls en te tonen in den ansehin der meeste
vnnute verborghen en vnnis. **E**s als men
deuotlic sonder enighe vermetele valschheit
der redenen dencken mach. **E**n mit deser ma
ninen so beste ich di alle dinghe de ich mitter
heiligen scrif noch mitten heilige kerres
niet prouen en mach ghelike als ich di in
den beghinne gheseghet hebbe. **H**e vntochem
dan van gheselschap en wandringhe der lude
en ghinc ter kerken ter sinagogen en stonc
dan langhe in bedinghen in der synagoga stat
der kerken en ghinc to hies en was mit
siner moder en halp der by wile en ioseph
en ghinc vnder de menschen als of he demutlike
niet gheuonden en hiede. **A**lle menschen de
den selme ionghelinc saghen niet doey dat
lonelich seken ver wonderden en. **E**n ver
vachten dat he noch grote en manlike werke
solde doen. **W**ant he en kint was doertguende

in olde en in wysheyden vor gode end de menschen
En als he aldus wassende quam tot sine ~~xxx~~
 rare en en ghene werke en vruchte de vrom
 schenken wesen of manlich ver wonderde se em
 en he wart dan vmbespot end ghracht van alle
 menschen snode **o** en ver smact dat wal van
 den ypheten vor **o** ghesproken was Ich bin een
 worm en gheen mensche laster der mensche en
 een verwerpinghe des volc **o** **E**restu dan wat
 he dede dat he niet doende em ghif snode en ver
 worpen alle mensche als ich hebbe ghesproken
Dincht di dat cleine wesen he en behoeft
 des niet **M**er ver waer holde ich dat in alle
 vnsen werken niet merre en is noch en bekent
 niet fluere te wesen noch dat den mensche
 tot enighen hogeren graet brenghen mach
Dan dat to te comen en een mensche mit herte
 en mit mode ver sich en vngheuen selic em
 seluen so verwin en sine moit so ver hert en
 de houer dighe vpdra **o** ghenke sine vshes
 dat he niet en wil ghracht wesen mer ver smact
 alse ein snode ver worpe mensche **T**ot der tijt
 dan dat du comen biste tot desen grade so sal
 tu di luten **D**incht dat du niet en hebste gedaen
 want als wy in der waerheit alle vnmitte sin
 alst dat wy wal daen so **o** wise here secht
 nochtan also langhe als wy in desen grade der
 ver worpenheit niet en sin so en sta wy niet
 in der waerheit **M**er wy sin en wandele in ydel
 hede **D**at ock de apostel **S**inte paulus apen
 baer hiel toene sprekende **D**e want em wat te w
 sen en niet en is he ver leit em selue **I**n allen
 sorghe de du draghes vmy din salicheit so en is
 gheen werck noch medicijn di orberliker dan
 di seluen te lasteren en to ver smaden **S**olle
o dat di dat doet danc di hulper **W**ant

he dat doet dat du doen soldeste en schuldiich biste te doen
vo dat du salich wende. **D**ar vy also als du di sijn
al en seer biddende bewisen salst den ghene die du ver
vrecht hebste noch vole mer sal tu di sprakelic en
vriendlich bewise den ghene de du vrecht ghe daentst
Oftu vraghede is waer vy vrs **O** here ihu aldus
leue de **I**ch antworde dy niet dat **O** het behoude mer
tot vnsen lere en wyer byst dat wy met en lere wy
ghen vnschuld en **O** helb en **E**re to male lasterlic
dat em een arme wor melc ver heffet en een to come
de spise der wor me **D**ar de here der moghenheit em
dus ver oetmodicht en ver worpen heuet **I**st dat ic niet
vnbillich dunckt dat vnsen here dus vnnuttelic staen
solde of dat de ewangelisten vole solden vnghe stene
laten van en **M**en mochte em antwor den dat ic niet
vnnutte en was so grote ofringhe der ducche te
bewisen en te doen **W**il waer en was dat alre serber
litste en alre duechden eenrecht en een stadic fonda
ment **D**ar dat ich seggh **I**ch int ewte beuht et te
voelen in die naeste cap **O**rtel **I**n der lester auconicit
wo nochtan de waerheit ser heuet **I**ch vermode dat
serberlich is en guet te dencken dat dese dinghe al
dus ghescheet sijn **A**ldus dan so hebste wa dat vnsen
here en beghynste te done dan telere **V**anck na
male lere en seg **O**ghen solde **L**eer vami **W**ant
ich sacht modich en oetmodich bin va herten **D**ie
wilke he dan wsten doen en dedet niet gheuenstelic
mer van herten **E**n want he waerlike van herten
oetmodich was en sachtmodich so en mochte ghe
me gheuenstelic comen in en **M**er so seer sacht
te he en fonderde em in oetmodicheit in ver
smaetheit en ver worpenheit en ver nyete
em so seer in dat aenschijn der meschen dat na
male als he begonde te predike en hegh **O**

goetlike dinghe te spreken / en wonderlike / en grote
 werke te doen / dat se en niet en achten mer laster
 den en seghe den / **W**e is dese en is se niet een sine
 des sone / en ander spottlike worde en smelike wor-
 de / Ma desen sijn dan is dat woert des apostels Gite
 panderls waer ghemact sprekende / **H**e heuet en pleue
 vercleint een forme des knechtes annemende / en
 niet alleen en is lechten knechtes ouer mids
 sijn menscheleken anneminghe mer eens vn-
 nutten knechtes ouer mids sine oetmodicheit / en
 verwerpen wandelinghe / **H**ierd alle sine werke
 altoes bleuet du ymme de oetmodicheit / **W**i-
 dan so heuet he de oetmodicheit ghetruert en
 ghetraene / **W**o dat men se vercrigen moghe / als
 ouer mids nootheit / en verwerpen heit sijn
 selues in sijn oghen / en oet in andere menschen
 oghen / en ouer mids stadigher oefninghe oet-
 modigher werken / **W**ant vultu de oetmodich-
 vercrigen / so moet verghaen dat du dy oetmo-
 dicheit en oeffenste in snoden en in oetmodige
 werken / **W**ant de kerre Gite beruhand sprecht
 dat de oetmodicheit dat de mensche to ghebracht
 wort / ouer mids den dat he en vercleint een
 fundament is eens reghelics gheestlics ghetu-
 mers / **W**er waer vercleininghe is een wegh totter
 oetmodicheit / ghelike also verduldicheit een wegh
 is totten vrede / en leese is een wegh totte kunsten
Iso dan dat du begheeste de doghet der oetmodich-
 en versmade niet den wegh dy to vercleine / **W**ant
 ist dat du dy niet en moghes vercleine / **W**ant
 niet meer en moghestu to der oetmodicheit
 comen / **E**t baret my dat me my vullijheit bekent
 en dat so et recht is / confusie hede da den ghenen
 de my bekennen / **W**ant my dicheitlike gheualde
 dat ich van den ghenen de my niet en bekennen

mit vnrachte gheprijsst werde. **V**orwaer et is ene
ijgheliken menschen grote verdenfuisse te here
van em seluen bouen dat he beuult in em. **W**e
sul mi gheuen dat ich vor alle menschen to rech
te also per ver oetmodicht werde als ich to v
rechte van somighen bin ver heuen. **E**o mochte
ich mit rechte an mijnemen de stemme des yphete
De ich verheghet wart. **D**e wart ich ver oetmodi
ghet en bedruet. **E**n ter ander stede. **I**ch sul
spoelen vp dat ich smoder werde. **D**at is. **I**ch sul spo
len vp dat ich bespot werde. **E**n is guet spol du
nicol af toornich wert en dur got gheuoachte in
heest. **D**at is guet spol dat den menschen een spol
is mer den enghelen een schoen anschouwen.
Dat is oec een guet spol dat wy mede werden
een laster den ghenen de in enen vloedicheden leue
en versmademissen den houir dighen. **A**ls desen
reinen gheesteliken spole so spolde de apostel
do he segede. **W**y sin ghemaket een anschouwin
ghe den engelen en den menschen mit desen
spole sul wy hir in der tijt spolen vp dat wy
bespottinge en confusie liden en ver oetmodicht
wer den kent dat de here comet die demechti
ghen affattet en de oetmodighen verheffet de
vne verbliden glonficere en verheffen moer in
ellichheit. **D**ie rechte beruhandy en de selue secht
ter ander steden. **A**ls du siec dattu ver oetmodi
ghest werdest so hebbe du vor een guet teyken
Vant et is een argument der tocomender gr
uen. **V**ant ghe like als vor den valle dat herte ver
heuen wort. **A**lso wert et ver oetmodighet. **V**or
der ver heuinghe. **V**ant van beiden lest men. **D**at
got den houir dighen weder staet en dat he gheest

den oetmodighen sine ghenade. **A**er et is cleime dat
 wijt geme nemen als vns got ouer mids en selue
 ver oetmodicht ten sy dat wij des ghelekes gheueken
 als he vns ver oetmodicht ouermids ene andere. **W**it
 sonder beruhande werde. **E**n van deser doght der
 oetmodichheit so is nu inder reghenborichheit ghe
 noech ghefecht. **A**er lact vns weder kien te ouer
 seey de werke en doghten vns here ihu xpi vns
 spieghels want dat vns principael vpsset is. **W**es
 dan reghenborich in alle dinghen en merck bene
 al. **D**at de ghebenedide ghesinne dat cleime was mer
 peer hoich en armen oetmodich kint leuende salige
 als ioseph ver demende mit ty mmeere dat hemochte
 en vns vrouwe ar bide vns me loyn mitten spinroet
 en mitter naelden en keride oie brudegom en oie
 sone de spise en andere nutte demste des huses.
Want se andere ghene deime en hadden. **W**es dan
 vns medelidende mit oer dat se dus moste ar biden
 mit oie handen doght oet mit vnsen here ihu xpi
 want he vns vrouwe hulp trouwelike en ar bide
 in dien dat he machte. **W**ant he come was als he
 selue sprekt te deime mit vns teller de ghedime.
Guch dan vnsen here ihu xpi an. **W**o dat he de oetmijste
 werke des huses de de. **G**uch oet mede an. **W**o dat
 se drie daghlichste ete tot ene taffelle te guden
 gheenlechter of costel spise etende. **A**er armen
 roer ament male soende. **E**n wofe dan nato guden
 spreken niet vnmittle ydelk word mer word vol
 wijshheit en vol des heiligen gheestes en niet myn
 ghespset en worden in der suelen dan in de lichamen.
En wo se na also ghedimer recreaen en kunden
 tot bedinghen etc in sin kamer kin. **W**ant dat hoes
 niet wort en was mer cleime. **D**enck in de deimen
 huseken te wesen drie cleime ste de kens te biden
 in eenre cleime e camere en ene ygheliken een

stedelken En sich vns here ihesus in sine stedelike des
auendes na siner bedinghe / en legheit alles nachet
in solanghen tijden so oetmodelic / so armelic / en
so stedelich / also ewich ander arm mensche van
den volke. **E**lce auendes in deser rusten solten oen
in sren / Du heuest wal ghesien wo grote ar mode
suechheit en hartheit slapende / **W**akende en in
sime abstinence / en in allen sine andere werken
de coninc der coninghe / en de elyge got in der
langher tijt vny vnsen wille gheleden heuet
War sinse dan de ghene de ledicheit sueten
des lichames en ghenochlicheit en curiose ghe
orde / en ydele dinghe / **W**o de sulke dinghe soeken
en hebbe dat niet gheleert in der scholen des
meisters / **A**er of vny niet wyser maghen wesen
dan he. **H**e heuet vns gheleert mit woorden en mit
exempel oetmodicheit gr mode / en castijngken
des lichames en arbeit / laet vns dan vny volghen
den ouer seyn meester denemant bedricghe
en wil noch bedrogken en mach warden / en
nader lere des apostels / als wy hebbe ste drincke
en cleder tot vnser noetruiste dan mede wy vns
laten ghenoghen / **J**a tot vnser tameliker noet
drufften niet tot auertallicheit / **L**aet vns oec
in anderen oefninghen der dogheden / en in ghyft
liken ghedachten stedelike sonder vnder laet
en mit herte andachtich wesen.

D **W**o vns here was ghedoep **en**
vns here was xx jaer. In welken he
dus allene / en verworpenlick gheleest
hadde / sechde vns here ihesu sime moder dat
et tijt is / dat he gaet en erc / en apenbare sime
vader / en tone en der werlt / en vns salicheit
der zulen / vny wilker salicheit wille de vader

em seinde te doghen | En nam verdelike orlof van
 vnsen vrouwen | en van ioseph | en ghinc tot na
 zareth tot iherusalem want by der iordinen dar
 iohanes dopende was | he ghinc dar allene de heer
 der werlt want he noch gheen discipelen en hadde
Ench ons een heer nu ernstlich an wo dat he gese
 allene baruoet den langhen wegh | en doghet se
 mit em | **N**ie en leide mit em niet gheselschap rid
 ders of perde of ander ghesinde | he en huet neman
 de voergaet te herbergen em to beiden de noerdin
 ten | dar en was gheen herlicheit of ydelheit der
 werlt | ghelike als vn arme wermel en oplegen
 te hebben | **A**er de gheue den duzentich duzent
 engelen diene in sine rike en tienhundert duzent
 by staen | ghaet dus allene de erde tredende mit
 sine bloten voeten | want sin rike en is niet van deser
 werlt | en he kenet em seluen vercleint an nede
 een forme des knechtes niet eens coninges
Her is ghelworden een knecht by dat he wy conin
 ghen mochten werden | **H**er is ghelworden vrent
 en pelgrim by dat he vns brenghet mochte tot
 sinen rike | **H**e kenet ene wegh ghenacht van vns
 doghen | **B**y welken wegh wy dan want cinnen
 moghen | **A**er war vny ver sinne wy dese wegh te
 ghaen | war vny en ver oet mo dighen wy vns selue
 niet | **W**ar vny socke wy so begheerlike ere | sinheit
 vergaenlicheit | en ydelheit deser werlt trouwe
 want vnsen rike van deser werlt | en wy niet en
 merken dat wy sin vrenede en pelgrim | en dan
 vny so valle wy in alle dese quade | **O** ydel inder
 der menschen | **W**ar vme begheer wy idel dinghe
 verwaachtighe dinghe vergaenlich ver seker
 tijtlike ver eldighe en vny helpen de mit so groter
 begheerten | **W**ar vme en versma wy dese vergaenlich

Handwritten marginal notes in red and black ink, partially visible on the left edge of the page.

niet ten achten de of se te hane gheleden was en
Wal mach vus to sporden wesen de bespottinghe van
Eutebernhard de van sulken menschen dus spret
O gode ihesus so vele lude sin de na di come wille
mer lude lude sin de na di ghaen wullen se wille
Wal mit di wesen mer di niet volghen se wille
Wal mit di regniren mer niet mit di doghen
Want se horen dat ghenoechlicheiden sin in dinre
rechter hant in der eldicheit / Vuse here ihes dan dus
et modelike ghinc en stadelic alle daghe tot dar
he quam totter iordanen in armoden / Want he brot
noch ghele mit en en droch / suer mids mynne der
armoden / En als he quam totter iordanen want
he sohes baptiste de sondero dopende / en ene gro-
te schare van volke de dar quam totter predicacie
iohannis / Want se ene hadde als crstum / Want
als de wort vus here ghecome was vprohans
in der woestine dat he doopen en prediken solde
en bofschape de blufschap der verlossinghe des
menscheleke gheslechtes quam he in dat lant by
der iordanen dopende in den doepfel der peni-
tencien / En want he vermaende de ghene de he
doopen solde tot penitencien / En niman en dore
de dan de he sach in penitencien / predikende dat
to comande doepfel in verlatenisse der sunden
tot welken doepfel vuy de lude te wenne he set
doepfel so sprack vuse here tot em en seghed
Ich bidde di dat u my ock doopste myt dese luden
iohannes em ansiende / en in den gheste bekennede
Vus sach em en seghede mit groter wesdicheit
Veruich solde van v ghe doepfel der / Vuse here
em weder antworde / laet di mi als vus brenner

vns te verbullen alle recht virdicheit en en sech
 dat nu niet noch en abenbare my ni niet **Vant**
 myn tijt noch niet gecome en is mer deper my
Vant nu de tijt is der oetmodicheit niet der mo
 ghentheit en dar vñ volich verbulle alle oet
 modicheit **Var** af bernhard⁹ sprekt **Chauk**
 du tot den ghenen de minne is dan du **Volstu**
 in der recht virdicheit volcome **Upen** buet di mit
 gheboechsomheit dyne mynen en de vnder dy is
Vant weis recht virdich dan de oetmodich is
En leste als vns here oen loeghede tot den deppel
 sine knecht en he one vnt sach der moghentheit
 sine heren **Sact** dy ghenoghen secht he **vant** vns
 behorlich is to verbullen alle recht virdicheit **dat**
 slot der gherechticheit settende in volcomenheit der
 oetmodicheit de oetmodighe dan de is recht virdich
du secht **Bernhard⁹** **Et** is to merken dat de recht
 virdicheit dar in oer apenbaert in de oetmodighe
 dat he one rechtshen gheeft sin recht en em niet
 an eutrecht **dat** em niet to en heert **he** en scrift
 em niet to de ere de got to heert mer he ghint
 gade ere en em selue vnderdicheit **he** en questet
 sine euen berstey niet noch en ordelt den niet he
 en settet em niet verrenement noch en ghehbet em
 nemant **Mer** acht em selue minne dan remant
 en verbeest de legheste stede em selue **Mer** de oet
 alfo hir de glose sprekt **Oetmodicheit** heuet drie
 grade **De** in se graet is dat em oen duet vnder
 sine meerne en niet en set vor sine ghelike **dat**
 ander graet is em te done vnder sine ghelike en
 niet em te achterne vor sine mynen **dat** der de
 graet en de hoghste is em te done vnder sinen
 mynen en de pen graet heilt hier cristue en dar
 vinnne verbulde he alle oetmodicheit **Rich**

no^o hat
oetmod

Wes in oetmodicheit is ghemeynet vanden borgh segende
capitel want he om hie dede vnder sine knechte
en seluen vercleint / en sine knecht recht uir dicht
en vermeret / **E**n in den anderen de lemeret ho
en oetmodicheit vmmeghaet want tot nu he
ghelamdekt heuet oetmodich alse vnmitte en
versmaet of verborpe / **E**er he oet schine wolde
een sunder te wesen / **W**ant Jokes der sunder
penitencie predikende was en de doepde / ende
vns herelike vnder de lude / en vor de lude gedep
wolde sijn als een vuy dien / **E**n al mochtme dat
selue segghen vader besindinghen / **W**ant he schine
wolde ein sunder / nochtan hie meer / **W**ant hie
apenbaelich was vor den scharen / en de besinde
nisse heimelich / **M**er wast niet te vnsien / **W**ant
he nu voert dichte te prediken dat men en niet
en versmade / als ene sunder / **N**ochtan dar vme
en leet he niet de oetmodicheit / **H**e en oet mo
dichde en also lege als he mochte / he wolde schi
nen dat he niet en was in verborpenheit / ende
versmaetheit sijns vns te leren / **M**er hie
negghen willen / **W**ij schinen dat wij niet en sijn
in loue / en in glorie vns selues / **W**antere het
gudes in vns dat te loue schint / **W**ij tonent /
Mer vns ghabreke en tonent vor niet / **E**n vor
nochtant quaet en sunders sijn / **D**ar in mochtme
oet merken sine oetmodicheit dat in dien dat
he doepel vns fenct / en in andere dinghe de her
de bouen der euen was dede ghelike den anderen
en en wolde ghene sunderlinghe vor del hebben
Also en doen vns lude niet / **K**nechte / en andere
medere menschen de nochtan vor ander lude /

funder luytge vordel hebbe wille **M**u sich vnsen
 here wal an **W**ant en nu de here der mochticheit
 ontcleet ghelike enen anderen arme mensche ende
 wart ghe doept in den colden water. **I**n der tijt van
 groter colden vuy vnsen minne wille **E**n voer bet
 vnse salicheit de wateren heilich makende in de dat
 sijn licham dat water roer de/en pettende dat sat
 ment des doepfels en af dwaende vnse sonde trou
 wet dar de ghe meime heiliche berke **E**n funder
 luytge alle ghetruide sielen **W**ant in den gheloue
 des doepfels van den wy ghetruide vnse here ihesu
 xpo **A**ls de yphete zee spricht in den personen vns
 heren **I**ch sal di my truden in de gheloue **W**ar by
 dese feest en dier werck groot is en seer oerdenlich
En dar vme singhet de heiliche berke **H**ude is den
 hemelsteyn brudeghem to gheuoget de heiligel berke
 want onstue in der iordannen oer sinde heuet
 af ghedwaghen van desen doepfel vns here de
 here amelm⁹ spricht **W**o de tijt dine oerdoms
 to comen was **E**n du dine hande slaeu volkes an
 starke werke do ghincste vt to der salicheit duns
 volkes als een starck vese te lopen de wegh al vnser
 armode **E**n vnsalicheit **E**n vp dat du in alle dinghe
 dienen broderen ghelick wordes **E**n ghinghe su
 nst co dinen knecht die de funderen doepte
 en dedes di doepen ghelijck ene funder **E**n du
 ommopellam volkest sijn ghedoept nochtan dat di
 wie enighe doepe der sunden en bedroep **D**u
 wordeste ghedoept niet dattu di in den wateren he
 lich mak es **E**n wy by den water gheheilighet
 + mochte werden **D**ie seghet amelm⁹ **A**ls vnse
 here ghe doept was **E**n bat vor de ghe me de ghe
 doept werden solen **D**at se den heilige gheest

moesten vntfaen. **A**ls hanc ghincd he vop de der
water en de hemele son en gheopent dat is een
vntgheuplich clacheit is vny en ghecomen als
of de hemele der lucht. **E**n de ghesterrede hemele al
vnt sloten hadden ghelust en de clacheit des
suetste hemele dar dor vop der erden he dde ghe
stort ghelurden. **E**n de heilighe gheest in licham
al er ghedaente van enen duben quam en fact vop
son houet vop dat vns dan by beluost worde dat
de heilighe gheest vns in den doepel worde ghe
ghenen. **E**n dar vme apenbarde vop vnye heren
de heilighe gheest in enre dubē. **V**ant he vns in
sacht modicheden tot en wolve vergadere. **H**er
vop de apostelen apenbarde he in den vure want
he quam de iingheren to vntstel en vop dat mit
vunicheden in en en in anderen mensche ver
tert worde de roest der sunden. **O**s bekende iohes
baptyste dat he mit gheluste en hadde dat xpe
allene doepe solde. **D**at is to verstaen dat he de
macht des doepels en holden solde. **H**er den
deinst des doepens anderen luden ghene solde.
Vant de ghene de iohes baptyste se in de te doepe
als he dat ewelic leuen annam. **N**ghede he en
sol mede. **V**ole lude salstu doepen in den heiligen
gheeste en vnder den dar du vop zies neder dinc
men en bluen den heilighen gheest dace he
alleen de doept in den heilige gheest. **I**n desen
hoghen werck alle de drie voldeheit in enre
sunder linge manieren en apenbarde. **V**ant
de heilige gheest quam neder en ruste vop en
in ghedaente enre duben. **E**n de ste me des
vaders gheif gheluet en want ghehoert va baue

Dit is mijn vercuerne soen darich my wal in be-
 baghet hebbe hoer soem / **D**e steme des hemels
 apenbar de vnsen heren ihesu te wesen gades
 soen / **D**en sel wanden te wesen iosephs soem / **I**n deser
 staet de leuue **E**ntel ker nhard secht **D**e vader so-
 recht en sel so heren / **G**echt leue here ihesu sprecht
 doch nu wo langhe salstu slinghen / **W**o langhe sal-
 tu dy vingen / **D**u hebste langhe gheslinghen spert
 doch nu / **D**u hebste orlof van dinen vader te
 spreken / **W**o langhe salen die de cracht godes en
 wijsheit godes biste schulen vnder den volke als
 een ander cranch vmlotende meste / **O** edele con-
 inck des hemels wo langhe salen verhinghen
 dat men dy vermodet / en heitet eens smedes soen
Oetmodicheit doecht en sti / **D**o ser schijnst
 de honor die ghy me verheit / **L**uttel weet ich of ich
 late my dincen dat ich wat weet / en thins en kan
 ich niet slinghen mer ich in dringhe / en tome my selue
 + vnschinnelich en vnbijlich bereit te spreke suel /
 ander lude te leren / en crach te horen / **E**n vnselre
 ihesus crist / als he so langhe s'wacht / en en so ver-
 barch / of he amst hadde vorpdel glorie die de
 waerighe glorie is des vaders / **W**erlich he hadde
 amst vorpdel glorie / **W**ar vme selke he amst hebbe
 niet vor en meer vor vns / **V**ante he wofte dat
 al sulck amst moet was / he heuet vns vorhodich
 gheweest / he heuet vns ghekeret / **H**e slinghet
 mitten monde / mer he leet vns mitten werken
En dat he nu ker de mitten worden dat riep he
 te handes mitten exempel / leert van my / **V**ant
 ich sacht bin / en oetmodich van herten / **V**ant
 vander kintseheit vns heren ich seer luttel
 hore / **V**an dat tot nu to dat he quam tot sine
~~max~~ garen en vinder ich niet / **A**er nu en

mach he niet langher schulen want he so claerlich
gheluyet wort van den vader. **D**u secht beruhen
En dit is de autoritact du sich in den vorghaenden
capitel of sprekt du in ghetent want sine ost
modichet In den dat he so langhe oet medelike
streech vne tekenen en slughende mitte de monde
vns laerde mit sinen werken. **D**u hebste dan ghe
sien suet al in vnsen heren ihesum de oetmodich
blencken welcke eme grote doghe is / en vnsen
noet drufich / en so vele beskerliken te sicken
en mer te minnen want se vnsen here in alle sine
werke also merdlike pinde te holdenen

Nam vns heren vasten en becoringen
In den dat vnsen here ghe doopt was altohans
sinde men en want he gheleider vaden
kerliken gheest de vop em quam in den doopfel
in der woestinen want de ghene de he veruult
seint he te striden en gheuet em craft. **E**n liden
vop enenberch in milen of dar by van daer
he ghe doopt was welkerch gheheten is quarantena
en nam der woestine tusschen iherusale ende
ihericho. **D**u om wolde he gheleit sin in der woest
inen an den bitterlike striden. **W**ant adam
in den paradise ouerulodich van vnsen ber
wonen wort in der ghenochten. **H**e is om
gheleit in der woestinen vop dat he beruert folde
werden van den viant. **E**n dan om wolde he
bekert sin vop dat he sine becoringhe verwin
nende vne macht gheue alle becoringhe te ver
winne gheleike als he sterue wode vop dat vns
mit sine doot vnsen doot af neme. **E**n telvne
na den doopfel vne dar in gheuende te bekennen
dat na der vnsen gheinghe der gracen altohans

volghet de beca- inghe **W**ant als de leere **E**uwe
 gerius sprekt **D**e vian- en achtet niet de tobaarene
 de herustelike en mit rechte besit **E**n vnsche vaste
 vintich daghe en vintich nachte en was den mitten
 beesten **H**erck vnsche her- armstlike en sulj em an
 want he hu- vnsche exempel van vole doghe den **W**ant
 he gaet in der armicheit vastet bedet wakert en slaept
 op der bloter erden en wandelt oetmodelike mit den
 beesten **D**och den vintich mit em **W**ant altoes ameral en
 sonder linghe hier sijn leuen volpme is en castijnghe
 des lichames **E**n naspinen exempel so leer di och of-
 feney in desen dogheden **W**ant vier doghe den hringhe
 want werden di tot gheestlike of fringhe horen
 en wonderlic seer em vnder linghe helpen **A**ls emic
 heit vasten bedinghe en castijnghe des lichames
En ouermids desen viere so moghe wy alre beste
 come tot reinicheit des her- te / **D**er waer alte-
 seer is te begheren **W**ant se in or gripet alle daegde
Want se heuet in oer caritate oetmodicheit en
 verdul- sicheit en ander dogheden en drijft van
 oer alle sunden want mit sunden of mit ghebreck
 der dogheden so en staet niet reinicheit des her- te
En dan vme so staet in den collacien der halighen
 vader **D**it alle de oeffeninghe des monice wese
 sal om te hadde reinicheit des her- te **W**ant ouer-
 mids der so ver- dint de mensche gade te sine alse
 vnscheer sprekt in den eldinghe **E**ulich sij se
 de reyn sijn van her- te want se sole gade sien **E**n
 ale de leere **E**uwe beruhand sprekt **W**e alre rein-
 ste is gade alre naest **T**ot deser doghet te hebben
 en te crighen helpt seer vintich en stedighe bedinghe
Her bedinghe mit leet vren spisen in ghulpscheden
 des lichames en suachticheden en ledichede doch
 luttel **E**n dan vme so hoert dan to vastinghe en casti-
 ynghe des lichames **H**er de sal bischerden wese n

Want vnbefchenden castijnghe alle doghet hindert
En tot verbullinghe alle deser dogheden vns secht
so moet wesen enicheit Want mit gheruchte sijn
in manichfolchheiden en mach tgheliet niet tanne
lich wesen En te herne en te sijn vele dinghe much
maulle wesen sonder vntemicheit en moijnisse
Want de doet tot vnsen pelen inghaet daer vns vinsten
re En vns de ghene de vns buten come Wert dicke
wile de abstinencie en de castijnghe des lichames
berlichtet En dan vns na den exempel vns heren
so ghaet in enicheiden en also vele alstu mogste
so scheidt di van gheselschap der lude en wes enich
welstu gaet to gheugghet werden en em in eni
micheit der herten sijn / Schulde klastinghe en
sunderlinghe wert liber personen En en suet
ghenemijc vrentschap en verbul di doghe noch
di oren niet mit vdeken fantasien En alle dinghe
die de ruste des gheestes en stilheit des herten store
de sulstu schulden als femin en alse vnde dine
sielen Want sonder reden de heilighe vider niet
en togten in den buschen en in veren steden
van alle wandringhen der menschen En sonder
sake en ghebuden so niet den ghenen de in vergader
inghen waren / Die se blint / doef / en stum polse wese
Johanes guldenemont aldus sprekt / Alse heilighe
gheest op vnsen heren neder quam althans dreef
ke en in der waestinen / Och wo vele monike wone
mit oren elders / Wert dat de heilighe gheest op
en queme / en bleue he salde se driuen vt de huus
in enicheit / Want de heilighe gheest niet gerne enis
dan de schuren sijn / en to lopinghe de volkes / mer
he heuet sine proper stat in enicheiden / Waer af
de leere Beduock sprekt op apocalypsi / Et is

ene bekende historie dat Johannes van den Keyser do-
 micraen van des ewangelices wille in dat eilant
 pathmos ghesant was. En behorlike werck em
 so gheuen te vnderbinden de heimeleicheit des
 hemels so em verboden was de spaciën der werlt
 dor te ghane. **D**ar vme mit alle dinne begherten
 en na alle dinne macht so pine di te volghen
 vnsen heren ihesu in der enicheiden. In vasten
 in bedinghen. en in beschedene castinghen des
 lichames. In den dat he wandelt mitte beesten
 so leer du vnder ander menschen et modelike te
 wandelene en ghehelelic to verdraghen de
 ghene de em nochtan schine vure delich te hebbe.
En vnsen heren ihesum saltu dict ewike vanden
 in deser enicheit. en sich em an wo he wandelt
 en sunderlinge wo des nachtes licht op der
 erden. Want ene reghelelike ghetruwe siele plece
 em te mynsten visiten en eens des dat he sun-
 derlinge van der tiendach to virtich daghen
 dar na so he woude in der woestinen. En alre
 vnsen here gheuaft hadde xl daghe. en xl nach-
 te dar na hingerde em. En na den exempel
 vns heren so is in der heiliger kerken desse
 vasten ghesat. **M**er se en beghint oer vasten
 niet te hane nadertiendaghe. mer by trint
 xl daghe dar na by welken welken becoent is
 dat der heiliger kerken vaste na volghet der
 vasten vns heren. En als de viant beuolde dat
 vnsen here hingerde hadde. ghinck he tot em by
 te besoecken of he one to valle bringhen mochte
 in sunden. en he ock vnderbinden mochte of he
 wer gods soen. En he beorden mit driën dinge
 dar he adam mede verban. Ten rusten in der

gulscheit sprekende bistu godes sone so sech dat dese
stene broet worden dan vme want vns heren
gerde als he broet seghede dat he mit vns heren
der lust der spisen vns teken solde werden. **A**er
he en mochte niet den meester bedriegten want
he en so anderde en en so hadde dat he in der
becoringhen niet veruomen en want noch de
vriant niet bekennen en mochte dat he begheerde
want he niet en lochende noch oec niet en behde
en te wesen de godes sone. **A**er he veruon oen
mitter autoriteit der heiligen scrijft. **E**t is temette
dat men na desen exempel vns heren weder staen
sal der gulscheit. **W**ant van ouer moet wi vns vns
helen ist dat wi ander sunden wille weder staen
Want de veruonne wort van gulscheit de wort
craecht ander sunden weder te staen. **W**ant de gloze
hin up spreckt. **E**t en so dat de belenst ghebruidelt
si soarkeit men te vergheuen regheue de ander sude
Wir na nam de vriant vns heren te w droghe in
iherusalem dat vns dat was xlv. milen of dat vns
Aerck hin de guder tierenheit ten veruuldicheit
vns heren dat he en leet de aghen en handelken
van den vreden beeste dena sinen blode en sinne
vriende dorstich was. **E**n dat sette he vns heren
up den pinappel des tempels en beorden van
houer dien of ydelre glouen. **W**ir dat he kerome
liet toemen solde dat he wer de godes sone dat
de vriant begheerde te vnder vinden. **E**n hin wort
de vriant noch mit scrijften so veruomen dat he
niet so volbrenghe en künste dat he begheerde
En als de lere. **E**nte hem hin de secht. **W**ant
vns heren al noch steken teken en toende sinne
gothker naturen so wande de vriant voert an
dat et en puer mensche hadde ghebest ende

becaerden ten derden male als ene mensche / **E**n nam
 vnsen heren van dar / en droeghen we der by enen
 hoghen berch by den vorsegden berch quarantina
 by die milen / en toende em alle de rike der werlt
 en becaerden van gyncheiden / **M**er de x manslechter
 wert ock hyr veruonen / **V**ant do veruachte vuse
 here den vrant / en do he al de becoringhen dur he
 vuy ghecomen was ghe daen hadde / so seckede lufften
 van vnsen heer ene wile / en in der tijt der passien
 quam he weder / en wande dat he en veruinnen
 solde ouermids anxt der dert / **M**er do wart he
 temael veruonnen / en ghebonden / en in de helle
 en in entecristes tijden sal he weder vucbonde
 werden na den worden **S**ute iohes in apocalipso
Et is ock to ghelouen dat he ene forme enes
 menschen an ghe nomen hadde dar he vuse here
 in vmmeliden en to sprek en mochte van andere
 becoringhen vns heren secht bar nhard / **D**e
 vird becoringhe vns heren niet ghelesen en heft
 do en verstaet niet de scrift de secht dat die
 menschen leue in der werlt al becoringhe is / en
 de apostel secht dat vuse here in alle dinghen
 becoert was na vnsen ghelikenisse sonder sonde
Dar vuy want vuse here dus ghe handelt en be
 coert was / so en sal vns gheen wonder wesen
 of wy becoert werden / **E**n want he in alle saken
 veruuy so solen wy vns ock pinen mit sinre
 hulpe te veruinnen / In allen saken mackte he
 den vrant confuce vuy dat he allen mensche achter
 lete ein sterck exempel / **V**ar af Ancelm secht
Vter doepen ghincstu in der waesteime in den
 gheest sinre starcheit vuy dat in di ock ware
 exempel des leuens dat men leidet in enicheide

Enycheit en schynpheit des hünghers in der vasten
van virtuch daghen / en becoringhen des viands
verdruchten vme dat du vns alle dese dinghe wol
deste verdrachteliken maken / En als vns here alreus
den viant veruonen hadde / quame de enghelen
en deinden em / Ten lesten als vns here weder bere
uolste tot sine moder beghunste he neder te clim
men van den berghe / **B**ich vns here nu wal an wo
he de here is der werlt allene mit bloten voete gaet
en dogtet mit em / **I**ch gheloue wert dat du vns
here nu en in den dinghen de vorgepicht syn mit
begherliker herten augegheste / en em reomme
dyt vt sta len mede doghen sochtu scrijien / vns
here so weder quam totter iordanen / **E**n alsen
Johanes sach comen tot em wijsde he oen mitten
vinghen en seghede / **S**iet dat lam gods siet den
ghinen die de sunden der werlt vp boert / **H**e is
de ghene dar ich vp sach neder come en ruston
den heiligen gheest als ich em doepede

D **Wolke sulke sine discipulen reep**
Des anderen daghes stont Johanes en elre
van sine discipulen van welcke de ene Andreas
was als he vns heren sach wandelen vp de
iordane sprack he / **S**iet hin dat lam gods / **E**n
dar om volgheden de elre discipulen iohannis
vns heren / **E**n de guder tieren heer dorstande
na ore salicheit / en alre menschen vp dat he
oen een betroullre ghene na van em / en oen
boenheit so binde he em vme en segede wat
soecti / **E**n seant worden meester wat wonestu
en he leide se totten huse dar he do wonde / en se
bleuen dar den dach / en et was om trint de tiende
die van den daghe / **E**n andreas vant sine broder

Simon en seghe de em wy biste messiam gheuonden
 en leiden tot ihesu den vuse here blidlike vut fent. Want
 he bekande wat he van em make en solde. En ihesu sach
 on anen segede. **D**u bist simon bariona voert sal sta
 hete cephias. **D**ar also vole ghesprake is als petrus
 En dus quame dese tve discipulen in wat bekennisse
 en vrentschapen mit vusen here / en kind weder
 to oren hoes. **D**es anderen daghs als vuse here ihesu
 wilde weder ghaen tot sine moder in galileen want
 he philippu en sprack tot em volge my na. En aldus
 schijnt philippus de nste te wesen de gerope was va
 den apostolen. En philippus want nachamael sine
 broder. en leiden tot ihesu. En als he tot ihesu
 quam sprac vuse here. **S**ich hi enen waerachtige
 man van ysrahel dar gheen bedroch in en is. **A**er
 want he groet gheleert was in der ellen so en wola
 he om niet besen mitten anderen tot ene apostel
Vant he alle sine apostelen kiesen wola va sinnele
 vngelerden luden vop dat he wipen der werlt dar
 mede confues make. En ihesu ghinc in der macht
 des gheestes in galileen. En de meester der outmodic
 heit beghunste em alle uete te ase baren outmodelic
 te prediken en te leuen heimelic totter tijt dat so
 hancs gheberkert was. **V**us dar in gheuende ex
 empel wender liber outmodichit dat iohanes de
 verre beneden em was outmodelic vor em leet gaen
 in den ambocht des predikens. **A**ldus en dem mit
 houerdighe menschen den mit hoerherden en ydelheide
 beghinne voert to ghanc in die predicacien. **D**ar
 na vop ene sater dach als he na sine ghelouete to naza
 rech was inder sinagoghen dat is in der kerke der
 ioden. en he vop stont leuen in ysayas des prophete boec
 en las de stac dar ghest. enen stont de gheest des heren

is up my War by he my huet ghesaluet en ghesent te
prediken der armen. En als he dat boec toegelak en
hadd seged he dese scrift is huden verbult in wde
oren. **E**ch oen an Wo det modelike he an nam dat am
bocht eens leys mit ene gnedert uen en behaghe
liken ansichte las he vnder en en bedude & scrift
En wo det modelike he em beghint te apenbaren
in den dar he seged. **H**uden is dese scrift verbult
als of he segghen wolde. **I**ch bin de ghene die d'apheet
af sprekt. En oer wahe oren waen andenck ende
in em ouer mids vroetheit sine worden en sin oer
modich schoen angesichte. Want he schoen was ende
sprak bouen allen menschen. **E**n van desen tleen
de apheet dauid van em gespraken huet. **D**u bist
schoen van formen bouen alle kindere der menschen.
En gracie is ghestort in dine lippen. **E**n als he du
na tot ener tijt was bi den staenden wateren van
ghenizaracht dat de zee van galileen of sepoel
tiberiadis gelaten is. **S**echt men dar he ander werf
peter en alle zebedens kindere Jacoba en Jaha
nen riep de bide der schiepe in sine worden verbult
mit visschen. **E**n beghinsten en na to volgene en
kinden ander werf weder totten horen. **V**nse
here beghin de de werlt to verlichten mit wonder
liken tekenen. **E**n ten iusten de echt schap prispind
ghint he tot der brulofst en verbandel de dar
water in wijn. **A**l is dat sake dattet t'wiel is
wes dese brulofst was. **G**helike als de meester in
der hystorien der berben roet. **W**y moghen nach
tant dencken die dese brulofst was Johanes
ewangeliste. **G**helike alse & leere **S**ute Iheronim
in den prologo vp **S**ute Johanes ewangelien schinc
te segghen aldus spreken de. **D**en als he luidelic
doen wolde vnse here du af riep. **I**n deser brulofst
was buse vrouwe niet alse vromede. **E**n genodet

dat se begheerde do de dermees na dren gebade qua
men tot dy waer vme leue broeders / antworde
he di nst aldus wort waer vmy vnsen wille vp dat
de ghene de em hebbe tot gade gheleert de sorghe
ore vlesche liker olders niet porchfollich maken
en false en vp dat de to neyghinghen der maef
schap de gheestlike oefninge niet hindere en false
want alse langhe als wy vmy der werlt sijn soust
kenlich dat wy schuldich sijn vnsen olders / **A**er na
den dat wy vns seluen hebbe ghelaten / vole meer
sole wy vni wesen va ore porchfollicheit / **E**n wy
lepen van ene broder de woude in enen woestinen
als sijn vlesche liker broder vmy hulpe to em qua
dat he em antworde dat he ghaen solde tot ore
anderen brodere / de langhe doet he dde gelyket
En als em dar af verwonderde / en he segede
dat he doet weer / **W**ar vmy he oft vns vnsere
wal gheleert dat wy niet porchfollich en false
wesen / meer dant gheestlike leuen enstet vor
vns vlesche liker maghe / **W**ant he sijn moder
en als sulker moder gheantworde heeft wat is my
mit dy wijf / **A**ldus lese wy ock tot enre ander stat
alfe vnsen here somighe lude sechden dat sijn moder
en sijn broders buten stonden ten begheerden em
te spreken dat he em antworde **W**e is myn moder
en we sijn myne broders / **W**ar sijn day nu de gene
de so vlesche liker en so ydelic porchfollich sijn vp
oer vlesche liker vrende als of se noch in der werlt
leuede mit em / **D**ie sijn **B**ernhardy word / van
deser antworde de moder maria gheen mistrou
wen en hadde mer haptre vp sijn guder tuerheit

en ghinc totten deimes en seghede em **G**hinc
 tot myne sone en wat he v secht dat dat en se
 ghinghen en na sinen ghebede vullende se
 de water kannen mit water en ale dat gedaen
 was seghede vns here dringht nu en bringhet
 den meester des haues **E**ne dinghe wy in desen
 worden merken moghen **T**en nste de beschei
 denheit vns heren **V**ant he den er someste nst
 sende **D**at ander dat vns here wer sac van em
 want he seghede brendt em ale of he ver re van
 em were **E**n want de hofmeister in der hogese
 stat sat so moghe wy vermoden dat vns here
 niet en wilde by em sitten mer ver coes de
 legheste stat **D**an vns de deimes ghaue em
 en den anderen den wy en apenbaer den dit
 myrabel **V**ant se wisten wo dan med gedaen
 was **E**n sine discipulen gheloueden in em
En ale de wer schap was ghedaen nep vns here
 ihesus iohanes en seghede em laet dit wyf en
 volghet mi na iohanes volghede em do tohannes
 na **I**n den dat vns here ter brulofst was sprac de
 he wittelich huttelich guet tellesen **M**er in den dat
 he iohes van der brulofst nep ghaf he daer lich te
 ver staen dat gheestlich huttelich vele beter is dan
 vleischelich huttelich **D**an ghinc he in in de an
 dat was in den ribe der t vier gheschete en
 dar bleef he mit sinen iungkeren enet int en
 sine iungkere doeyten en iohes doeyte in der
 doeyten by salim volmeschen de tot em qua
 men en de iungkeren iohanes **V**ant se glorie
 der meester b myden en saghen dat vol lude
 van vns heren discipulen ghedaeyt worden

murmurerden. **A**ls Jhesus verdructe orre mijs en
seggeden Jhesus bin cristus niet mer sine bade
Nacht dat he de brude met en vermer sijn borghan
gher en vrent. **E**n ons here bekende orre mijs. **E**n
clamb op to iherusalem ter hogher feesten van pas-
schen. **E**n dar dreef hen ste werue vt de tempel
de ghene de costen en vercosten. **E**n als he benoede
den mijs der phariseen regheus en gheresen. **E**n
sunderlinge als he hord dat Jhesus was gheuanghe
liet he in deen en ghinc weder in galileen en
liet de stat van nazareth en ghinc in de stat van
capernaum by nazareth in den einde van sabulon
en van nephtalim. **E**n dar beghunste he openbaerlic
te prediken en te leren. **D**oet penitencie want
dat rike gods nabij v. **E**n dar wanderde he op
der see van galileen en riep noch petrum ende
andream jacob en johanes de althans ornette
en oren vader lieten en volgeden em na. **A**ls so
riep he petrum en andream tot diem tijden.
Ten iusten daer vor af gheseghet is als he was
by der iordanen. **E**nde de quamen se in wat
bekennisse mit em. **T**en anderen male vt den
schepe als se de grote manichte der vissche hadden
gheuanghen. **a**ls Lucas vertelt. **E**n so volgeden
se em mer se meinde weder te leren totten oren.
Als he beghunste nochtan te horen na sine leringe
Ten derdymale vaden schepe als matheus ver-
telt. **A**ls he seggede **C**omet namij icht sal v mate
visschere der meschen. **V**ant so licen se al dinct
en volgeden em na. **O**ch mede so riep he johanes
en jacobus vt den schepe in desen twey leste
enden vorghestrenen. **O**ch riep he philippu

om dat segghen souden worden souden van onen
 sichten **E**ulke allene om der manieren wille de van
 em ghinc. **D**at se vnder vanden wolden oftet waer ver
 dat men segghet van em **E**ulke vme hat en niet
 de em begripen wolden in enighen worden of werke
 en em so wroghen **Wo vuse here sine**

Ethelof apostolen coes ja **III**
Ende als vuse here sach de schuen em natvolghen
 clam he vp den bergh va tabor by nazareth op
 the milen **E**n als he was gheseten riep he to em de
 he wolden **E**n ver coes dat tot em oerre theloue de
 he apostole heet **D**at so vele ghesprake is als ghe
 sent **E**n he floech vp sin ogthen en leerde si ende
 segghede **S**alich sint de ghene de ar my van ghesete
 want dat rike godes is oer **I**n desen sermoneis
 volcomelich begrepen de leringhe des nyentesta
 mentes also veme als den zeden roert **V**ant als
Oute Aughustinus seghet **H**e beghrippt in em ene
 volcomen manne kerstene leuens **E**n ghehike als
 dat oldest testament in den bergh gheuen was also
 was ock dat nye testament **E**n ghehike als in den
 oldest testament niet worden vorgheleucht de
 ghebade dat de somme alre ghebade is in ghelegen
 en dar na de ghelelet werden in veel delen **A**ls
 in sunder lingen ghebade **A**lso vorzet vuse here
 in den beghinne sines sermons **S**eu en dogghede dat
 al dat an hanghet dat he in den bergh leerde **G**o
 ock een reghelic prediker in den beghinne sines
 sermons een them vorsecht **D**an cortelich al
 dat in begrepen is **D**at he namaels in delen den
 wltz apenbaert **E**n dese sene doggheden siet he
 to vnder schade in den loen **E**n desen sene doggheden
 vorsecht voecht he to de achtende dogghet de niet
 alleen een sunder linge dogghet en is **A**er een

provinghe en een volcomenheit alre ander dagede
welke daghet verdulckheit is gheheten / **W**anver
dulckheit een volcomen werck heuet / **E**n dan
vme so en se men oer niet co enich panderlinghe
laen als den anderen dagede **H**ier dat ghemene
laen als dat rike der hemelen **D**at wste der
armoden wort to ghelecht / **W**ante als de glose
bin op sprecket **D**e achtende daghet keert weder
tot den louede / **E**n die sermoen beghint vns here
van armoden en gheuet vns te verstaen dat de
armode ein fundament is alles gheestlic tot ym
mers **W**ant he vubecomert xpm den spigel
der armoden niet na volgen en mach de verlude
is mit tijtliken dinghen noch he en is ock niet
vrijmer he is eygten die de begherten zinne
stelen vnder werpt desen vergheuchliken dinghe
Want ich my wilkens pet ene knecht te wesen des
ghens den ich begherlike mynne **W**ant als Sate
Augustin secht **H**inne is ene borden der siele
de siele draghenden **W**ar van des oer de mynne
kiert **D**an vme en sal me ten male niet minne
dan got alleen of vngot **H**ic rechte dan de
arme salich ghepoghet wort de vngot alle dinghe
versmaet **W**ant he altes smen here sine got
een groet deel to gheuoget is / **W**es alle de werlt
is / **W**ant also wal weder staet alre vor spact en
ghemeinlich alle dinghe en gheleke diene ende
helpt tot dageden / **V**nder ander vole dinghen de
my desen sermone begrepe sin so wort dan mede
inghebracht dat frater noster **D**en welken vns
here ock to vage de almissen en vasten / **W**ant als
de glose sprecket **E**edinghe is een vergulken sac

den hemel doer vaert en heuet alle vloghelen als
almiff en vaftey **D**u vme fpreket vnf here inft
van der almiffe en dan na van vaftey en tuffte
defe alle va den ghebede **S**ant de bedinghe mit degen
tlien als mit tlien vloghelen een ter rechter hant
en een ter lichter hant vff gheboert wort en gaet
in den hemel **D**e beghenen menfche alift dat he
gheen guet en heuet dan he almoeffen af gheue mach
Nochtan mach he in den herten almoeffe gheuen
de gode hande bequeme is als ene guden valle dar to
te hebben vmecht dat em ghedaen is va alle herten
te ver gheue **E**n mit enen anderen in fine weder fpo
et van herten te doghen **V**nf here ler de ock hin
van enen impelen ogte te hebben dat wy in al vnfen
werken andencken folen **S**ant als **S**ante Auguftijn
fpreket by den ogte folen wy verftaen de meyninge
dar wy mede doen wat dat wy doen **W**elke meyninge
ift dat fe rein vnder gherecht is en wy dat anfeen dat
wy an fien folte alle vnfe werke de wy in folker
meyninge werken **D**e moten dan node guet wefen
welke werke vnfe here dat licham heit **N**iet en is
dan an te fene **W**at yemant doet mer in waermei
ninghen dat me dat doet **V**oerwaer een guet werck
dat uch ghedaen hebbe in guder meyninghen wat mach
ich des of yemant dat fchadelic heeft gheweft
An werck in guder meyninge wort verlicht
ock wat vt ghand dattet heeft **E**n alift dat yemant
enich guet dar af comet dattu in vmechter mei
ninghe daen hebste et en fal dy niet to ver de gefcreue
Sant als **S**ante Auguftijn fpreket **D**e volcome
lich bekentien volcomelic mynre gherechticheit de
is alcehans gherechtich al is dat fabe dat de menfche
van buyen na fine gherechticheit mitte licham gheen

Werke en wirket **Want** deullen de te gader ghe
knocht sijn de sijn recht ist dat de guet is vt wilken
wij al vnsedinghe doen mer is de quaet so sijn
palle quaet **Vns** here vermaende dat in desen
fermoen in te ghane dor de enghe porte / en dor
den nauwen wegh de ten leuen leit **Waer** af de
lerne **Sinte Gregorius** secht / **De** wegh gudes leuens
en is niet wijt / mer is een enghe pat **In** welken
pade de mensche ghedruct wert te leue vnder
de hoede der ghebade / **En** is dat niet een enghe
wegh in der werlt te leuen / mer niet van beghe-
lickeiden der werlt te hebben / **Aer** mans guet eeke
ghen / eyghen guet niet to beholde / **lof** der
werlt te versmaen / en vme got laster te mynen
glorie te schullen versmaetheit te volge / **sind**ers
te versmiden / en de ghene te enen dan men af ver-
smaet wert / **arch** dat vns ghe daen is da herte to
verlagen / en tot dien vberuerlike grade der
myne in de herte te beholse / **Wel**o alle pade sijn
mer grote pade **Want** wo vele se vme behordinge
des leuens nauwe sijn in deser tijt / also vole
solen se te mer vntribut werden in der ewig
weder louinghen / **Et** is ene volcome kunst al
dese dinghen te doen / en dan to te weie dathe
niet en vermach van sime eyghemen crachten
Van desen eyghen weghe de abt joes **Alons**
secht in eme epistolen laet vns / vns seluen
in dencke vpadat alse ghesaget wort v d vns
dat wy den eyghen wegh ghaen / dat wy vns niet
en pme te holden de ruwe wegh / **De** eyghel wegh
sal di bedruyen en verlichte tribulacien dms
bukes standinghe en wak inghe in dinne bedin-
ghe alle de nacht een mate van water / ghe breed

des brodes versmaectheit / belatinghe bespottighe
 affindinghe d'ns eyghens willen d'ns des
 lasters en der passien en des onrechtens mit
 verduldicken In versmaetheiden telve se sond
 min mineringhen sterclich ghelast des onrecht
 te liden van achter spraken niet te verbulber
 dighen **A**ls men versmaect en ghelastert wert
 niet toornich te wesen als men gheordelt wert
 dat men oetmodich bliue **S**alich sym se de dese
 wegh ghaen **V**ant dat rike der hemelen is oer
 die recht de abt iohanes vns here leert ock va
 vele anderen dinghen de tot der doghet en tot vol
 comenheit behoren in desen vorgezeghede sermoen
 de du vinden moghest in den seluen sermoen leset
 dat vme dieckwile en vlijtlike **W**ant et is puer
 schen en volcomen **E**uch dar v'm en merck
 vnsen heren ihesu oetmodelike in der erde sitende
 v' den bergh en sine jongheren v'm en en we
 he begerlich en guder tier hich em to sprecht **V**m
 dat he se brenghen mochte en leiden tot dese vor
 ghespeden werken der dogeden **E**uch ock de dis
 cipulen wo verdlike en oetmodelike en mit an
 denckinghe des herte se soete en se en em an ende
 merken de wonderlike word / en pine em de inder
 ghedencknisse te hoken en mit wo groter vroude
 se dar smes ghebruten beide in den word en in
 den aufhouwen **I**n deser merk inghe salstu di
 verblijden en em pinen te schouwen als oft u one
 saghste spreken **E**n pin di em to ghenabe als
 oft u by auent men gherope wordeste en blijf
 al dar so als di vns here gheue sal **A**ls die sermoen
 ghedaen was sende vns here sine jongheren

Handwritten text from the adjacent page, partially visible on the left edge of the image.

te prediken mitter macht te gheseyen alle de be-
siet. Naen vop dat de werken der miraculen
gheloue makeden in onen worden. **E**n leerde se
war dat se trecken solden / en wat se doen solden /
war af dat se em huden solden / **V**an Wien dat se vke
en solden / en van Wien se em niet vnsen en solen
Ghich one mi an te gader mit sinen jonghere neder
climmen vanden berghe / en vrenckelz mit em spre-
kende ouer den wegh gaende / **E**n vo dat de schone
van simpel en luden te gader em volghet met
curioselike ordincert / en ghespedelike de ene an
den anderen / **M**er als luten nader hemmen / **E**n
also voelc als em een yeghelich ghenake dorste so
sprinde em elc by em te comen / **E**n vo de schone ok
des volkes mit groter begheerten em te ghemote
comen / **E**n em vorbronghen oer zeben dat he se
gheseyen solde vnsen dan van den berghe neder
climende wst ene lasere ghesont maecte em te taste
En dat he one an tastet dat en was niet allene
vun de hemelike bekeeringhe de dar in is to ber-
stuen / **M**er vun dat he vns exempel / en ene forme
solde ghesen der oetmodicheit dat nema eniggen
menschen schulde solde / of vnsen vun enighe smit
te sinelichames / **E**n vop dat he toende em vunder
de elce niet te wesen / de verboet de lasere an te taste
Mer te wesen een here de elzen / **E**n ok vop dat he
toende de gracie des eldangelijcs te wesen boue der
elzen / **E**n als he tot capharnau quam continoues
knecht de in sinne te ghen vordicheit niet en was
maect te he ghesunt / tot welken knecht he van
oetmodicheit bereit was te ghane vnghebeden
Mer tot des conincstens sone dar vor hir na
af hebben en volde he niet ghen ghebeden vun
vdel glorie der werke te schulden / dar vns

bouindie in berispet wort / de inden vnsfanghen der
 personen in den menschen niet de natuer / en darbilde
 gods te eeren mer hoeden / en richteit / In deser stat
 quam hein den huere simon petrus / en darghenas he
 sinen / wester vaderrede / Also dat se em en sinen
 ringheren alrehandes deinde / En als vns here ghinc
 tot der stat warts van napp / vnt mote he vor der
 porten der stat eene grater schare van volke ene
 longhelinc eene wedullen / one doet draghende
 ten graue / den he van guder tinenheit verwechte
 En den seiben de em volgeden wolde vp dar helen
 mochte teul ene doen tot siner wunninghen / en tot
 ydliche gloriey dien versmade he en segede em / De
 vasse halbe hoelen / en de voghele des hemel oneste
 her des menschen sone en heuet niet du he sin
 bouet vp neighen mach / En ene ander e ghebeet
 besonder mennen em nabolghen / en en leet em
 niet sine vader begrauey / En van der byschouende
 mit sine langheren in ene scheppe vnt te vare ouer
 dar water van genezareth / du lege de he em te slape
 want he langhe ghebeet hadde in der nacht
 in sinen ghebede / en voele des daghs ghearbeit hadde
 mit prediken / En als he sliep / Een groet vnstuer
 des wederis in der zee vp stont / De discipule van
 anxtte der noet weecten em / En he stont vp en
 berispede den wint / en de zee / en de storm leet af / En
 daer vnt als he becoringe of tribulacie hebbe / sullen
 wy wesen stadich in den gheloue / en niet twiuelen
 want al ist dat vns dunckt / dat vns here slacet
 vns / en vp vnsen werken he is nochtant alre porch
 soldich vp vnsen hueden / En als he quam in de lande
 van genezareth / ghenas he du the besuten lude van
 enen legraen der viande / well e viande als se bitten
 metchen ver dieuen waren / vnde em in ore gude
 schaden / En du vme voreyse in ene cude der werken

10° va
 bearinge

en verdrinckte me tlike duseint dat vns here ver
henge & niet vny dat se oren quaden Willen vol
brenghen souden / **A**er vny dat de dodinghe der verke
oza sie sode wesen der salicheit der menschen / **V**ant
de hinden dar vme hepen / en dedent te wete ne den
menschen der stat / **E**n ock vny dat he toeme wolde
wo vele ver digter & menschen is dan de beiste **V**ant
he vny salicheit van t vny menschen veruare leet tlike
duseint verken / **E**n ock vny mede te gheuen te bekennen
et en sy dat de mensche leuet ghe like eime beisten
dat de vrant gheue macht in em en heeft / **E**n vander
quam he weder tot caphurnam / dar he em vergich
tighen menschen ghenas / de vor em bannen te latte
des hues neder ghelaten was / en nst verghaf he em
sin sunden / de sen sake waren sine suichten / **V**ant
wanner de sake af ghenamen is / so maect dat werck
der sake af laten / **E**n auer lidende dat rike van sama
rien / als he quam in den acker van sichen vny den
put iacobs was he vanden weghe vor moeyt en
ghinck sitten / en dar bek in de he em wijf / en ouer
midde oer voels ander lude van samarien / **G**ich hyn
vnyen haren an wo he vermoeyt was van den wege
en ghinck sitten vny den put vny te rusten / **D**ie
wile vns here vermoeyt was / **V**ant alle sin hene
vol an belde was / **G**ich ock anello so rchfeldich
dat he was in ghestliker vlytichheit / **V**ant he niet
eten en wolde vor dat he den vander stat ghepredict
hadde / vny dat he er werken wolde de werken des
gheestes dan de werken des lichaams / wo seer dat hije
ock behoude / **V**ant als sine iongheren em naeden
te eten segde he / Ich hebbe spise te eten de gy niet
en weet / **M**ine spise is dat ich doe den wille des
ghens de my gheueit heuet / **V**ny desen wille de
leue cypranus secht vny dat pater noster / **D**e
wille godes de cristus lende / en dede / is oet modichheit

in vanden lingen / ghestedicheit in de gheloue
 ghesatichheit in worden / In werken recht in dicheit
 In den doen vuerfemichheit in zeden alle gheloue
 heit vntrecht vergheuen / en dat moghen vnt
 ghen mit allen menschen vrede te hebben / vnt
 van alre herten te minnen / en te minnen in den
 dat he vns vader is / en te vnt sien in den dat
 got is ghen dingh te achten boue vnsen heren
 ihesu xpo / **W**ant he bouen vns ghen dingh ghe
 icht en heeft somme caritaten vnder schiedlike
 an te hangen / sine cruce staen klike / en ghetwille
 like by te staen / **A**ls van sinen natme / of van sinen
 wren stuit is / so pole wy beluuen ghestadicheit in vnsen
 worden / In wy en mede kien ghetrouleit in der vnsen
 dan wy mede ghetalt werden / **W**er duldicheit in de eode
 dan wy mede ghetalt werden / **D**at is te wille beluse
 een mede erfghen namen vns heren ihesu xpi / dat is
 te doen dat tgh bot xpi / **D**at is dien wille des vaders
 te veruallen / **E**n och am wo he vermoret was / en
 hunghe rich / en sat vp der erden / en at ghelike enen
 anderen armen menschen van den volke / **M**iet en
 gheloue dat he allene vp dese tijt vp der erden sitende
 at de oetmodighe here minne der armode / **E**n die
 klike als he ghinc achter der werlt at buoen den
 steden vp emich vruunken / of fonteyne / **E**n wo seie
 he vermoret / ofte ghetint was by en hadde gheen din
 buer leet an spise / niet menighe hande costlike
 vnt ghene leet an wine mer he drinck pure water
 vt der fonteynen / of vt der riuieren / den vinstoete
 sin vruchtbaerheit ghuif / en at broet / **D**at to sitonde
 vp der erden als een arm mensche oetmodelich
 di schepper alder werlt is / en de alle creaturen
 spiset doghe dan vme mit em / **W**antte du oen dus

oetmodicht sieste en behorflich der natuerliken
spisen des lichaems / en eende als enen anderen
menschen / En als vns here weder quam in gha-
lileen ghenas he des coninghes sone mit ene word
du hemet bi en was / En in den leui huise du he
sac ten wer-schap vnschuld ghe de he en regheus
dat begripen der phariszen / van dat he de sonders
vns fenck / En sin discipulen van dat se niet en
vasten / Du na ianue dochter des princen de
doet was verwechte he / En in den kuste ein wijf
dat sulz leren se geghen daret martha marien
mag dalenien super was ghenas van der bloet-
sucht he ouer mid dat antasten der vassen van
sinen clederen / En hebste ene han de mercklike
sulz ter huide dine oetmodichat / ghelk als
fate berukin de bin vy secht / En reghelich mechte
de gud volkomelike dinen mach heaten een
vase des cledes alse dat nederste van den cleder
vns heren ouer mids cleime achte in ghe sine sel-
ues in oetmodicheiden / **W**e dan tot sulken staet ghe-
comenis dat he weet dat he van gode ghehoert
wort in sieken to ghesene of ander miracule
te doen / se en sal en du niet in verheffen / Want
al was dat sake dat martha alhier se vase tastet
van welken se betrouwede te werdene ghebrint
al gheuelte se nochtan en gheuet de cracht der
ghe sonden niet vter vase / **M**er vt vnscher
En du vme segged he **I**ch gheueelce de cr-
cht vt ghaende van mi / **A**er of du dit wate
en in der ellicheit en se fine dy seluen niet
gude so wantet al van gode is / **T**we blinde
vns here du na verlichte / en ene bescone
menschen se blint / **D**ief / en stam / was

Jheras he. **E**ntende dat he dat niet en deden den
 name bespreken. **H**ir na wert he ghenoot ten cruce
 vanden phariseen dat he oetmodelike mit em at
 en danckelich vint fenckte alst behorlich tijt en
 star was dat en de phariseen noeden. **E**n som tijt
 om mynne wille der sielen wandert he mit em
 op dat he se tot sine mynne treden mochte som
 tijt vt mynne der armoden. **W**ant he vor em en
 vor de sine vanden gode deser werlt niet mit em
 ghenome en hadde. **E**n als dat hord maria mag
 dakina de em bo auenturen tot andere steden
 hadde horen prediken wert se berouet in binne
 in rechten rouwen des herten om oer sunden en
 wart vnesteken in den vure vure sine mynne
 en tocht totten hoes der phariseen en mit ghe
 boegden ansicht de oghen in der erden ghesla
 ghen. **g**henck se wort vor de ter caselen saten
 en en ruste niet vor dat se quam tot vnsen
 here. **E**n rchans boegde se oer weder tot sinen
 voren en anst in leggende vt sine vore mit
 enen **g**hencken betrouwen. **W**ant
 one altchans bouen al
 gheslike mynne de / begonsta
 starckelike en ouerols
 liet te seeyen se vtefuchte
 mit oren trane de so myl
 delike sepen vne heren voete te baden en te
 wasschen en als se on seeyen ghesaten hadde
 mit oren hare de vore te droghen. **E**n want de mynne
 in oer was en sijn se begheer hiel de vore die vore. **E**n
 want ouer mide den ghaen de vore besone weren

alsie se ghe dringhen hadde so salued se sie mit dur
bare saluen. **H**erck bin wale manen / en oer
denocie / en denck langhe dur vop wantet een
seer merckelich werck. Was dat se dede. **S**ich oet
lan vnsen here wo guder turch he se vnt faet / wo
duldelich he liden al dat se doer he ver blit en rust
em vuy etuy tot dat se oer bortschap voldacn hadde
En al de ouer tafelen saten oer etey oet leten
en ver wonderde em van der wysheit de se man
en sagten daen. **E**n want vnsen here tonen wolde
dat alle dinghe in mynen verbult werden segde
he oer sin voele sunden vngheuen. **W**ant se
vols ghemint heuet. **E**n tot manen seghe de
he gstauct in vreden. **O** suce ghenochlich wort
wo gerne manie dur hende. **E**n vop blidlich ghinc
se en loef. **E**n volcomelike liden se oer tot gode
en leefde dar na eersaemlic in hulichlike. **E**n
volgede vnsen here. **E**n vnsen vromen sonder af
licen. **D**ir hebstu openbaerlike dat cantate den
vred weder inder tusschen got en den sander
dat af ewige peter seghe. **C**antate bedecte menich
folckheit der sunden. **G**uader welke vor vnsen
vonnogelich. **W**o got te behagen. **E**n mit
vallen sonder vinnel een
vngelich gade he hagen.

Wo iohannes sin ion
ger sende to cristuvt

den kerker

Iohannes baptista ghebonden in den kerker
als he horde de miraculen de cristus dede
seinde he vnsen discipulen somighe de vinnel
lichtich weren tot vnsen here vuy em te vraghe
oft he cristus ware. **W**ant iohes ent vinnel de niet

Want he segghede siet hiu die lam godes **E**rgonue nochtan
 de leere schijnt willen dat Johannes twiuelde of hebby
 em seluen of by ene anderen de helle berouey solde
En dar vme vraght de he bistu de ghene de tocomende
 biste ofte verwaachte wy enes anders als of he segghede
 wolde et is dar by dat ich neder drome tot den volke
 in abrahams schoet **W**ant ich dan byn de dy hebbe
 ghebart schapt der werlt hiu leuen volstu och dat
 nich dine boetschap hiu beneden **V**nselere ihesus al
 wertwiel af de de tonende seker teibene sine to
 comst **H**er et wo wyslich nst mit werbe na
 mit worden he em antworde **I**n oer ieghantworde
 en vole ander menschen de dy waren machte he
 ghesont done blinden croepel en malaetschen
En vol ander mirabel de de he enpredicte den
 volke en du na segghede he Johannes discipule vnder
 ander worden ghaet en boetschap Johannes dat gy
 ghesien en ghehoert hebt **B**e ghinghen en vertelde
 dat Johannes en na den doet Johannes den hanghen
 se sterckelike cristo **E**n als se en wegh ghinghen
 leuede vnselere Johannes groetlike vorde schuen
 op dat dat vold niet begripe en solde Johannes
 dat he van nyde dat hedde doen vraghen **E**n op
 dat se weten solden dat heit niet by sinen wille
 hedde doen vraghen mer vme sine discipulen
En du om prisede he Johannes nst in sebedicht
 des gheloues dar na in scharphic pome de die
 en van hoechre sine persone van grochre ghene
 de en ghesent hadde van verdicht sine officien
 van reynchre sine leuens van ghelichide ander
 heilighen van bequechre des tydes **H**er dar he
 secht dat vnder den kinderen der wiue gheen mern
 by en stont dan Johannes baptista dat wert wyf
 en staet dar niet van weflike cunne **H**er die

de ghene de oer reinicheit verloren hebben. **Dar**
om is cristus vt gfenomen. **Dant** na deser manieren
en was Maria gfen wijf / en dan vme so secht cristus
voert de myme is in den rike der hemele / is merre dan
Johanes is. **Dic** na der glosen van xpus is te verstaen
de myme dan Johanes in der heiligher kerke hier
in ertrike van oerre vele gheacht was. **En** ander
glose secht dat de mymeste engel des hemels of de
mymeste heilighe de te hane regneert by gode merre
is in cantaten dan enich mesche de in ertrike leuet.
Du hebste ghehoert wo vnse here Johannes lant de
in vele dinghen. **Mu** here wo darten in ene sermone
kanthard. **Louet** Johannes is ouer al de meeste / en
in alle menschen sonder linghe / en boue alle mensche
wonderlicht. **De** was ie so gloriose licht gheboert schapt
van den leste men de so sonder linghe was in sime
moder licham van den heilighe verbult. **Wen** hebsta
ghelesen in sime moder licham en so verblidende
we gheburte sestu dat de halige kerke so viert
De vercore so de woestine als he bynt was. **Wen**
lestu dat so hoechlicht heeft gheleuet. **De** toende nst
penitencie en dat rike godes. **De** doepede de coninc
der glorie. **Wen** apenbar de oer nste de heilighe
drinofachheit so claerlich. **Wen** heeft zult ewich vnse
here ihu xpus ghegheuen. **Wen** heeft de heilighe kerke
so gheert. **Johes** was een patriarcha Jaen ende en
sen houet der patriarchen. **Johes** was een yphete
Jamer dan een yphete. **Dant** den ghene de he boert schep
te te come den wijf de he mitten vinghere. **Johanes**
was een engel en vnder den engelen vt der coninc
als vnse beholder ihesus tughet de sprecht. **Wen** ich
seude mynen engel vor di / de dinen wegh vor di
beriden sul. **Johes** was een apostel / en der apostel
prince / en den nste. **Dant** he was een mensche
ghesent van gode er de apostolen. **Johanes**

gheft

Was ewangeliste / en de inſte voorloper des ewan-
gelije predikende dat ewangelij des rijke godes
Johannes was maghet ja een regel der reynichheit
Eentitel der kneſcheit / En een exempel der
ſchemelheit Joes was merteler / En een licht
der merteler / En ene ſtadighe forme der mar-
telien tuſſehen der gheburt en der doot

He was een ſtemme ropende in der woſtinen
Een voorloper des richters / een voorloper
des ewliche wor des / **H**e was helias / en tot
em to was de elze / en de ppheten / **H**e was een
lantenne bernende en lichtende / **E**ien and
dogheden vaer ich auer mit ſinghen / **E**n he
is alſo den neghen choren der enghelen to
ghewoecht / dat he ock totter hoesheit vaſera-
phim ghewoert is / **D**ie pghet **B**er uhardus
In mach men anhechten ghedachten vander
doet Johannes alſo dat pſalm na oer ſtate heft
Als den herodes de tetrancha de dach ſinne ghe-
burt en feesten ſolde vor ſine prince / en den
vorſten van galileen / ſo wert der maghet dar-
dunſde ghewen dat houet Johannes in een placle
Het is to ghelouene dat herodes mit ſine wine
van der doet Johannes heimelike ghespraken
hadde in ſulker manieren te ghescheen op dat
he ghenen berispen en hadde ſinne ſonden
Merck in Johannes drie dinghen van by dat he
coenlike berispen mochte **D**at inſte vnbuilech-
alre ſonden / **W**ant den lerre laſterlicke is dat
men em in ſunden berispen mach / **D**at ander
verſmaetheit tijtlichees gudes **V**anc clenade
en ghauen verbinen tgherichte / en maken

blint de ogghen der wyfen. **D**at derde gherechtemyne
de he hadde to smen euen menschen salicheit. **V**ant
he bormende was en lichtende ghelike der lanterne
Sich mi verdelike Johannes an dat he na den ghelike
euen snodes hanghe derse smen huls vtrichte oet
modelich sine kinen bogede. gude lof sprekende
en dulzelle de slagheleit tot dat em thoest temale
af was. **S**ich wy ghiet Joshe de alre vercarenste
vrent godes vns heren ihesu xpi en maech en
sine alre heimelichste raet. **S**ich wy dus dinnich en
dus groet een man em neder boghede na den ghelike
des quades schalce. **A**ls of he em snode mir da
dich mensche vuer. **L**aet vns dan vor vusen oge
setten dat seriden en de licsamheic der heilige
vop dat wy al dat vns teghens is te leuer liden
moghien vuy gode. **V**ant also vele wert de wil ghe
like mynne bereider in vns gheuonden. **W**e vele
de dinghe de wy doen of liden vuy got vns wille
mer teghens vecht. **E**n dar vme so werde de
martlaers so per ghepriest dat se so vele liden
vme de mynne godes teghens den menscheleken
wille. **W**ar af in den anderen boec demachabeen
aleazarus als he ghepint wart seghede. **I**ch liden
groete wente des lichames. **M**er na der zulen
lidich seghene vuy dine anxt. **M**ir go trost vns
Johanes guldenmout aldus sprekende. **D**e heiligen
seriden so le wy in vusen herten ghelike als in em
bafelen bescriuen. en stadelinghe dar vme den
teghens alle anwechtinghe vns ghesterker
vriande. **E**n oer verdulzicheit so lte wy vns
vuer setten totte enen exempel der vuer
vunliker cracht vuy dat wy in mynne
en navelgende oer stancheit hier oet mi

pinex

der crone vercrigfen moghen. **So** vele verduldich
 se ghekent hebben in pinen oers lichaemes. **So**
 vele vontholtinghe laet ons bewisen in de passien
 de vns in vnsen beuoelike crachten anrechte. **Als**
 regheue toern / regheue ghinckheit / en regheue be-
 gherlicheit ydelre glorien / en aldus ghelapent
 mit goetliker bresen vnse sinne weder seide / en
 den raet des viandes tebreken in vns. **Want** ist dat
 aldus dat vuer vnser begherlicheit. **en** der sinden
 in vns verwinnen ghelike als se dit vuer. **Der** trinne
 verdommen so moghen wy ghespekerden by en / en
 gheliken in glorien. **Die** secht Sute Johannes guldenmont

H **van vns heren. lxxij. iongheren**
 In na vnse here bewise de. **en** sette. lxxij. ion-
 gheren ander by haluen de vol segheden. xij.
 apostolen den alrelof gheslechten van yfuehel ghe-
 sent waren dat also act. de se. lxxij. discipule den
 volke van. lxxij. conaten dat ewangelië predike selden.
en ghelike als in den apostolen een forme was der
 bescopen. **Also** was in desen een forme der pristen.
Welke discipulen ghesent worden tve. **en** tve te gader
en quame mit bleschupen weder glorieude. **In** den
 de viande en in den name xpi vnder danich waren
Vnse here dar by de discipulen tot oetmodicheit
 riep. **en** verwerde se by den exempel des viandes
 de dar vthener mids houidien. **en** vnse here cre-
 bede. **en** riep alle menschen tot en. **en** seghede
Comet tot mij ghi alle de arbeit in den arbeide
 der ghebruke. **en** de verladen sine mitten borden
 der sinden. **en** ich sal v vermaken. ghesont maken
 en vreden. **en** vnder anderen dogheden noedit
 vnse here sijn discipulen sonder linge tot oetmo-
 dicheit. **en** secht boert myn roe vt v. **en** leert
 van my dat ich sacht bin. **en** oetmodich va heren

Daer af bernhardus sprekt / Dat is dat ihesu xpus
de maker en gheuen der doegheden dar al schat der
Wijshet en der consten in beslaen son dar al volst
der gotheit inme wort lichamlich alleen en ver blijft
van der oetmodicheit Als van der sonne sinne le-
ringhe en al sinne doegden / Leert van mij sprekt
he niet dat ick seker of reine / of Wijs bin / of dat
ick ander doegden des ghehkes hebbe / **A**er douch
sachte bin en oetmodich van herten / Van mij sprekt
he leert / **I**ch en pende v niet totter leeringhen der
patriarchen / of totten boeken der propheten /
Aer mij beede ick v tot ene exempel en tot ene
forme der oetmodicheit / **I**ch en weet niet wat
wesen mach dat de gotheit altoes so vrendelike
pleecht te ghemaden der oetmodicheit / **W**ant se
heuet seluen de oetmodicheit anghenamen
se heuet een oetmodich wesen / forme en habijt
ghedraghen / **V**p dat se oer tonen mochte de mensche
en heuet vns seer gheprijsd de heechheit deser doeghe
Want he se dus wold eeren mit oerre sinder lingen
te ghen wor dicheit **D**ic seghet **B**ernhardus
Als vns here vp ene saterdach liden solde of men
dor horen vp den velde scouende en wippende sine
discipulen / **W**ant hinger ick als menschen en doen
van den horen / als seet ghewreuen hadde mit
oren handen / **E**n als se vanden pharispen dar v
ghestruffet worden vnt schuldich se de se vns here
Want se noet van hingerre hadden / als dauid
do he dat gheoffer t broet at / **W**ant siet och in der
reghen wor dicheit des gheens deden de here was
des saterdaghe / en em dar to orlof ghaft **B**ij de
discipulen mi an / en doghe mit em in der noet
Al wast dat siet blijdelike leden en erinde
minne der armoden / **W**ant wat ist te dencken

dat de printen der werlt in der ieghenwerdicheit
 des scheppers alles dinghes tot so groter armode
 quamen dat se mit fullen voetsel ghelike beste
 gheuodet moeste sijn. Och wat suer spise was
 dat den hungkerighen discipulen / Ghelike als
 dat water suete was den dorstighen / valwilt
 watere ghescreuen staet van den steensaecke
 hese mit konighe / v. Welck woert Johannes
 guldenmunt secht dus / Verghen en leestme
 dat honich vloede vt den steen / **H**er want de
 kindere van ysrahel in der woestinen na lang
 moyenisse des weghes en groten arbeit des dorst
 drumcken kolt water vtten steene vloyende / en
 dat mit groter begerten putten / dar om heet me
 dat water honich / niet dat de natuer des waters
 verwardelt was / mer dat et suet was den disci-
 pulen dinstighen en de begerenden ghelike als
 honich / **D**use here sach sine discipule an ende
 soghede mit em / want he se seer minuede / **H**er
 nochtan verblide he seer vme oren wille / want
 he wiste dat se vele dar yme verdeinden / **E**n om
 vusen wille / want se vns dat exempel ghelate
 hebben / by welken exempel wy seer ghebor-
 der t moghen sijn tot vole dugheden / want
 hi wonderlike seer de armode lichtet / ende
 ydelheic der werlt gheuoert wert te vsmaen
 costelick ten smatelick beredinghe der spisen
 wert ghelaster t / en de slindinghe of ghulpsicht
 der kelen mit oere vuerfadeliker lust wert
 to male verderft / **I**n wort ock vermyet de
 gude simpellheic vnser vaders in den iusten

menschen de en ghemughen liden in den vruchten
der boom / en der crude mit flechten water / waert
dat demenschen nu so den wolden so en behouede
Wij genemolen / ouer noch sicheit der dinghen / noch
menichsicheit der cleedinghen in vdelheden / dar
dat menschele gheslechte wonderlike sernmed
becomert is / **De heilige leere** **Sint Bernhard** troest
vns vns vlescheleker gheniechten te sterue / ende
secht aldus / **Of** de apostelen de den vlesche vns here
ihesu xpi anhanghen / dat alle heilich was / **Want** he
heilich der heiligen was / en se van den heiligen
gheeste niet verdule en mochten / **Wij** den totter
tijt to dat he gheuame was van en / **On** de dinen
vlesche anhangeste / dat stinck ende is / en verdule
mit vole vnreinheden / **Wen**stu dattu moghste
den ghelwichtigen gheest vutfanghen / et en sy dat
du van gronde deser vlescheleker troeste verfalst
verwaer / alstues beghint / so sal din herte mit
droeffeiden verdule werden / **mer** is dat du dar
in volher des dyn droefheit sal in bliscshappen
verwandelt werden / **Want** dan sal dine begherte
ghereinich werden / en dyn wille warmet werden
of een milde wille in dy gheschuyen werden / so dat
du de dinghen / de du wilt stouer duchten / of vnmoge
lich mit groter sicheit en begherten ouerlopen
salste / **Die** secht **Bernhardus** / **Wij** my dan groet
modicheit in na desen exempel / **en** vme helpe
in mode mit alle dinen crachten / de dus gheschone
haue in vnsen here ihesu cristo / en in Marien
sinemoder / en in den vorsegeden printen
der werlt / en in alle den ghene de cristen
volcomelich na volghen willen / **Om** helpe
se in den gheeste / en mynne se van herten / **Want**
se anders niet verdienlich en is / **Nummer** en

salstu se wille quetsen van mich dinc / en du salste
 te male gheen dinc hebben / of hebbe willen boue dine
 noet drust / **E**n oft u draghste dat is dese noet druste
 Ich antwoorde dy / wo du mec di ar mode mynste / wo
 du subtiler van der noet druste ordelen moechte
Vanc de dinghen sijn vns noet sonder welken wo
 niet wesen en moghen / **S**ich dan dat du niet heb
 en wilsse noch begieren noch pinen te vercrige
 noch nemen van den ghenen diet do mit willen
 gheuen wilsse enighe dinghen sonder welke du
 temelich leue moghste / **E**n wilsse du dy dwin
 ghestenochstan en moghstu niet volcomelike vns
 heren ihesu volghen in sijn armoden / **N**och ich
 en se niet wo vns ar mode der sijn gheliken
 mochte / **O**ck wo seer dat wijt vns pine mochte
En dar mach ich mit schonen reden prouen
 vol mider redenen ghelate deich dat to trecken
 mochte / **V**ant he got is / **V**ant he alre rijkste is
Vant he here alder werlt is / **V**ant he alre vol
 comenste is / **E**n vole deser gheliken / **E**n ander
 redenich ock dat to trecke dat he niet allene
 moet der armoden an en nam mer ock laster
 der armoden / **V**ns ar mode / **V**ant se mit wille
 en om de mynne gods is an ghenadie so is se
 dechdelich / **E**n wert ock so gherelent / **E**n da
 vme so en is se niet lasterlich mer eerlich / ja
 va quaden luden ghracht / **A**er de armode vns
 heren en was so niet / **V**ant se niet bekent en
 was / **E**n men niet en wilsse dat he wille na
 arm was / **E**n vander ar mode de van node is
 wert lasterheit / **E**n versmanisse ghebonen
En want he dan was sonder hoes / ende

besittinghe / en sunder al guet deser werlt / en
dat alle man wiste / **W**as he dar vme de meer
versmaet / Want sulke arme lude van alle mensche
verdruct werden / **A**l sin se wijs men en gheleefte
niet / **Z**in se edel nochtan werde se bespot / ende
versmaet / **I**a al edelheit of wijsheit / en alle doghet
schmet in en name scheliken ordel verghanghen
Want se van den mensche verworpe werde / so dat
alde vrentschap noch maechschap en en baet
Want bi nae alle menschen versmade sulke lude
vriende of magte te hebbie / **G**iestu wo du sine ar
mode niet gheleken en moghet / noch ock en in
der verwoorpenheit sine groter ar mode en wet
modicheit navolgen / **E**n dar vme en sal me de
armen der werlt niet versmaden de de schijn
vne heren ihesu cristi draghen / **O**p ene andere
saterdach gheue vns here in der synagogien / en
vorden scriben en phariseen ghinas he ene men
schen den sin hant verdonnet was / **O**p ene dach alpe
he des nachtes in sine bedinghen benacht was clam
he in een schip / en leide de scharen staende vanden
oever / en leide em voer vier parabolen / **T**en nsten
vanden sade dat te vier steden veel / **D**e ander
vander zizamen dat is van den quade / sade dat
in die goede saet gheleworpe wart / **D**e der de van
den mostert sade / **D**e vierde van de weite dorn
drien maten meels ghehuut was / **D**e leet he de
scharen / en quam in hnes / **E**n want he de nste
parabel den scharen beduet hadde in de schipe
de ander bedude he sine discipulen / want sie
em baden / **W**ar na verleide he em drie ander pa
rabolen / **D**e nste vanden verbarghen schute in
den acker / **D**e ander van der guder margarten

f. nete

de ghesonden was / en ghecoft **D**e derde vander zee ghes
 de in der zee ghebrongen wart **E**n als de doet Johannes
 vnsen here ghebet schapet was cortelich dar na ghinc
 he vt Jndey / en quam weder in galileen in sin vaderlike
 lant tot nazareth en lende daer in de synagoge der
 roden / **E**n se ver wonderden en / en wende dat he
 een smit were / en Josephus des smedes sone / **E**n dan
 vng ghenas he dar niet dan luttel lude inermide
 oer vngheleue **W**ant als he seghede en ghesen yphete
 wart vnsfanghen in sine vaderlant **V**orden se ver
 vullt mit torne en werpe vt der stat / en lende v
 dar ouerste van ene kerke vt dat se en neder werde
 selden **M**er he ghinc in midden vnder en en vng
 vant de wolde he vntghaen vnt dat he en lude noch
 tijt der penitencien verholden hadde / en want noch
 sint tijt der spassien niet ghecome en was / en oet
 want he somet steruen en wolder **M**och want dar
 de stat ghetoeue de ghebeten is de spronck vns heren
 ene mile vt nazareth dar vns here neder clam / en
 en in der steerodse drucke / en en de seuen vnoet so
 dat noch de crocken sime clader / en alle de scheppenisse
 van sine rugge dar in ghedruckt staen **H**erodis
 verhard de name van vns heren ihesu / en seghede Jch
 hebbe Johannes ghedaet vns dese dar icht ene vole af
 hore / en begheerde en te sine **E**n als vns here dat ver
 berde ghinc he in der waestme **D**op dat he en empel
 dar in gheue de secheit der lude te schuuen en d'viant
 te sparen vnt dat he den ene doet slach niet en de de vnt
 den anderen **A**l dar maekte he ghesant vele scharen
 de en volgheden **E**n van vijf broden en twee visschen
 gaede he vnt trint vijf duzent mensche **E**n da dat
 dar ane rleef worden ghevolte xij corue **G**uch wo he
 dat broet nam en de vissche / en sine vader lof sprack

en gheef sinen discipulen dat seet ver de scharen
legghen solden en wo hit in oren handen manich
soldichde is dat se na oren ghenochte ate. En dan
nochtan vaerreliefte ouerbleef. **Sich** wo he se
an seet etende en em verblit in ore vronden.
Sich ock wo dat se em alle verwondere in dese min
kel en de ene tot den anderen dar af sporeke en
em verbliden en wo se mit dingsamherden aten
niet allene lichamlic. mer ock so by auenturen
dat sulke van em ock gheestlich ghespiset wor. **Den**

Wo de scharen vnsen heren coninc maken wolden

Als vns here de schare ghesadet hadde wolden se
anemene en coninc maken. **Want** se merckte
dat he em te hulpe mochte comen in ore noot. **Ende**
em duchte dat se vnder sulken coninc gheen ghebrek
+ hebben en mochten. **Mer** vns here bekende ore wille
en vlo van em vp ene bergh. **Dat** se des niet en merckte
noch em niet ghebinden en cunsten. **Want** he trichich
niet en wolden wese gheert. **Sich** wo he inder vuerke
en niet ghedensliche dese ere vucblo. **Want** he pende
sine discipule ter zee en hectum allene vp de bergh
beden vp of se one waert vnder sine discipule sochten
dat sijn niet binden en solden en so vngheuec he
oren handen. **Sich** mit wo grote ernste en haerden
he de ere schuldde des rices vns exempel gheuside
dat wi ock so doen solden. **Want** he niet vm sinen
wille mer vm vnsen wille vlo. **Want** he bekende wo
grote soetheit et is naeren te staen. **Want** ere is van
den meesten seriche de ich weet de siele mede te vange
en vanden slaersten boden de siele mede te valle
te brenghen. **Wider** dat et ere is va prelature of
van machten of van cunsten. **Want** et quelich wese
mach de em verblit in euen. he en sijn groten.

perikel of in groten valle / of dat quader is
 thans per gheualken / Wante begheerte der eren / een de
 alle quaderste funde is / en een wortel / en een sake va
 vele anderen funden / Waer af delere **Sute Bernhard**
 picht begheerte der eren is een subtyl quaet / en een
 heimelecht demijn / en ene bedichte suchte / meest sche
 der bedreghemisse / sin beghin der ghebreke / wortel
 der sunden / voert ster der misdact / roest der doghden
 ene made der ghesontheit / verblinster des herten
 suecte makende vander arpe die / en va medicinen
 suecte winnende / **W**emach desen vernader vnder om
 den en soden / en we mach desen boetschap brenghen
 der duesternisse beressen / sin de waerheit allene
 wrbaer se is de ghene de sighet wat batet de mensche
 dat he alle de werlt winnet en en seluen verleset
 en sine selues dinct verquadet / **E**t is recht sprecht
 se dat de machtighen machtichlike pine liden
 sullen / se is de ghene de den menschen stadelike den
 ken doet / wo ydel de ghenoechte der ere is / wo war
 een ordel dar na comet / **W**o cort dat ghebruke is
 en wo vnbekent dat sijn de / **S**in sin **Sute Bern**
hardus werde / **H**er by auenturen somighe
 de ere begheerte besmeiken en seluen vnder den
 schien des ghelwms der suelen / als of se alsoe
 bet mochten ander lude salicheit andencken
Her heer wat en antwort **Sute Bernhard** aldus
 sprekende / vergheue got dat een reghehomepke
 mit sulber menninghen in staet queme / en oft
 wesen mochte also trullecht diende als he toen
 like en seluen dar in ghesdringhen heeft / **H**er
 et is swaer / en mach schien vnmoghelich
 dat vander bitter wortel der bouer diensute
 vrucht der karitaten voert come / soe die

secht **Bernhard** / **A**er dat to dattu alle ere ver
smadere also alst behorlic is / so is do noet de
hoghe doghet der groetmodicheit / want al se de
leere **swete crisostim** secht / **A**lso wal is te brude
der eer ale of een vme ghinghe mit eime scoone
maghet / en dat in gheboede heede minner meer en
lust oghe vp or te slaen / **V**ar vme sunder twivel
ist een werck van grote mode dat remant macht
offe ere bruden / also als behorlic is / **A**er leeder
men andencket ghemeynlich huden de ere / en
niet den last / en men andencket de glorie en niet
de pine / **V**ar af **bernhardus** secht / **V**nder clerken
loept men van allen oeder / en van ordene van
ghelenden / en van vnghelenden tot cure der heilig
kerken / ale of he dem sunder sorghe leue solde als
heten cimen ghemeyn is / **v**oele lude en lepe niet
mit so groten betrouwen / en huesten totter ewe
ghewaelde se ock mede den last der eren / **v**erbaer
se solten em vnt sien te werden beswaert / **A**lso
dat se mit so groten arbeide / en vresen dem fule
eynghe hoescheit niet begheren en solde / **A**er
want men mi alleme de ere andencket en niet
de pine so schumen se em in der kerken sachte
clerke te wesen / en holsen em seluen snode en
sonder ere ist dat se niet in ewigher hoghe schyn
mender stat verheuen en werden / **E**n de selue
leere **swete bernhard** / alse bespottende den dena
hoecherden staet / **h**spreket aldus to em / **S**taunt
dij seer na hoescheit / **v**ant ouer de ghene de boue
sin sul dat alre hardeste ordel ghaen / **E**n de
mechoghen sulen mechtelike tormenten liden
laet dine houerdicheit vp cimme volch altoes
dinen coninch / laet dine ogghen alle hoescheit

sien pine dy mit haeste te manichfoldighen
 Dime prinnende vlich tot prouestien set Dime beger
 te tot bisscop dome / en du en salt ock dar ghene
 ruste hebbe / **V**ant also ghaet me voort totte stene
 Wer warte te ghaetu vnsalighe / **E**n bekennestu niet
 dat vanden haghren graet de val swerrie is /
Du en salt ock niet allenpen vallen mer ghelibe
 ene blosen mit grote gherueschen als een ander
 sathanas saltu haestliet neder ghelworpe werde
Die sacht kernhardus / **M**a den dat vuse here
 op desen bergh clam ale voer ghesicht is stont
 he dur in bedinghen totter vinder waeken des nach
 tes / **V**ant de die deel des nachtes gheleden ware
 en dat vinder deel to comende was / **E**nch vnsen
 here an wo he de enighe stede sochte vnder to ghaet
 en en castiet / en langhe waeket / **V**erwachtende
 in sinen ghebede / en en oetmodighet vor sinen
 vader / **E**n bidt als een trouwe hirde vor sine schape
Vant he en bidt niet vor en seluenmer vor vns
 ale vns aduocate / en middeker by sine vader
He bidt ock vns vns exempel te gene va bidde
 he vermaent ock stedelic sin discipule tot de ghe
 bede / en bewijde dat in sinen werken / **V**ant he
 segde em dat behoerlich ware altoes te beden
 en numer meer af telaten / en we creghelheit
 der bedinghen ver crighet dat se beghert / **E**n
 he lide em ock vor dat exempel vande richter
 en vander vreden / **E**n ock ander exempel vade
 vrend de sine vrende broet leende / also vele ale
 em moet vns / vns creghelheit sine bidde / **H**e
 vermaende se ock betrouwen te hebbe te ver crighe
 dat se baden / en segde bidt en v sal ghene werde
En dat segde he em vns dat he vns tonen wolve
 de craft der bedinghen / **D**elke craft vndencklich

greet is / en medtich alle onberlike dinghe te verci-
ghen / en alle seke delike dinghe te ver iaghen / **Want**
Wiltu verghenke duldelike ver iaghen so bidt
Wiltu becoringhe en tribulacie verwinne so bidt
Wiltu quade begheerte vnder de vrote treden
bidde / **Wiltu** bli delike in den dienst godelouen
en anden arbeit noch dine castijnnghe niet
dencken bidt / **Woltu** schalcheit des viands
bekennen / en sine bedrighenisse schulle bidt
Woltu di in gheestliken weghe oeffenen / en
sorghes des vleysches in begheerten niet verwin-
ken bidt / **Wiltu** de vlieghe vdelike ghe dachten
ver iaghen bidt / **Wiltu** dine siele mit hulpe
guden ghe dachten / mit vurigher begheerten
en deuocie vermalen bidt / **Wiltu** din herte
mit ene manlike gheeste / mit stadighe vpsat
in den kuesten wille godes stedige bidt / **Wiltu**
sunden vt di doen / en doghe di in di bidt / **Wiltu**
vpsat clommen tot bisthouwen / en vnhel-
singhe sine brudegoms ghebrude bidt /
Wiltu sueticheit des ewighen leuen / en anders
grote dinghe van gude smaken bidt / **Ench**
van wo groter machten dat bedinghe is / **En**
vpsat dat wy al dese vorserne dinghen proue
en nochtan achter laten bedinghe der hei-
lighen scrijft / so nem dat vor ene starke pro-
vinghe / **Want** wy inghelike horen en sien
ouer mids vnder binden dat vngheleke de lude
en simpel menschen die dat vor gheseghe
is / en volenmer dar to ouermids bedinghe
vercreghen hebbe / **Gheijf** di dar vmmet tot
bedinghen / en nochtich sorghe allene vt
ghenomen / so en sal di niet anders behaghen
te done dan te bidden / **Want** di gheen dinck

Op dat besme crancheit niet en vergfete / en niet
en wende ghelike gade te wesen / en verhouerde
Vnse here ghinck mit schip / en de storm leet af
en alle dinghe werden te rosten / **D**ie boude lesen
Wij der discipulen / schepelen ghraghet vade vloeden
en Winden mer my verfonten / Want vnse here is
altoes sruen vrenden by in tribulacien / waer af
de leere vnter kerulijde spreect / **V**nse here secht
inden psalm / **M**it em bin ich in tribulacien / en wat
mach ich dan anders begheeren dan tribulacie / et
is guet here dat ich tribulacie hebbe / vop dattu mit
mij biste / **E**n dat is mij bitter dan regnieren sonder di
want schapen sonder di glorie sonder di / **W**anden
Worden vns heren dar **comighe vname**

Dachter wert ghinghen
Es anderen dachtsoechten de schone vnse here
vun de spise de he em gheghuen hadde / mer se
pripeden nochtun meer dat manna dat oer olde
te etene plughen in der woestinen / **E**n do seghede
em vnse here gheestelike worde va sine lichaem
weller worde / sulke van sine discipulen als grane
vlerichelike lude niet en verstonden / en want sie
se vleyschlich namen so eyde em dar af en se spra
ken / **D**at sin hande worde / we mach se vncfanghen
en ghinghen achter wert en wegh / **E**n vnse here
seghede tot den **z**ij apostolen en vordiaet niet
en wegh ghaen / **E**n petrus antworde vor em
en vor de anderen / here tot wen sole wij ghaen
du hebste worde des ewighen leuens / **E**n dar
vme sole wij gheestlich wesen / also dat di worde
vns heren vns niet vruede en sulen schinen
te wesen / als de discipulen de alle vnse here
seghede ten sy dat gi etet dat vleysch de smenste

somes en sijn bloet drinck et / ghy en hebt gheen leuen in s
 dat se niet liden en mochten en ghinghen en wegh /
 aler wy solen die bekennen worde te wesen de s
 elinghen leuens wy dat wy mitten xij apostole en
 volcomelike na volgen / **E**n leider huden sijn luttel
 gheestliker lude alst dattet vole draeghe gheestlich
 abijt. **D**e gheestliken en vleschliken mach me be
 kenne bi den waerden des apostels **S**inte paulus
 de aldus secht. **D**e van den vlesche sijn smake & dinghe
 & des vlesches sijn. **E**n de vanden gheeste sijn ghevolen
 de dinghe des gheestes. **E**n sunder linge bi sommighen
 punten proeft men of een mensche waerachtich ghe
 stich is also in desen. **I**st dat he also schijn en also
 seer kenelt vngheemact des gheestes als vngheemact
 des vlesches. **E**n also seer bleet tijt stad en lude dar
 + he ghequest mach werden in den gheeste als dar he
 ghemoyet mach werden in den lichaem. **E**n ist dat he
 gheue so vlichich is te dencken vuy orber des gheestes
 als vuy orber des lichaems. **W**ant also vole als de
 gheest edel is dan dat licham. **A**lso vole meer is
 moet den gheest te behodene van quetsinghen dan dat
 lichaem. **E**n ist ock dat gheestlike spise et sijn bedinghe
 of predicacie of de heylighe scrift of dat lichaem
 vuy heren of de dienst in der kerken en so seer
 ghenoecht en sijn gheest so seer sterck et a heylig
 aemlike spise den lichaem. **E**n ist dat he also noede
 versumet de tijt der gheestliker spisen als de tijt
 der lichaemliker spisen. **E**n ist dat he so porchfoldich
 is vuy orber des gheestes als een vleschelic men
 sche vuy orber des vlesches. **W**ant demenschen sijn
 porchfoldich dat se tot eller tijt hadde noeddrift
 ons lichaems in etein drincken in cledinghe vuy
 ters en somers also et en gadelic is. **A**lso sal de
 gheestlike mensche porchfoldich sijn. **W**at grauen
 he behaemet in weder stoet en wat in vorspode

Wat tot sinen vrenden / Wat tot sine vanden / Wo
he sal hebben mit gode als he allene is / en wo als
he by anderen menschen is / En des ghelekes in
anderen saken de em by vallen / Een pharisus
bat vnsen heren ten eten de sine discipule beris-
pede vns dat se aten vngheboestehener hude / den
vnsen here straffede van ypcrisien / en van dat se
oer ghesette hiden reghen dat ghebot godes / en dat
se reinheit van buten sochten / en niet van binnen
En hir vt werde wy gheleert / dat wy meer achte
sullen reinheit van binne dan van samtheit van bute
En als vnsen here ghinck / vten eynde tyri en sydon
so quam tot em een wijf vande lande chanaan
en bat em dat he oer dochter van quellinghe des
viandes verlopen wolde / **En** al wast dat vns here
oer niet en antworde nochtan en liet se niet af se
en bat oetmodelich en betrouwelich en reep so dat
de discipule oec dor or baden / **En** want se oer hande
seer ver oetmodichde so vercreach se dat se begheerde
Des ghelekes ist dattu mit ghehele en ghelouinghen
herre volherdes in dynne bedinghen en di ver oet-
modichste vor gode / en di vnlver dich rekent al
diner waldaden de he di heuet ghedaen so gheloue
sekerlike wat du bidste dat et di sal ghegheue werde
En gheleke als de apostelen vor die wijfke bedin
so sal dyn enghel vor di bidde / en din ghebet gode
offeren / **Waer** af de lerne / **Swte** Bernhard sprecht
de enghelis een ghetulde hude de sijn glorie niet
en suebet / **Aer** des heren he loepet tusschen den
vrent en sine vrentinnen he offert de beghe-
ten / en brenghet weder de ghiften / he verwecht
de vrentinne / en he besmetbet den vrent / **En**
al ist ~~fel~~ pelden he brencht se nochtan vnder
vntey te gadere / **Welke** de vrentinne grippende

vnsē here ter zee regkens decapolim **E**n dar
ghenas he enen de doef en stin was **D**an na
clam he vp tot iherusalem totter festen dar
ghenas he in der pistinen ene quelle menschen
In iherusalem by den tempel was ene ber gedon
vnoche van water **D**u men de schape nme d'woch
de men offerde in den sacrificien **I**n den water
seche men dat dat holt des cruce was **E**n el
kes saers wart dat water eens ber oert vande
engel **E**n so wat sucke alst water vade engle
gherment wart den nste con water quam de
ghenas **E**n dar vme wonden dar de sielie stedeche
En een sucke van ghycht mische was dar de gele
ghen hadde in den bedde **X**iiii saer den ghe
nas vnsē here des sacerdaghes **H**ir sold vme
ben drie dinghe **D**at nste is ghelike **A**lso vnsē
here desē sueten vruyde of he woldē ghesont
wesen **E**n als he och in baysay da quam en se
en ene blinden vor brachten en heden lide
vt den weghe en spoech in sijn ogthen en lide
sine hande vp sijn ogthen en machte ene ghesont
Also en sal he vns sonder vnsē consent gheue
salicheit gheuen **E**n dar vme en mach me
de pundero niet vnschuldighen de tot de wille
vnsē here en tot orre salicheit gheen consent
en gheuen **D**e dy gheschepen heeft sonder dy
en sal dy niet salich maken sonder dy **D**at
ander is dat wy per schullen sulken daelby
niet weder in sunden en vallen **D**ant ist dat
wy van vnsē here sijn ghesont ghemackt
en weder vallen so wert mit rechte vnsē
vnschuldichheit bitter liden ghespijnt

Want vns here hier secht / **G**hanch en wilt niet
 meer sundighen vop dat di niet quaders en gesthe
Dat dunders want quade menschen verlesen in
 alle oren werken gheliker wijs / alse gode meeste
 in alle oren werken winnen / Want alse dese deghe
 font ghemaket was sin bedde droeff / en en de
 leden seech den dat en dat des sater daghe niet
 gheorloft en was **I**k mit worde de my ghefont
 machte seghe de my loef vop din bedde en wonder
De seghe de selve was he de dy din bedde vop hiet
 heffen / **G**e en segheden niet wel was he de dy ghe
 font machte **A**ldus namen se van der antwor
 den dat se berispen mochten niet dat selue
 mochten **A**ldus ordelen quade menschen de
 na den vlessthe leuen dick wile in quade dat
 se seen of horen en verlesen in alle dinghen
Her de guden leuen alle dincten beste / en en
 dwincen niet alle dinghe en ghesien recht lid
 also dat se got rechtlike doet / of rechtlike ver
 hanghet / **E**nde dan vnmaken se or ghewon
 vnmallen dinghen / en alle dinghe mede wer
 ken en in guet **O**ck dinghe de schadelich
 son in en seluen also werke des bosen gheest
 en niet allene ander lude sunden / mer ock
 mede ons selues sunden / **W**ant de gheestlike
 mensche wert die wile na den sunden sachte
 in berispenie verduldigher in arbide vuerig
 in der minnen vorsemygher in sinne horden
 setmodigher in der consciencien bequemer
 ouer midde schamellic bereider tot ghehor
 saemheit minigher en sarchfaldigher in

Dancker heiden / **E**n et helpt oec somighen meesters
tot verdrachtlicheit in tribulacien / en in becoringhen
en tot ghesaetheit des modes so dat dit wort stat in
em heuet dat de wijsemans sprac de gherechte en
sal niet bedroue wat em tocomet **E**n he mach sprake
dat wort dat iob secht so alle den hē behaghet so
ist ghedaen / **V**p wellich wort **S**ante Gregorius sprac
Als die alle wy in desen leuen liden dat wy noch hette
so is vne noet dat wy de ghedachten vne wille hien
tot den ghene de niet vnrachtes en wil / **E**t is vus
in den dinghen de vus misghaen een groet troest
dat vus alle dinghe ghescheen by ordiner inghede
gheens dien niet en behaghet dan dat recht is
Voet wy dan dat gode niet en behaghet dan recht
en vus gheen liden to comen en mach et en sy
dat et got behaghet so ist dan al mit rechte dat
wy liden / en et is hard groet vnracht dat wy van
rechten liden cronen / **D**ie secht gregorius **D**e de
ioden murmurierden by dat vnsē hē vnrachte des
fater daghes lede he se mit re den en seghede dat
sin vader niet allene en vnrachte vop de seeste
daghe mer dat he tot noch to werkēde is en
dat he werkēde is mit sinen vader / **E**n dan by
sachten de ioden des te meer vnsen heren to dden
wan he niet allene den faterdach ghebrouen
en hadde / **H**er dat he seghede dat got sin vader
were en dat he en machte ghelict gade / **E**n sege
de oec dat em de macht gheghuen were vanden
vader / de ioden te verwechene / en te ordelen /
En want se en de in den name des vaders gheco
men is niet en vntfanghen so vorseghede he em
van entel ryst die se vntfanghen sullen niet
in den name des vaders meer in sine name
En van daer ghande quam he by der zee /

Van galileen/ en ghinck in der woestinen/ En daer
 zaedde he van seuen broden/ en luttel visschen.
 vierduysent man behaluen vijf en kinder/ En
 tehaus voer he te schepen van daer/ en quam in
 den lande van maghdedan/ dar he ene blinde ghenaes
 en quam in den lande van cesarien phylippi/ dar
Sintepeter voer alle de anderen den kerste ghelo-
 ue belide/ dar he em den slotel des hemels gheloue
 de te gheuen/ **D**o voer seghede he sine discipulen
 sine passie/ en noede se em na te volghen/ En
Sintepeter den he to vorne ghelouet hadde haet
 he sathanaes om dat he ouermide vleischeliker
 minne de he hadde tot vusen here em vutriet die
 passiete lieden/ **A**lso salstu na den exempel vus
 heren al de ghene voer viande holden de om verlicht-
 nisse des lichames dy van gheestliker oeffeninghe
 trecken willen/ **D**ar na ouer ses daghe leyde vuse
 heren mit em **S**intepeter **S**intiacob en **S**inte johan
 vp den hoghen bergh thabor/ en ouerformde
 em vor sie/ en toende em in sine sterflike licham
 de glorie sine vusterflichent/ En dar quame
 moyses/ en elias/ en spraken mit em va smer-
 tocomender passien/ **D**ar was ock mede de
 heilighe gheest in ghedaente der blencen der
 wolben/ en de steme des vaders was dar ghehort
 in der wolben sprekende dits myn bercaren
 soen dar ich my wale hebbe in behaghet em hoert
Do vielen de discipulen neder vp de erde/ En
 als setot em seluen quamen en saghen se myn
 dan vusen here allene/ **S**ich en merck wal die bied
 dy reghen vor dich want dese dinghe han de groet sin
Die andere daghes ghe nae he vm te de sine vaders
 ene menschen de maensieck was/ en beseten van

den vint dien syn discipulen niet conden ghenen
En als he quam tot capharnaum / & ghene de den tinte
te borene plachten wyscheden em tinte / en vuse here
seinde peter tot der zee / dem den monde eime vissche
eney pennick vint / den he ghaef vor vuse herey en
vor em / **A**l was dat sabs / dat vuse here wal andere
ghelt hadde / **D**an midas de schat dragter of was
dat guet nochtan dat em ghegheue was tot behouf
der armer / dat en wolde hemiet in syn eighen
noetdrift vtgheuen / **E**n vint in der betalinghe
des tribuete / **S**intepeter vuse here gheliche was
so braghe den de discipulen vnder em welck va em
demestellere / **E**n ghinghen tot vuse here en baden
em dat he em seggheyn wolve / **E**n vp dat vuse here
se weder reip van hauer dien tot oetmodichit so
toend he em een kint tot ene exempel en segghe de
Nat en so dat ghy wert cleime als dit kint / ghi
en comet niet in dat rike godes / **E**n segghe ock
in eime figuren wo de ghene de vnbolkome meche
schandah zieren mit quaden schie / of mit quader
lere vtgheworpen en afghesneden solden vanden
En vnto toemen wo groet de kinder by godes in
licht he em voer drie parabelen als van de verlane
schape / van den verlane pennick / en van den verlane
sone / **E**n segghe ock van der mannen wo dat men
den broder himelike berippe solde de misdede / **E**n
wo dat men den sonder vergheuen solde seuentarf
tfeuentachwerf / **E**n tomt ock een parabel vanden
knecht de smey medeknecht niet vergheue en
wolde dien syn schult quijt ghegheuen was de
em do weder gheeyffchet want vnto dat he smey
medeknechte ghene vntfermerisse doen en wolde
Dan vnto sal noman misshape / want wy vele

parten der salicheit hebben **D**u af een lerne secht
Hebstu wan hape ghehat ouermide groetheit sinre
 souden **D**u hebstu di mede vp te richten **S**ucepe
 ter de vusen haren lofende **D**at de alre meeste
 sunde is de en nochtan vuse here verghef **H**ebstu
 wan hape ghehat om munich soldicheit di missonde
 + du heuest marien magdalenen de seuen vunde
 hadde **D**at was volheit alre souden en nochtant
 seghe de vuse here vuse vele souden sijn der
 verlaten **H**ebstu wan hape ouermide vuerlicheit
 sinre souden **D**u heuest dat wijf veroghen de
 beghripen was in ouerspeel der nochtan was
 to ghespraken ghancken **W**il niet mer sondigen
Hebstu wan hape in den dultu langhe in sunde hebste
 ghelegghen **D**u heuest den mordener den souden
 bleef ten dode to **E**n nochtan wart en ghesegot
 huden saltu mit mi sijn in myn ryke **H**ebstu
 wan hape om apenbaerheit en gheruchte sinre
 souden **D**u hebste **S**ute machus sitende apenbaer
 in den tollē **E**n nochtant seghe de vuse here tot
 en volghe mi na **H**ebstu wan hape ouermide
 wreetheit sinre souden **D**u hebste **S**ute paulle
 de **S**ute steenen steende **D**at nochtan af ghesprake
 is **H**eis my een vercoren dat **M**i na quam vuse
 here weder in udeem en de phariseen vraggheden
 en vander saken dat een man mochte late sijn
 wijf **D**ien beandworde allene om de sake des
 ouerspeels **E**n dat in der ewe ghegheuen were
 de macht dat me se laten mochte **D**at want ghe
 gheuen om hartheit ons herten **E**n als de disci
 pulen dar vp sechden so en ist gheen orber hulbe
 lich to doen **A**ndor de en vuse here en seghe de
 dat alle menschen dat wort en vusefonghen meen

Fragment of text from the adjacent page, partially visible on the left edge of the image.

diene ghegheuen waren. **E**n vop dat se niet en vanden
dat alle reynicheit verdeenlich weer seghede he van
driehande reynicheit / een ghebare reynicheit
als der linder / een ghemactet of bedwonghen
en willighe reynicheit de ock verwinsterheit / en
de se is allene verdeenlich. **H**ur naghmet vuse here
in galileen / want de ioden en sochten te doeden /
War want en gheseghet vanden galileen scken / wo
dat pilatus der bloet mit oren sacrificien ghemien
ghet hadde / want dar ene was in galilea de en
seghede te wesen gods sone / en hadde vorse galile
istische lude verleit / **E**n als he se vop ene tijt lude
in samasim / dar he seghede dat he to hemel solde
varen vor en allen / **E**n als se en sacrificie deden
quam pilatus en doede en mit alle den anderen
want gedachte dat he de van in dien ock somochte
verleiden / **E**n als se vanden dat dese dus ghe doet
worden ewelich verdomet waren vop dat se quaden
waren van de ander van galileen / sechde vuse here
dat de ioden niet min quact en varen dan de lude
en dat se ghelike dien vobaren solden ten were
dat se rouwe hadden vor ser sunden / **E**n dar vop
sechde he en ene ghelichnisse van den vigeboom
de ghene vrucht en brachte den de here vaden vop
ghar den vt gheboet te houwen / **E**n als he vop ene
tijt der saterdaghe lude in den synagogen ghenab
te dar een wijf de xvij laer ghecommet hadde ghe
wepet van den vianit / **E**n alse de heechtijt va pinte
teren ghe nachte noeden en sine maghe vop coghane
to iherusalem / en dar sine glorie van myracule
te tonen / en sochten sine ere vop dat se sijn del
aftich mochten werden / **A**er vuse here en con
fentende en niet mer he ghinck dar na al he
melike vop totten tempel / **E**n sijn segheden dat

he guet were som ander dat he sijn bedreger
 weer. **E**n want van em twijft was in den schone
 so seruden de princen en de phariseen oec darme
 dat se vusen heren vanghen solden. **M**er se worde
 so in den worden vus heren gheuanghen dat selued
 kinden en sechden. **W**i en sprack mensche al se
 des merche spreket. **E**n als he quam in den tempel
 verlosede he dat wijf de ghebrogheet vus va ouer
 spel dat he screef in der erden. **E**n em vp richte
 en ordel ghaf van gherechticheiden. **W**ar na
 screef he weder en richte em vp en ghaf ordel
 van vucfermicheiden. **W**ant em ghelike proper
 in dese twee als pyninghen en vucfermen. **W**o
 kerde he em dat se em hueden solden vorghyricht
 want dat leuen des menschen cort is. **E**n sechde
 ene ghelicknisse vanden ribben mane. **D**e vumme
 groethe sime vruchten vpsette sone schuuen
 te der meren. **E**n als he vnder ander worde
 sechde dat he were ein licht der werlt. **E**n godes
 soen. **E**n dat he er were dan abraham. **E**n em de
 loden stenen wolden verbaech he em. **E**n ghinc
 vt den tempel want de tijt sime passien noch
 niet comen en was. **E**uch vusen heren nu dal an
 mit groten rouwen. **E**n merck wo dat he oer
 verwaechheit vlien wolde. **E**n em baech in enigher
 heemeliker stat des tempels of vnder de lude.
En sich em. **E**n sime discipulen droeflick en
 mit gheueigheiden houede als beschmede en
 kranke lude en wegh ghaen. **E**n als he ghinc
 dairiber iusalen. **V**erlichte he eme menschen
 de blint gheboeren was mit slijc. **D**at he make
 vus danck har de groet was. **W**ant he stauchast
 like. **E**n manlike vusen here verancuerde

weghen de princen en de meesten der roden / Ende
vns here leerde ock tekenen der volcomenheit
ene iunghe may de em braghte vande weghe
des ewighes leuens / en der salicheit / En bekende
ock den ghenen de al dingh vngot leiten tbi
volsich loen ale hundert volc in deser werlt en
dat ewighe leuen hi ma ~~ker~~ dat hundert folci
ghe loen dat vns here hi gheuet dat is d'inghe
estiken dinghen / als van inwendighen troest / en
van doechden de men ouermids vnder binden
bekent / en niet ouermids leringhe / Want
ale de siele smaket den roeke der armoeden
der vernicht / der verdulcheit / en den sma
ke van anderen dagheden / en dar in ver blyt
en ghenoechte heeft / en dinctet dy niet se
hundert volc loen heuet En als se dan wort
vplimpt en ghebruct va dinghe ons brudegoms
en oer glorie heuet va sinne reghen verdicht
en heeft se dan niet meer dan duzent volc alles
des dat se vngem ghelaten heeft / Die stall wal wo
dat waer is dat vns here secht / De waerheit en
bedrecht niet se en gheuet weder hundert folci
in der werlt / en niet eens meer die wile sinne
mynender sielen / Also seer ock dat he se also
braghet van binnen dat se niet allene dat
dat se ghelaten heeft mer al dingh acht als d'recht
vop dat se oren brudeghom ghelommen mach
Van desen hundert folc secht ~~En~~ bewinhandy
aldus / En besit he niet alle dinghe den alle dinghe
mede werken in got / en heeft he niet hondert
folc alles dinghes de verbult wort mitte hei
ghen gheeste die xpm in sinne borst heuet

Anders dat vele meer is dan hundertfolt van
 dinghen des heylighen gheestes / en de ieghenbor-
 dichheit xpi / Och spricket de pphete tot vnsen heren
 Wo groet is de manichfoldicheit dync sueticheit de
 du vpghehuidest hebste den ghene de dy vnsen
 de du volmacht hebste den ghene de in dy hopen
Dit hundertfolt is ene vruer besinghe der kind
 godes vrijtheit en wste vruchten des gheestes
 Welke der myne / glorie der consciencen dat
 rijke gods dat in vns is niet spise of dranch
 mer gherechticheit / vrede en blyschap in den
 heiligen gheest / blyschap ver waer niet allene
 in hope der glorien / mer och in tribulacien
Dit is dat vuer dat vnsen here wilde groetlike
 vutsteken hebbe / **D**it is de cracht van bouen
 de Sinte andreas dede vnt helpen dat cruce / de
 Sinte laumencius dede bespotten de ghene de empim-
 negeden / de Sinte steuen dede sine kneen boghen
 in den doot / en bidden vor de ghene de onsteende
Dit is de vrede den cristus den sine ghelatenheft
 doem och ghaf sinen vrede / want so ghescreuen
 staet ghane en vrede is den vbercarne godes
 dat is teghenbor dichheit vrede en ghane des
 tocomenden vredes / want de tocomende vrede
 ghuet bouen allen sin / en desen teghenbor-
 dighen vrede en mach men al dat behagheleick
 is vnder der vormen / en al dat men mach beghe-
 ren in der werlt niet gheleken / **D**it is de gracie
 der deuocien / en de lerende saluynghe de va alle
 dinghen leerd / Welke saluynghe de ghene bekent
 de se vnderbonden heeft / **E**n de se niet vnderbon-
 den en heuet en bekent se niet / **W**ant neman
 en kent se dan de se vntfaet / **D**at secht beruhand

Aerdt die wal en verlijt dy en spreck gode danck
de dy tot sulker comenschap vercomen heeft **D**at
du hi van menen hiindert wyemen moghest en
nochtan daer na dat ewighe leuen en in dat
paradijs ghaet die wile dattu vercrighe mo-
ghest ouer inde blitichit des ghebedes **D**en
phariseusken de houerdich waren en vnsen
here bespotten om dat oer alle tijdelick guet
behouede segged vns here rechtens oer ghinichit
een exempel vanden riken manne de mit pur-
puer ghecleet was **E**n he sechde ock sinen dis-
cipulen ene parabole vande belwaren des domps
de reden gheuen moeste **E**n een ander vade daghe
licsche peninc **A**er vanden nste exempel
merck wat **B**ernhard secht **O**ch ghi rike
menschen wat soe dy al lazarus hongherighe
nachte en speken en ghi denckt mer vp
ulve beesten en om oer fierheit dan om deser
vnsalicheit **A**er laet vns comen totte grulle-
liken ordel abrahams te is nochtan niet abra-
hams sentencie mer et is vns heren sentenc
Ghedenc spreckt he sone dattu guet in desen
leuen vntfanghen hebste / en hi quact **D**at
vme werlt he nu ghetroest / en du werdes ghe-
crucet **A**n seet al de sake deser cruinstinge
was dat he hi in deser werlt guet vntfan-
ghen hadde **D**at was flecht de sake **W**ant et
schijnt dat de gotlike wrake vns niet en heeft
dat vme vt den paradijs der welden ver die-
ven dat oer de menschelike vindinghe hier
een ander paradijs bereiden solde **E**n ist

se dat men se als die cruce sal de in oren leuen
 guet vnsfanghen hadden en elvich we hem op
 gheset is de reghenbor dighen troest hebbe wilt
 sal em oer eende moghen wesen ist dat name
 nich soldenheit oues troestes de siele der vnsali
 ghen vroulle en we vnsfanghen sullen. **Want dat**
schijn behor liet dat de ghene de al guet en allen
troest der werlt vnsfanghen dat se al we en
alle crinssinghe in der elvicheit hebbe. En et
schijn oet vt der seluer sentencien abrahams
dat de ghene de van enen anderen gheeste son
gheleit. De dar ieghene alle guede deser werlt
vermaden en quaet kusen dat se dar af hyr
na alle de guede vns heren en allen troest vns
fanghen sullen. Dit secht Veruhar 99. En als
he de sater daghes at tot ene huse enes prince
der pharisen ghenas he voer de phariseuse de
em kuster den ene man diet water haad ghelede
En prouede em dattet ghe orloft were des
sater daghes te ghinesen. Wanttet ghe orloft we
re de seluen daghes een beest of se in enen
putte ghe in allen weer vt te trecken. Want
de ioden hebben in oren ghe sette by tseuetich
mannen van werken bescheiden de se niet doen
en moten des sater daghes. En vnder de en is
niet ghesam mak inghe de allene ghe sicut mit
enen worde. Do leerde vns here teghen de houn
die der pharisen de ghene de ghe nodit werden
dat se in de oet modichste stede sicut solden want
alle de ghene de em verneder en sullen verhoghet
werden. En he leerde de ghene deremant noede
wol den dat se leuer de armen noeden solden

dan de riken / do segghede em vanden ghenen
de du aten / dat he salich were de broet in dat rike
godes eten sal / **Do segghede vnschere de parabel**
vanden aientmale / dat in der wijnghe

Her na was hoecht int der wijnghe des tempels
in iherusalem / end et was winter / end tot deser
seften wanderde ihesus in den tempel in salomons
portinc dat is in der stede des tempels dar salomon
plachte staen beden / end dar he in den daghe der wijnghe
em calupnie van marale vprichte / dar
he vp bede gheboggheder buen / **End als de roden vnschere**
heren schalliche braggheden of he cristus were
mathich de he sin antwoorde en prechde de werke
derich do in den name mijns vaders ghene eynghe
tuech van my / End als se em do stenen wolden
als ene de blaspheemie ghesproken hadde van
dat he em sechde eynt te wesen myt gode betekede
he in sinen worden dat he got were / en antwoorde
dat de heilighe scrift ock somighe metelen liet
got te wesen / Giet hir ene wonderlike veruort
der roden / he wolden weten of he cristus were /
End wanc he dat mit worden / end mit werke pro
uede dat he xpus were so wolden se ene stenen
her vnschere sachte se mit worden de men
an beide tzyden mochte nemen / End ghinch van
danc ouer de iorduen totter stat dar iohannes ghe
doept hadde / end dar was he mit sine jingheren
sich nu vnschere heren en sine discipulen androf
lich en wegh ghaende / end doghe mit em van al
sinre macht / End als vnschere heren dar veruam dat
cazarus suet was also als em sin susteren

vns boden / bleef he noch vier diorden in der stat
 elke daghe vop dat de vierde dach va lazarus doot ver
 wilt tolse werden / **E**n dar na vnder andere worde
 seghe de he sine discipulen / lazarus vns beviene is
 doot / en ich verblide vns dat ich dar niet en was
Vant he de he dar ghevest / he en hedde niet dat ghe
 west / **A**er ghebor tot em sprac he **G**uch de won
 derlike goetheit en myne en sprac aldicheit
 vns he en tot sine ionghen / se behouf den noch
 meer starcken en crachten / **D**ie kinde same
 weder en quame by betanien / dar u st martha
 dar na mana em te moete quame / en he ghinc
 mit em totten garace / en heet de steen vphissen
 de dar vplach mer martha weder stinet ende
 seech de here he stinet **V**ant he telkens va vier
 daghen is / **G**uch de wonderlike myne deser susere
 tot vnsen here ihesu **C**ant se en volde niet dat
 wise here den stauck vneke polde **D**ar na vns
 here sine ogken vplorch in den hemel sine vader
 dankende / **E**n verdoet te lazarus ouer mude crach
 te sine stemme / **A**er went dat dit ghesche de
 des seluen daghes dat men die ewangelin se leut
 in der vasten / des vriedaghes van iudica als des
 vsteren daghes van der vster maent nade dore
En oere vole ware vpghecomen totter hech
 tijt vop dat se em heil ghen solden / **H**e die die vnr
 ukel vnde gheopenbaert wart / **V**ar by de bis
 schopen / en de phariseen raet vergaderden
 wighen em vns dat se anet hiden conuulsen
 en volde en oer stuc **V**ant al dat doof it
 naem ghinc / en em gheleofde **E**n want he
 leerde dat oer sacrificae ydel waren / en af

gheuen soken werden **D**o ghyet de de bisschop
caiphus nochtan dat hees se luam niet en wiste
dat sin docten menscheleken gheslechte orbar
lich ware **O** quade raet **O** bose leiden e des vol
kes **O** anghe raet ghuere **W**at ist die ghy
vnsalighen dat **W**at te stoeket v so grote ver
woelheit **W**at ordinaeren is die **W**at v p set **W**at
saken des doden vns here ihesu cristi **E**n is he
niet midden vnder v **E**n ghy niet en komet
v nmercker al ulla worde de vnder vnt ulla
ghedachten en ulla herten **A**er aldus ist behor
lich ee ghespen als ghyt hebt v p ghyet **W**at
sien vader heeft em in ullen handen ghegheue
De peract van caiphus want gheopenbaert
Aer want vns here or re tornicheit vnt liden
wolde / en want alle dinghe noch niet ver bule
en waren / so en wiste he niet apenbaer lich
vor en vanden / en ghyet in de woestyn
bi de stat effrem / **E**n aldus vlo de oetmodiche
here vor dat an sijn der bosen knechte **W**ant
noch sine tijt niet gecomen en was **G**ief
hy en de bose schalke quade roden vntich
in onen quaden rade / **E**n vns here en sine
dycapulen wegh ghande als arme ende
crante lude / **W**at wensu dat magdalkend
de peghede / **E**n wo mochte maria dmoden
vns heren do ghemoet wesen als se en
dus en wegh sach ghuen / en de sake
bi de wan vns als om dit se oen doen
wolden **E**n moghest dencken dat maria
en magdengodes somit onen suster en
by magdalenen bleue en se vns heren

troste **A**ls dat he schier weder comen solde **E**n als
 de tijt sinne passien beghonste tenaken / beghin vns
 here weder to comen de to vorne die vile ghebluay
 was **W**ant also als he te vorne tot vnsere lere ghe
 bruechte der doght der wijsheit / in den dat he vns
 toende dat wy na behorliker tijt en stede wyke
 plden der verwoetheit der ghemre de vns wer
 volghen **A**lso ghebruect nu vns here der doght
 der stercheit **W**ant do de behaerlich tijt quam
 keerde he willendes weder / up dat hem offerde
 ten passien en em ouerghewin hande sinne va
 volghers **A**ldus ghebruect he ock ter ander tijt
 der doght der maticheit do he de enedlo in den dat
 em de schamen wolden cominch maken **E**n du tegen
 ghebruect he ock der doght der gherechticheit
 do he ghereit wolden wesen / als een cominch in den
 do dat wolt mit telgheren van bomen end da palme
 em teghen quamen / nochtan up dat he de palme ere
 factelike en oetmodlike vnsfemste so wold he
 putande comen up enen ezal **A**ls ten ughen dus
 zeicht **D**ese vier doghteden vorgesicht heeft ghe
 bruket vns here vns teleren van welken
 doechden alle andere seidelike doechden comen
En du vns sin se cardinael en principiel doechde
 gheheten **M**en en sal ock vnsen heren niet reke
 nen vnghe stadich of ock yeman anders de na mi
 nigher hande gheual em deffent in manigher liden
 de doechden **E**nten inghen een castrele quam
 em teghemoot **x** malactschen de alep na den
 herten vns heren totten priesteren beghunsten
 te ghen alchans worden ghereynicht / vonden
 welken een weder quam de gode dincte de
 en dat was een samaritaen **M**er de andere blauen

vnd dancber / **A**lre louelick is doghet der dancber
heit / **E**n gode vntfendlich / **E**n vndancsamheit
is een ghebrect dat peer lasterlich is / **W**aer af
Ente **B**erihard secht / **L**eer van elker ghaue
gade te dancben / **E**n merck ernstelike als
de scrift secht de dinghe de dy voerset werde
vp dat ghene ghaue godes van behderliken
dancsamheit bereeft en werden / noch grote
ghauen noch middelbare noch kleine ghaue
Vant vns wort gheboden de crone vp te rape
dat se niet verloren en werden / **D**at is dat
wij de alre minste ghaue niet vergete en
sollen / **E**n ist niet verloren datten vndancsom
gheghauen wort / **V**ndancbaerheit is vrant
der sielen een vercleinster der verdeinten
een verstroyter der dogheden een verlesin
ghe der ghaue / **V**ndancsamheit is een vint
de beruende is / **e**n droghende de fonteyne der
guder tierenheit / der doer der vntfermichit
en de vloede der gracen / **D**it secht berihard
dus / **T**ot gode te louene / **e**n te dancben troest
vne **J**ohanes guldemont / de vp dat woert
in den psalm / **A**l geest sal gode louen aldus
secht / **g**helijk als de ioden mit alle ghelude
van orghemen gode sekenen louen / **A**lso sal
wij alle tijt en louen / **D**at ghe doet gode
denst / **W**annerst en kiert van alre vntremit
heden te sien / **D**e tuinghe sal or loen verdienen
wanner se becomert wort gode te beruieren

Dat horen sal gode behaeghen ist dat et en niet
 en menghet mit achter spraken / Dat herte
 wert v^{er} gheheuen totten hemel ist dattet niet
 beulectet en is mit quader consciencien /
 De voete moghen gode louen ist dat se haesten
 oeren loep weder te roepen van ~~der~~ boesheit
Behande benedien gode ist dat se al vnrrecht
 guet versaken en embreiden tot werben
 van vnr farmycheit / **E**n aldus maket een
 mesche sin psalterie volcomelich gheziet mit
 gheestliken ghelude van alle sinen leden beha-
 ghelect den hemelschen oren / **L**aet vns dan
 gode lamen en en danck spreken / en in ghen
 re tijt synigher vren verdommen werden
 meer mit worden en mit werben / **L**aet vns
 gode offeren sacrificie der benedictien en des
 loues / **D**it secht iohes guldemont **V**ant dan
 vns here mit sinen iongheren tot iherusale
 tocht de van samarien / want se benijden alle
 de ghene de vns aanbieden tot iherusalen ghin-
 ghen en wolden vns here niet vnsfanghen
 in oren her bergghen / **W**aer by iacobs en iohes
 tornich worden / en wolden bidden dat de hemel
 vuer se te verbernen / **H**er dus ghedane wrake
 al was se ghelooft in helias se wert nochtan
 in desen van vns here ghestraffer / want sye
 niet vt caritaten en begheerden als helias
 meer van torie / **E**n ghinghen daer in een
 inder castel / **E**n do vorseechde vnselue ander
 werf hemelich dat he den daet des cruce lide
 solde en des derden daghes verripen / **W**aer vns

Zebedeus kinder Jacobus en Johannes wanden
dat he nasime verrijsenisse vlesche like in ihe
rusalem regneren solde / En baden oer neder
dat se vnsen heren bidden solde ene bede sonder
name int ghemene / En als se dat vercreghen hadde
van vnsen here dat se dan bidden solde dat oer
kinder Jacobus en Joeses sieten mochte bij em
in sinen rike / Vnse here ihesus bekende ene ghe
heit en reep se tot oet modicheide / en toende
em dat se dar by comen mochten tot hoerheid
bet dan ouer mids begheerte der eeren / En als
naecten der stat va ihericho machte he siende
ene blinden de bij den weghen / Dar lucas de
ewangeliste af vertelt / De vntfermidic bat
mit luder stemme / En als he in der stat ghinc
Zacheus een prince der publicanen begheerde
em te siene clam vop ene boem / En vnse here beke
sime begheerte / en reep em en ghinc mit em
tot sinen huse / Gich de guder tier en hie vnse
here / He ghaf zacheo mer dan he begheerden
dorste / Want he ghaf em / em seluen dat he
niet bidde en dorste / Gich ock de cracht der
bedinghe / Want begheerte ene grote stemme / en
een groet ghebet is voer gode / Dar vme secht de
pphete / de begheerte der arme heeft vnse here ghe
hoert / En tot enen inder stat secht vnse here
tot moyses / Wat roepstu tot mi / En he nochtan
mitten monde stille swach / Gich hi vnsen heren
en sine discipule mitte punden etende / En vrent
delich mit em wandrende vop dat he se to em
mochte crechen / Inden vtghame der stat va ihericho
vnse here twee blinden ghenas de dar saen / en
repen bij den weghen **two vnse here**

44

Weder- quam in betaniam. en maria magdalene
 vns heren houet salueden

Her na ses daghe vorpafthen ghinck vnse
 here weder to betanien als des saer daghes
 vorpalmen / Welck dach de pefte dach vorpafthe
 was / Ist dat wy tellen den seluen dach / en den
 pafche dach mitten vier daghen dar tuffchen
 betanien licht bi iherusalem vop twer milen dar
 vnse here was in den huse somons de malaetsch
 gheweet hadde / en van vnse here was ghinesen
Mer de nochtan den n-sten name behilt / ghe
 lke als men noch secht mathens de publicaen
 En vake der toden quame dar want se verga
 dert waren totter hoechtijt niet allene vmy
 iherus wille meer ock vmy lazarus tefene /
Waer bi de princen dachten lazarus te dode
Dese symon machte vnse here ein auene mael
 en martha diende / en lazarus was een vaden
 de dar aten / **D**e als **G**rote Angnstijn secht / alle
 den ghenen de em dar vmy vragheden vertelde
 de steden / en de pine der hellen so dat he de
 helle de so langhe tijt niet bekent en hadden
 ghewet bi lazarus gheopenbaert want
Maria magdalena de de do vy een vat van
 mar mor gheheten alabastrum vol din bare
 saluen / **E**n storte de salue vop dat huet ihe
 sum / en se saluede ock sine wete / en droghede
 de mit seuen hare / **E**n dat se tot eome ander
 tyt in den seluen huse vt roullen oer resim
 den hadde ghedaen / do se oer bek inde / en oer
 vele sinderen vergheuen worden / **W**ant sie
 veld mynede / dat de de se nu va deuocien

en inricheden. **W**ant se vnsen heren bouen al
mijnde / en van em te deinen niet en mocht verfaet
werden. **I**n welker ghedenckenisse sal des seluen
fater daghe / vnse vader de palles almisse gheuen
in men menschen. **W**ant se sijn de voete vns heren
de in den hemel sijn / en noch wandert in der erden.
En vns onkde van deser spindinghe der almisse
so en ghaet de palles vp de sin dach to gheme
kerken. **D**e nochtan alle de vaster elkes daghes
stacie holt to wisse te dome in sunderlinghe kerken.
Judas scharioch ver vnderde hyn af en murmuriede
als of de salue verlore wer. **W**ant he een dief
was / en de bu se vns here droch / sine wine en sine
bindere gaf dat he stalen mochte. **A**er vnse here
antworde vor manen en schudde se na sine ghe
wonten. **N**ochtant blef Judas in vnderde en nam
dar af een salu sine ver raednisse / en des vrom
daghes dar na vercofte he vnse heren vns dertich
penninghe. **A**uch hyn vnse here wo heat sijn
auentmael mit sinen vrenden in simons huse.
Want se ware by auenturen oec maghe des
seluen simons / en wo he vander de mit em een
corce tijt als tot sinne passien to. **A**er he was
voele mer in lazarus huse. **W**ant lazarus huse
en sine suster was sine sunderlinghe to tijt
en dar at he / en sloop mit sine iungheren.
En dar ruste oec sijn moder mit oec susteren.
Auch in ernstlike vnse vrouwe an / want se
seer van anoyce bedruckt was vns derre alre
ghemynsten sone. **D**e dar vrome van em niet
schuden en mochte. **E**n alpe vnse here do by
manien beschudde seghede dat maria in den
dat se de salue vp so houet storte / dat se dat
tot sinne begravinghe ghedaen hadde. **W**aenstu

niet dat dat swert des woordes dor der moder siele
 ghinc. Want dat moecher he openbaerliker van sime
 doot segghen. **W**e ander waen oec alle bedroeft / en
 wel bedroueder gheachten vnder linge de ene ieghens
 den anderen sprekende so als de ghene pleghen de
 harte van weder spodighe dinghe te trachten
 hebben / doghe mit em / en vander mi gerner mit em
Wo vnce here vermalodide den
vigtreboem: do he vp den ezel reet

Werhe als de tijt an stont dat der werlt
 verlosinghe doen wolde ouermide der daet
 sime enghens lichaems seffende he de dinghe in der
 scrift vde in ghespraken waren vp dat se verdule
 worden / dan om des andern daghes vbroech also des
 sonnendaghes beride he em te ghaen tot iherusale
 in enne myer / en vnghebonchliker manne / **A**er
 also aler vorgepphetiert was / en als he der werlt
 ghaen wolde / pnde or de moder mit guden tirener
 bister ten em dar to holde en sijn discipule / ende
 anders sime vntredenc em wat se moecher
 want et em vntdrachlick duchte wesen dat
 he der waers ghinghe. **I** got wo seer se onemy de
 en wo bitter was em al dat vmen here quetsen
 mochte. **A**er he hadde anders gheordineert want
 em dunste na salicheit alre menschen. **D**an vme
 begheem he te ghaen / en sijn gheselschap al waest
 clein et was nochtan ghetruwe / en volgede em
En als se quamen tot bethsage te haluen doghe
 ter spden / des berghes van oliueten sende he elre
 van sime discipule in den castel de reghen em
 stont / dat was in iherusalem / dat se em bringhen
 solen ene ezellinne / en oer sijn de ghebunden
 weren in ement wilbeck / en in ene openbaer stat

tot behaef des dienstes der armer lude. **De** ezellinne
was ghemeen alleyn armen menschen de selue ghene
beeste en hadden. **En** so we mitter ezellinnen ar beide
ghaf or en eny nuinghe eten / en se worden ghevoet
totten ghemeinen werke / mer neman en hadde dar
noch vp gheseten. **By** der ezellinen moghe wy ver
staen vuse engelen vlysch / by den iunct vuse ydels
begher ten de wy vnder doen sollen vp dat de heren
dar vp siten moghe. **En** als dat was ghesaen
clam vuse here in st oet modelike vp de ezellinne
en cort dar na vp dat sonck. **En** de nuinghen
leggheden or chedere dar vp / en also niet d'heren
der werlt. **En** al wast alte groet recht dat me
en eny solde in den tijden nocht an some en
so hadde he alzulck orffen / en ghesinde. **En**ch
vuse heren mi wal an / wo he in sinne en lastert
de ydel ere der werlt. **Want** hi en waren ghem
per de mit vergulden bridelen en sadelen noch
ghesiet mit sydenen ghesinde na ghe wonen
der gecheit der werlt. **Mer** mit suoden cleden
nen / en mit tleen seleben was de ezellinne ghe
ziet / nochtan dat he was coninc der coninghe
en heer der heren. **In** desen weghe als he vp clam
tot iherusalem so wonen s'ninghe lude dat en
hungherde / en dat he ghinck tot ene vigeboom
En als he dar an niet en vant dan bladene / den
vermalidide he / en altohans ver dorre de he
Die is in enen gheschick in sinne te ver staen
Want vuse here vofte en bel ende dattet do
gheen tyt en was dat de vighen vps de bomen
stonden. **Mer** by den grunen boom van bladene

namen des heren **W**as vngheleick was comen
vansrahelien **W**as en hebben ghenen comen
den dinsten **W**as vngheleick de g. om te lichte
en dat der cruce blomen en dorne **E**n den seint
der seider vnder spraden / den doen se vo sine
den der en werpen lot dar by die se helike solde
Wie zy buter heit mynne solde vny welke sonde
af te doen so gaet buter huc noet **W**as **W**ie se
ghed buter in haid **W**ie se her menghe de me
deser blieschap dinsten **W**ant he nacter heren
salei en vnsach den val der stat schuide by
bestat en sechee der dinstat van iherusalem
du solde schuiffen **W**er du du bekende
dinsten val **E**n de zo comen sal en de sake was
vny **D**u **E**n salte **W**er ten dar **W**ie se der xps
dinsten **E**n gheschiet heest **E**n nsten
vander doot lazarus dar he beschuide me se
like vnsalichheit dar helazarus de dar vo gho
me **W**as **W**er der to solde **W**er **W**er **E**n **E**n and
ren male nu by iherusalem dar he beschuide
de meschlike blincheit en vnsalichheit **W**ant
se met en bekenden de tyt ore vandmghen **E**n
der den mak schuide he an de cruce de meschlike
send en quaet huc **W**ant he sach dat sine gaffie
alle mesche mochte ghesaliche hebbe en nochein
sonne meschen met orberlic en was als den
der dmede mesche de vny harden herte myn
En quachden en sonder vollen staen **W**as vny se
her en schreide an de cruce tugeit vns cruce
pauzele tot d vny helmen dar he seichte **M**it
harbe roep en mit tranen heest he en geoffert
en is ghehoert vny sine rouwen **V**an d ren
oren sonnen de ewangelie en de pauzele

spreken **E**n d' heilige kerke ock holt toe enne
 ander tijt dat he schreide als do heronck was
Du vmsinghet se dat h' int serende gheleghet
 tusschen de enghel erible dat he dar vms d' de vps
 zat d' heimelechheit sime gheburtten d' vmanter
 borghen solde sien **E**uch vmsen heren nu an sijn
 ende en serere du mit em **W**ant he ernstlic en
 starlic niet gheuenstlic mer weerlich em bedro
 wede en bitterlicke bescreide vns val in der ellic
 heit **E**n vor sechde ock oer tynthe allende **E**uch
 in d' ionghen vns heren **W**o gerne en wonne
 lic dat se by em gheinghen mit anroeten mit reuer
 encien sijn baroen sijn gesellen en ionghere
En du en salst wenen als vns here schreide dat
 se oer traunen vucholde mochte **V**ns here dan mit
 desen zeghe en en in d' stat ghinc **D**u alde
 stat do af beroert wort en sechde **W**er is die
 die volc **W**eder sechde dit is ihesus de jphete
 van nazareth in galileen **E**n quam totte tempel
En ghinc dar in vms drier saken **T**en nsten
 vpsat he vns gheuen solde ene forme gheestelic
 ghelouen tot wat steden dat wps trecke dat
 wps ten nsten ten huse godes ghaen sulle oft
 dat is en vns mit vns bedinghe dat gode
 beuelen sollen en dar natot vnsen anderen
 werken **T**en anderen male want dat ene gemey
 nestat was dar me one binden mochte taende
 he dat he niet vullillens mer mit wille liden
 wolde **T**en der den male dat he taende dat de
 val der stat dar he vms serende meest to solde co
 men ouer mids der misdaet der pnestere **W**ant
 d' pnesten des temple vmsore ghinrichheit **W**el
 var in d' tempel offerhande ver costen va alre

hande mannen / **V**p dat de ghene de vabere quame
dar vm oer-offere niet en lete dat se niet vnde
en mochten te offeren / **E**n vp dat de arm waren
en niet mit em en brachte gheen vnschult en solden
hebben als dat se gheen ghelt en hadden / so sette se dar
vesselers de vppande en vp borghe dar gelt leiden
En vnschere machte van corden ene ghespele / en
raghe de vt alle de ghene de costen en vercofte / **E**n
sechde dat se dar huere der bedinghen niet maken
en solden een hol der mordenaers / **E**n en leet niet
enich vat dat gaden niet ghehuliget en was draughte
dor den tempel / **V**ulke lude se goghen dat een claer-
heit van raepen vt sine oghe ghinc ouermidde bel-
ke claerheit de priestere en leuten des tempels
verwert waren so dat se em niet weder staen cymor-
den / **A**l des gheleke clerics priestere en leghen lude
de gheset syn te demen in den tempel godes / **I**st dat
se em becomeren mit werlchken comenschappen en
vulde den micrechte se duchte moghen de vnderde
godes en van em te werden vtghelworpe vt den
tempel des ewich leuens / **E**n cropel en blinden
ghenas he de tot em ghinghen in den tempel ende
mabet se alle ghesont / **D**e princen der priestere en
scriben verwonderende sechden / **V**at teibene toghestu
vns dattu die dūste dat wy niet en gheloue datti
ghelouft is toch vns dar vm een teyke die v
ghelouen moghen / **V**nschere antworde em / **V**ntōme
desen tempel en in drien daghen sal ich en weder v-
weck en / **D**it sechde vnschere niet ghebedende
noch radende / noch trofende em te doen / **m**eer vor-
seggende dat se doen solden / **E**n vnschere do sach
dat voel lude / gelt worpe in den stock of in den
blacke des tempels en sach ene arm vddulle de ene
virlinc dar in warp / **E**n sechde tot sine discipulen
dat se mer dar in ghelworpe hadde dem alle de andere
Vwant se alle oer noet diuft dar in hadde ghelworpen

En de ander van den dach en aen hiep een deel daer
 in borpen en niet al. **E**n sechde tot solke luden
 de du woen en een betrouden in en hadde als
 dat segherechtig woen onermide der werken
 van bueten en ander lude versmaden. **E**en parabel
 van den phariseus en den publican en brachte
 dar mede in dat alle de ghene die en verheffen van
 nedert solen werden. **E**n de en vernederen verhoget
 solden werden. **E**n onse here stont openbaerlich in
 den tempel en predichte den volke en antworde
 den phariseen totten auende. **E**n al was he die daghe
 verghert van em luden niema nochtan en was
 des auendes de one noede te eten of te drinke ende
 he nochtan en de sine al den dach ghebast hadde so
 dat he des auendes mitten sinen weder moste ghaen
 tot betanien en bleef dar des nachtes. **D**anc alse
 de glose secht. **H**e was arm nemant smekende en
 en vant niemant in alle der stat de en herberghe de
Sich onsen heren nu val an. **V**anc he har de oetmode
 lich mit den sinen ghiet doer de stat de hande er hiet
 des morgheis dar in ghecomen was. **V**anc du be
 merken moghes wo luttel de seijtelike ere is te ach
 ten de dus cortlich eindet. **D**u moghest oec merke
 wo dat de sine en verbliden als he van de schare
 so gheert was en voele meer en verbliden van
 dien dat se vnghequet set weder quamen in beta
 nien. **V**anc se in groten anre wane dese ghinghe
 tot iherusalem dat he nu elkes daghe de de. **V**anc
 al wast dat he tot andere tijden die wile du quam
 nochtan sunderlinghe nu van desen sacerdach
 totten witen diene daghe ghinc he elkes du
 ghe tot iherusalem en predichte de yode open
 baerlich en macte de sieken ghesunc in iherusalem

Des dages lerde he in den tempel / en des auendes
ghinc he vt / en bleef in betamen / **D**ar vme is al
de Welke vol pinen gheheten / **W**ant he al de Welke
in berde vme to vermalen den mensche ghelike
als he den stekel vmachte als he de werle schoep
En een printe der ioden / **M**ecodemus gheheten
vun amxt des volkes / of vun dat he een schammede
te leuen / **W**ant he een meester was in der elle qua
bynachte tot vnsen heren / **E**n niet by daghe vun to
kenen van em / **E**n vrughe de em wo dat he totte rike
godes comen solde / den vuse here lerde / en wijpede
mit voel reden / wo dat een mensche een myneste
wer den solde / en salich / en wo te rike gode come solde

Wat vnse here dede des manendages des

I d'inxsedages: en des gudes daghes
Jesus quam des anderen daghes vouch weder
in den tempel / en sac / en leide dat volc / **E**n de
phanseer leunden en lachden em wo dat se em be
ghripe mochte / **W**ant se wisten dat he sich mo
dich was / en ouerfermicheit seer predicte / en dar
vun gracie en ghinc des vt volce seer hadde / **E**n
leiden tot em in den tempel een wijf de begrept
was in ouerspel / en dar vun na der elle ghescont
solde werden / **E**n vrughe den em wat men mit
ber doen solde / als wer dat he ordel gheue dat
men se stemmen solde na der elle dat se one bespit
ten mochte / en wriet heiten te wesen / en dat he
seluen de vntfermicheit niet en hadde de he den
volke predicte / **W**olde he oec dat men se solde
laten ghaen / en ouerghenade doen dat se one
domen mochte / en segheden dat he een vrans
der ellen were / **A**er vnse here verwoan wijflike
bede dese vmachte vrogginghe / **W**ant he

gherechtigheit / en vuerfermicheit hielt in den oerdel en
ghaf rechte oerdel / beholdelich der vuerfermicheit / **H**er
he neighe de em wste oermodelich en screef mit sine
vinghen in de erde / en richte em vp en seghede wil
licke uwer sonder sunde is / de werpe wst de steen
vp oer. **V**at he screef na der lites dat is vuerfermicheit
Her saltre seghen dat he dat selue screef dat he em
antworde / **S**int Hieronimus in emre apostolen seghede
schinc dat he screef er de eerde verflinde dese gheschafte
fede / of na der glosen screef he erde du wroeghste
de erde / of na eenre ander glosen screef he oer sonden
welck ghescrijft van salter macht was / dat elck
van em sin sunde dar in bekende / **E**n de guder tinen
here van sinne viande wille vp dat se em niet scha
men en polsen vor em en wegh te ghane / boech he em
weder ter erden neder als of he es niet en merkede
dat se ghinghen / en se ghinghen alle en wegh / en
oer schalchut ghinc to niere / en herichte em
weder vp / en sechde / wijf van sinne de di wroegede
als of he seghen wold de de quame van to suete
gherechtigheit sin mitten oerdel der gherechtigheit
veringhet / **N**ie mant en heuet di verdomet want
elck em bekende misdadich te wesen / mochtich en sal
di niet verdomen / als of he seghede / se hebbe di
verlaten vughe oerdelte van oer sonden / **E**n ich ver
late di dine sunden van mijne vuerfermicheit
Ghanc en en wal niet mer sundighen / **G**helike
als he hi vor oerdel ghaft der gherechtigheit behol
delich der vuerfermicheit / so heft he nu oerdel der
vuerfermicheit beholdelich der gherechtigheit **V**at
is dat he als een vuerfermich heer oer gheleden
sunden verghenet / **E**n als een rechtmech here
er ver biest voert an te sundighen / want alle de

Begeve vns heren sin ontfermicheit en waerheit. **E**t
herusalem quinnen somighe herden vns to beden in den
daghe der feesten. **E**n segheden philipps heer. **W**olte
ihesu sien philippus nam andreas mit em en sechden
dit vnsen here. **D**e sechde vnsen here de tijt is come dat
des menschen sone gheert sal werden en bekent als of
he seggen wolde. **G**rote menichte des herdens volcs sal
ghelouen in mi. **A**er dat dat vor sinne passien niet
gheschen en salde. **D**at toent he in der spanibolen van
den werte coorne en sechde. **V**orwaer segh ich v et en
so dat dat werte corn ghestorme is et blift allene.
Vader verclaer mi van deser vren. **E**n een scemel van
louen quam en sprack. **I**ch hebbe di verclaert en ich
sal di noch verclaren. **D**at is to verstaen. **I**ch hebbe di
claer ghelouwen en ich en sal di niet aflaten di te
verclaren. **O**f na der menscheit vpi dit to verstaen.
Ich hebbe di verclaert. **D**e di johannes baptista doepde
en vpi den berch van tabor in der transfiguracien en
ich sal di noch verclaren in sinre vernemisse en in
sinre vpi vaert ten hemele en in dijn wedercomen
ten ordel. **E**n sulliet de die horden sechde et hiddi
ghedimmet. **E**n sechden dat em de enghels to ghe
spraken hadden. **E**n vnsen here sechde em. **N**iet vns
nimen wille mer vns ulken wille is dese stemme
gheschet. **N**u is dat ordel der werlt. **N**u sal de prince
der werlt vtgheloupe werden. **D**at is de prince der myn
nes der werlt sal sin macht verlesen de menschen na
em trecke. **E**n ist dat ich verheuen werde ich sal alle
dinghe namijp trecken. **E**n alset auent was ghinc
vnsen here weder bethanien. **E**n des andere daghes vns
quam he weder in den tempel en leerde dat volck.
En de princen der priester ghinghe to em en vrachden

In dat men die se du / als of se segghen wolden
 dat is dij dattu vten tempel raaghtste de du wilt se en
 lei erste buren onsen rade **E**n ihesus en vndtoet em oer
 vraghe niet mer he leide em anders wat vor **D**u he
 med als mit ene naghel onen naghel mochte vt slaen
En dat men em de waerheit mit opene en solde
 meer anderen meschen en om wat sake dat bedi
 is de he ouer-mide de parabole van tlden sone Wilber
 vader den eene sechde ghinc in minen vdinghaert
 en he antworde ich en does niet **D**u na berou em
 dat he ghinc **T**otten anderen sechde he ock ghinc
 en he antworde ich doe mer he en dedes niet **E**n
 op die selue leechde vuse here em vee de parabool
 van den ghenen de den vdinghaert **H**oude den en des
 heren k-nachte voer en sinen sone na doet loeghen
Da na een ander van der brulofte des coningkes
 de den ghenen de ghenen brulofte doet en hadde het
 werpen in de vterste dnesternisse **D**e leechden
 em de phariseen de one begripen wolden ene quiste
 voer de beghinne was vnder de roden **V**aer me den
 beyer-tine solde ghenen of niet **D**u he em vout
 worde dat men gade en den beyer oer recht
 solde holden en he vneghinc also one laghen
Van den wine de vij-mane hadde ghehad vracche
 de saduceen de ghene verrisemisse des vlesches
 en gheloeften mit welken mane dat wijf verri
 sen solde **V**elke vraghe vuse here vnebant en
 sprack totter scharen en to sinen discipule **D**at
 de saduceen der pphete boeke niet en vnefanghen
 so prouede vuse here de verrisemisse vt moyses
 boeken in exodo de se hadden vnefanghen **D**u

na kerde vnsere here den ghenen de dar vergadert waren
dat men der scriben / en der phariseen ten here solde
meer der leuen niet nadoelghen / en kerispede se sickerpude
van vele sunden als van bighterten der boef here / van
ydelhe glorien / van hoerendien / van vngheleuen / van
verbinder leerlinge / van gulstheiden / van ghinrichden
van opscriuen / en van wreestheden / En als he vt den
tempel ghinc / verseeche he sinen discipulen dat
de tempel vallen solde / en veruecht werden / En ver
seeche em de tempelen de ghesche en solden / als de stad
solde verderuet werden / en alst ten ordel come solde
en de werlt eenden / **H**e verseeche ock vnselker hert
sinne to comst / en mit drien ghelikenissen ymbrachte
he dat men dar ver leangster solde wesen / alse mit
ghelikenisse des blinames / en der diluuien / en des
diues / En in den daghe solken van alle gheslechten
kerstener menschen somighe vncsinghen werden
inc rijke / en somighe ghelaten wesen tot pinen
als van den acker der predicacien / dar de prelacen
by sin te verstante / En van der molen des werkes
der de ghene de inrechtschap suten by sin te verstante
En van der rusten des beschoukens / dar de meged
en wedulken by sin te verstante / En van desen drien
gheslechten so seeche he drie parabelen / **D**e erste
van den waken des heren / van den huus ghelike ene
doerhader / dat den prelacen to roert / de altoes wate
solde op de hede ons quede / **E**n ander parabel
van den tien megheden / dat den beschoukens to roert
De derde van den calencen / de me vermen solde
dat den ghenen an roert / de in werkende leue syn
Ten lesten bescriuet he wes me wanen sal dat korn

vanden kame dat men dat kras verpen sal mit d'bighe
 buer. En als vns here de se sermone gheleuen hadde
 des seluen daghes als des dinn se daghes seckde he al
 dat sinen iungkeren. **G**hy wet dat in elken daghen
 als des dinn se daghes te vesper tinden dat pasche lam
 sal gheoffert werden. En dan sal des me seke sone
 gheleuent werden ten cruce. **D**u na als de wondes
 daches de princen der priesters en de older mans des
 volcs als se saghen dat ihesus en wegh was gheghaen
 en seghet hadde. **G**hy en soke hir na my niet mer seer
 verghader den se in de houe curphas en sochte niet
 wo dat se ons mit de dreechmissen holden mochten
 en doden niet nochtan in den daghe der feeste vp
 dat gheen ghe richte vnder dat volck nevoor de
Judas verhorde dit dat se vergadert want en ghinc
 en wegh tot em en ouer droech mit em ihesum
 te verraden om xxx. penninghe by auenturen
 want he ghehoert hadde dat de dat vns here
 nichte so wolde he em sine doet winlich maken
 want he ein deef was en de bur se droech en war
 he sach dat de salue vp vns here houet en boue
 ghestort want de he wande dat men vercoft solde
 hebben en dat ghele gheghen of he iet dur af
 ghesolen mochte hebben so wolde he sinen schide
 van der ghestorter saluen verhalen in de vercope
 sijne meisters. **E**n by auenturen die was de sake
 van vns matheus hir dat werck marien mag
 dalene vertelt vp dat he behoe-like iudas werck
 segghen mochte dat he sine master vercofte als
 seit tonde dat werck na der sake des werkes. **D**at

Wil dy my gheuen sprack in das ich sallen v beraden
als of he enen snoden eyghenem eschen te cope sette
in oer macht wat se gheuen wilden. **W**ant als me een
vinder de sake heuet te ber copen des me gherne quijt
weir so plecht de ver copen te bragene van den
gheuen de dar copen solde. **W**at wil dy my dar om
gheuen. **A**er van costeliker ware de men leef heeft
so pleghet de copen to braghen wo dat ment geuen
wille. **I**nghe denckenissen des ver copens vns here
so is de wondesdach als iaer doer naest de vrieddach
ken dach van vasten van penitencien. **E**n als
udas mit den roden ouer draghen was sochtelike
ene behorlike tijd wo dat he em leuereu mochte
sonder de schaven. **A**erke mi wo vns here dic wile
en sunder linge in desen tijden om de roden ghear
beit heuet mer se als vndinckbaer lude em guet
mit quade laenden. **W**aer de lere Anselmus sprecht
En lesten queme stu tot den schaven des lins vna
sprakel de ver laren waren. **E**n predichste openba
erlike dat gotlike waert om de werke te verlucl
ten. **E**n du botschapste dat vns godes alle den
gheuen de na dine lere doen wolden. **E**n du
sterckede dine worde ouer mi de na volghende mir
acuten de du vorachste. **E**n dine gotlike cracht toen
destu in alle den gheuen de qualich hadden en siecht
waren kellen to ver gheues dende dat oer salchpic
to behor de vp dat du alle menschen winnen machste
Aer here oer sette herte waren ver dustert en se
milla dine werde achter wert ghelou pen en enner
ken niet vp de wonderlike werke de du ghelouich hebste
in em te genome luctel edelre knechte de du vnder

85
87

de Francke en de verworpenne dinghe de werlt
vder coren hebste by dinctu ouer mides em vrom
derlike de sterke dinghe weder wichte solste En
niet allene en waren se dincen walsaden de da em
vrom niet ghedaen hebste vndancsam / meer se
hebben dy heer der heren ghepinicht mit laster
en ghedaen mit dy allet dat se wolden want
als du werke vnder em dedeste de nemant anders
en dede wat seechden se des mensche onis van
gode niet In den prince der viande so doet he
de viande vrgheuen He heuet den dunel ymme en
verleit die vollick he is een ver slinder en een
drencker des wims / vrent der publicaen en
der sundere Och leue mensche wat schreijstu
wat suchstu alstu vrecht van worden lijdeste
en hoerstu wat laster dinen here vrom dy gheda
enis hebben se den vader des ghesindes bepreue
gheten billich sollent dan hiden de huifghenote
O gode ihesu dit en des ghehies blasphemie
de se dy deden En als se dy by wylen stene wol
den hebste ver dulcklike verdraghen en we
rest vor em als een mensche de niet en hoert
noch in den monde ghene weder tale en heeft
Dit seechde de herre Ancelmus Verlike et is
ene grote confusie dat wy inden weder staet
ghene ver dulcklike en hebbe want de vnghe
ihesus so veel en oet den doet ver dulcklike
laet en wy de beswert sijn mit sonden en ver
dich des conns godes en maghen niet een luttel

vnrechtig. en enen daren laster verdringhen

Van den auent male

Als dat die neder der tijt der passien en der
vnsfermicheit gods. In welken tijden he gheset
hadde sijn volck salich te maken en to verlossen
niet mit vergheueliken golde of siluer. mer mit
sinen dueren blode so volde he een aient mael
maken mit sinen discipulen dat mercklich waer/ser
he ouerwinde den dode van een stende tot ene teken
en gledencknisse sone. En vpdat he ver vulle solde
de dinghe de noch niet ver vult en loeren. En van een
waren ghesproken. Valt aient mael seer groot
en ghenuechlic was. Want seer groot was dat
vnsse here an dide. Welke dinghe te ouer sien en
te ouer dencken so salstu du mit grote ernste du
in oeffenen als of du recht wordich du waerste
Gwist dat du dat werlike en keckerlike doeste de
gndertiren here en sal dy niet vastende du laten
scheiden. Van desen aient male sijn sunderlinghe
vier punten te merken. De dar mer belich sijn ghe
scheet. Ten nste de lichamelike etinghe. Ten ande
dat vnsse here sijn discipulen voete dwach.
Ten derden male de in settinghe des heilige sacmētis
Ten vierden male van den stationen sermone dat
he machte. Van welken vier punte. Vn sechen
sollen. Van den nsten merck. Dat des nste dages
vander feesten des paschlams als des siluen
dages dat men dat pascchelam eten solde
des anendes so sende vnsse here. Gute peter en
Swte Johan tot ene sijnen vrent in den bergh
van syon. Dur de grote cenakel was bescreuet
oheret dat pascchelam te etene. En alse den

ment nakede ghinck be mit sinen anderen
 discipulen in de stat en tot den huse en dat
 was verhaecht van paschen werden wsten
 dach die d' hechtindes dach was van seue dichte
 der feesten. **E**n nu vnsen here ihesu an in desen
 huse mit sine discipulen in enighen huere des
 huses sitende en sprekende salighe dinghe binnen
 dat dat paschelijc breet. **D**at van sulen sime
 discipule der **lxxij**. Want men leset in den linge
 den **Evangelij** **M**atthias dat he mit sommighen van den
lxxij. des amendes mit vnsen here ihesu den
 was en em demde en dach he vnsen here ihesu water
 brachte als sime apostole voete droech. **E**n me
 seghet oec dat dese matthias dat selue kint was
 dat vnsen here vnsede en sechde. **E**t en sy dat gi
 niet clemet als dit kint gho en solt in dat vnlke
 der hemete met ghaen of come. **E**n alsoe dat alle
 dinc bereit was in den cenabel so ghinc vnsen here
 en mit sinen iungheren en se dwoghe oer hande
 en men brachte en voert dat lam ghebrude. **E**n
 als vnsen here de benedixie dat vnsen here hadde
 aten se dat lam mitten sape van vnsen here vnsede
 vnsede storte holdende moec hande en ander
 dinghe vervulde de in der elke gheladen ware. **E**n
 merck dat men nergent en leet dat vnsen here vnsede
 atsonder nu dat paschelijc dat he in der ghelke
 nisse der figuren d' d' dat nu na dat oec paschen
 in dat wie ghebandelt solde werden. **E**n se se em
 dat na neder tot enne tafelen en Johannes sachte
 vnsen here. **W**ant anders en mochte he vnsen here
 vnsen here niet gherust hadde dan sitende. **D**u moest
 dencken guderinlich. **E**n du salst vnsede dat d' se tafel

Op der erden lach en na di ocker mannen saten
se op der erden ten ament male want de tafel was
tunt was an de eene syde en vadem broet en drie
vinger. En an der ander syden ene vadem en
een paleme of den by so dat al mosten se enge
siten nochtan is to by moden dat op ellick
quartijn drie Apostolen saten en vuse herre
medelike op enighen heest sat so dat se al vrome
plactel een mochten. En dat vmy en verstand
de discipulen mit als vuse here seghede. **W**
me de soept sine hant in den nap de sal myn
raden we dat was want se alle me de soept
Do nam vuse here broet en bene didet en bracht
op dat he tonen wolde dat de broet inghe sine hant
met sunder sinen Willen ghescheen en solde. En
ghaf dat broet sinen iungere en sechde. **D**ie is
mijn lichaem dat verborghen is vnder de gheleene
des brodes. **D**u na ghaf he em den bech. te drinken
En ale se aten sechde vuse here vnder ander
worden. **I**ch hebbe mit begherten beghert de
paffhelam mit v te eten eer ich seghede. **D**enck
des langhet int de begherte vns heren verlonghet
was. **E**n en wil niet ghebreken in dinne hoese
ist dat bi tinden dine begherte verlonget wort
en se niet to dinen Willen gheghen en wort
Wo wort vuse here ihesus bedruket in den geeste
en sechde. **V**er later segt ich v dat een dym v
my ver raden sal he wort bedruket van vnt
fermicheit oncrinde medeliden dat he hadde
me in die den he mende. **A**lsus ver den de heh
ghen van vntfermicheit bedruket alle se van
nede van den boube den worte schanden moeten
be den vntende. **E**n als he sechde eyn van v

sal my verraden de stemme ghincet in oer herte als
 een flueert / en leten dat eten / en saghen em sinde
 linghe an / en secheden als sunderlinghe / **E**n bin ich
 niet here / **D**e mit my dat broet doep spreect he in
 den nap de sal my verraden / **W**elue duffer de mit
 em eten vt den seluen nappe / als of he seggte wolde
 een van den tweluen sal my verraden / **E**ich se mi wal
 an / en deghe mit vnsen here ihesum / en mit sinen
 iongheren / **V**ant se in groter droefheit syn / **E**nde
 si verrader iudas vp dat de worde vp em niet en
 schamen te ghinc se leit he niet te eten / **J**ohanes om
 leden wilken petrus vracchte vnsen heren heimelike
 here he is he de dy sal verraden / **V**nsere here als sine
 sunderlinghen vrent heimelike dat apenbaerde /
Den ich dat gedoepre broet ghinc dat is he johanes
 wart verueert / en in den herte ghelbowt tot iudas
 wart en boghe em neder / en ruste vp de binst vns
 here / **E**n vnsere here noch johanes en sechedent petrus
 niet / **V**ant als **S**int Augustin secht he de hijt
 ghelweten he heddene mit den tande gheschoert /
Eich nu de guder tirenheit vns heren an / **W**o he sine
 discipulen vp sine berst helt / **O**ch wo seer mynden
 se em sunderlinghe / **E**ich och de discipulen vns here
 in de seer bedrouet waren om dese worde vns heren
 sich wo se siden sonder eten / en em sunderlinghe an
 sien / en niet en weten wat raet hyn vp te nemen is
 en dit is vanden n-sten artikel als vanden ament
 mael / **V**an de anderen als vanden boerde waen so merke
 dat als dese dinghe ghesheet ware / **V**nsere here vp sto
 ne vanden ament mael en sine iongheren mede de
 niet en wisten veruert he ghen wolde / en he ghi
 net mit em neder to enre ander stat in de seluen
 huse / en duct se alle neder suten / en heet em waer

halen / en legged sine cleder af / En ghende em vme
mit ene linen cleder / en ghaet water in een stemen
becken / en doech oer vete / **E**n als he quam tot
ente peter weder sechde he dat kint et em na
sinen ordelen vnmoghelich duchte syn / **M**ar als
he herde ^{luyde} des dat em here die ghede vromdeliche
sinen raet in ene beteren / In den dat vuse here sechde
de de ghebyggen is en behouet niet / dan dat
me sine vaete draet / so merke polke lude dat de
apostole ghevoep waren **M**er nu val alle de
werken vns heren / en sich se mit verwonderen in
De ouerste moghenheit / de meester der oetmo
dicheit boghet em neder tot den vaete der visschers
he staet neder / gheboghet by sine knien vor sine
vonghers de dan suten / en mit sinen eyghen hand
draet he / en droghet / en cussiet oer re alre vaete
en dat ghaet bouen alle oetmodicheit / dan he sine
vervader oet den seluen deinst dede / **O** schalk
herte kinder dan smich steen dat du niet mor
we en wordes to full er oetmodicheit dat du de
here der moghenheit niet en vut sieste dattu
so wodeste vny den daet des heren de dy altoes
guedertwe heeft ghelueft / en altoes vnschul
dich / **D**e dy vnsuliche du bist verhart / en du
sult voert brenghen dattu begrepe hebste nach
tan en sal he met meer / du sult verlow word
Seer yst to verwonderen de diepheit deser gro
ter oetmodicheit vns here ihu xpi / **D**aer af
de leerre Anselmus secht / Ten leste guede
ihesu hebbe se din bloet gheoft va dinen

vuse

Discipulen den verloren sone om xxx pen-
 ninghe vp dat se in siele in doet vnder de
 voete werpen solden sonder sake. **E**n de vntu-
 we sime verloren discipelen was di niet ver-
 borghen. **A**lstu in desen auentmale och vor-
 en in sinen boghese sine vermale die voete
 de bereet wonen. **D**u bloet te storten ghelber-
 dichste mit sinen handen te dwaen. **E**n te
 droghen. **E**n o du erde en asche vanderstu
 noch mit vngheerechten hulpe verheft du noch
 houerdie. **R**aghet du noch vnder duelscheit. **S**ich
 an den spiegel der oetmodicheit vnses here ihesu
 den schepper alle creaturen den veruerlike nicht
 der leuender en der doden. **V**oor de voete vnses
 menschen. **V**a sime verraders. **S**in sinen boghede
 laer dat he sachtmodich is en oetmodich va herte
 en scham di in sine houerdien. **E**n in sinne vnder
 duelscheit. **D**u secht anuelmus. **A**lpe vnses here
 dus dese voete ghe droghen hadde. **G**hynch he weder
 to der stat. **D**u se ghegheten hadden. **E**n sat en en
 leerde si. **W**aer vme he dat ghedaen hadde. **A**ls tot ene
 exempel elc den anderen te sinen. **E**n troste se sine
 exempel na te volghen. **D**u moghest merken dat
 vnses here in desen auende vns exempel gheghenen
 heeft van vijf groten doghden als va oetmodic-
 heiden in den voete te dwaen. **V**an mynen in de sac-
 mente sime lichaems. **E**n in den sermone de vol was
 van vndermaninghe der mynen. **V**an der bedinghe
 want he em in den haue te drien tude bede. **V**an
 verdulcheit in sine verrader te liden. **E**n
 in vole lasters en schinde de he hadde als he gheuanghe

Want en men em lude gheleke ene deue. En in
ghehorfaemheden in den dat he ghinc tot
der doet ouermids ghehorfaemheit sine vaders
In desen dogheden so pine dy em nato volghet
En dit is vande anderen artikel. **V**an de deede
to dencken so veruonder dy der mynnechker
Verdicheit. En der Verdiger mynen de he vns
ghegheuen heeft en ghelaten em seluen in eime
spisen. **A**ls he dan den discipule de voete ghe
ghen hadde so wolde he eynden de olde sacrificien
vander elbe. En dat mie sacrament beghinnen
em seluen vns sacrificie en offerande makende
En nam dat broet en syn oghe vpslaende ten
hemele machte he dat dat hoghe sacrament
sine lichaems en ghaf sine ionghere en sechde
Dit is mijn lichaem dat voer v gheleuert sal ver
den dat ich v ghene vnder de ghedaente des brodes
Dar na ghaf he em den belick vns sechde dit
is mijn blot dat vns v ghestort sal werde. **I**n
welken worden he dat heilighe sacrament stichte
en dede af dat olde pascchen. En de selue craft
ghaf he den seluen worden tot de eynde der werlt
Sich nu do mynnechlich / trouwelich / en begheue
vns here dit dede en mit sine eyghene handen
monichde he sin vter coren en ghebenedide ghe
sinde. **M**iet en is to verstante dat de iongheren
dat licham vns heren vt sine hande nemen
en em seluen monichden. **A**er he ghaft em sel
uen diet sacrierde. **W**ant he sechde vns fanget
en et sacramentlich / en gheestlich / en dar na
sechde he dit doet in ghedencknisse myns

Dus dan dat puer verdich is ouer te denken want
 et maket de siele bequeme / en dinct ber is / als siet
 vnt faet / en siet trulliken ouer dinct al vnrich
 en droncken / en van groetheit der myne / en der
 mynckheit te mael ouer formet in vnsere here / wat
 he ennochte vns gheen merre / noch leuer / noch
 sueter / noch or ber liker dinct laten dan en selue
Dant he dien wij in den altare neme in de heilige
 sacramente / dat he seluen huden in gheset heeft
 is de ghene de vntfanghen / en gheboore is vander
 maghet manen / de den doet vns dine wille ghelede
 heeft / de vander doet verresen is / glorijselike vns
 gheuaren is tot den hemel en sit ter rechter hant
 godes / **H**e is de ghene de hemel en erde gheschape
 heeft de al dinct regeert / en maticht / **H**e is de
 ghene dan al dine salichent ame henghet / **I**n
 des wille / en macht et is di te gheue de glorie
 des paradys / **H**e want gheoffert in der deinne
 hostien / en di gheghenen vnsere here ihesus dan
 wij af spreken de sone des leuendige godes
Als de discipule dan ghe monicht wate / en sach
 de quade iudas / al ist dat somighe merne dat
 iudas do dan niet en was / do sechde vnsere here
 tot iudas / dattu doen salte doet schier / ento
 hant ghinct iudas vt / en et was nacht / do
 sechde vnsere here / **M**us verclaert de meste
 sone / want als dat vnrime bat vte was en
 bleef dan niet et en was reine mit den ghene
 der yne maker was / waer af de leere Anselm
 dus seecht / **H**ere ihesus dat horde ocht dine
 sacht modicheit to dattu de vnghe trulle iudas

in der scharen der broders niet vndecken en wel
deste/ **M**er sachtelike vermaenste te vordere dache
bereit hadde **E**n in al desen se en is syn werbaech
niet ghekiert vady/mer he ghinck vt ende de
ghenoech syne scadigher quaetheit/ **O** lieten
wo velken vanden hemels de vrecht gheschape wer
est/ de in velden des paradys glorioselich open
baer se/ de syn gheselle vuerste der borghers des
hemels/ en syn mede vuerschaper des vordes gods
wo bistu mi to gheuoget vnder de kindere der
duester nisse war vme hebste v my ghehelpet
den dreck/ de gheuoet biste in den rennen gefinde
dit sechde ancelm/ **D**o sechde en ihesus/ alle
suldy schande liden in mi in deser nacht/ **E**n als
peter dat herde sechde he/ **A**l ist dat se alle werde
gheschemt in dy/ **I**ch en sal nochtan niet gheschemt
worden/ **V**nse here en antworde/ **E**r de hanc alle
verfancit salstu mi dierverf versaken/ **P**etrus
antworde al salde ich mi dy seer uen/ **n**ch en sal
dy niet versaken/ **P**etrus en loech niet/ **W**ant
he vande vuer ghesecht hebben/ **E**n dit is vanden
derden artikel/ **S**onden vuerde artikel salten
merken de ouerbloeyende myne de vnse here had
de tot syne iongheren/ **W**ant als iudas vt ghesche
vare troestehe syne discipulen en sechde en
sen lanc en eenfchone permoen val vuerig
caly/ **D**e seicheit en der mynen/ **D**at iohes
aldus begam. **V**ly te en sal niet bedrucket
worden/ **S**en ancelm secht/ **W**o waert here
cryste di ghesinde verdaert in manne der
enghelscher gheselschap/ **W**o te leste vncfench

Dijn salighe gheselschap den dranc der ouerblo
 pender godliker spraken vt dinen monde **Want**
 he was do vt gheseynt de niet werdich en was dat
 de heilige dranc in em ghestort worde. **Dit seechde**
Anselmus **Vt** desen clare in orber liben en groten
 sermoen se nem vijf dinghe ouer te dencke **Ten**
 nsten in den dat he em ver seechde **Dat** he va em
 secheiden solde **Wo** he se do sterckde **Want** he seechde
Ich bin noch ene corte tijt mit v **mer** ich en sal v niet
 laten vader loes **Ich** sal ghen en comen est v **Ande**
verf sal ich v vader sien **en** v herte sal em ver bli
 den **De**se worde en deser ghelike seechde he em de
 te male **De**er oer herte ghinghen **Want** se vrede lic
 met ver draghen en mochten van syne wegh bare
Ten anderen maele dencke van desen sermoen
Wo dat he hertelike en sander aflaten se to vole
 tijden leerde van mynne te halden vnder em **ende**
 seechde **dat** is myn ghebod **dat** gy v sinder linghe
 mynet **Wat** by sallen de lude bekennen **dat** gy myne
 roughere sint **ist** dat gy sinderlinge mynne hebt
 ellic tot den anderen **En** vole deser ghelike de me
 openbare vint in den teate **Ten** der den maele
 salstu dencke **Wo** he se ver maende te holde syne ghe
 bade **en** seechde **Ist** dat gy my mynt so holt myne
 ghebade **En** ist dat gy myne ghebade holt so salsy
 bliuen in mynne mynnen **en** anders mer des gelicks
Ten vinder male salstu dencke **Wo** dat he em een be
 trutte ghif regens der tocomender tribulacien
 de he ver seechde te come by em **en** **Wo** he se troste
 tot ver duldenheit en seechde **In** der werlt salsy
 bedruckenisse hebbe **mer** batroudet **Want** ich hebbe
 de werlt ver lommen **Ist** dat de werlt v haet **Wat**et
 dat se my ver v ghehaet heeft **De** werlt sal oer

verbliden en ghy salt bedrouet werden mer alle
dreefheit sal in blyfchap verbandelt weyden en
andere deser ghelike **E**n vijftien male saltu dincte
wo dit vuse here ihesus ten lasten vopsonde in den
hemel en in de tot sinen vader bidde de vor sine
iongheren en sechde vader vucholt dese de dunn
ghegheuen hebste **H**eilighe vader ich bidde voer dese
met voer de werlt **E**n met allene voer dese mer
vor alle de ghene de in my **E**n en ghelouen salen
Vader ich wil dat de ghene de du my ghegheuen
hebste syn mit my dat ich bin dat se sien myne
suerheit **E**n veel deser ghelike de de herte der
sin den mochten **I**st den dattu ernstlic vuder
suechtes dat in desen sermoen ghesproken is en
ouer denckende dat mit vlyte e der caullvest rusten
de in der suetheit deser worde so machstu mit
rechte vuestelen werden van so groter vwerdich
guder tinnheit vder siemtheit myne en caritate
als in desen sermoen begrepen is **E**n in de andere
dinghen de vuse here in desen auent dede **G**ich
vusen here en als he spiekt wo volcomelike
wo begheerlike en wo mynnechlike he en pinet
sinen iongheren in te drucken dat he vertelt
En du salt gheuoet werden in der suetheit
sine sermoens en sons anshijns **G**ich och de
ionghere en wo drone schrepende en suchende
dat se sinten **W**ant se veel dreefheit sien so als
vuse here der af tughet en secht **W**ant ich dit
v hebbe ghepeghet so heuet de voubv v heren v
vult **E**n vnder de anderen ionghere so sich v
en de vrendeliker vusen here anhanghet **W**

gheue by en ver droech Ten lesten als al
dinct volcken was Ghinck he to compleet tijde
ouer een lopende water dat cedroen ghehete is
mit sinen togheren / En ver leide dar der gheue
de gheuepente solde come by en te vaen in
enen donphen dat gerseman was ghelete dat
gheleghe is anden voete des berges va oliuee
dar he sine verrader ver wachte de oet de stede
hete de en vns here ghinck mit sine iongheren
in den harte wateren de alle dinghe de by en come
solde / Compleet mach me de tijt here want
de dach dar in ghepinder wort En vns here oet
dar in eynde sine predicacde / en sin anent mael
en va der ghiften sine ghebene in den lichaems
en blodes dat he dar ghef salen stadelinghe
begheerich dencken / en woe he vt ghinck mit sine
iongheren als he an voete hadde ghe drooghen
en son sermoen hadde ghe dien / then berghe van
oliueten / dar men vanghen solde / en va sine
vrienden schenden solde / Als dat solde her
den veroude dat vande pphete ghe
sproken was / Ich sal den kinde slien
en de schape sullen ghespreit werden

**Van der passien vnses heren
Ihesu cristi**

Nu so behordet dar wy van der pas
sien vns heren ihesu cristi spreke
De die begheert te verbliden in de
cruce en in der passien vns heren
sal mit stedigher gedachte dar
by dinen wil en passien dienst en
dat dar in gheschet is / so we die myt
alder begheerten van heren die ouer siet
Ich wene dattet en brenghen solde in enen

contunie sijn **V**uer af de leere **V**ernhndus
aldus sprek **D**at cruce xpi is regkens welde
En weelde is regkens dat cruce xpi **E**mt et is
noet dutuact in dinre ghedachten dy also reghen
wordich denckes te wesen als of du toter tijt den
regkenboordich he ddes ghelusen als he ghecrnoet
was **E**n dy also hebste in spreken in rouwe en in
sien als oft u dinen heren vor dyne oghen nu hed
dest dogtende **E**n also sal onse here regkenboordich
wesen als men em denck et te wesen / en sal dine
begher te nemen / en dine werke vutfanghe **D**
salst dy ock oetmodighen in dine werken de oet
modigheste / en versmaeste werke te doen alstijt
is blidelike de ander lude versmaden te done / ende
vurecht en weder stoet dudelich te ver de uge **S**
et noet is dat dy bitter en harde dinghe suete wist
in den rouwe xpi en in sinre passien suete spise
der sielen vanden **K**ant de gheest en dat vlesch en
moghen em niet te ghadore verbliden **I**a na den woer
de des apostele sy conypanie sijn **V**uer af **E**nt kin
handy secht **I**c gothike troest is lecher / en en
weert nema gheligenen de andere troest vutfaet
Doghe dan mit dinen beholder alif u stedelich de
ghedachten sinre passien / en sinre vanden in dine
herten sormen de sekerheit **L**at omvande dattu hu
na een gheselle sinre troestes wesen sulce **I**st dat
du in deser tijt een gheselle biste sijnre lidens **E**n
den gheneij de guder turluch **V**m em vone en sal
be niet wegheren sine **G**lorie **D**e magda
lenen scropende en em sueten de sijn ver rise
missen apenbaerde dat de gheete in de salcer
tughet aldus sprekende de seyet in trane sal
in blitschappe megen **B**eer behaghelelt is

gode dat de menschen de ghesichten forme passien
 en sinne wonden in oren herten draghen. Van
 welken wonden ene heilighen man ver toent was dit
 en was vijf duzent vier hundred en tachtetich welke
 wonden. Ist dattu se eeren wylste so salstu elkes daghes
 vo pater noster spreken en so hebste tot ene iare
 elken wonden gheert mit ene pater noster. **V**eld
 ghebet gode vuter tellich seer behaechlick is so alst
 enen heilighen man ver toent was. **D**u ghalvo
 voert om to vertellen dat loy vor hebbe. Ist din
 dattu totten leue vns heren ihesu cristi dat loer
 sechte is. Wal dine verstednisse hebste ghebet
 hi salstu voelc meer alle de crachten dymne siete
 to kyren. **E**ne sine mynne hier meer des apen
 baert de mit rechte vnsen herten solde alle verba
 nen. **N**iet allene de pinlike en steiflike crueffinge
 vns heren mer ock mede de dinghe vor dat cruen
 ghescheden zij. **D**e groter compassien en bitterhede
 en seer te ver wondere. **W**ant wat ist te dencken
 dat de heer de bouen al ghebenedijt got is. **V**a der
 vren dat he des nachtes gheuanghen was totter
 sexten tijt des anderen daghes dat men crueste
 in stedighen stride des rouwen was in grote lasten
 en pinen. **W**ant en een cleine ruste niet gheste
 men was. **A**er hoer vo sich in wat stride en pinen
 he was. **D**e sulke vijnden de sulke bane en de
 sulke weder stont en de sulke reep de sulke dwan
 ghen voert te ghaen de sulke monden de sulke
 spreken en blasphemie de sulke bespuede de
 sulke belint sin angstesichte de sulke vraghede de
 sulke suelct valsehe ghetwechnisse te ghen en de
 sulke vraschten de sulke bespotten de sulke decht

in 2
 110 min
 Colm
 21/1

em sin oghe / sulke plaet in sin ansichte / sulke
leiden totter calumpne / sulke trecht em de cleder
vt / sulke plaet em als men leide / sulke machte
grote gheruchte / sulke vntfacten mit vuller de
vmta moeyen / sulke bindten an der calumpne
sulke slaten / sulke gheselt en / sulke cleden
mit confusie mit ene purperen cledi / sulke cron
den mit dorne / sulke ghaf em een riet in de hant
sulke verwoodelic dat riet weder nam vp dache
3 in houet vol dorne men slaen machte / sullich vil
schelich sine k-nien boghet / sullic gruten als ene
conuch / **D**ese en deser ghelike niet allene va sulke
allene / **A**er van veel luden worden em ghedien
he wart gheleit en weder gheleit / **V**er smact en
ghestraffet / ghebonden en om vanghen hies en
dar ghelike ene sot en ene crancken mesthen / **J**a
ghelike ene mordenaer en ene besen menschen
Nu tot annas / **N**u tot cayphas ~~En dar vnder~~
~~wilen~~ **N**u tot pilatus / **N**u tot herodes / **N**u weder
tot pilatus / **E**n dar vnder wilen in den hues
vnder wilen dar buten / **I**n here mijn got wat
is dit en is dit niet een alre bitter stadich strijd
Aer wachte em luttel du salste noch harde dinghe
sien / **J**egheus em stonden de princen en de pha
rireen en dat volc mit groten hoepen en ripen
al eendrachtelic dat men cruten solde / **D**ar
crute wart ghelegget vp sin schuldere de gheghri
pelt en ghequestet waren dar ma an cruce solde
Al dat volc van binnen / en van buten dar to leep
ste en ionck groet en cleine / en oec mede vnnime
ribalde en droncken boucy niet om mede daghen

mer om bespotten/ **N**iecent en was de em be-
 kende/ mer se bedorpen em mit slake/ en vmeinch-
 siden/ **E**n als he son laster droech/ so was he em
 alle em parabel/ **H**e spraken iegkens em de in-
 der porten saten/ **E**n se songhen vop em de Wonn-
 druncken/ **H**e wart ghe dringhen en gheprinc-
 ghetoghen/ en mit haeste voert ghedreuen en al-
 dus vermojet gheghefelt/ **E**n te male ver druckt
 en totten vitersten to ghesadet mit laster/ so en
 wert em niet ghehenghet te rusten/ of ledich te
 wesen/ cume dat he sinen adem mochte hale tot
 dat he quam tot den berghe va caluarian dat ene
 vmeine stinckende stat was/ **E**n deden em dicke
 mit haesticheden/ en verwoetheden/ **E**n in der stat
 so wart de eynde/ en de ruste des wercks dat wy
 afspelen ghesaen/ **A**er wat was de ruste dat
 cruce sijn bedde des rouwen/ **S**ich wat ruste dat
 was/ **H**e was vnder dan emich strijt/ **S**ich wo dat
 vns here to der sextetijt to gheleden heuet ene
 langhen harden strijt/ **V**erlic dat water des rou-
 wen is in gheghaen hent tot sijn e siele/ **E**n ver-
 lic voel vnder den voder hinde hebbe em vme
 vanghen/ en de raet der boiser lude heeft em vme
 seten de vnderlic ghelike ene swerde dat an beiden
 eziden smijt ore tonghen in em schapten en oer
 hande/ **D**it is in eenne ghemeyheit ghesproken
Nu laet vns ernstelike ouerdencke en elc by
 sunderlinghe ouersien/ want vns niet en behoert
 mit verdrijt dat ouer te ghaen dat vns here niet
 en verdroet teliden/

Van der completen
Sauer te ghedencken
 Salichlic dencke di ouer vanden beghinne der

passien tot den eynde / en merck ellick sinderlinge
als oft u reghen vor dich werste / **B**uch vnsen heren
zernstlick an / **A**ls he van den auenemake vpsont
to completen tijde / ghinc he mit sine ionghere
in den hof / want et leste was dat he mit em gauen
solde / **M**erck wo begheerlic ghesellich en vrendelich
he mit em ghaet en sprickt / en troeste se tot bedinghe
En als he quam in den hane / sechde he sine ionghere
Bit hir tot dat ick ghen bedede / **E**n nam mit em pe
trus / en thre zebedens kynder / **J**ohes en **J**acobus
als sine heimmelike vrende vps dat he den ghenen
den he ghetoeint hadde de moghenheit some glorie
oec apenbaerden de drueffent sine passien / **E**n
ghinc doert en luttel also veer als men wapen
mochte mit ene stene / en beghinste te drueuen
vps dat he toende de waerheit der menscheiker
natunen de he an ghenomen hadde **V**al secht de
abangheliste dat he beghinde to drouen / want
de beroringhe der droefheit en heft em niet ver
heert / mer he vnderwerpt se den wille godes **D**ese
droefheit na der glosen hadde vnsen here niet vme
amot des dodes de de nature vnt seet / mer vme
vnsalicheit in dae / en vme schande der apostole
en de vermale dijtheit der ioden / en de verderf
miss der stat van iherusalem **V**aer af de lere
Ancelmus dus secht / **D**ar en schamestu dy niet
to blieme voer dinen broderen de droefheit dine
suelen de du hadste vnt dat et neke de dimer pas
sien de du al willens an nemeste / en sechste
Mine siele is bedrouet totter doet to ende
viels vps sine knien en sluchste dy angesicht
neder ter erden / en dedes dine bedinghe in

de sterkinghe van sinen creaturen de he gheschape
hadde en mercte dat he vermynt was **Wat**
min dan enghelen want he was in dese dale des
schreyens **En** so als he bedroeft was als een me
sche **En** vuse here mit sinre reden en ock selue
sterckede de he sechde totten vader niet als ich
vol mer als du volste **En** althans was he in stride
reghens den doet want he den alrede verbonen
hadde in sinen gheeste ghelike als he se na verlam
in werken als he verrees vader doet **Vuse** here
stont dan op tē derden male vader bedinghe al
nat van blode **En** sich den nu an droghende sijn ange
sichte of by amentouren dwaende in dat water
dat dan leep want he seer bedruet is en lid mit
em **Ganc** sinder alte grote bitterheit des rouwen
em dat niet en mochte gheualte hebben **Caer** her
de menie sterflike menschen om amot des dedes
bloet sweten **War** by et schijnt dat sine rouwe
mre ghelich en was **Dit** sweten machte ghesont
en dwaet de sielen en troest de ghene die in amot
sijn en in rouwen **en** stercke se **Vuer** af aenclm
dus secht **De** bludighe swet toende seke de be
druckheit dinc herten die in der tijt dinc bedinge
als een goete van dinen heilighen vlesche in de
erde leep **O** here der heren ihesu criste **Van**
quam dinc sielen dus grote droefheit **Van**
quam de noit van so groten swete **en** so noelich
gheliet **en** was de offer dien du dinc vader de des
niet te mael by dinen wille here **Dit** is seker waer
Wdy vermoeden dattu dese belweghinghe an ne
emst tot ene troeste dinc crancker lede **Wp**
dat nemant wanhapen en solde of sijn cranck

vleesch min miriert dat de gheest totter mar-
 laerschap bereit is. **E**n vop dat wy ock te meer
 verden gheprevelt di te minne en te dancen
Du vme beuinstu in di seluen de natu-lich cruce
 hent des vleischs dat wy bi gheleert solde werde
 dattu werliet vns seecten ghe draghe hebste
En niet sunder seetheit der ghelepen hebste
 den deren der passien. **E**o was dan die de steme
 des vleischs en niet des gheestes want u na se ghe
 des de gheest is bereit mer dat vleisch is cruce-
 dit seechde anelmuo. **E**uch hiir wo de discapule
 laghen slapende en wo em vns here toende de
 manne te bedien in der tovoeghinghe sone lichme
 en in guder tierey worden en bi den enghel
 de em apenbaerde. **E**n de manne salstu ock hebbe
 alse neder vallende ter erden in dny ansichte
 niet achter wert alse mit den monde sprekende
 en anders waer dat herte hebbende mer dattu
 biddeste salstu vor di hebbe en holden in der gedach-
 ten. **E**n dat altoes de wille des vader vor gheue
 en niet lauwelike mer mit groten arbeide salstu
 bidden en mit rouwen ale vns here dede en niet
 lustel mer langhe. **E**n sich wo ce hams de enghel
 bi di wesen sal de dy horen sal en sterke en dine
 bedinghe vorbrengken. **V**anc vny vns exempel
 so apenbaerde em de enghel en stercheden. **E**n niet
 eens mer stadelinghen so sal men bidden ale he
 beuist in sinen bidden te driey tijden. **E**n du salce
 ock bidden voer de de dat sijn voer de sonder-
 de noch leuen dat se got bekier en voer de rechte
 verdinghen dat se got sterke. **O**f na der glosien

bat he drielwerf vop dat wy va gode bidde soken
verlaetnisse der sonden de gheleden sijn bescherme
nisse in den teghewordighe quaden en boerhoddich
van tocomenden peibel en oec dat wy vns ghe
bet totter heiligher drieuoldicheit sijn en soken
of dat wy mitten schilde der bedinghen ieghens
driehande becominghe gheuapent mochte wende
Aldus bat vns here nu mer men leest dat he
dickewiel heeft ghebeden **Aer** tot andere tijden
bat he vor vns nu bidt he vor en seluen doghe
lide mit em en verwondere sijn grindelose ont
modicheit **Danc** al was he den vader euenligh
nochtan neder boghe de he em en also een ander
mesche bat he sijn vader **Aer** oec sijn grunde
lose ghehoer samheit **Danc** om dat sijn vader wolde
dat he stor u so vnt fenck he dese ghehoer samheit
en verbulde sijn **Wan** de hke **Aer** oec te dende
male de vnspreklike myne des vaders en des
sijns tot vns **Danc** vns oere vnspreklike
myne kert dese det gheboden en ghelede om
vnsen wille **Nu** na vns here ihesus quam tot
sijn iongheren en seechde em **Slacpt** en rust
en do slegen se een luttel en de gode hinde waacke
vp se de hoede sijn schape **O** grote myne
verlich he heeft totten eynde to ghemyn
Danc al was he in den groten stryde nochtan
sorghede he om or ruste **Ten** lesten sach he
oan verre comen sijn weder saken mit dat
kelen en mit wapen nochtan en wechte he
sijn iongheren niet tot dat se dan by waren
en do seechde he em ghi hebt ghemach geslape

et is ghenoech staet vp / en gha wt / siet de
 ghene de my ver raden sal naect / **E**n als
 he noch sprack so quam de bose indus vor
 de ander / de alre quade ste coep man en gruce
 en bedrechlich en cussen / **A**en seecht die vuse
 here vor enen se de hadde als he sine ionghere
 vt seinde en selweder quamen / die he se mic
 enen cussen plach te vut fanghen / **E**n dar
 om ghaft de verrader indus dat cussen en toe
 ene teken / **E**n he quam vor de ander ghaende
 en cusseden vusen here en als of he seechde / **I**ch
 en byn mic desen ghebbapenden luden niet
 mer ich come weder en als ghe wondic is tussche
 v en seeghe **G**ot en uto v meester / **E**n waerlich
 verrader / **D**ar na peld se en en bondenen
 waer af de lorie en celmus seecht / **O** gude
 ihesu wo bereit dyn gheest totter passien / **W**as
 toendstu claerlike de dine viande / **D**yn bloet
 storters mit dinen verrader quame en sachet
 dyn leuen mit lauten men mit factelen en mit
 rippen in der nacht / en du en willandes te
 ghen ghincste en deetste dy en condrich ouer
 wids den teyken dat se vut fanghen hadden va
 dinen verrader / **V**ant de de blodighe beeste tot
 dinen heiligken monde quam om dy te cussen
 du en ver smadeste en niet mer du legte de soe
 poetlike dynen mont / **D**ar my besheit men qua
 an den mont de vol en ouer bloeynde va besheit
 was / **O** vuosel lam godes wat ghe meime hat stu
 mitten vilue / **W**at ghe meime heest cristus en
 de duuel / **M**er here dat dede dine gude ruerich

Dattu em alle de dinghe bewijest de de harteit sine
bosen herten bevelen mochten. Wantu vermaeste
em olsen vrentschappen en spreeste vrent waer to
listu ghecomen. En du woldest och dat bose herte
slaen mit amore do du spreeste Juda du leuiste
des manschen sone mit eue cussen. En se en vntfage
em des niet. Dattu se alle ter erden slocheste mit
enen worde dinre almachticheit in de vrie dyne
ghaunchnisse. En dar en dedestu niet om dy to
beschudden. Mer vp dat de menschele vermetelheit
bekenne mochte dat se niet en ver mochte reghens
dy. Om also volc alstn em pelue woldest ghehenen.
En we mach sunder sichten hoere wo se ore man
slachtighe hande sloghen an dy in dier vrie en bon
den guede ihsu dyne vnnopel hande mit banden
en togghen dy vnnopel slighende lam toiter doet
schandelic als enen morde naci. Mer nochtan
leue criste en ruste dine suete vntfermicheit niet
oer te toenen dinen vianden. Wantu tastes an
dat afgheslaghen oer dines vrients dat din iongher
af sloch. En ghenesie dat. En beschuldichste de nymme
des gheens de dy beschemmede en ghebdest em dat
he niet quetsen en mochte de ghene de dy treecten
ghaunghen. Vermalediet was ore verdoetheit.
Want se verhout was de noch de mogheutheit des
myrabelic noch. O de guentierenheit der vultade
te helen mochte. Dit sechde antelmus. Sich wal
alle dese dinghe an en sich eue grote quade schare
der demnes de ghesent was va den princen der
priestere mit eune schare der ridders de se ghe
nomen hadden vanden ritter palatus sich dese
votede gheselschap comen vp dinen heren. En sich
wo vns hare Willendes em reghen ghyet te gemoten.

al berent tot der passien **E**n sich wo sine ionghere
em nabolghen beambtet **E**n he sprack tot mdas
vrienden to bistu ghecomen **E**ch sine sachte mo-
dickeit dat he em cussen sinen ver nader ghief
en mit sueten worden em to sprack en seechde
vriend **E**ch ock wo he em luert gripe binden en slae
en van sinen iongheren schuden / en wo he leit dat se
ver woedelic em leiden alst oft een quact mensche
werpen te male vnnrechtich em to beschude **E**n
wo he ock medeliden hadde mit sinen ionghere do
se vloey en dwolen **H**ere ock wat rouwe sine disci-
pule hadden als se en wegh leipen / en van ore ghe-
mynden meester schiden mosten **O**ck wo node ock
wo vntrofeliche **O**ck wo streyende / ock wat stemen
en roepen / en suchten se ghemmen doe se also vader-
lose kindere mit anpre beuangen en wegh gheinge
Ock wo ducke saghen se vme / frende wo dat oer here
ghelonden sonder eer ghetoghen wart **O**ck wo ducke
se em neder werpen ter erden wart en vpripe-
ten hemel **V**ant du af we meer / en meer oer
rouwe dat se saghen oren meester en ore here also
schandelic trecken / en dat he de quade bitende roe-
de em trecken totten offer als fast lam sonder
weder staen of gherucht volghede **E**ch vns hie
du an wo he vanden bosen menschen gheleit wort
vanden waterken haestlike / en mit eyne racht
vp wart tot iherusalem / mit ghebindene handen
en ale me seecht mit eyne kete ne vmsin hals
sonder mantel mit ene roet vngheghort niet
sierlich / vndehtes honede / neder bucht ende ter erde
van moetheden / en van der groter racht **E**n wo he
ghinck als een vnosel lam vnder de vulue **E**n
brachten em aldne mit eyne haestlikeit als ene
mordenaer totten bisschopen / dar de princen

der ioden verghadert waren en em waichte En
als he worden niet deser bofer mensche was
ghy presentiert verbliden se em als em lide
de sin prone ghewonden heeft Nu moechstu
mercken wo quehe se em vnc fenghen en wo
se en sonder ere deden setten neder vpt er enden
voer em En petrus en de ander discipule de
mitten bisschop bekant was volgheden vns here
ihesu En de ander discipul brachce hute peter
dar binnen En want vns here ihesu in duse hude
sternde en in duse vreden pinen is moghestu dan
slaperich wesen en aflaten va mede liden va sichte

Wat du dencken sulse to mette rade

T E mette rade saltu verbaert ver de va duse
slaepe voltranen en roullen vndinghe de
du nu completen ghadacht hebste En dan saltu
dencken en in den gheestesen wo dyn here sijn
vnder sine viande versmaect en vncert ghelede
va sinen iongherezen vrienden De bisschop annas
vraghede ihesue va sin elere En als he sechde Ich
hebbe apenbare der werlt ghesproke vraget den
ghenen de dat ghehoert hebben En vade knechte
ghaf oen ene benabacken slach en sechde wo anc
wordestu so den bisschop En annes sein de em
ghewonde tot anphas de bisschop dan se em mit
vole versmademissen groet hie dede Water af danc
mme duse secht Wo wordestu ghebracht totten
rade der bisschoppen O alre inmentichste here
Wat doghestu dan vnliden van dijne selnes
volke Dyn er ber ansichte dan de enghelen
begheren in te siene die alle de hemel verlicht
en ver vult mit blitschappe En alle rike lide
des volkes an beden machte se vure one mitten
spitel ares beblechten monde en sloghent

mit oeren Ger maladiden handen en dictent mit
 doelen in bespottingen en sloghen dy here alre
 creaturen in dinen hals als ene versmaden
 knecht **Dit** secht Antichrus **Ench** dan sonder
 binghe elck auer wo de ver male diden vns here
 moeyen **Salste** ghetughe ver crighen em zwaam
 niren / en doemen van blasphe mien en ordelen
 tot der doet / **Om** dat he alst behoert de waerheit
 beliede / **En** wo dat se em mit vole lasters mo
 yen en he em in allen verduldelic hilde **En**
 hebbe mede hiden mit em **Want** de solte here
 moghen of in sinen herte ver trecke dat de
 here der enghelen ghelbor den is lasten der men
 schen / en de sone godes des vaders ghelbor den
 is ene ver werp inghe des volkes / en em moege
 vnscholden va sereren **Ench** als vnder ander
 worden vns here den roden sechde vordae
 sgh ich v ghy solt des menschen sone sien siter
 ter rechter hant der moghenheit godes **Wo** do
 de princen der priestere sebor den sine cluden
 en sechde he heeft gheblasphemiert / en wo de and
 de dar by waren al vop voren te gader vop dy here
 abesum **Sulck** sloghen em in sin heilighe ansichte
 solck mit verker der hant slochte sine suete hwich
 bleetenden mont / solck sine heilighe huls / sulck
 in sine gueder tiere ansichte spoghen **Want** et was
 den roden ghelentlic to spullen in der ofenre an
 sichte de sebersmaden / sulck sine hulige baert
 em vt roghen / sulck trachte em by sine werdige
 hure / en als to ver modene is sereden se em vnder
 se wote dine here / en den here der enghelen

huidelen se quele sonder reuerencie en sonder
enighe guder-tierenheit. **En** want se alto vriet
waren en sonder vncfurmicheit so dede se em
al dat quaet en laster dat se mochte solch
van oer quaden willen solch vny dat se oer
bosen ouer-sten behaghen mochten. **Wat** solstu
doen ofstu dit seggheste en soldestu di niet werpe
vp em en segghen laet laet. **Dus** voele quades
mynen heren te done siet hie me dat me dat
staet me en doet mynen heren so vele vncch
tes niet. **En** soldestu dan niet vny helpen nie
ghe boghten kneen. **Sinen** here sinen meester
en vncfanghen gheerne vp di d' slaghe. **Aldus**
salstu wi dencken te doen en al dingh so eeneme
of en regghen wordit waer s' en et vp di al come
solde. **Dencke** ock wo di ouende petrus en johanes
als pedic sagten. **En** wo petrus sac en van inde
em van lincen. **Want** dat van righe vuer. **Gan**
by men gheleffhet was en laghende sine heren
en sechde. **Ich** en kerne den menschen niet.
En wo vns here em als he en der delberf loch
ende an sach. **En** als petrus sach dattet vns
here ghehoert hadde en em ansach. **Altohang**
ghimck he veter gheselschap der quaether
dan he em gheloghent hadde so als veel lude
noch huden doen en vloech in een hol dat noch
toten haman crayen heit en dan seure bitter
like. **Och** wo salich sijn here de ghene de sine ogen
aldus haet maken en vncfanghen der kolde herte
in sijne myne en dat verlichten so dat se
oer schepper sien. **Och** wo sechir make dny
oghen haet de beuorenheit des herten u de

Kyren dat ijs in Water der ynnichheit en bit
 terheit Ich bidde here / Ich bidde gode vader / en
 guder tieren ihesu / Dinre guder tierenheit dattu
 vnder wilen en stadelic mitten ogten dine
 guder tierenheit mi an sien wilste mic welcke
 du petru an segheste / **W**al moghstu duncke
 wo petrus carmede / en seerde om sine here
 en om sine funden als he dachte om dat guet
 dat em vuse here ghe daen hadde / en wo dat
 he em ghe loghent hadde / **E**n lesten als de prin
 cen der ioden waren ver moeyt / en de knechte
 der quaetheit en de ander ioden / so ghinghen
 se slapen en leechden vuser here als of se swim
 ene berker hadden gheleecht vnder ene solre
 de men dar noch seen mach of de terken dar of
En dar bonden se one an ene stene calumpne
 dar noch een deel af is al duer als me seecht / en
 leuten by em somighe ghelapende lude om de mere
 hude de vusen here al dar ander deel vader nacht
 moeden mit bespotten en mit bloete / **E**ch wo
 de cone quade knechte vusen here laster ende
 smaenisse spreken / en vpsaen teghens em vnder
 wilen de ene en bi wile de ander mic worde en
 mic werken **E**ch oec vusen here an beschaeme
 en verduldelijck slyghende to alle sake als of
 he in misdaden ghebonden hedde ghe wesen / sien
 ansicht neder ter erden slaende / **E**n doghe seer
 mit em en sprecke **O**ch here tot wes handen
 bistu ghecomen / wo groet is dine verduldicheit
 weerlic dit is de bre der duester nisse / en al
 dus stont vuse here ghebonden recht an de
 calumpne toetes morgheus vnaech ghepijnc
 mit groeter coede en an beide **W**anttet vincer was

en de nacht lant waver / **D**u salst dat to emghaen
en suten tot sinen deuten schrepende / en liepene
en dan salstu mit groter begheerten sone er-samehande
en sine vete cussen / en de hinde binden / en sulde y segge
Och here laet v heilighe houet rusten / by mine sch
ulderen / want ick v niet ver-losen en mach / **E**n dan
salstu di en beuelen mit deuocien en al dine vrende
En sinder twiuel he sal di ver-lenen al dattu dan
em begheste / **A**ldus salstu een luttel vnt slape
tot sinen heilighe vaten / oft u ock slapen mogeste
als du dyne heer dinen got sieste in sulke state

Ter primetijt
Ter primetijt salstu dencken mit droechte
voo dat de printen en de meeste des volkes
des morgheue vroeck ver-gaderden tot caryas te
rade / en dede dar vnsen here so ghepintc brengen
En na vele ver-dreter dat se em noch dede als men
ver-moden mach des ghelekes als se des nachtes
ghedaen hadden so brachte se one ghebonde sine
hande / tot pilatus huus des richters mit vele
confusien / en lasters / **E**n als me secht mit eme
veteren om sinen hals de men dan na in iherusalem
den pilgrime plach te toeren / d van groter deuocie
d om sere hals deden / **E**n vnsen here volghede als
of he schuldic were / al was he dat alre vnoselste
lam / **E**n als me dus in allen strate van iherusalem
sechde dat vnsen here ihesus ghedanghe was / **E**n dat
ber-nam de bedrouede moder so wart se gheleit mit
vondinckeliken rouwen / en weyninghe van onre suste
ren / en quam als doet om te sine oer-bint / **I**ch wani
dat alle de se sagghen segghen **m**oeste / **O**ch ver
moeste

Verdriet heeft die gude wijf / **W**ier heeft yemian
 des rouwen ghelijck ghesien / **E**n als se / ende ghe-
 ne de mit or quamen em aldus saghen ghebonden
 ghespijnt / **e**n bespoghen van alle mensche vsmact
 van sinen roughere ghelaten sonder alle hulpe
 en troest / so smelict van so vele volkes liden
 mit wat rouwe se beuanghe waren en wer niet
 te segghen / **E**n als se malck andere saghe so
 was dat groet rouwe em beiden / **W**ant vns here
 wart seer ghespijnt van medeliden dat he hadde
 tot sinen vrienden / **e**n sinder linge tot sinre
 moder / **W**ant he wiste dat se bedroeft was tot
 verscheidinge der sielen van den lichaem / **E**n
 aldus wart vns here dier al sin rouwe ghe-
 meert / **W**ant he den rouwe sinre moder / **e**n
 der sinre sijn achten te wesen / **E**n se volgede
 em van verre / **W**ant se bij em niet come en
 mochten / **A**er et en sich ernstlike dese dinghe
 an bij sinder lingen / **W**ant se vol medelidens
 son / **E**n brachten dan vns here ihesu in den
 ghenicht huise / **m**er se en ghinghen dar selne
 niet in op dat se niet besmyt en worde in
 ghen de in ejns heidens huise / **A**er se ghane
 sine siele enen vns medelidens hande te vershinden
Denck do he dus ghebonden en ghespijnt in ghinck
Wo se alle op em saghen / **e**n seechden em be-
 spottende / **I**hesu bistu hir / **O**ftu een pphete
 werste / **W**o en vor seggestu dit niet / **A**lsulke
 worde / **e**n voele deser ghelike mochte em segghe
 de vermalediden / **E**n want de roden in deser
 vren te gader quamen van vns here to

Oraken de een richter is der leuender ten der dden
Din vme so comen alle gude lude tot vnser tijt
als ter primen tijt ter kerken gode to behien en
te lauen. **D**o veludas in misshape en ghinct en
vegh en verhenck en seluen mytene stricke
Dar af de gloriose heronimus secht **D**arudas
vnser heren mer ver tornde in de dat he em selue
verhenck. **D**an in den dat he vnser here verreeet
En als vnse here ihesus in de richthuise was
ghinct pilatus vt totten roden vraghende wat
vroeghen dat se bedden reghens desen me sechen
En ghinct weder in. **E**n als he gheen sake in em
en want so ghinct he anderwarf vt totte roden
En als he vernam dat vnse here va galilee was
seinde he en tot herodes. **E**n do want een groet ghe
loep des volkes em volghende. **E**n do want herodes
mit pilatus ver swaert van den dat pilatus de
van galileen hadde doen doden. **D**an vop ver af hadde
ghe secht. **W**ant herodes ver blijft was hopende
dat van sinen myrakels te sine. **A**ker vnse here
stont ver em ghebonden als een sacht modich
lam. **E**n herodes en mochte noch myrakelen
noch woert va em crighen en dan om achte
he em ene ghech te wesen en ver smade en deden
in spotte cleden mit ene langhen winte cled. en
also bespot sende he ene weder to pilatus. **E**n
aldus sussen dat vnse here niet allene em qua
die gheacht en is mer ock een ghech dat he alle
duldschijck ver droech. **O**uch en hie mi an als
he gheleit want en weder gheleit dat he ghinct
schemelick dat ansicht weder ter erden gheslage

herende alle den laster en smadenisse / en die rope
 en by amentmen dat he gheborpe wart mit stene
 mit slich en mit vmeimicherden / En denck wo
 dat he de heilighē voete te brote hadde / Want se oen
 mit groter haesten leiden / en weder leide mit
 bloten voeten ghaende / **E**ich oec sinmoder ende
 sere vriende mit vnsprekelike reude ghaende na
 van verre en dit siende / En denck wo gherne du
 em behelpen solste in di in sere droefheit mit em
 versellen

To tercielijt

Ter tercielijt salten bedroeft dencke wo
 vnsere here ve der gheleit was tot pilat en
 de hondē em verbliden in der wone herodes ende
 pilati / mit groter coenheit en stouderheit oer
 claghe verdoelchden / En ter feestē van paesschen
 plachme altoes ene ghevanghen te laten ghuen in
 ghedencknisse der verlosinghe vt den dienst pha
 raens / **M**er se eyscheden ene manslechtighen man
 en te werdepe verlaten / En den ghenen de ghene
 sinde en kende te cruespen / myn achtende dat
 golt den slijck / dat lam den vūlf / **O** vn
 verdich en onsalich vasselle / En vnsere ihesus
 sweech to alle desen dinghen en verdroecht sulde
 like / De bassende hōde om vns te wapene mit ver
 sulderheden / **D**e sende pilatus wijf tot hem
 en vntoet em dat he regheens den gherechte mensche
 niet dōry en solde / Want de viant mochte alreghens
 ouermide der craft godes bekennen dat teiken
 des crueses en dar vns arbeiden dat cristen niet
 en storme voer by pilatus gheen salbe des doctē
 in em vindende / **P**inde em dat he en quiet late mochte
 en sechde ich sal oen corrigieren en late ghuen
 vp dat ale se ghesadet waren vaden gheselinghe

af mochten laten van legherten syns dodes / Och
pilate pilate du castije den here wiestu niet
wat du sueste want he noch doet noch gheselinge
verdient en heeft / **E**t wer beter recht dattu dy
tot sinen wille corrigierste / **A**lse dan pilatus
dan vnsen heren gheboet to gheselen so worden
em vt ghedaen sine cleder / en he wart an een
calumpne ghebonden wreedelich en onnestelike
gheghefelt en ouer al sin lijf mit slaghen ghe
cruest / **H**e stont naket vor em allen de schone
schemel ionghelme schone van formen boue alle
kinder der menschen en vnsenich vanden losen
menschen harde en seughe gheselinge dat vnnopel
vleisch wart verbult mit seicheiden en mit won
den / **D**at coninclike bloet vloet van alle steden
syns lichaems / en syn stonnelichaem wart roet
ghemaect mit sinen rosighen blode / **D**e seicheit
wort / wort vnghehaget toeter seicheit / en
quettinghe toeter quettinghe / en werde vermet
en ghemerichfalsighet / so langhe hent de pin
nes / en och de et an saghen vermoyet worden
en he gheboden wart te vntbinden / **I**n der
calumpne dar he an ghebonden was staen noch
lyteiken syns bloddes / so als de historien begripe
Mer och dan hi vnsen heren ernsteliche en lange
tijt / **E**n ist dat du hi mit em niet en doghe
so achte dy ein steunen herte te hebbe / **D**e was
verbult dat de pphete ysuaes ghesproke heuet
Vy saghen em en he en hadde gheen anschien
En wy achten em te wesen als malaetsch en
vermedert van gode / **O**ch leue ihesu des wonden

vnt cleidet de drie nakeden cledeste **W**o wordestu
 ghebonden de vrinste de ghe me de ghebonden syn
 vanden vint/en van suecten **W**e was de ghe me
 de so kome en so diwaes was dat he dy vnt cleide **E**n
 we waren se noch coeme de dy bonden **E**n we
 waren sic alre coenste de dy gheselden **A**lter du
 sone der gherechticheit du hebbeste dijn ruy vn
 toghen en dan vm was dan dinc kerheit en se
 alle de mechtigher scheney dan du de syn macht
 der duester missen **E**uch we groet/en we voele
 hdeno vnse here ghelede heeft van de bosen pilat
 en vanden synen vm dine volle sonder schult en
 daer vme na syne exempel so holt dy starck tot
 verduldichiden in arbude/en in regthenheid
Vaer af ancelmus dus seecht **E**n seker de quade
 pilatus verste wul dat de roden van my dicheiden
 dy dus leuerden nochtan vnt helt he ons niet sien
 vndadighe hande in dy te slaen he verbulde dine
 siele mit bitterheit sonder sake he dede dy staen
 naket vor de dy bespotten/en en spande dy niet
 dijn maghe de like vkrasth mit biteren slaghen te
 slaen **E**n dede dy manighe wunde mit ghesete slaen
Votuer corene sonne godes vns heren **W**at hadstu
 ghedenen dan du dese grote confusie/en bitterheit
 mede ver dinc hadste **E**ker te male niet meer
 uch verluere mensche was allene de sake al dine
 rouwen/en dine confusien **I**ch at de suere dri
 uen en dijn tande werden egglich dan af **W**ant
 dattu niet ghenome en hadste betaldestu **W**me
 mine en vnse quaetheit machten dy so cranch
 ver maledijt moet veyen de quaetheit dan du
 so vme ghegheselt verdes **E**n in al desen so en ro

der vngheleuingher roden boesheit niet ver-
maecht noch versadet **D**ie secht **In**calmus
Als vuse here do vncbonden was vnder calu-
mone / leiden se em so gheghefelt der dat hues
al nacht syn cleder / swebende / de van den ghene
de em vnt cleden der dat hues ghe spruit **W**an
Auch nu vusen heren an al dus gheghefelt
beuend vnder colde wille **V**antet vint
was als dat ewangeliu secht **E**n als he em
cleder wolde streden dar reghen sulck vande quide
en sechten pilato **H**ere dese mabeid em tot
enen coninghe laten vns cleden / en cronen
na der maniere eines coninghes **D**o ver ga
der den se vaele laide in de vier schone oft riet
hues / en deden em sine cleder / en name enen
mantel roet siden olt en snode en vmeine / en
deden em de an **E**n vnder crone vronghe se
ene darne crone en setten se vpsyn eersam
houet **E**n vwer dat conincklike teken so ghane
se em in syn rechter hant een riet **D**ur na so
bogheden se oer knien / en in spotte bedron-
en / en sechden got grute v coninck der rode
En dar vomme in guden vridughe / als me bidt
in den ambochte vwer de verlosinghe der roden
so en boghe wy vuse knien niet / **D**o spoghen
se vpsyn / en sloghen syn houet mitten niete
so dat / dat bloet by sine kninbaken med leep
ghelike als dat bloet in den ghespelen vt alle sine
leden / en in den wete des bloets al syn lief ver-
uer wede so dat niet allene syn hant syn wete
ofte syn houet mit blode ghesprenghet waren

Aer alle sine cleder mede gheue wt waren
 so dat he wal gheheten mochte sijn de dar vp
 clam van bostra mit gheue wden cleden **E**nch
 in bitterheden dinc herte vnsen here nu an m
 allen synen pme want he al dit liet dat se wille
 en tot allen swigheit en sine mont niet vpen
 duet **E**n sunderlinge sich em an als syn houet
 vol dornen mitten riete hndelke en die wile
 gheslagten wart **W**o dat he mit ghebofde hulpe
 duldelich in groter pmen de biteslaghe vnsent
Want de sharpe dorne syn heilighe houet
 al dor boden en al mit blode namachten
Och ghy vnsalighe **W**o sal dit houet te sonste
 daghe ten grueliken ordel comen en v apebare
 dat ghy mi slact **E**n groten em als ene coninch
 en bespotten als ene de coninch wesen wolde en
 niet en mochte **D**at he al verdroech als of he
 eenalre knecht hadde gheweest **E**n dat en
 was em niet ghenoech dat se tot sinre merre
 bespottighe al de schone binnre verghaderden
 mer na den ghebade pilatus leiden se vnsen here
 aldus bespot vt vor pilatus en vor alle de
 schonen der ioden demiet dar in gheghuen en
 waren vme der feesten wille bereit totte spot
 te en confusen ghecroent mitter dornen
 cronen **E**n ghecleet mit purpur cleder **I**n
 welken cleder he niet gheert en was mer veel
 lasters **E**n de ioden als knuder des bose ghescre
 riepen do nemt em heften vp en cruest em
Ench een nu an **W**o dat he lasterlich alsus ghe
 cleet was ghecroent en mit de coninchken teiken

staet / en syn ansichte neder staet vor alle de scha-
ren de dar riepen dat men cruten solde / en em
bespotten en an riepen als of se broeder we-
ren en he. **A**lde manichfolachheit dan den gaden
bat mit luder-scemme dat men cruten solde / **E**n
also ten lesten wort he verordelt vaden vnsali-
ghen richter pylatus de die wrede sentencie gaf
dat men cruten solde / **E**n dachten met des gu-
des dat he em giedaen hadde noch sinne werken
He en worden niet berort va sinne vnoselheit
en dat alre wredst is se en worden niet gheleit
van em vnder pine wille de se en saghen / **A**l-
de princen en de meesten des volkes verblide em
vnder dat se oren quaden wille hiden lachten en
bespotten em de du waer ruchtich / en ewich got
was / en haeste tot sinen dode al dat se mochten
Denck wo dat sine vriende rufen als se dat or del
ouer em hoerden gheuen / **D**use here want do
weder in gheleit en weder vnoelet vade pin-
cleden en so naecht vor em staende en mochte
he gheen orlof crighen em te cleden / **G**ich en
merck sinen staet in al sinen werken nu ernst-
lick en doghe seer mit em / en wes ock gheest-
lick du in gheuoet / **E**n beer een luttel dinge
van sinne gotheit en merken als ene pueren
menschen en sich wo dat he is een schone jonge-
linck / edel vnosel / en mynlick / en ouer al ghe-
ghefelt en mit bloed bespronghet sin cleder de
ouer al bespruet van en gaderende vander erde
en mit schimmen em al naket vor em allen
de em bespotten cledende weder als of he de
alre verdoorpenste mensche ware en van gode

ghelaten sunder alle hulpe en troest. **E**uch en ernste
 like nu an en werde beruert mit guder tynenheit en mit
 med liden kien nu weder tot sijn gotheit en merck
 de vngemeten ewighe vnbegripplike moghenheit
 in menscheliker naturen oer begheende oer modelich
 ter erden sijn cleider verghaderende en en weder
 cledende mit sckemeten als of he en alte snode men
 sche gheuse se hadde. **I**a en gheboft knecht vnder oer
 macht gheset en van en vme enighe misdaet ghe
 conuert en ghecastiet. **E**uch en oer ernstlike en
 an en verwondere di van sijn oermodichheit en
 volghen na der oermodichheit. **E**n na deser maniere der
 merckinghe so moegestu en oer an sijn als he ander
 calumpie ghebonden en dus seer gheghefelt was
En als he weder ghecleet was brachten se en dan
 bueten vp dat de doet niet gheuerst en worde.
En leggheden do dat werde holt des cruce die lanc
 grof en swaer was vp sijn erfom schulden dat
 hie draghen solde dat dat sachtmodighe lam
 sulde hie vut fende en draecht. **E**n als me leset
 in der hystorien so was dat cruce lanc xv voete
En als dus gheleit wart mit haeste dede se en
 vole lasters en confusien als vor ghesicht was
En en volgheden en drie scharen na van volke
 een der ghemre de en doden solden de ome voert
 dringhen. **D**e ander der roden de one belachten
 en bespotten. **D**e der den sijnre vriende de en bische
 peden. **A**lsus was he dan gheleit mit sijn ghesellen
 thumordiers in midden dar de stae vp dat sijn
 confusie te apenbare worde. en se alle van dit ces en
 tot oren doren en porten lopen mochte. **D**ie was sijn
 gheselschap. **O** gude ihesu wat schaemte doen se di

se verſellen dy mit den mordenaerſ / en noch niet
quader daer ſe do want ſe legghen dy dijn cruce
op ſinen hals te draghen dat men van mordenaers
niet en leſet / **So** dattu na den worden yſaias des
propheten / **N**iet alleme mitten quaden en biſt
gherekent mer quader dan de quaden / **L**ieve here
vnsprekelic was dine terdulcheit / **G**hich em hyn
an wo he ghinck buckende crom / en pier blaſende
van moetheden vnder den cruce / **D**oeghe mit em
want he mi is in groten pinen / en in vermindinge
alles ſpottes ſeker du dede ſte wal holpſtu dine here
en ſprekes totten ioden / **I**ch bidde v gheuet my dat
cruce myns heren / en ich ſal te draghen / **E**n want
em ſine bedrouede moder niet gheueken en mochte
ouerwinde manichte des volkes noch em och ſpen
ſe ghinck ſe mit Iohanes / en anders oeren vrende
ene anderen carten wagh haſtelick op dat ſe voer
de anderen ſe comen mochte en em gheueken
En als ſe dus buten den porten der ſtat in de ver
gaderen der wagh en quamen to ghemote en ſa
ghen ſe verladen mitten ſware holte des cruces
dat ſe to voer ne niet gheſeen en hadden / **S**o was
ſe van buten heren des lidens half dort ſo dat ſe em
zen woert niet to en konde gheſpreken / he oer va
haefte der ghemer de em leiden te cruce / **O**ch wo
draeflich en ropende de heilighe wine ghinghen
vns vrouwe vns holdende en leidende want ſe by
oer ſeluen niet ghaen en conſte / **I**ch ghe loue dat
ſe ghemer dat cruce ghedraghen hadde / hadde ſe ghe
moghen / **V**nſe here ghinck do een luttel voert / en
birde em vomme totten winekens de du ſarjeden
en ſrechtte em / **G**hy dochtere va iheruſale en ſcreit
op my niet / mer op v / en op v byndere

En vanden tocomenden val / en vanden finste ules valkes
Vant de daghe sullen comen dat men segghen sal / salich
 sijn de vudrachtighen / de niet ghebaert en hebben ende
 de borsten de niet ghesoghet en hebbe dan so sette se
 den berghen beghinnen te segghen valt vponne / en
 den houelen bedect et vne **V**ant of se in ene grone
 holte die doen wat sal dan dorren holte ghescheen
 weerheit et is waer here **V**ant of tu de een halich
 leem een vruchtbaerholt / en gebenedict biste
 alre voete lideste / en berouet weerste dinne telste
Wat sal vne vnsalighen ghescheen de een droghe holt
 sijn bequeme totten vine / **E**n in desen tven steden
 als men seicht so sijn noch lidenome ghebleuen
 in ghedenckenissen / **E**n so warmer dat vuer der
 deuocien in di vt is saghinc der weis en vergader
 vande holte des cruce / **E**n als dus voert gheinghen
 en vnsen here vermoet en ghebroke was dat he
 dat cruce niet langhe draghen en mochte so legde
 hiet af **E**n want de quaden niet beiden en wolden
 mit sijn doet vnt dat se ampt hadden dat pylatus
 sone sentencie vordt roepen mochte want hi coenden
 den wille / dat he en gherne hedde late ghaen / so don
 ghen se ene anderen dat cruce the draghen **E**n
 leiden vnsen here voert vnt laden vanden cruce / en
 ghebonden als ene mordenaer totter stat van
 caluaries roepende mit groter confusien na
 em **V**an deser stat en berghe van caluaries / en
 vanden dat en gheschede so salstu die wile dencke
 en sinder linghe als du becoert weerste **B**ich
 wo dese dinghe de vnsen here gheleden heeft te met
 tentide / te primetide / en te tercietide sponder de
 pine des cruce / **A**lre reuvelich / en alre grunliche
 waer sijn / **E**n seer te verwonderen **V**ant als he

in den handen der vnbefnedender honde gheleuert
was te diden so dichte em te luttel wesen dat se one
gherueste hadden se en hadden syne siele mit spottedvint

to sexte tijt

TEr sexten tijd so salten dencken vromelich
en droeflich vos onse here ihesus lasterlich
gheleit was totten berghe van caluanen daert per
seant en omme vns du du sien moghste de
werbers der quaetheit ouer al quaet doende
En du salte di mit alle dinre ghedachten belijpe
ihghenwordich hi te wesen En sich alle dinghe
de reghens onse heren gheschieden sonderlinge
sich ellic ernstelich an En wat du gheseghet
en ghedaen was van onsen here **G**icht di mit
den ogken onse herten dat somighe vnsen
here gheuen te drincken wijn mit myrren
en mit gallen ghemenghet **G**ullic de bereiden
dat men dat to behoude **G**ullic vnsen heren
weder vnt deden want he wert mi weder
vnt cleet tot sinne mere confusien en op
dat he in den winde en in der colden naect han
ghen solde **A**ldus was he mi der dellerf vnt
cleet vor al dat veld mit groter seicheit en
pinen want mi de wonden de gheselighen ver
miltet werden om dat sy cleder die in ghedructe
waren en anden blode verhart waren **E**n do
so openbarde en sy n lichaem al gheuer weter
al bebloet **A**le man a sin moder en sach aldus
ghelont so voort se ghepint mit rouwen des
dodes **B**ebedroefde oer ock bouemmare om dat
se oer naket sach **V**an so by se voort ghinc
tot em en gorde om mit dat oer houe des
Och in wat groter bitterheit was mi oer siele

Ich en gheloue niet dat se em een woert tosprekken
 mochte. **W**ant hoer oer sone verbedelic ghe nome
 want en gheleit totten cruce. **E**n se em toghe hand
 en vatte al dat se mochten en vetten de vt mit
 crachten en crueften en sekonden mit duse gra
 uen naghelen sin blesch sijn vel sijn aderen en
 sijn seenen en ontfogheden de vergaderinghe
 sijn keine so dat ouer al der ruimen sijn heilige
 bloedes vt den groten schoren ghelike fonteynen
 vloedden. **W**ant also was vnse here ghecrueft in
 den cruce dat men al sijn keine mochte tellen
 vn vt gherecht als he bedaghet by den prophete
En also was he gheueft dat he niet ruwen en moch
 te dan sijn hoeft. **W**ant de drie naghel al dat swaer
 lichaem hielden dar he grote pine afleit en wort
 mer ghepijnt dan men segghen mach of dencken
Sich mit wo groten rouwe en arbude vnse here
 stont an den cruce. **D**ar vme en laet di niet
 verdrieten tot sijnen deinste te staen. **W**ant
 als petrus damianus secht wo een mensche
 en arbude liker siet staen in der teghenwoordich
 der ouerster maghentheit. **W**o he meer resurich
 van inwendigher rusten vercrijget. **E**n wo he
 swaerliker de last sijn lichaems verdracht
 wo sijn verdienst em vpheffet mit ouerblodi
 ghere loene te gade. **P**olatus de seeref in ene
 titel de sake sijn dedes. **I**hesus van nazareth
 coninc der ioden. **W**ant he dar vm ghecrueft
 was vm dat he eyn coninc der ioden heet. **E**n
 desen titel seeref he in hebreusch in griecsen
 in latin vop dat alle menschen deder hoechtint
 quamen dat lesen mochten en verstaen. **E**nde

dat cruce en hadde gheen holt bouen vopghaende
meer et hadde eyn form tain. **A**er pilarus de de
dar vop richten een tafel dar in ghescreue stont
de titel. **A**en secht dat dat cruce da vier holtren
was. **E**en dic recht vop stont. **E**n een ander dat
dwers dar ouerghinck. **D**e tafel de dar vop ghe
naghelt was. **E**n een bluck gheueft in de staemrude
du dat cruce in stont so dat dat holt was van
palmen van cipressen van oliuen en van cedrien
dar so hemel vuse here int midden tusschen twee
mordenaers als ein beleider der quaetheit.
Ouer al pine ouer al laster ouer al spot want
he em in desin pinen noch van bespotten niet en
spae. **D**anc se riepe sulke. **D**ach de den tempel
gode breken mochteste en in drien daghe vorder
maken. **M**ack dy ghesont ghanck van den cruce
en vop ghelouen in dy. **G**ulck sechden ander lude
heeft he ghesont ghemack. **E**n pine en kan he
em niet ghesont maken. **E**n spraken anders vele
lasters des ghelikes. **D**e princen der priesters
nepen ock. **I**e he de godes sone he clim neder vanden
cruce en vop ghelouen em. **V**ant de viande beuolde
dat em oer macht benomen waert. **D**ede dat vop
dat he af climme vanden cruce. **V**ant me leset
dat een viant stont vop enen arm des cruces
en merckte of cristus enighe smitte der sinden
hadde. **E**n de vier ridders de em cruesten den de
sone cledere in sinre reghenwerdicheit in vier
delen sonder den rock de vngkenaret was. **E**n
du vme loeten se dien. **E**n en snedens niet.
Eval dese saken worden ghesecht en ghedaen
van de trouwiche moder by was. **D**es medeliden
dies sone liden seer merre. **V**ant se mit oren

sone in rouwen des herten an den cruce hant
 en lieue hedde mit ^{en} ghestoruen den langher ghe
 leuet. **W**aer af d'lerre **S**ute **B**ernhard dus sprecht
O gude ihesu seer doghestu van bueten in den
 lichuen. **A**er dole meer van binne in dinre herte
 van compassien dinre moder de alle pine mit
 dy deilde oueral mach men pine en torment
 beuelen mer men nemacht niet te volle vt
 spreken. **M**aria stont vnder de cruce als de lipos
 telen vloeghen. **E**n sach mit guder tierey ogten
 de wonden oere kindes. **S**e sach niet den doot
 oere kindes mer salichheit der werlt. **S**e en
 kende oer ogten niet van oren kinde. **W**ant
 se wart ghepijnt als hē en se bat voer en
 ten vader mit alre herte en des ghelekes bat
 de sone den vader voer oer. **M**it oer so ware
 bij den cruce. **J**ohannes en magdalena en oer
 tle susteren. **M**aria iacobi en maria salomee
 en by anientinen meer ander winckens de
 alle seer scryeden en sinderlinghe magda
 lena synleue discipula. **E**n se en mochten niet
 ghetroest werden van onnbt vercorne here
 en meester se dogheden mit vnsen here en och
 mit vnser vroullen. **E**n de rouwe waert en
 altoes ver miet. **W**ant altoes horde se dat vuse
 here sine passie vermerede in spot de me en
 sprack of in werken de men en dede. **B**y stonde
 van verre en en worde van nieme ghetroest
Aer oueral dar by stonden de ghene dar se
 af ghecrueft worden. **O**ch wat bedroueder
 stemme en winninghen wart dar ghehoert van
 sinen vrenden en sonderlinghe van sonen

bedroef der moder **H**erck **W**o dit onse here ver-
heuen was so als he voer sechde dit des mechte
sonne moeste verheuen **W**er den **E**ngelijck
als in der woestinen de van den serpent ghe-
beten waren **E**n den metalen serpent dit dar
op ghehanghen was an sichten ghesont worden
Also en is rechtens den bite **E**n becoringhe des vi-
andes ghene medicijn so guet als onse here in de
cruce an te sien de om onsen wille ghestoruen is
Buch oec onsen here staende op ene hoghen stal
berit te ordelen **E**n dar om sijn alle menschen
gheset de ene an de ene siede de ander an de an-
der siede van welken een beholten wort **E**n de
ander verdomet **B**uch oec cristen ihesu de eyn
byschop is des tocomende gudes **W**o he de gherech-
ter hande om onsen wille op den altaer des cru-
ces ene reyne hostie offert als sien din baer-
vlesch **B**uch oec dinen meester **W**o he staet hoge
en predict dat seuen worde de he sechde hangen
de in den cruce **W**ant onse here al hinc he an
den cruce nochtan tot dat he sine gheest gha-
en was he niet ledich mer vrachte en sechde
nutte dinghe vor ons **D**ese seuen worde salstu
mit groter bigherten ver trecken **D**ie irste
was als he bat vor de ghene de en cruesten en
sechde vander verghyfen **W**ant se niet en wete
wat se doen als dit guet dat se mi doen **E**n dat
quaet dit se mi doen **V**er waer soest **W**ant
de quaet den andere doet **E**n wete niet wat mis-
daet he dar af onseit selue en wat crone he
den andere ver crighet **W**elck woert ba groter
verduldicheit en sachtmodicheit was **E**n van
spreekeliker gotheit en mynnen **D**ar om en sal

nemant want hopen / De rouwe heeft sinre sunde
 als men dus grote volheit der ghenaden vnses
 beholders ansiet. **D**at ander is / dat he totten
 mordenaer seckde. **H**uden saltu wesen mit my
 int paradys mer dat en saltu niet verstaen van
 den eertfchen paradys. **I**n Adam vt ghe dreuen
 was noch ock van den paradys der enghele want
 din nye mensche vor xps vpuant in en quam
 mer dat in ruste wese solde. **D**it was mit cristo te
 wesen. **I**n welken worde vnsere here hoepede der genade
 allen berouwinghen sunder en ghegheue heuet
 de or sunde bichten. **E**n werlich et strect huden
 en dighelike als want so we ynnichlike en wil
 sine sunde bichten de is to hms mit vnsere heer
 in des paradys onermids gracie en sal namels
 dan wesen in glorie of he is in de paradys. **D**at
 is in eeme ruste en sekerheit sinre consciencie
 want dese mordenaer bichte sine sunde en seckde
 wy nemen mit rechte loen na vnsen werken.
Dat derde waert was dat he sine droinghe moder
 de sinder traest was en totter doet bedroeft was
 sine discipule keual en sine discipul sine moder.
En seckde wijf sich din kint en sine discipul
 sich din moder. **G**heuede sine moder iohannes
 vor ihesus den knecht vor den here den discipul
 vor den meester ene menschen vor ene waren
 got. **S**ebedens sone worden godes sone wellich
 wessel en van binnen crueste en solde billix
 bewelen alle menschelike herten al wer se ock
 van steine of van yser. **D**e en heite se niet mode
 vp dat se meer bedroeft en worde. **W**ant se en
 also vterlike mynde. **I**n deser beuelinghe en

verstaen met allene dat iohannes manie beuolen
is mer alle de heilighe kerke en alle ghetruwe
sien vop dat se vns hebben solen als oer kinder
in der minnen en vnse salicheit vercrighen
mit moderliker begheerten **En** dat wy se heb
ben solen als vnse leue moder oer to minnen
en naest gode altoes meesteren **Dant** ghelick
als vns noet was de passie vns here tot vnser
salicheit so was vns oec noet de se beuelinge
tot vnser hulpen en niet te vercrighen
War vme eyn reghelick mesche mach seker
like loepen tot oer vmy **War** noet of orbaer
dat he begheert **V**nder sefter vren solant
de duester nisse vop der erden vop dat de sone
oren here met en sege hanghen anden cruce
Dant de rechtighe sone noet hadde **En** vop
dat de quade menschen dat licht der sinnen
niet ghebrieken en solen **En** dat **Dur** de
drie vren lanck **Waer** vme wy begheuen
de drie duncker heiden mit eimde vander
metten **Dat** vnde woert was als vnse here
sechde myn got myn got **War** to hebste my
ghelaten als of he sechde **Vader** du hebste
de werlt so seer ghemint dat du my vop
de werlt ghegheuen hebste en ghelate den
roden **En** oec seide vnse here dit wort vop
dat he toende de groetheit sinne pine **Vint**
he hadde so grote pine of he gode sone niet
en hadde ghelueft mer sin vrant **En** dat
vlesch xpristi scheen van gode sin ghelate
Dant et ghene verlichtnisse of hulpe vnt
fench **En** nochtan so wolde he vmmen vnser

112
salichheit wille dat auer liden / Aldus heuet
vnsere here gheleden vop dat wy billiken na sine
exempel also oet liden solen als of wy schene
vun gode ghelaten vetter als vns got prouue wil
of als wy vns seluen emghe pine doen vum also
vnsen here wat to gheliken in sine pinen vop
dat wy em oet gheliken mochte in der glorie
Sulic sechde dat vnsere here helias riep dat vnsere
romemen de ghene hebreus en verstonde / **D**at
vnsere woert was my dorst In welke woerde
mari a sin moder en oer ghesellinne en jhesus
grote compassie hadden en de quade roden grote
blutschap hadden / **V**ant al machmen die wort
verstaen dat em dorste na salichheit der sileg
nochtan in der waerheit so dorste em seer / **V**ant
em sin bloet also vumlope was dat he vum binne
verdorret en te male verdroghet was / **E**n als
de quaden niet ghedencken en konden dat se em
meer in pinen mochten so nam se ene ma-
terie em te pinen en ghauue / **E**n edict
mit gallen ghemenghet / **W**ant also seer
als se mochten so pinden se em / **E**uch wat auent
mael vnsere here want ghedaen of ghegheue / **H**et
was te hants tijt des auentmaels / **M**er valant
ide en vum pinen so en enstede he anders niet dan
drinck voer sien auentmael / **E**n de kinder des
vianse ghauen em galle vor sin eten / **E**n edict
vor sin drinck / **O**ch wy vnsalighen wat sotte
wy doen dat wy anders eten en drinckte wille
en welke sucken / **V**or waer al mochte eyn meeste
lene dusent ier en stedelike vasten te water en
te brode he en mochte vor dat een auentmael

met ghenoech doen dat vnsere here mi dede. **D**och
de dit begripen mach de begriep. Want er is hart
waert vor vleyschlike lude. En dan vme so en
smakene sees niet dat is en beuolen niet mit
den smake de dinghe de gode to behoren. En ver
lepen dan vme den inwendighen troest. **D**at seft
waert was als he sechte. et is alder vult en
volcomen. **E**n ock al myne pine en strijt sijn
verbolt en volcomen. **D**e tijt deich vnder den
menschen wesen solde ter erre myns vaders
en ter orker den guden menschen is veruolt.
En de ghehoersomheit de my myn vader ghege
uen heuet heb ich volcomelike veruolt.

Van der nonetijt

T Enouetijt salstu denken mit schreijender
herten en mit deuocien oft en eue godinsti
ghe siele hebste wo din mynmentlike here alre gnae
vol als sijn aderen oer bloet al vt gestort hadde.
en sine crachten beghinsten te breken der doet
nederlande beghinste sine oghen neder te slaen
en te vnsere. **E**n sijn hoeft te neighen tot sine
moder als of he oer de leste grute ghaine ene groe
des rouwen en alre vns troestcheit de he ouermids
grotter passien en vns denckeliker serncheit mitte
monde niet ghespreke en kinste en als of he oer
ock beuele sijn lichaem dat so vnsdelich dor houde
en dor slighen vns. **E**n wo he em ock kinde tot sine
vader want alse of he em danckede dat he een nep
tot em te comen en als of he em sine gheest beuele
Vns dan pine kerende dat wy ock in vader staet
des gheleke gode dancken sullen en vns bewyse de
dat wy mit manighe hande tribulacien en na

selven volghen tot de ewighen lone. **E**n neigede
 en van den titel des cruces om ons dan by te
 leren dat wy ydel glorie en ere solde schulden
 als of he sechde **I**ch en wil hi niet regneren
Ich en wil niet dat my pylatus strinc of heite
 cominch te wesen. **E**n oec als de my mit sine vader
 verpoent en bot schapt my vrede en gruet my
 en bejndiet en cussen my. **E**n neighet sin oer om
 dat he horen wil myn ghebet dat to vorc niet en
 gheschede. **E**n als al dit gheduen was so sloet he
 sin leste. **E**n dit seuende woert mit sterke roepe
 en mit tranen sprekende. **V**ader in dine hande
 beude ich mynen gheest en dit sprekende ghaf
 he sinen gheest. **V**an desen roepen bekinde cen
 turio de dan by was. **E**n sechde werlich dit was
 de godes sone. **V**ant als he horde dat he roepede
 den gheest ghaf so ghelouede he in en want als
 ander menschen steruen so en moghe se niet
 roepen. **A**ls men secht so was dit roepe so groet
 en so starck dattet totter helte ghehoert was
 en hemel en erde dede beuen. **O**ch wo want
 doe de moder siele der daer ghaen mitte sponde
 des ymbdighen rouwen als se sach mit soe
 voele pinnen ghebreken quellen schreyen
 roepen steruen en der laten in der werlt in
 so groeten rouwe en angst. **I**ch vermode dat
 se om manichfeldicheit oer rouwe do was vn
 beuolich of half doet. **E**n dat se oer niet enconde
 ontholpen en veel neder ter erde in oer ansicht
 want se dit van binne leet dat oer sone van
 buten leit. **W**at dede do magdalena sone

ghetrulle en ghymnde discipula. **Wat** dede jhesus
de em bouen al vercoren was of wat deden
vnsere vrouwe susteren wat mochten se doen
se waren verbulc mit bitterheiden en mit rou-
wen droocken va als in thes en schreiden vnder
drachlick. **Dit** is to ghelouen dat se hande
seer schreiden sine vriende. **Dan** de ghene de
niet mit em en schenen te doen te hebben
so seer em droueden als centurio en anders
de dan quamen te sien die. **Ver**kerste slochte
en weder kin den en sechden verlich dat was
de goeds sone. **Ver**lich dese mensche wat ghe-
rechtich. **De** hemel verdunderde dat cleet des
tempels schorde de stene clouen de erde beuade
de doet graue lokken em vp en de doden worden
verbecht en dat iudische volck en gheloueden
nochtan niet al vast dat se also vole miraculen
saghen. **Tot** desen heiligen seuen worden so mo-
ghe vor vns oefene als nu te holden mit vnsere
neghen deroden nu te doghen mit vnsere vrouwe
nu mit vns vnsalighen. **En** ten eynde va elker
worde dat vnsere hese dus sprack an den cruce
vnsere bedinghe doen. **Gich** nu huncle vnsere here
doet an den cruce al de schone des volcs ghinc
en vlych. **En** de bedroefte moder bleef dan mit
den anderen vieren. **Te** setten em neder totten
cruce. **Te** sien an oere ghymnden se vachten
van gode hulpe. **Wo** se ene af mochten doen en
begraue. **En** als se dus saren by den cruce ende
sonder vnderlaet vnsere here an saghe dus hange
an den cruce tusschen tven morde naers dus
nackte dus mysmackt dus doet. **En** dus

van alle menschen ghelaten. **So** quame vele
 ghelapender lude vt der stat tot en wert de ghe-
 sent waren om dat se de bene braken solden
 der gheme de ghe cruest waren/en so deden
 solden/en begrauen vps dat in den grote sab-
 bet daghe oer lichame an den cruce niet han-
 ghen en bleuen en de hechtint niet besmit
 en worde mitter vnsichnisse der pine. **Al-**
do quame se dar mit verwoetheit en mit gro-
 ten gheruchte. **En** als se de mor denaers noch
 sagken leuen brake se en oer bene/en dede se en
 deden se af/en worpe se in ene cule vps dat se niet
 en stonken. **En** als se quame tot vnsen heren
 en em doet sagken en brake se sine beine niet
 meer een der ridders de Longinus was ghehe-
 de de quaet en houn dich was mer de dar naem
 bekint/en marteler want nam ene glauie ende
 opende de rechter side vns heren mit eyne groe-
 wonden. **So** als de glose hir af secht so ist mer
 kelich ghesproken dat de ewanghelijste niet en
 secht dat he ne woude of stact mer he dede in
 eyne manne vps de rechter side om te bedynsen
 dat dar de porce des leuens vps ghedien want
Want dar de sacramente der heiligher berken
 vt bloten sonder welke niemant then leuen
 in comen en mach. **Want** dar volghet na en
 alre hane ghincet dat vt bloet en water. **Dat**
 bloet in verlaetnisse der sunden. **En** dat water
 om dat sacrament des dappels te heiliche en
 dat gheschede van miraculen. **Want** vt de licham
 zons deden menschen so en pleghet ghen water
 en bloet te gine. **So** viel maria als doet neder

tuffchen de armen manen magdalene / **B**uch wo
die maria huden doet mochte wesen vor waer
also manich wief als se sach mullicheit mit on
binde te handen trecken waer by nu verbult want
dat oer sinneon to ghesproken hadde. **D**at swert
sal dijn ziele dor ghaen want or dat hude die bide
gheschiedt is. **A**ls nu verlick ghinck dat swert
deser glanien dor dat lichaem vns heren en
dor de ziele der moder **V**an dese schone der side
xpd so sal mit rechte vns herte ghebonde werde
mit em to doghen **I**n den ghate des steens pyn
do nu en alstu steruen sulste te schulte op dat
du de monde der leiben vngheuen moghes en
then kemel comen moghes

Van der vespertide
Te vespertide salen dencken mit droeuer
schriender herten / **W**o de moder vns heren
en de ander vier en setten weder weder by den
cruce en niet en wisten wat se doen solde want
se dat lichaem niet af gheden en konden en
begraven om dat se de craft niet en hadde noch
de instrumente mede af te doen / **E**n se en dorste
niet en wegh ghen en vns here so laten en se
en mochten dar niet langhe bliven **V**ant de nacht
nakede **A**uch wo seer se beghanghen sijn / **M**ir
en binne quam josep van aramatien de ryke
vare en recht in dich en een mede vaden hane
de gheen consent totter doet vns here ghegene
en hadde / **E**n brachte instrumente mit em dar
he dit lichaem mede af **E**en mochte vaden cruce
En mit em quam nicodemus en brachte vme
trint hondert punit mirren en also vns en
mede te begraven **E**n als se quame by der stat
beghinden se oer knien en bedden vns heren en

En se worden verdelken vntfanghen van vnsen
 vroullen en van den anderen de mic der waren
 en beriden en dat lichaem af te done. **De** stout
 man mit vps gherichten arman / en als se vnsen hene
 reiken mochte se leghe de se sine handet en sin ho
 uet neder hanghende vps oer drone borst en vome
 helpe de se en cussede se / en en mochte daer niet af
 versadet werden. **En** als se dat lichaem neder ghe
 daen was ter erden nam vnsen vroulle dat heeft
 mitten schulderen in oren schepet. **En** mana mag
 dalend de vaete tot welken sie so vele gracen ver
 deinden. **De** anderen stonden dar by en se machte
 alle ene grote schreien ouer en. **Want** se kisthrei
 en en al als ene ein ghebovone sone mit groter
 bitterheit. **Leue** mensche com ock du mit deuoten
 voertghinghe en mit gheestlike toghinghe vns
 dinen heer af te done van de cruce / en en te be
 schrepen mit sine ghebenedider moder en mitte
 anderen de dar waren / en vns en te begrave / en
 anders te doen dat men dar dede. **Na** came cort
 tijt als de nacht beghunste te nabien hat Joseph
 vnsen vroullen dat se verhenghen wolde dat me
 belbonde mitten line laken en begrave. **En** se
 was dar reghen en sechde. **Al** in hene vrende en
 nemet mij also vroech myn leue kint niet af
 beghraef mij mit en. **Se** schrevede mit vuler
 drachliken tranen / en machte mit oer tranen
 nat dat ansichte / en dat dode lichaem oer kinde
 en ock den sacch dar men siet dat noch oer
 trane in staen. **Se** droech ock / en droghede sine
 bloedighe doonden en cussede se en sin ansicht al
 temale. **Se** sach de wonden an sine lichaems

en syn ansichte en syn hoeft / en de punten der
dornen in syn hoeft / En dat vt trecken syn haers
vt synen barde / en syn ansicht mis maect mit
spekele en mit blode / En van dit an te sone
en van screyen en mochte se niet versadet went
Magdalena die de voete vns here tot andere tijt
mit tranen des rouwen oer sunden nat gemaket
hadde dwoech se nu vele meer mitten water der
tranen van rouwen en van mede doghen / **B**e an
sach de voete alsoe ghebbont en dorbaert verdro
ghet en blodich en screyde bitterlike / En des
ghelikes alle de anderen screyden amotehc seer
so dat se va rouwe seer schone ghebreke **to cōplette**

Te cōplette tijde d'end' d'woeflich' wo dat
Johanes alst den anende naechte vnservrou
wen bar dat se verhangde dat / dat lichaem vns
heren begraven worde / Want se om oer langhe
merren van den roden kenspt werden mochten
vns vroude / als de bescheiden was dachte sie
en beualen was van oren sone / en en wolde
niet meer dar weder segghen / en leet en als se
wolden handelen dat licham / Jozep en nicodem'
en de andere de dar waren beghonde do dat licham
te belbinden / En als sijt belbonden hadden inite
linen cleder dat Jozep ghecoft hadde so bonden
sijt mit andere linen doeken / en mit sin bare
trude van myrren en alsoe so als peders de
roden te begraven / En want ihesus lichaem
in enen flechte linen doek bedonde was dar
vme sette **S**ilvester de pallas dat dat sacment
des altaers allene in linen consacriet selde **bede**

Duse vrouwe helt nochtant altoes dat heeft vns
 heren in oren schoet vp dat se dat bequemelike
 maken mochte. **E**n magdalena sine boete dese
 mit oren tranen dwoech en mit denoulike dru-
 uche en omhelsede en cuspede bewant als petru-
 welkest mochte. **E**n als se al dat licham anders
 belonden hadden saghen se alle vns vrouwen
 in dat se eynden solde oere rouwe en dat heeft
 voert solde laten belinden. **D**o beghinden se
 alle weder dat screijende also seer datter enich
 cume ghespreken künde. **W**ant se der moder
 saghen vnsset va allen traest en dar om sta-
 reden se meer vp oer dan vp dat dode lichaem
 vns heren. **A**ls duse vrouwe do sach dat se niet
 langher letten en mochte so legede se oer ansichte
 vp oers sons ansichte. **E**n vt ouerblodicheiten
 oer tranen dwoech se dat ansichte vele meer dan
 magdalena de boete en droghede en cuspede sine
 mont syn oghen en alle de ander lede sins hofte
 en bewant sin heeft mit ene heeft dede. **D**o anbe-
 den se alle dat lichaem mit ghehoghed en knien
 en cuspeden sine boete en nament en droghede
 dat licham totten graue. **D**use vrouwe droch
 dat heeft en magdalena de boete en de andere
 waren int middel. **E**n dat graf was by der
 stat dar men crunste also veer alome ver se
 solde mit ene stene of dar by dar se verdelich
 in begroue ghehoghed en knien mit groter sichte
 en vonen. **E**n aldus ghane se den hier des leuens
 der graue des dodes. **E**n als hi begroue was bene-
 diede en de moder en dat graf en omhelsede en

en bleef so vpon en ghemeynde sone meer sebor
den se vpon en leggheden ene groeten steen ter dorre
des graues / dan desen graue bedade leue seecht
dattet een rint hues was ghehouden vt eyne
steenrude dat so hoech was dat een mensche
cumme mit vt gherechten handen tot boue reiken
kande / en heuet ene inghanc totte oesten want
du een groet steen voor was als ene dore
En in der noert siden is de stede des lichaems
vnses heren va der seluer steenrude ghemackt
en is seuen voete lanc na der lenghe de des licha
mes vnses heren Iosep en moedennus nighede vnses
heren / en anbedende dat graf ghegheuen en wegh
En de andere beuen sitende reghens de graue
En vnses vrouwe om helpe dat graf mit alre
herten / en mit al oren vt moeghen so benedide
sijt en rechte vt or hande / en cufte dat graf ken
mit grote suchten beuene de se der leue kint
Och leue mensche vassche ock du mit dinen
tranen dat lichaem vnses heren dat mit sine
heiligen bloede is besprengket / en besaluet mit
saluen heiligen ghebedes / en draghet mitte arme
der cantaten / en der oetmodigher werke kende
begrauet mit crude guder vnder inghe guder ken
en gudes exempel mit suchten / en mit weine
en bedeket vnder den sarck der minnen en der
vinnicheit / en beuene dat in den cled dine con
sienen in vinnicheit des herte / en bint dat to
miten sudario des arbeits en der penitencie
En aldus salstu siten by en totten graue / vnses
denacht nakende so sechte Iohes vnses vrouwe
dacht gnet weer dat se ghegheuen wantet /

117
met were beherlick dar alto langhe te bliuen
en by nachte weder te comen in de stat **D**ostone
vns vrouwe by en knielde totten grane en vns
helpde dat graf en ghebede dit / **E**n by der hul
pen van den anderen heilighen wijnen de alle mit
oer sijnreden so beghunste se daer te ghaen
En als se quame by den cruce an bede se dat cruce
en des ghelikes de den se alle **D**u moghest dincke
dat se de in se was de dat cruce an bedede so als
se den se was de dat kint ihesu alst ghebere
was anbede / **E**n van den voert ghinghen se ter stat
want **E**n in den weghe sach mana die velle vns
naoren leuen kinde **E**n do se in de stat ghinghe
quame tot or vele ondbrouwen en gude wijne kins
van der stat en ver selleden em mit oer / en troeste
se en ouer al so want groet ghescrey / en ghelwey
En alle gude lude dar se vor by ghinghen dachde
mit oer en worde berout tot screyen / want oer
roude so groet was dat se vols menschen mit oer
dede drouen / **E**n alle de se saghen screyen consten
em nauwe vurcholden van tramen **E**t screyde wer
want se ghinck en alle mit oer ghinghen / **E**n aldus
so wart se ghelert screyende van screyende lude tot
dat se quam totten huere johanes **E**n als se qua
totten huere kinde se oer vns totte vrouwe want
en neich em en danckede se **D**e vrouwe oer liden
neghen mit grote weinen / en ghinghen en weghe
De ghinck vns vrouwe mit huere strependen
weinende hende seer mit johanes en mit magda
lena en mit oren susteren **E**t storte den rouwe
vt mit bittere tramen ouer denckende de doet vns
heer ihu cristi in oer herte **E**n de steed sijn pas
sien / en wat he gheliden hadde ver toech se al om
in egen ghedachten **E**n leste troste oer johanes
en wat oer dat se af laren wolde **E**n du oft u

conste so traeste se / en seerck se / en bid se dat
se see een luttel / en de andere docten / Want se nach
vasten / En besoeke dine crachte / en bereit em en
spise / en dine eyn / En dar na myn orlof vider
en vanden ghemen de du sijn en vut sancte de bene
dictie van oer / en ghanc / weder en wegh / Als
aldus vuse here begramen was setten de roden
hoders totten grame / en testenden de steen /
De was verbaet dat vuse here van em seluen
sechde / Ghelike alse ponas was in de lichaem
des walinsches drie daghe / en drie nachte
so sal des menschen sone wepe in dat herte der
reenden / een deel vanden guden vriedaghe / en
al den saterdach en een deel des sonnendaghes
als al de nacht de na den saterdach quam die
den sonnendach na der milber rekinghe to
ghescreuen wart / **D**u hebste ghesien wo als
vuse here vande cruce ghedaen wart / sijn
moder strepende sijn wonden ansach / en da
screpen / en an sien niet en konste versidet
werden / besie ock du wal dinen here en
merck dat vanden plante sijn voete tot
an dat ouerste van sijn houede in em ghem
ghesonde en was / want in em ghem lic en
was / en ghene beuolinge des lichaems dat
sijn ghesinghe sechheit en passie niet en
beuoelde / **W**ar af de lerre / **E**nte **B**ernhard
aldus secht / **D**encke de passie de ghemste
lichames / en sich of niet du in is dat niet
en bid vor dy totten vader / **E**ingochlic heeft
wart ghebonn totte herne to vader diechre

der scharpen Doernen **W**an vme gheschede
 dat anders dan vp dat din houet niet quelle
 en solde / **E**n dine meininghe niet ghequet
 werden en solde / **E**n oghep ver duncker den
 in der doet / **E**n de lichte de alle de werlt verlichte
 worden ene wile vtghedaen / **E**n als de dus ver
 die sciert waren waren do met duetermissz
 vp alle de werlt / **E**n en waren niet de tibe
 grote lichte mitten anderen lichte ver dreuen
Aer dat is al gheschiet vp dat dine oghep
 af ghekiert souden werden / so dat se gheen
 ydelheit en souden sien / **E**n of se sij saghen
 dat se em dan niet to kinen en solde / **D**e
 oren de in den hemel horen / **H**elich helich
 heilich is de here got sabaoth / **H**erden in der
 erden de duncklike stemmen crueste cruesten
Wan vme gheschede dat anders dan vp dat din
 ore niet ghescopt en worden totte roepen
 der armen gheen ydelheit en horden noch dat
 venijn der achter sprake mit apenen porten
 in gheeme manieren en ontfenghen / **D**at schon
 ansicht des gheens de schen was boue allen
 kinder der menschen / **D**at was vntreint mit
 speken gheslaghen mit kinbake slaghe en
 besot / **W**an vme scheid dat dan vp dat din aen
 schien verlichte solde / **E**n alst verlicht were
 gheuest solde werden / so dat me va dy spreke
 mochte / **E**n anschijn en is voert niet anders
 verbandelt / **D**e mont de die engels leert en
 de menschen de sprac ewet was ghedaen die
 was ghedrencket mit galle en mit edict
En dat was ghedaen vp dat din mont was
 en ordel spreken solde en sinen heren sine got

belien solde **D**e hande de den hemel gheficht
habbe sijn gherecht in den cruce / en dor slagen
mit har den negelen / vop dat sijn hande vt ghe
recht solden werden totte armen / **D**e borst
dar alle schat der wijshert / en der const in be
sluten was want dor steken mitte riddersker
glanien vop dat sijn borst en herte da quade ghe
dachten solde werden ghereinghet / **E**n alst ghe
reinghet were ghehaliget worde / en heilich be
holden worde **D**e voete welker voetschemel vop
solden an beden vop dat et heilich is / de sijn dor
gheslagten mit har den nagelen vop dat dine
voete niet haesten en solden tot quaetheiden
meer lopen solden in den beghe der ghebode dinc
here **S**ac meer lijf en siele heft he gheset vop dy
vop dat he din lichaem / en din siele vercrigen
mochte / dy alte male heft he mit dy ghecoft
De lenne anelime vergadert sommighe dinge
de vuse here gheleden heft / en secht aldus
Au werde vnt wacke mine siele / en schudde
dy vaden stoue **E**n sich an mit meeninghen
desen gheloffamen man den du in de spigel
der ewangelien als of he teghenbordich were
an sijn **S**ich an mine siele we depe is den ghaet
en heft dat beelde eme conince / en want nocht
vervult mit confusen als een versmaet kinicht
He ghaet daert ghecoemt mer de cronere em
sine grote pine / en heft sijn schone hoest ghelwom
mit dupent steken / he want ghecleet mit coninc
liken purper mer he want dar mer in versmaet
dan gheest **H**e draghet in sijn hant een riet als
een septer mer dar mede want sijn erber houet
gheslagten **H**e boghen oer kinien vor em en
anbeden / en heiten one coninc d'ken staen

bedroefnisse despes mynlics mans den du in dus grot
sachmodicheit sie ghepijnt mit dus groter swer-
cheit **En** mine siele du hebste gheschuldert sijn
crancherden **en** du hebste mede doghen ghehat
Mu sich blitelike an sijn moghentheit **en** dar
af salstu mer verwonderen **Want** he segket de
schrifture vanden seker vrie sijn dusternisse ghe-
worden vop der werlt totter neghender vrien to
en de sonne is verdinckert **En** dat cortine
des tempels is gheschoert vaboue tot beneden
En de erde benede **En** de stene schorden **en** de
grane worden vop gheloken **en** vele lichame der
herlighen de doet waren stonden vop **Na** ghedaen
is dese dar de hemel **en** erde mede doghen medelitte
Des doet ander doden leuendich macht **Bekene**
mijn siele **bekene** die is vuse here ihesus cristus de
beholder der werlt **de** een bone sone godes ghelwa-
rich got **en** ghelwanch mensche **de** allene ghevon-
den is vnder de sonne sander smitte **En** sich wo
he gheteelt is vnder de quaden menschen **en** wo he
gheacht is vor eenen malaetschen man **en** den
vnsalichsten vanden allen mannen **En** als een abor-
tijf dat eertijt verborpen wort also is dese
man verborpe vt den bueke des vnsalighe wijses
der synagoghen die de schoenste is boue alle kind-
re der menschen **wo** vnschone is he ghelworde bouen
alleen menschen **Beker** here is ghewont vum vuse qua-
stheit **En** is ghelworden een offerhande van alce futte
welke in dinre teghenwoordicheit vader der alliker
glorien vop dat he dine vnderdichit machte binen
van vus **en** vus machte brenge mede sitende in den
hemel **des taterdaghes van paschen** **en**

Des morgheus broech vā desater daghe so
 stonden in den huere Joses beslotender doren
 vnsē vrouwe en oer ghesellinne mit Johannes ghe-
 piñt en rowith also vaderlose kinder vol van
 broefheiden en ghedachten der pime der tribu-
 laciē des daghes van ghisceren. **B**esate to
 ghaderen en vnder saghen em elc vp de andere
 so als de ghene pleghen de mit bedroefheiden
 beswert sijn. **D**ar na quame allentete de ionge-
 ren schreende. **T**en lesten leten se af vā seker
 en begimsten te spreken vā oen heer en be-
 rispeden em seluer dat se en so ghelate hadde
 en vertelden te gader wat vnsē here em ghedaen
 hadde nu de ene nū de ander. **G**uch se ernstlich
 an en doghe mit em. **V**ant se sijn in grote rou-
 we want wat wastē sien dat de vrouwe der
 werlt en de princen der heiliger kerken ende
 alles volkes en de leiders alles des gothikes heere
 gheurepet en bedruckt saten besloten in ene
 cleine huereke en niet en wisten wat doen ande-
 re dan te vertellen en te sterben de ene de andere
 van de worden en werken vnsē here. **V**nsē vrou-
 we want se ene sekere hope hadde vader vernise-
 misse oes sones so stont se mit vnsē samer herte
 en in oer bleef alline de gheloue in des sater de-
 ghe. **E**n dar vnsē is sunderlinghe de saterdach
 der togheuoget se en mochte nochtan niet blide
 vnsē vnsē des ghedachten des dodes oes kindes
 en als de auent quam na sonne vnderghinc
 dat gheorloft was te werken. **g**hinghe Maria
 magdalena en de andere manien cope dūbaer
 walruende crude vnsē salue te make. **V**ant de

faterdach moeft men vieren van allen werken
vander sonnen vnderghaect des vriedaghes totter
sonnen vnderghaect des faterdaghes. **S**ich hir
dese vroukens ernstich an wo se mit vrouwen
anschijn ghaen na mannen der wedulle en der
wesen en costen de crude en quame weder en
bereiden em de salus te maken. **S**ich hir wo se
trouwelike en begheerlike arbeiden ouer de salus
om oir heer mit schreien en mit suchten en
wo se in desen werc al de nacht arbeide en wo
vuse vroude en de apostolen dat an sijn ende
em machstken helpen also vele als semochten.
Hir is te merken wat vuse here dede in dese dage
Want althans als he doet was clam he neder
ter helle totten heilighe vaders en was mit em
en do ware se in glorie. Want dat beschoude gods
is volcomen glorie. **S**ich hir ernstlike wo groot
sine guder tirenheit was sine myne en oetmodich
dat he selue totter hellen wolde neder climen
Want he mochte ene enghel ghesant hebbe totte
vaders en hebbe se doen verlossen en vser em
brenghen als he hedde gheuilt hadde sine myne
en sine oetmodich dat ghehanghet. **A**er he
voer seluen ter helle de here alre creaturen
en distierde de heilighe vaders niet als sine
knecht mer alse sine vrende en was dar mit
em tot des sonnendaghes in der daghuect.
De heilighe vaders in sine comst em per verblid
en worden mit onspreeklike vroude de veruult
en alle onsalicheit was do verre van em en se
quame en bedien em aen en stonden op en louede
em in sanghe en in onspreeklike bliscshappe.

En in desen loue sanghe en blytſchap se waren
 se in schoet abrahams totter dagheract to des
 sonnendaghes. **H**ir **v**is oec reghenbor dach
 ene grote menichte der enghelen de mit em
 verbliden en gode loueden. **D**e nam sie
 vnse here en vord se vter helte mit grot
 blytſchappe en mit grot en glorien ghinck
 he voer em en brachte se in de paradise der
 welden. **E**n als he em wilken mit em dan
 ghelvet hadde en oec mit elvas en enoch
 de en bekenden en em an bedey en verblide
 so seechde he em dattet tijt waer dat he ghen
 ghe en verluchte se en neme weder aen sin
 lichaem. **D**o quamen se alle voert en den
 bedey em en lade em dat he se hier weder qu
 me want se seer begheerten sine gloriose lich
 aem te siene. **D**it moghestu dencke des sater
 daghes vor sinne verriſenisse.

Wo **te** **s**inne **m**oder **-** **a**penbaerde
Des sonnendaghes quam vnse here
 ihesus totten graue mit groter manich
 te der enghelen harde broe. **E**n nam weder
 an sin heiliche lichaem en ghinck so vt den
 beslorenen graue en verrees mit sinne eigen
 re craft en dan wart grote ertbevinghe
De worden de heeders des graues verbeert
 en vloey en vertelden den ioden wat daer ghe
 schiet was. **I**n der seker vren als des morghe
 harde broe lade derlof va vnser vrouwe n
 maria magdalena en maria iacobi ende
 maria salomee en beghunste te ghaen mitter

saluen totten grane / en vns vrouwe bleef to
huus in oren ghebede / En als vns vrouwe al
dus beede / en suetlich oer tranen vt storte
so quam te hant vns here ihesus in witte cle
deren de em tuch waren der glorie sijne
verriemisse / en sijne mildicheit mit ene cla
ren aenschien schon en gloriose / en em ver
blidende / En vns vrouwe an bede em en vpsont
mit tranen van blicschappen / en om helpe den
Darna saten se te gader en se sach oen ernst
like an sijn aensicht sijn wonden der hande der
voeten / en der siden / en ouer al sijn lijf / En
vraegde em of alle pericheit van em gheuen
waren / Si stonden en spraken mit groter
blijtschap te gader / en hadde em ghenochlike
en em mymentlick passchen / En vertelde
oer vns here was dat he sijn volc vter hellen
verloest hadde / En wat he in den tijden dar he
begraven was ghe daen hadde / Bich hi in
een groet passchen / Van deser openbaringhe
en vint men in den seluangelie niet meer dan
vme heb ich se ghesrecht vor de ander / Want
et is gudentijen dat men aldus ghesloue
als men oec leset in eime legenden da vns
here verriemissen

Wo magdalena

Aen de ander may te to graue qaamen
Icch verghesecht hebbe / Anama Magdalena
en ander mahien ghinghen mit oren saluen
totten grane / En als se quame buce der porte
der stat so ouer dachten se de cruesinghe / en de
pint oens meesters / en in allen steden dar em iet

merckelike gheschiede stonde se em luttel ende
 bogheden der kneen / en cuffeden de erde mit
 suchten en weinen / en sechden / **M**in vrommo
 tel wy em als he sin cruce hadde op sine hals
 en sin moder half doot was / **M**in kinde he em
 vme tot de wimen / **M**in leghe de he sin cruce
 weder af van moetheide / en ruste em een
 luttel op dese steen / **M**in steten se em vredehich
 dat he seer ghaen soke / en dwonghen als te
 loopen / **M**in vuttede se em / en naghelden
 an den cruce / **D**o belen se neder mit grote
 ropen / en vstortinghe der tranen in oer
 anschijn / en cuffeden dat cruce dat noch roet
 was van sinen durbare blode / dar na stonde
 se op en ghinghen totte grane wert / en sech
 den we sal ons af doen den steen van der dore
 des granes / **E**n als se to saghen so saghen
 se den steen af ghedaen / en den enghel vns
 heren dar op suten / en sechde en vut seet
 v niet / **D**o als dat ewangelie wort begriffet
De vanden bedraghen in oren hopen / **D**anc
 se dat licham vns heren vanden vinde / en
 niet en merchten op de worde des enghels
 en suchtende kinde se mit haeste weder totten
 discipule / en sechden dat / dat licham vns heren
 ghe name weert / **D**o liepe petrus en johan tot
 den grane / **S**ich se nu walaan / **D**o se liepe y
 magdalena en oer ghesellinne liepe na em
 se liepe alle vme te suchen oer here en oer siele
 se liepen seer trubelich seer vurichlic / en
 seer vertzacht / **E**n als se totten grane quame

en dar in saghen en vonden se niet dat licham
mer se saghen de linen cleder / Dar he in was ghe
vonden en ghenghen en wegh / **D**oghe mit em
want se in groten qualinghen sin / **D**e sueten
eren heren / en en vindens niet / en en wete niet
waer se one mer suete sollen / **D**ar vme ghin
ghen de discipulen droeflick / en weiniden
en wegh / **E**n de marien bleuen noch daer / en
in den grame siende / saghen se elce enghelen
mit witten clederen de sechde wat saecti den
leuenden mitten doden / **E**n se en mer cten
noch de worde niet / noch en vnefenghe genen
troest dar af dat se de enghelen saghen / **W**ant
se gene enghete en sochten mer den here der
enghelen / **I**a de elce marien worden so veruert
dat se een stuck ghinghen va den grame / en
ghinghen droeflich neder siten

Wo he magdalenen apenbaer de

Maria magdalena beruede in mynen en
en wiste niet wat se anders doen mochte
want se sonder oren meester niet leuen en mochte
En sien dar niet en want noch niet en wiste
waer em saeken stont dar vme ten grame buten
sreyende / **E**n sach ander waf in graf / **W**ant se
hapede een noch to vinden dar se en hadde begra
uen do sach se de enghelen sitende / de sprake
tot eer / en sechden wijf war vme schreest u se
antworde em en sechde want se mynen heren op
ghenome hebben en ich niet en wete war dat se
en gheleghe hebbe / **S**ich em wonderlich werck
der myne / **E**en luttel eer hadde se ghehort va em
engel dat he verripen was / en namacle va elce ingete

dat he leuede / **E**n hi dine en dacht se niet en
 sechte / **I**ch en weet niet waer se enegheleide hadde
Hinne dede dit / want als origenes hi vpsrecht
 oer siele en was niet dat se was / mer se was dat
 der meester was / **G**e en kunde ghedencken noch
 ghespreken noch ghehoeren anders dan daer en
En als se dus schrevede en der engste niet en
 achte / **G**e en mochte em oer myne / en der meiste
 niet langher vnholden / **A**ls vns here ihesus
 sijn moder dat vertelde en sechte dat he oer
 volde tot troste comen / ghesonde he sijn moder
 en quam totten grave in den hane dar magdalen
 na was en als se oer vme kinde apenbarte he oer
 in eime vnbekender ghedencken als in der wyf
 eens hofmans en sechte tot der wijf **W**ar vme
 sijnestu vrien sijnestu **W**al was vns here oer
 een hofman gheestelic / want he den doren der
 vngelouen en der sunden vt oer hadde gheset
 en de blomen der ghelouen en der dogheden
 in oer hadde ghesplantet / **E**n se en bekende oer
 noch niet mer wande dat he eyn hofman weer
 en antwerde em als of se drucke hede gheset
 en sechte / **H**eer oft en vpsghenome hebste sech
 mij war du en hebste gheleit / **E**n wach sal oer nemen
 want de hoflude plegghen vnuutte dinghe vte hane
 tellen / **S**e wande se dat he dat lichaem vns here
 als of een aeb hede gheset mit andere vncande
 hadde vtghelopen / **S**ich hi magdalena an **W**e
 dat se mit ene bescreiden ansicht begheerlich
 en mynnelich en bidt dat he oer den wijf

den se socht **W**ant se altoes hoepde to horen
iet mes van oren vrent **D**use here do sine stem
me wandelde en nome de sy mit ore name ende
sechde maria **D**o wert se alse weder leuendich
en bekende oen in der spraken en anbeden en
sechde mit ontfrekkeliker blifschap **F**abbom
dat is meester of du bist de ghene den icht siecke
war om hebstu sy my so langhe verborghen
En vel weder tot smen voeten en wolde de ghe
cuse hebbe **M**er onse here wolde oer ghedachten
vp richten tot hemelstken dinghen vp dat se
niet meer en wande dat he in der werlt weer
en sechde en vult my niet an tasten **W**ant icht
noch niet vp gheuenen en byn tot myne vader
dats te verstaen in dine herten **W**anct u en ghe
loeffte niet dat icht ghelick byn myne vader mer
dat icht en vugh ghenome bin alse em puer dat
mensche als of he sechde want u my seeste
als doet te wesen so en bist u niet wer dich
my te tasten leuendich **M**er ghinct en segge
myne broderen **I**ch vane vp to myne vaders en
tot allen vader **D**ar so stonden se mit groter
blifschap en vrouden en spraken te gader mi
re by oect een groet quesschen **C**ortlich dar na
onse here van oer schade **E**n sechde dat he ander
lude oect vanden moste **D**o ontfenct se bene
dictie van em en ghinct to oer ghesellinne en
sechde em dese dinghe **E**n se worde verblif
van ons heren verrisemisse **M**er drove dat se
en niet ghesen en hadden en ghinghen en vugh
mit oer vanden grane
Wo heden d'ien marien openbaerde

Als dese drie manen dus vander dente gader
 eer se totter stat quamen apebaerde em
 vuse here en seechde / **G**ot gruted / **E**n se worde
 meer dan nie segghe mach verblijt en wete neder
 en hilden sine voete en mit groter blytschappe
 spraken se vnderlingke en machte hir eengroet
 paesschen / **V**use here ihesus em do seechde dat se
 sinen broeders seggken solden dat se ghen
 gken in galileen dar solken se oen sien
 so als he em vorghe secht hadde magda
 lena mitten anderen marien do quame en seech
 den dit den discipulen / **E**uch wo dat de meester
 der oetmodicheit sine ionghers hir here sine
 broeders / **N**o en leet he dese doghet totter doet
 to heeft he der trulle gheholden / en na der doet
 en oet na smer vpuuert / **E**n elvoech he niet
 in den eynde de voete sine ionghers / **E**n oerme
 dichde he em niet meer dan men spricke mach
 in dat liden des cruces / **E**n heet he hir niet als
 du ghehoert hebste sine ionghers sine broeders
 te wesen / **E**n sprac he niet na sine vpuuert tot
 paulus oetmodich als tot sine ghelike / saule saule
 van vmeper sequierstuy / **E**n he en heit em
 niet got te wesen mer ihesus / **E**n en gal he

in den stoel de mare staet sitende met segghen
in den ordel **A**ls dinghe als ghyt ene van desen
minsten minen broders doet so doet dijem

Sunder sake so en heft he dese doghet so seer met
ghemynt want he wiste so als begim en founda
ment alles quades / houd die is dat so octavo
dicheit begim is alles gudes en salicheden

Sunder welck fundament te ver
gheues enich trimmer ghemachte
Want waer du noch van vernicheiden
noch van onmoden noch van enigher
doghet of van enigghen werken betrouwen
mochste sonder oetmodicheit

Wo he em apenbar de iacob de unien

Dese here scheide do van den Marien en
apenbar de iosep de ene begraven hadde
de van den ioden dar vme ghelanghe was
en ghesloten in ene cammer vast to besighelt
de na oren sabbet meinden den te doden dar
van apenbar de em vns here ihesus en machte
sin anspicht reyn en ghaef em een cussen en
leiden van dar in sin eighen huys so dat de segel
dar de dore mede was gheseghelt hal bleef

Och **W**o vnsere here sine vrend met en vergiet
 noch de niet en laet meer to sine tijt de troest
 en helpt **V**nsere here och sinte iacob de mynre ape
 baerde de ale vnsere here doet was louede dat he
 minnermeer en ete he en sege vnsen heren
 verrefen vander doet **V**nsere here do em apen
 baerde en den ghenen de mit em ware ende
 sechde maket de tafel **I**n na nam he broet
 en benedidet en ghafe em en sechde **I**n
 leue brodere etet want des menschen sonere
 verrefen vander doet **D**ie secht Jeronimus
 sich hi wo dat iacob niet allene hongher
 en hadde na brode van materien ghemact
 mer och na den ewighen brode hongherde van
 beiden verdeinde te werde ghespiset en getroest

Wohe sinte peter apenbaerde

Als do magdalena en oer ghesellinne te
 hues quame en den iongheren bertelde
 dat vnsere here verrefen weer **P**etrus wart
 droue dat he vnsen heren niet ghesien en hadde
 en van groter minne en mochte niet rusten
 tot dat he ene ghesien hadde en ghinck en weggh
 allene van den anderen totte grane wart en en
 wiste niet war he oer anders sueten mochte
En ale he aldus ghinck apenbaerde em vnsere here
 althants vel petrus neder tot der eerden
 en bat ghenade van dat he en ghelate hadde en
 also dicke ghelochent en vnsere here vergaef
 em sine sonden en sechde em dat he sine bro
 ders sterichthen solde **E**n stonden te gader en
 spraken mit groter blijt schappe onder linge
 en hadden ene bliden praeschen **P**etrus als he

de benedictie van vnsen heren vncfanghe hadde
ghinck weder tot vnsen vroulen en tot discipu-
len en vertelde em alle dese dinghe. En was daer
na in allen dinghen vnsen heren seer ghetruwe.

Wohe apelen de tve discipule in emans

Als vuse here van petrus gheschide was en
hadde he noch de heilighe vaders in den pa-
radise na sime verrisemisse niet ghevauc daer
vuy quam he weder tot em in ene witte cleden
mit enre groter menichte der enghelen. En
als de heilighe vaders em sulker glorie comen
saghen van verren vncfanghen se em mit vber-
telliger blitschap en vonden en saghen / en
neder vallende toter erden anbeden se em. En
als se em vprichte stonden se vor em en vl-
brachten werdelike en blidelike en louesaut.
En alst der vespertijt naecte sechde em vuse
here dat he moste ghaen en trosten ander vren-
de / en dat he schier weder comen solde en gaf
em de benedictie / en schide van dar. Als die
van sime discipulen ghinghen totte casteel
emans alre misshapede van em / en droonich te
guder sprekende van den dinghen de gheschiet
waren quam vuse here ihesus bi em in ghe-
daente enre pelgrims en ghinck mit em
vraghende / en antworde / en sprekende sal-
ghe worde. **T**en lesten als se sime droonghen
ghinck he mit em in oer herber ghe / en apenbar-
de em dien. **A**lre hie de manichaldigheit
der guder tierenheit godes. **T**en inften dat
sime berouende myne niet liden en mochte
dat sime rougheren dus dwolen solden ende

bedroeft sien **W**er licht he is een crulle bronc
 een trulle gheselle / en een guder tieren heer **H**e
 vocchede em totten iongheren / en vragede em
 vme de sake oer droefheit en beduct em de
 scrift en machte or herte vurch **A**l dus doet
 he noch saghelics / noch gkeestlich mit vns **W**ant
 ist dat wy befast sijn mit enigker dwifelachtigher
 beghanghenheit of cranchheit en van em spreke
 alre hants is he by vns sterbende vns herte en
 verlichtende en vns stebende in sijn myne
Want in sulker beghanghenheit is de alre mees-
 te verlichte misse van em te spreken en vns
 em te dencken **T**en anderen male merck sijn
 guder tierenheit niet allene in der mynen
 als ich vorghe sprecht hebbe / mer ock in sijnre
 dieper oetmodicheit **W**ant sich voo de here alre
 heren oetmodelic mit em ghaet als een ander
 mensche **E**n dunckt dy niet dat he weder vns
 sijn nste oetmodicheit is ghecomen **E**n in enre
 ander mannen merck ock sijn oetmodicheit dat
 he niet verbulderdicht en heeft dese discipulen
 de van ene legere graet waeren **W**ant se niet
 van den apostolan waeren mer dan vnder ende
 nochtan vriendelic tottien ghaet / en sprekt
 mit em **A**l dus en doen houindighe menschen
 niet want se niet en vollen spreken dan mit
 groten luden noch wanderen **O**ck so lichtet
 sijn oetmodicheit in enre andere manne **W**ant
 ist dattu merckest de houindighe menschen soe
 vintstu dat se niet vollen costeliker worde spre-
 ken en vollen vnder lustel luden **W**ant sie se ach-
 ten polsen verlore te sien / en en volden se niet

Verduch achten de worde to vntfanghen
Aer onse here spreket hi mit allen sine
hemelicheit / en en versmaet niet kleinheit
Noch ock enemensthen als wilken de wijste
van samarien / **T**en derdenmael mer ock
sine guder tierenheit / en sich wo dat he
sine ionghers leert en spiset / en troest
mit sinen worden / en wo dat he em vantsd
voert te ghame op dat he oer begberte
merrede / en van em ghenodet en ghehol-
den worde / **W**ar af **S**inte Bernhart aldus
secht / **H**e vantsde em voert te ghame om
dat he horen wolde blijft mit ons heer / **W**ant
et den anent nabet / **S**ich ock wo dat he gu-
der tierenheit mit em in ghaet / broet nemet
en benedidet / en brectet mit sine heilighen
handen / en gheestet em / en apenbaerde em
seluen / **E**n dit doet he noch daghelicks in
ons sienlich / **W**ant he gheholden wil sien
van ons / en ghenodet mit begberte mit
bedinghen / en mit heilighen ghedachten
Dar om ist behorlick altoes te biden / en
niet dar te ghebreken / **D**it dede he ock tot
onser lere op dat wy vntstebe solde werden
totten werken van guder tierenheit / en van
her bergghen / **E**n wo dat niet ghenoech en is
de gothike scrift te lesen / of te horen se en ver-
den in den werke verbult / **W**ant onse here
niet bekent en was als he sprach / **A**er wolke
bekent sin als he ghenoot was / **D**ese discipule

en ghuif hem niet sine langhet ghebrucken
Aer altehants als he em dat broet hadde
 ghegheuen voer he vt oren ogghen. **W**ant
 he wolde sin ander ionghere troesten mit
 den welken he se oock troeste. **W**o he synen
ionghere apelan de beslotene doren

Dese alle discipulen quamme altehants
 weder in iherusalem en vonden de andere
 discipulen al vergadert sonder thomas en
 vertelden em dese dinghe en hoerde dar te
 gader dat he verresen was en simon petrus
 gheapenbaert hadde. **W**o ghinck vnsere here
 mit beslotene dore tot em in ghecleet mit
 witten clederen der glorie en der wijsheit sine
 veruense en stont int middel vnder em en
 sechde vrede se mit v. **D**e ionghere velle neder
 ter erden en beden ghenade vanden dat se en
 ghelaten hadden. **E**n vnsere here vergaef em oer
 sonden. **E**n he stont vrendelike mit em en toent
 em sine hande en sine voete en syn side. **E**n opent
 em oer verstemisse dat se bekenne souden ende
 verstaen sine veruense en vnaecht em of se
 weet teten hadden. **D**e ghenen se em een stucte
 van ene ghebradene vissche en ene knich roete
 en he ac vor em allen. **E**n blees in em en gaf em
 den hylighen gheest. **W**aer bij de discipule ver
 blijt worden. **W**ant se vnsen here hadde ghesien
En verbliden em vor em de dar to vore se bedro
 eft waren. **O**ch wo gherne se em sine ghenen
 dat he eten solde. **E**n wo trullike deinde se em
En wo blidlike stonde se by em. **W**ac husekene

Was du / en wo ghenoechlicke wast dar in te wone
sich wo alle dese dinghe vol blijtschappe waren en
vrouden / En sich hi nu een groet paesschen / **A**er
luttel tijdes bleef he dar want et was te hant met
En by anentmen se doonghen en dar een luttel
langher te blinen / en baden en dat he so schuer
niet en wegh en ghenghe / En dat en misbagede
vnsen heren niet / want he ghehouden wil sin van
vns als vorgefecht is / Ten listen benedide vns
haren en alle en seechde van en / en de ionghere
bleuen do hongherich / en dorstich van vnsen haren
want se sijn so voele plegghen te ghebruke / En niepe
en die wile weder te comen mit sichte / **E**n niepe
N hebsteu ghesien wo die wile hude paessche
gheweset heuet / want alle dese apenbaringhe
in paessche daghe ghescheet sijn / **A**er du hebste by
anentmen dese blide paesschen ghehoert / en niet
beuoelt / En dat comet dar by wantu by anentmen
in deser passien gheen mede dooghen ghehar en hebste
want ich gheloue kindestu in der passien mede haren
en heddestu din haren te verghaderen / en niet gespruit
tot tijtliker sordicholcheit dattu tot elken tijt
van dat vorgefecht is een paesschen beuolen
soldeste / En dat mochte di elkes sonnendaghes
gheschen / wert dattu mit ghehele haren te des
vridaghes / en des saterdaghes di oefenste in
der passien vns haren / want als de apostel secht
Ist dat wi ghesellen sijn in passien / **W**y solte geselle
sijn des troestes / vnsen haren do weder kinde totten
hiligghen vaders de vor en niet ledich mer in groete
vrouden blijtschappe / en loue stonden / want de
heiligghen vaders / en de engelike stonden vor en in
loue / en songhen verdelich blidelich en deuotlic

in groter inbilacien. **S**ich se mi mit blijtschappe
 an en verblit dy mit em / en leer vnsen here
 seuen / en louen / en em danck spreken / ende
 sine ghame te bekennen. **E**n mit alle dinghen
 ernstste en crachten so pine dy tot der glorien
 te comen / dar du altoes in den anstien dijns
 gods in dier edelic menichte in den loue en
 stonen bliuen moghste. **W**o he noch sinen
ronghers dar apenbarde en

Nar na vp den achtenden dach sine verrijspe
 nisse apenbarde vnsen here ihesus sine discipule
 beslotem i doren / en thomas was dier mit em
 de des irsten daghes dar niet en was. **E**n als de
 ander discipulen em vertelle dat se vnsen here ghe
 sien hadden / antworde he. **E**t en sy dat ick in sine
 handen sie de wonden der naghelen / ick en ghe
 loefe niet. **D**ar vme seghede de guede hinde de
 sorchfoldich was om de luttel schape vrede sy
 mie v. **W**ar na sechde he tot thomas in ster dine
 vingher herbert en sich myn hande. **E**n hael
 dy hant en steec se in myn side / en en was niet
 vngheleuich mer ghetruide. **D**e tastede thomas
 de lictallen der wonden vnsen here en sechde /
 myn here myn got / he sach ene mensche ende
 gheloue dat got was / en vel neder en bar ghe
 nade van dat he en hadde ghelaten. **V**nsen here
 em do als me sonde verleet. **D**ic van swete
 thomas t'vnelinghe is va der oerdinancie
 gods verhanghet vp dat de verrijspe vnsen
 heren mit apenbaren argumente gheproeft
 worde. **S**ich hyn vnsen here an / en merck
 sin ghelouelic guder tierenheit en modicheit

en bennende mynne **W**e dat he thomas en sine
discipule sine wonden toende vop dat he alle elki
uel van oren herte nemen solde tot hore / en tot
vnsen oerbaer **V**ns here behele de tenke der
wonden sonder linge om drie saken / als vop dat
he den apostolen gheloue maken solde van sinne
verrisnisse **E**n vop dat de sine vader toene solde
al se vnsen vrede mitten vader make wolde / en
vor vns bidden **E**n vop dat he den quaden menschen
de toenen solde ten ionghesten daghe tot oere con
fusen **V**ns here dan mit sinen ionghere come
trijt stont sprekende van den rike gods **E**n se
stonden mit em in groter blijeschap horende
de suete / en hoghe worde **E**n an siende sin an
schijn volblint schappe / en schenken / **A**erch
wal wo vrendelick se bij em stonden al om
trint sta oec du verdelic / en schamelicke
mer blidlike nochtan van vere of by amentu
ren vns here mit vntfermicheiden beroert
worde / en di ropende **T**en lesten secht
he em dat se ghen sulle in galileam vop den
berch van thabor als me secht **E**n dan solde he
em apenbare / en gaf em de benedictie en schide
van em **E**n se bleuen hongherich / en dorstich
van em als te voren / mer se waren nochtan een
ghesterket **Wolhe em apenbarde vop**

Hiden berch van thabor **E**n
na de ionghere ghinghen totter daer
ghespeder stede apenbare em ander werf
vns here ihesus / en secht **A**lle macht is my ghe
ghuen in den hemel / en in der erden / ghaet en liert
alle dat heiden sijn vollick **E**n dypt se in den name

des vaders des soons / en des heiligen gheestes / En
laert em dat se holden al de dinghe derich v ghebode
hebbe / en hebt v sterckelic / Want ich mit v by alle
dinghe totten eynde der werlt / **Se** em boden em in sinre
coemst / en staen mit em nu oec in groter blyfthap
Merck se nu wal / en dat em nu to ghespecht is / want
et sin seer grote dinghen / want he doet em kindich
wo dat he here alder verbe / he gheeft em een gebot
te prediken / En he gheuet em de forme des deessels
en he gheeft em alre grote cracht / In den dat he secht
dat he alle tijt mit em sal veyen / **Eich** wo grote
blyfthap he em gaf / En wo v vele teiken der mynen
he em toende / **Van** na gaf he em de benedictie ende
secht de vadem / **Wo he em apenbarde vp**

der zee van tiberien

DE ionghere bliuen noch al in galileam / en ghin
ghen vp een tijt visschen vp der zee tiberia die
oerre seuen / en aldenacht arbeiden se / en en venge
niet / **Des** morgheus apenbarde em noch vns here / en
stant vp den ouer der see / **Merck** war hin gheschiede
want et seer ghenoechlich is / want als vns here
em braghe / of se iet ghevanghen hadde / en se ander
den neen / secht he em dat peter rechterhand des
schepe vt dorpen souden der netten / en se souden
vanghen / **Se** deden dat en venghen ene grote meniche
van visschen / **Johannis** secht de tot petrum et is de
here / **petrus** was nactet / en vngorde em mit ene
roet / en quam haestelic dor de zee tot em / en de
andere quamen te schepe / **En** als se vt de schepe ghe
clinnen waren saghen se ene visch vp de cote lighe
en breit dar to bereit / want vns here vngorde dar bereit
hadde / **En** duet se oec neme van ore visschen / en med
braden / en at mit em / en machte em groet wer
schappe mit em vp den ouer van der zee / **En** na

sinne ghelovonliker oetmodicheit so dem de he em
en gaf embroet / en vissche / **D**ese seue discipulen
seer verdelick dar waren mit oren heren / En
laten blidelick te gader mit em / **H**e saghe sin beghe-
lich ~~blide~~ blide ansichte / en verbliden em in sine herte
se name de begheerlike spise da sine heilighen hande
en worden ghespyet met myn gheestlick dan sich
aemliet / **I**ch wat verschap was dit / **E**uch aldinck
wal an / en oft u moghste werde ghespyet mit em
Merck oec wat hin na volghet / **W**ant et sin seer
sehoen / en oerberlike dinghe / **W**ant als die festelic
verschap ghedaen was / sechde vuse here to **S**inte
petrus alin ten my meer dan dese / **E**n petrus
antworde em du weeste dat ich di mynne de
sechde vuse here vuede mynne lamme / **E**nte
drien tijden en dus vraghe de beual he em sine
schape / **D**ar du de ghelovonliet myne en gudertier-
enheit vuse here in werken moghste / **W**ant du
apenbaerlic sieste wo he mynlic / en begheerlic
enelwerf anderwerf / en der selwerf **S**inte petrus
vuse siele beual he en seide em niet to sehere sij
slach se / en et se / **M**er to drien tijden sechde he
voetse als mit worden mit exempel / en mit
tijchiken succores / **V**or die der de set **S**inte **B**eruhend
bedinghe als voetse mit worden / voetse mit guden
exempelen / en mit vruchten heiligher bedinghen
Do voersechde vuse here petrus sine doet / en
sechde / **P**etrus als du iongher worst so gordyten
di / **E**n nu als du older worst so sal di eyn ander
gorden / en leyden di dar du niet en wilste tot ene
terken dat he micten passien des cruce gode
eren solde / **E**n als petrus vuse here da johes
vraghe de here wat sal dese / **A**nt wort em vuse

he als ons wiluch dat he bliue tot dat ick comen
sal, als of he segghe volck. **I**ch en wil niet dat
he my in den weghe der passien volghe. **M**er dat
he in sin oelck in beschouwinghen roste dat de
andere discipulen verstonde. dat he niet sterue
en soke mer dat en was ghene grote ghane.

Vant beten is steruen / en mit cristo te wesen
Du hebste wal verstaen wo groet / en wo vele
dinghe in deser apenbaringhe gheschiet sin / bu
na scheide vns here van sinen ionghere / **E**n
na sinre ghebontheit / **E**n de he weder totten
heilighe vaders. **D**e discipulen bleue in groot
blijtschap / en kinden weder dar na in iherusale

Wolke apenbarde vijfhundert broder vergader

Dar na apenbarde / en vns here ihesus
mer dan vijfhundert brodere de vergader
waren mer te wat steden waneer of wo dat
en is niet ghescreuen / en mit desen stont vns
he predikende vrendelike / en sprekende van
den rieke godes / en verbulde se mit groter
blijtschap. **E**t schint dat deser ionghere mit
sorchfolscheden / en mit begherten verwachte
vns here / **E**n dat vns verdeinde se en
blijdelike te sien. **A**ldus plede vns ghescreuen
wert dat wy in der wachten vns here / en in
sinre tocomst vnich ware / en sorchuoldich
mit stedicheden. **E**ne vergaderinge

Van alle desen apenbaringen
Iesus hebste yn vertoninghen vns here
na sinre vernisemisse tot sinre vpaert
behaluen twe vertoninghe de in sinre vpaert

ghefthe den du wy naest af segghe selen / En
aldus so wasser **xiii** / Du salst nochtan wete
datter mer .v. ghescreuen is in den ewangelio
Want wolk sinner moder apenbaer de dar en is
niet af ghescreue mer aldus mach me guder
tierenlike gheleuen / Wolk Joesep apenbaer de
is ghescreuen in nicodemus ewangelio / Wolk
Sinte Jacob apenbaer de scrift de apostel Sinte
paulus tot den van chorinthen / En dar scrift
oec de gloriose iheronimus / Wolk den vijf hon
dert broedren apenbaer de scrift dar oec de apos
tel / de ander sijn ghescreuen in de ewangelien /

Du moghest oec dencken datter meer is / Want
te prouen is dat de gundertieren heer die wile sijn
moder en sijn discipulen vanden / en sijn verouren
discipula magdalena en sterckede / en verbude
se want se so per va sinre passien bedructe en
bedroeft waren / dat Sinte Augustinus oec
schijnt te gheuelen de se echt vanden tijt na sinre
verrisnisse / alle dinghe en sijn niet ghescreuen
recht he / Die wile was sijn wandelinghe mit
en luden / En bi auenture de herlyghe vaders
en sijn der linge abraham / en dauid de sonder
linge gheleest ghedaen was vanden gode sone
quam mit en te sien dese hoghe vrouwe oec
dochter de moder vns here de en en allen
menschen hadde gracie ghebonden / en den ver
loper gheborren / Och wolk blidelike se sijn an sijn
en wolk werdelic se oer niegheden / En al wast
dat men se niet sien en mochte nochtan bene
diden se oer mit alre benediction de se mochten

Dumoghest hi oec merken de gudentierenhant
 mynne en detmodicheit vus heren na sinne ghe-
 wonte de in alle sinen werken alsoe lichtet
Dat he oec na den dat he verdommen hadde en
 mit glorien verrijsen was nochtan vanderen
 wolde / In tich daghe vop ertrike vop dat he sine
 discipulen sechten en sterben solde / **M**er recht
 mochte he na so vele ruen na so vele arbeit en
 pinen na der vone de lasterlic en bitter dat hi
 een seghenechter weder tot sine glorien hebbe
 gheuen en mochte mit sinen enghelen sine
 apostolen ghesterct hebben na sinen wille
Mer dat en verhenghe de sine mynne niet mer
 he wolde seluen mit em wandelen / en de waerheit
 sine verrijsenisse mit vele argumente prouen
 vop dat he van sine apostolen / en va ore na come
 lighen al d'vniel af neme / want in sinen eigene
 lichaem toende he sine wonden nochtan dat van
 der naturen des vns terflac lichaems alle lelicht
 der wonden vromeder / **H**e at en dranc mit em
 nochtan dat de ghestlike lichaem des voetsels
 niet en behoeft / **D**e spise de vnselien nam vuer
 sine doet quam en tot sinen voetsel / **M**er de
 spise de he nam na sine verrijsenisse vort
 in em verteert ghelike als water mit vuer
 vertert vort / want de glose hi af spreect
De droghe erde ver slint anders dat water
 want se es behouet dan de schijn der sonne doet
 water dan machte droghe / **B**onder dese argu-
 mente sine verrijsenisse secht lucas de die his-
 torie scrift vande werke der apostole / oec ander
 argumente / **E**t was een groet argument sine

verrijsenisse dat he xl daghe laet em apenlicke
sprekende van den rijck gods dat de de he by em
en om vus **A**er leider wy en mercken niet he
heuet ons die peer ghemint en noch mynt en he
en wort niet ghemint **E**n wy nochtan billick
van sulken vure en van so groten vure niet allene
heit werden sulden meer al verbernen **D**ie **flor**

B **van vns heren vpoaert** **em**
der vpoaert vns heren so beheret dy harde
waer te wesen want et is ene grote hoechtijc
alst hij na schinen sal **E**n dit sal dy billick be
reiden tot andachticheden dat vns here nu mit
lichaemliker reghenwordicheit va di scheiden
sal want he sijn tijt de he hij wesen solde al
vervult heeft dar om sal men billix sijn wort
en werke nu seer merken want ene ystelike ghe
trulle siele sal ore brudgom en ore got in sine
wech varen mit alre blischeit en mit alre waltinge
waer nemen **E**n wat den em ghesprake of gedien
wert ynnichlike mit herte om helsen en den oetlike
en oetmodlike sine brudgom em beuzlen en sine
sijn alre male van anderen salen kieren **D**es
vintichsten daghes na sine verrijsenisse vns
heren bekenende dat de vre comen was dat
he varen solde van deser werlt tot sine vader
want he sine vrende ghemint hadde **I**nde einde
he soect mynde en nam dar om vt den erfelien
paradise de heilighe vaders en alle de heilighe
sielen en benedide snoch en helias de dar noch
bleue leuende **E**n quam dar mede totten xi. dis
capulen de in den berghe van syn waven mit sine
moder en andere sine vrende want al de apostoelen

en de ander discipule / en de heilighe wijffens
 woenden in een side van iherusalem. De mello
 gheheten was in den berghen van syon. Dar daer
 en een palaes ghemachte hadde / en dar was
 dat groot ghestroide cenabel dar vnsere en
 dat paesch lam beual te bereiden dar de xi.
 apostole woenden / en de ander discipule / en
 wijffens woenden al om in manigtherhande
 herbergten. **E**n als dese xi apostolen aten
 in den cenabel openburde en vnsere here ihesus
 en at mit em voer sin vpuuert tot enen
 teiken / en ghedenckemiste der mynen / en der
 blijtschap. **E**n als se alle dus te tercie tijde
 aten mit groter blijtschap / sechde in deser
 lesten wereschap vnsere here tot em. **E**t wient
 dat ich weder kije tot den ghenen de mi
 ghesent heeft / blijft gy hir in deser stat
 tot dat gy verbult wert mitter cracht
 van baiuen. **D**ant in corten daghen souden
 verbult werden van den heilighen gheeste so
 als ich v belouet hebbe. **E**n he berispede oer
 vngelouen / en hartheit sime herten. **D**ant
 se den ghenen de one hadden ghesien veruisen
 van der doot als de engelen niet en gelouften.
Die dede nu sinder linghe als se ghaen souden
 al de werke der prediken / als of he em ghaue
 te verstaen. **D**at se vele mer den engelen
 ghelouen souden als se predichten de vnsere
 here niet sien en souden. **H**e dede ock dat v
 dat se oer ghebreck bekenden en te oetmodi
 gher bliuen souden tonende in sine wegh
 schyden wo seer em de oetmodicheit behag
 de he em so seer beual te holden. **S**e aten dan

en spraken / en verbliden en vader reghenbordich
vne heren / **H**er nochtan waren se bedroeft van
sinen wegh varen / want se minnede en mit
so groter liefste dat se de werde sinne scheidin
ggen van en mit guden made met liden en
mochten / **E**n vuse here troeste se en sechde v
herte so vbedruckt / en sonder angst / **I**ch en
sal v mit vader loes lazen / **I**ch sal ghaen en come
tot v / en sal alcos wesen mit v / **T**an lesten se
he en dat se ghaen ten berghe van oliueten / want
he van dar vop varen woude / en do scheid he da en
De xi apostolen ghinghen do mitter moder vne
heren / en mit den anderen discipulen / en mit
andere winckene althans te gader vter stat
en quame totte berghe van oliueten / de bythe
rusalem was vp ene myle / en dar apenbende
weder vuse here / **S**ich mi hebstu hier huide elve
apenbaringen / **S**ich se nu wal an / en merck
alle dinghe de mi hiu ghescheyn / **E**n merck de
heilighe vaders de dar waren / **A**l mochte men
se niet sien / **W**o gherne / **W**o werdelich se vuser vrou
wen an sagghen / en wo begheerlich se se benedide
want se by der so vele salicheit hadden vercrege
En wo se oec an sagghen de hoghe kempen / en wei
dere des gotlice hers / de vuse here vercore hadde
vnder alle menschen dat se verwinne salde al se
werlt / **W**o begheusten de ghene de dar verga
ert waren vusen heren te vraghen / **N**eer salstu
in deser tijt dat rieke van ysrahel weder ghue
formighe vnbekende menschen / en de na den vleys
che smaecten de ene vrieden coninc sagghen
regneren / en die de roden vnder danich waren
den roemtschen rijke vraggheden va den tijcliken

weder maken des rijkes / om andere wagen
 bet bekeert de dragheden vanden rijke der
 heiligher kerken wo langhe dat merren
 solde / **U**nse here antwoorde em et en is mulke
 kennisse niet te weten de tijde of de vren de
 de vader in sine macht gheset heeft / **A**er van
 den dat v to behoert dat we set sorchfeldich om
Danc vor waer ghy solt de cracht van bauen
 komende des heilighen gheestes vncfanghen
 by wes craft gy ghesterket solt werden / **E**n
 sult my wesen tughe myne verrijnisse wt
 iherusalem / dar na in iudeen / en in samarie
 ten lesten totten eynde vander werlt / **W**ant
 nst wert dat ewangelin ghepredict in ihe
 rusalem mer want se **S**ute Steene stonden de
 en smite iacob doet slachten mit ene swerde
 so ghinghen de iongheren vt iherusalem en
 predicten in allen steden van iudeen / **D**ar
 na totten van samarien / **D**ar na alle de werlt
 dou / **T**en lesten als alle saken verpult ware
 so begonste onse here mit sine eygkener craft
 to sorce tijt em te heffen van der erden / en
 vp te climmen / **D**oe velen de moder gods en
 alle de anderen neder vp de erde / en om sin
 wegh varen en mochten se en niet va sorce
 vncholden / en nochtan verbliden se om in
 den dat se en mit groter glouen saghen the
 hemel varen / **O**ch we gherne de moder mit
 oren sone van ertrike gheuare hedde / **A**er
 onse here wilde dat se hi ene wile bliuen
 solde / en et wae orberlich om dat se de ghelo
 ighen sechtighen / en vestighen solde / **E**n

vnsere here mit v̄p gheheuenen handen mit clare
anſchijn verblidende als een de se gheuoichte
hadde / want gheuoert in den hemel / en benedide
de dar bleuen / **E**n clam v̄p en v̄orde mit em
de edel schare / en make de em den wegh open
voor em / als Michas de pphete v̄orgheſproke
hadde / **D**e here van glorie clare en roet
blenkende / en verblidende ghinckte vor em
alle / en v̄oſede em den wegh / **E**n se ghingen
ſinghende mit groter volgher teliker blytſchap
en volgheden em / **J**hr en binnen voer ſinne
michael praest des paradyses totte hemelſche
rijke / en botſchapte dar dat vnsere here v̄p qua
En alrehanſ quame de ordenen der enghelen
mit ſcharen ſedelick / en tamelick en te gemo
te / **E**en der engel dar niet en bleef he en que
me ſinne here t̄he ghemote en nighen em mit
al der verdicheit de se mochten / en ghebuden
mit ſanghe / en mit v̄nsprekeliker blytſchape
doe mochte den ſanct en blytſchap de daer
was vertellen / **E**n de mochte vt ſpreke de
blytſchap die de heilighe enghelen / en de heilige
vaders hadden als se em te gadere v̄uermoten
alle blide se waren / en ſonghen want na den
worden des ppheten / **G**ot clam v̄p in bilacien
en de here in der ſtemen de basinen / **O**penbar
lich vnsere here v̄p clam v̄m den t̄oest ſinne
moder / en ſinne diſcipulen / **A**lſo langhe
als se one ſeen mochten / **E**n do v̄uſenck
en de wolken van ore oſten / **E**n in de ſeuen
miſo was hemit al den enghelen / en mitten
bilighen vaders in den ewighen leuen / **A**mma
ſin moder / en de diſcipulen / magdalena en

anders de daer waren stonden en saghen
 em vp wert varen also langke als semochte
Och ho ghenochlicke vast te sine vnsen here
 dus vol glorien vp te varen / En de dat hadde
 moghen vnsen en sien de heilige engelen
 en de heiligen zielen mit en by auenture
 sine siele hadde van blitschappen van den licham
 ghescheiden / en mit em te glader vp gheuaren
Under stat du vnsen here vpuer so seecht me
 dat du na em kerke ghetimert wart / en dat
 de stat dar de voetstappen cristi stonden als he
 vp clam niet ouer dectet en mochte werden
 mit enighen pauimente / mer de stene spron
 ghen weder in oer an schijn den ghenen de
 se legghen solder / En in den puluere so wer
 den noch de voetstappen ghesien ghedruct
En de sine ghedieme en voetstappe heeft
 noch de erde / Alse vnsen here dus ghenam
 was van oren an schijn / En se noch stonden
 vplert siende ten hemel so ware daer alre
 hantse the engelen in witen cledere ende
 seechden / **G**hy mane van galileen wat sta dy
 dus siende ten hemel / **D**ese ihesus de van
 v ghenomen is in den hemel sal dus weder
 comen ghelike als ghy en in den hemel vare
 saghet / **K**iert dan weder in de stat en ver
 beit alsoe als he v gheschet heeft / **A**lc r
 ho so rchfoldich vnsen here was vor sine vren
 de want alre hantse als he vt oren oggen was
 sende he neder sine engelen vp dat se dar

so langhe staende met te seer vermouet en
worden en vp dat se de bedrouet waren van
den affgheden vns heren ghetroest solde syn
En vp dat se bekennen solden dat vns
here vp ghesclimmen were in den hemel
Want si ghetuech der engelen hadden
van der vpuart ons heren **En** als de engelen
weder en weg waren solkerden se vade berge
van oliueten de ene mile vns van iherusalem
weder in de stat **En** waenden in den berch van
sion en verwachtten dar also alst em vns here
beuolen hadde **Vns** here ihesus mit alle der
saligker scharen vor secht opende de doere
tes paradys de tot doe den menscheliken
gheslechte voer ghestoten was **en** ghinck dar
in zeghelike en blidlike **En** alle de heilighe
vaders en de heiligken engelen verblide em
en spraken lof vor em **Want** lof moyses en
dekinder van ysrahel na den dat se de rode zee
ouerleden hadden vor gode sanghen **En** maria
de pphetisse in suster en de ander wiuen em
na volgeden vns here lof sanghen in tamburte
en pipen vele meer doen se dat nu alle als sie
alle ieghenheit veruonnen hebben **Dar** vns al
de ghene de dar syn sanghen en verblide em en
slaen va blijeschappen mitten handen **Ver**like
in hoer t men in den hemelken iherusalem
sanch va blijeschappen en in alle strate so want
van em gheseccht allalnia **Nie** van begin der
werlt so en wart sulke feest ghesien noch so
blide paeffchen ghehoert als nu was in den

dinghen leuen noch en minnermer ghesien
 werden. **E**t en sy by auentinen te romten
 daghe als alle vercorne sielen mit oren
 gloriosen lichaem dan ghepresentiert sote
 werden. **G**root is dese feest van huden want
 al dat vns here tot noch gheduen heeft dat
 heeft he ghedaen vns dat he come sote tot
 desen daghe. **H**emel en erde en al dan inno
 is sin ghemacht om des menschen wille. **E**n
 de mensche om de ewighe glorie te hebbe. **E**n
 totter glorie so en mochte niman woerecht
 vnsich he ock was come na der sonden want
 dan alle dinghe in der vpuert vns heren
 veruult worden so is dese dach han de groot.
De dach van huden is properlike de hoghe
 feest vns heren ihesu cristi. **W**ant he huden
 begonste te sinten ter rechter hant sijn vaders
 en ruste te vncfanghen na sine arbeide in
 deser pelgrimadzen. **D**ese dach is ock
 ewgelick sine feest ahe enghete. **W**ant
 se huden ene nulle blijtschap vncfanghen
 van oren heer. **D**en se dan to voren in man
 cheiber forme niet ghesien en hadden
En want ock huden begonsten weder
 ghetimmer te werden oer verballen mine
 mit so groter manichte der hilyghen. **E**t
 is ock huden waleen feest der patriarchen
 der aphten en anders der saligher sielen
 want se huden rust in oer vader lant
 ghecomen sijn. **O**f wy dan feest maken

Van enigken ene hylighe fant de te hemele ghe
uaren is vele mer sollen wy feest maken
van so manich dusent hyligken en vele men
van den ghenen de bouen alle hylighe is / Et is
oec haechtijt vnser vroullen de der hinc hude
sach vol glorien als een ghelwaer got te hemel
climuen / Et is oec huden vnsere alre feest
Want vns natuer huden bouen alle hemele
verheuen is / Duden dan is een seer hylighe sach
En de sele de wal got mynde solde mit rechte
der huden verbliden so vnsere here spreect
Wet dat gy myr mynden gy solt o verbliden
Want ich daer tot mynen vader

Wolke den heilige gheest sende

Des pinxster daghes dat was nader
verriemisse des vijftichsten daghes
en des tienden daghes nader vnaert vns
here **H**e vertelde vnsere here ihesus sine vader
van sine ghelofsten dat he belouet hadde sine
jongheren van den heilighen gheest / En
Want dat den vader wal ghenoechde so sinde
se den heilighen gheest totten discipulen dat
he se verbutle solde troesten / stercken / ende
leren / en em gheuen solde / v ghehoupte doecht
en blijtschap / **A**lchants was de heilige gheest
berit / en quam neder vop de discipulen
Want des pinxsters daghes alle de discipule
by na hundert en **xx**. van manen / en valvins
ber gaderent waren in den cenabel des berges
van syon de belouste des heilige gheestes
verwachtende / en volghende in bedinge
De quam ein ghernesch ludende in der

lucht als des tocomenden gheestes / En
 dat gheliet verbulde alle de ghene de in
 huse saren en em apenbar den manigker
 hande tonghen ghelike vier dat is to ver-
 staen rayen van vier alse tonghen ghe-
 schapen / sittende vp elkes houet besonder-
 der luyt / En de ghedaente der creaturen
 dar de heilighe gheest / in den apostole quam
 srenlich in neder quam / toende vuer vme
 de heilighe gheest in den apostolen quam
 want de ghedaente des vuers toent dat em
 de heilighe gheest ghegheuen wert tot einre
 startheit / de ghedaente der tonghen tot
 consten / want de tonghe bringt de const
 voert en dat vier maect hart de erdene
D Waren in iherusalem ioden manne van
 religien / en in den lande van iudeen wonende
 en quamen dar vme dar vele ander ioden
 by na van allen gheslechten de vnder den
 hemel sijn / want de ioden in vole vancghe
 nisse ghespreit waren de so van alre hande
 gheslechten de tonghen consten / en nu

then daghe ter feesten dan allz ghecomen
waren. En als se dat gherucht horden in
der lucht vergaderden se alle totte ioghers
en horden de spreken. En em verbonderde
seer. Want se ellich horden in sinre tongen
spreken. Mer somighe bespotten sie en seckde
et was nochtan gheestlich waer. Want se
vol milles wines waren der gracen des
heilighe gheestes. En want de ionghere
dus vander cracht des heilighe gheestes
+ ghetraest ghestercket / gheleert vncsteke
verlicht / en mit aller blijtschap verbult
waren so bererden se alle de werlt. En dat
werck en de vrucht de dar na ghevolghet is
toenen ho groter eeren dese feest va huden
werdich is. En al ist dat wy gode altoes loue
solken ghelike als dat hemeliche heer altoes
got louet en hebben daghe der blijtschappe
nochtan solle wy oen sonderlinghe louen
in groten feesten. Want nimmer en vncbrecht
dar feest en danckerheit en lof gode te spreke
Want et staet ghescreuen. Salich sijn em
de in dinen huse wonen. Want se in der

elicheit dy louen sollen. **L**aet vns ock
 haesten in te comen in de ruste der blyfchap
 ouer vls dich vnghebrecklich is / en laet vns
 suchten tot vnsen vader lande mit al vnsen
 crachten. **L**aet vns huten de bergaderinghe vns
 vnsalighen stinkenden lichaems / en laet vns
 en gheen sorghe maken in begheerten. **W**ant
 et is vns hi ghekerkert holt en vriede van
 so groten gude. **W**ant als de apostel spreckt
Als langhe als wy in desen lichaem sijn so sijn
 wy vriede / en pelgrims van gode. **S**preket
 dan mit den seluen apostel ich begheere vntbode
 te sijn / en mit xps te wesen. **E**n ich vnsalighe
 mensche we sal my vrien va den lichaem des
 dodes. **L**aet vns dan begheeren hi vntbonden
 te sijn / en laet vns stadelike dit bidden va vnsen
 here. **W**ant wijs by vns seluen niet crighe en
 moghen. **E**n laet vns doch ten mynne te ster
 uen der werlt / en oerhechheit / en begheerlichheit
En laet vns af trecken mit starken herten / en
 en mit volhen dinghen van desen verghenckeliken
 dinghen / en van desen vnsalighen dinghen con te
 en lichten troestinghen deser sienliker dinghe
 de vnsen siele besmitten en wonden. **L**aet vns mit
 den herten tot vnsen heer climmen / en vnsen
 vanderinghe si mit en in den hemele up dat
 als wi dus doen moghen. **W**ei dich wei de niet
 pelgrime / en vriede te wesen / mer bonthers
 der heilighen hoesghenoten godes / laet vns
 ock vnsen heren an seen / en en altoes draghen
 in vnsen herten / en manlike striden. **W**ant
 al dit leuen hi is mit rechte ghehete en nstriede

en ene becoringhe **V**ant gheluc / en vnggeluc
hette / en colde / eten / en hunghe / slapen / en waken
clocheit / en truecheit / seruen / en bliscchap / ruste
en arbeit / ghesontheit / en siecheit / ghebreck / en
welde / en al dat in der werlt is wecht / en stic
neghes / vns / en legghet vns laghen / **E**n want
de viant nimmer meer van vns en is so sul
vns noet altoes bereit wesen / weder te staen
Vant de strijt cort is / en dat loen ewich
Dar vns wat vns tijtliker ghenoechte of vnghe
noechten ghemocet / dat solle wy alcehuns achte
als of gheleden wesen / **E**n de oghe vns herten
vprichten tot den dat altoes blijft / **W**ant al
dat is in ertrike dat verghaet / hiestlike als
een sthem / **A**ls dat wanner se gheleden sin
dat se schinen / of se niet en hebben gheweest
Dar vns dat hir ghenoechlic of pijnlic is dat
verghaet schier / **M**er et bliuet in der ewicheit
dat na den daghe des ordels ghenoechlic is
of pijnlic / **E**n wy en moghen hir niet wedsichts
doen / of liden neghes / dat wy hir na hopen
te vercrighen / of te vlien / **D**ar af sinte Angustin
aldus secht / **O** myn siele / of wy daghelinc moste
liden tormenten / en pinnen / **E**n de helle langhe
mosten verdraghen / op dat wy xpm in sine
glorien sien mochten / en sinen heilighe toe
verden ghenoecht / en waer niet wal doert
al droefheit hir te liden / op dat wy sulkes
gudesten sulken glorien deelachtich mochte
wesen / **L**aet vns dan liden dat vns de kope ghe
eft laghen legghet / dar se ore becoringhen beride
Laet vns liden dat dat lichaem ghebroste werde
mit vasten / verdruckt werde mit harden

elderen beswert werd mit arbeit datet
 verdroghe van waken laet ons liden dat ons
 de ene berope **E**n de ander vrnuste de dit
 ons de kulde aum make dat de confaencie
 wroghet de hette berne thoest suer de borst
 verdroghe de maghe vol vandes werd dat
 myn leuen ghebreke in sercheiden en myne
 rane in suchtinghen dat verbullinghe come
 in myn ghebinde en vnder my vloeyt vp dat
 ich rusten moghe in den daghe der trybulacien
 en vp climmen tot vnsen vnghegorden volke
 de vme ghegort sijn mit glorie en mit vreden

A dat slot van desen boeke
 Idus hebstu in den vorseuen dinghen
 dat leuen ons heren ihesu cristi dat
 sal gheordintert is in oefninghen der ghedachte
 In welken leuen he ons salighen alre peer trost
 en ons armen sinderen hope gheuet want
 vnder sinder wille is he mensche gheworde
 en mit em heeft he gherne gherne ghelwest
 en vnder sinder heeft he in der doet synen
 vader ghebeden / En ten lesten en verbulderde
 he niet vnder sinder wille te sterue / vncant
 dan verdilte gherne / en blick dat hi ver
 secht is / En en was niet traech mit al dinre
 deuocien blijtschappeten sorchfoldicheden
 dar in te vanden / want dit is din wegh
 en din leuen **D**it is een fondament dar
 du een groet timmer vpsichste moghste
En hi af moestu beginnen is dat du tot
 den heghen climmen wilt so als du vor
 in den beginne sien moghste / want dese

ghe dachten des leuens vns here ihu cristi een
spisen niet allene de siele suetlic mer se synden
se set tot meyen spisen **V**ant die sijn de dinghe
de vns here bedreef in den vleyche **A**er vole
hogher iye em in den gheeste an te sien **D**ar du
by deser ladder to comen moghste **A**er in deser
meditacien sal men hir en binnen bliuen **E**n
die ghene de tot merren contemplacien etimen
en sulle nochtan dese niet laten alst stat oft tijt
is **V**ant andere schijnen se dese to versmaden
dat groet houerdie wer **V**ant sute bernhart
de van hogher contemplacien was de se noemer
en liet ghelike als du ver hebste in den beghine
wonderd dan gherne mit vnsen here ihesu dar
allene ruste en vrede in is **E**n pijn di sijn leue
als ene ewangelic in dine herten te setene
Vaer af sute bernhart aldus secht **L**hant
en kin en vande di vme en kin di weder om
en du en salst ghenen vrede of ruste vinden
dan in ihesus allene dar om volsten rusten se
set ihesu als ein teiken op dine herten **V**ant
he sacht is en al dinch sacht maket **E**n up dat
du te meer hir to ver vrecht werdeste en die boec
in den name vns here ihesu cristi de ein gheteykent
boec is ghesloten en gheteykent werde **P**merck
dat dese sijn leue sute bernhart secht va desen
sahghen name ihesu up dat woert in der myn
nen boeke **D**ijn name is ein vtegheste oley
Sunder dwivel et is ene ghelikenisse tusschen
den oley en des brudegome name en de hulige
gheest en heeft sonder reden dat ene den andere
niet ghelicket **I**ch segge dat se gheliken in

Drien mannen / **O**f ghy is niet bet en hebt
 de oley licht / he vedet en pachtet / **B**ich och nu
 van den name des brudegoms de lichtet in den
 dat he ghepredict wort / he doet als men dar
 om dencket / en he pachtet en saluet als he
 an gheropen wort / **L**aet ons va alle wat
 segoten **G**an waendy dat so haestighen / en
 so grote licht des gtelouen in de werlt quam
 anders dan van den ghepredichte name ihesu
En heeft vns here ons niet gheropen in den
 lichte deses namen tot sinen wonderliken
 lichte van welken lichte wy verlicht werden
 en sien dat licht in desen lichte also dat de
 apostel paulus tot ons spreken mochte
 mit richte / **G**hy waert by wilen dnesternisse
 mer nu sy di een licht in vns here / **E**n den name
 ihesu en is niet allene eyn licht meer och
 eyn spise / **E**n worstu niet also dicke gestert
 als du denckeste om den name ihesu / **W**at
 mach de mensche dencken dar sin herte so
 vet of wort / **W**at vermach so dien veruef
 ende sin / **W**at stercket so de crachten / **W**at
 regiert so guede / en erfame sden / en wat
 doet so de reine beghten / alle spise der siete
 is dorre is se niet begoten mit desen oley
 en is vns makende / **I**st dat se mit desen solce
 niet en is ghesalten / **I**st dat du strimeste
 et en smaket my niet et en sy dat ich dar
 lese ihesum / **I**st dat du disputinste of sprekste
 et en smaket my niet dar en ludet ihesus

Ihesus is homelich in den monde / en suete sanc
in den oren / vnspreklike blifschap in den herte
De name ihesus is ock ene medicine. **V**ant is
alder enich bedroeft ist dat em come in den
herten ihesus / en vten herten in den monde
alchamts als dat licht des vor des vps ghegha
en is / so vleet alle dunckerheit / en de claer
heit compt weder. **V**alt yement in sonden / en
loept voert tot den stricke des ddes ouer mids
wanhipe. **I**st dat he an ropet den name des
leuens en sal he alchamts niet dat leuen
weder grijpen. **V**ien bleef ye voer dat an schyn
des heiligghen names hardicheit der herten
launheit der cleimmodicheit / tormicheit des
ghemoetes of qualinghe der truechheit. **W**en
bi auenturen de fonteine der tranen ver
druecht was / ien riep he den name ihesu
en vnsprack alchamts een bloet de vract
baer was en suete. **D**e was ye in periculen
begheuen of bedrucht an riep he den name
deser craft en an wert te hante een betrukke
gheskenen en alle vrese van em verdreue
Das ye beuaghen in tbinelen de in den
anroepen des claers names de sekerheit
niet en apenbaer de. **D**e mistrulle ye in
weder stoet / en alchamts verghinet / vast
dat he an riep den name der hulpen dien
sarcheit ghebract. **B**onder tbinel die sin
suechten en quellinghe der sielen / en dat
is ene medicine dar regkens. **D**en lesten
ist gheorloft die te prouen. **H**e sprekt
dar des ypheten mont. **F**oep my an

in den daghe der tribulacien **I**ch sal dy en
 afhelpen en du salte my enen **N**iet en
 dwinghet so dat gheruckh des toerns niet
 en sachet so de vplasmghe der houen dien
 niet en gheueft so de wonden des niets niet
 en bedwinct so de vloet der vucuescheit
 niet en lesschet so dat vuer der quader be-
 gheren niet en temperet so den dorst der
 ghericheit niet en verdriuet de roechte
 alre vmeichheit **V**or waer als ich nome
 ihesus so sette ich my vor enen menschen
 de sachtmodich is en oetmodich bi herte
 guder tieren en sober veyn en vuer mich
 en van alre ersamheden en heilicheden
 claer schijnende en de selue is almechtich
 + got de my mit sinen exempel gheueft
 en mit sinne hulpen sterckt alle dese dinge
 hebbe gheleuet in my als ich hore de name
 ihesus **D**ant ich neme my exempel van en
 als van enen mensche en hulpe als bi enen
 almachtighen got **D**e menscheit is my
 als du baer specie van crude de moghenheit
 is my dat ich van desen crude enen confectie
 af make welker ghelike neghen anfacen
 maken en mach **O** myn siele dese electuane
 hebste besaten in den vate des name ihesus
 dat seker een salich name is **W**elck name
 no mer enigher wosten onhulpelich ghe-
 vonden wort **D**ese name sal dy alcos in den

schiet / en in der hant wesen / In welke name
al dine sime / en werke ghestuerit sullen
werden / Want du wordeste hir to ghenoot
dar he spreect / set mi als een teiken
in dinen herten / als een teiken in dine
armen / Aldus hebste den name ihesus
in dinen armen anderen luden medete
helpene te comen / En du hebste den selue
name in dinen herten / daer du dine werke
en dine sime in vicholden moghste
dat se niet en ver vulen / En oft se ver
vult sijn / daer du se mede ghenesen mo
ghste Amen **Deo gracias**

Quis vns heren leuen ihesu cristi

